

UCHWAŁA NR IV/67/24
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

z dnia 24 czerwca 2024 r.

w sprawie przyjęcia „Oceny Zasobów Pomocy Społecznej Województwa Świętokrzyskiego za rok 2023”.

Na podstawie art. 16a ust. 1 – ust. 4 w związku z art. 21 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 901) oraz art. 14 ust. 1 pkt 4 i art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 566) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Ocenę Zasobów Pomocy Społecznej Województwa Świętokrzyskiego za rok 2023”, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Świętokrzyskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Sejmiku

Andrzej Bętkowski

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

Załącznik
do Uchwały Nr IV/67/24
Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego
z dnia 24 czerwca 2024 roku.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO ZA 2023 ROK

Kielce 2024

Wykaz skrótów

60+	60 lat i więcej
65+	65 lat i więcej
BDL	Bank Danych Lokalnych
CAS	Centralna Aplikacja Statystyczna
CIS	Centrum Integracji Społecznej
CKE	Centralna Komisja Egzaminacyjna ds. stopni specjalizacji zawodowej pracowników socjalnych
CUS	Centrum Usług Społecznych
DI	Deinstytucjonalizacja
DPS	Dom Pomocy Społecznej
GUS	Główny Urząd Statystyczny
JOPS	Jednostka Organizacyjna Pomocy Społecznej
JST	Jednostka Samorządu Terytorialnego
k.k.	Kodeks Karny
KIS	Klub Integracji Społecznej
KWP	Komenda Wojewódzka Policji
m.	miasto
MOPR	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
MRIPS-03R	Sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach
MRIPS-06	Sprawozdanie wybrane jednostki organizacyjne pomocy społecznej i inne jednostki pomocy społecznej oraz zatrudnienie w systemie pomocy społecznej
NFZ	Narodowy Fundusz Zdrowia
NGO	non-government organization – organizacja pozarządowa
OIK	Ośrodek Interwencji Kryzysowej
OPS	Ośrodek Pomocy Społecznej
OWES	Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej
OZPS	Ocena Zasobów Pomocy Społecznej
pkt proc.	punkt procentowy
PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
PES	Podmiot Ekonomii Społecznej
PFRON	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
POW	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza
KPPPwR	Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
RKE	Regionalna Komisja Egzaminacyjna ds. stopni specjalizacji zawodowej pracowników socjalnych
RKRES	Regionalny Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej
ROPS	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
RPRES	Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej
ŚDS	Środowiskowy Dom Samopomocy
ŚUW	Świętokrzyski Urząd Wojewódzki
WOTUW	Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia
WRiSPZ-G	Sprawozdanie z obszaru Wsparcia Rodziny i System Pieczy Zastępczej - GMINY
WRiSPZ-P	Sprawozdanie z obszaru Wsparcia Rodziny i System Pieczy Zastępczej - POWIATU
WTZ	Warsztat Terapii Zajęciowej
WUP	Wojewódzki Urząd Pracy
ZAZ	Zakład Aktywności Zawodowej
ZUS	Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Spis treści

Wykaz skrótów	2
1. Wprowadzenie	4
2. Charakterystyka demograficzna i społeczna województwa świętokrzyskiego	5
3. Pomoc społeczna w województwie świętokrzyskim	25
3.1. Świadczenia z pomocy społecznej – ogółem	27
3.2. Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami realizowana przez powiaty	55
3.3. Inne rodzaje pomocy i świadczeń	59
4. Piecza zastępcza	65
5. Zjawisko przemocy domowej	73
6. Zasoby infrastruktury społecznej	77
7. Kadra pomocy i integracji społecznej	96
8. Aktywność projektowo-konkursowa JOPS oraz współpraca z NGO's w obszarze pomocy społecznej	101
9. Wydatki na pomoc społeczną	104
10. Działania na rzecz wsparcia i rozwoju systemu pomocy i integracji społecznej realizowane na szczeblu samorządu województwa	111
11. Wartość wskaźników realizacji Strategii Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2021-2030	127
12. Rekomendacje	133
Aneks	138
Spis	141

1. Wprowadzenie

Zgodnie z art. 16a ustawy o pomocy społecznej samorząd województwa jest zobowiązany do przygotowania oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej. Na podstawie zapisów ustawy pojęcie zasobów obejmuje w szczególności infrastrukturę, kadrę, organizacje pozarządowe i nakłady finansowe na zadania pomocy społecznej. Ocena dotyczy osób korzystających z pomocy społecznej, osób w rodzinach i rodzin objętych pomocą społeczną, rodzajów i powodów przyznania świadczeń oraz ich rozkładu ilościowego. Ocena wraz z rekomendacjami jest podstawą do planowania budżetu na rok następny.

Ocena zasobów pomocy społecznej opracowywana na szczeblu województwa oparta jest na cząstkowych sprawozdaniach jednostek organizacyjnych pomocy społecznej poszczególnych samorządów gminnych oraz powiatowych. Zakres prezentowanych danych w dokumencie oparty jest również na danych zastanych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, statystykach Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Kielcach, wybranych sprawozdaniach Centralnej Aplikacji Statystycznej oraz rejestrach Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego. Ocena zasobów pomocy społecznej stanowi podstawowe narzędzie w zakresie monitorowania Strategii Polityki Społecznej, wojewódzkich programów z obszaru polityki społecznej, a także jest użyteczna w zakresie diagnozowania dostępności usług społecznych świadczonych w ramach systemu pomocy społecznej. Raport z oceny zasobów pomocy społecznej za rok 2023 rozszerzony został o badanie ankietowe realizowane przez ROPS, które obejmowało diagnozę dostępności oraz zapotrzebowania na wybrane usługi społeczne i zdrowotne adresowane do osób starszych w województwie świętokrzyskim.

Na podstawie analizy danych zawartych w ocenie opracowane zostały rekomendacje określające obszary prowadzenia skutecznej oraz zrównoważonej terytorialnie polityki społecznej.

2. Charakterystyka demograficzna i społeczna województwa świętokrzyskiego

Dane demograficzne

Powierzchnia województwa świętokrzyskiego wynosi 11 711 km², co stanowi 3,7% terytorium kraju. Województwo świętokrzyskie w 2023 roku zamieszkiwało 1 173 285 mieszkańców wg danych GUS (stan na 30.06.2023 r.), co stanowi 3,1% ludności kraju. W 2023 roku liczba mieszkańców zmniejszyła się o 8 876 w odniesieniu 2022 roku.

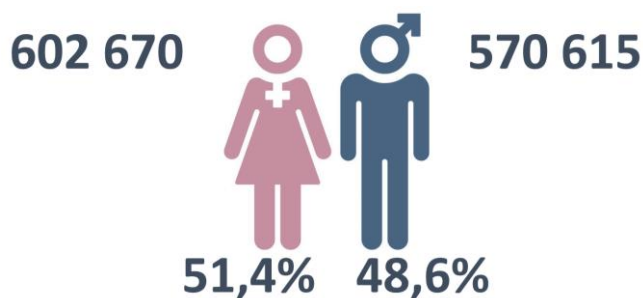
Tabela 1. Charakterystyka demograficzna województwa świętokrzyskiego w latach 2020-2023 (stan na 30.VI).

Wyszczególnienie	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba mieszkańców (stan na 30.VI)	1 230 044	1 218 089	1 182 161	1 173 285
Przyrost naturalny na 1 000 ludności	-4,6	-8,9	-7,2	-6,4
Ogólne saldo migracji na 1 000 ludności	-1,8	-1,8	-2,2	-1,9
Osoby w wieku przedprodukcyjnym (do 18 roku życia)	202 392	200 216	200 502	197 114
Osoby w wieku produkcyjnym (w wieku: 18-59 lat – kobiety, 18-64 lat – mężczyźni)	732 958	721 841	683 818	673 970
Osoby w wieku poprodukcyjnym (60+ kobiety, 65+ mężczyźni)	294 694	296 032	297 841	302 201
Procentowy udział osób w wieku poprodukcyjnym	24,1%	24,3%	25%	26%
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	145,6	147,9	148,5	153,3
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	40,2	41	43,6	44,8

Źródło danych: BDL GUS.

W województwie świętokrzyskim w pierwszym półroczu 2023 roku odnotowano 3 715 urodzenia żywe, o 9,2% mniej w odniesieniu do analogicznego okresu w 2022 roku. Zmniejszyła się śmiertelność mieszkańców regionu. W 2023 roku odnotowano 7 450 zgonów, o 10,7% mniej w odniesieniu do liczby zgonów w pierwszym półroczu 2022 roku. Nadal liczba zgonów przewyższa liczbę urodzeń żywych, w związku z tym województwo świętokrzyskie cechuje ujemny przyrost naturalny wynoszący minus 3 735, co odpowiada przyrostowi naturalnemu -6,4 na 1000 mieszkańców.

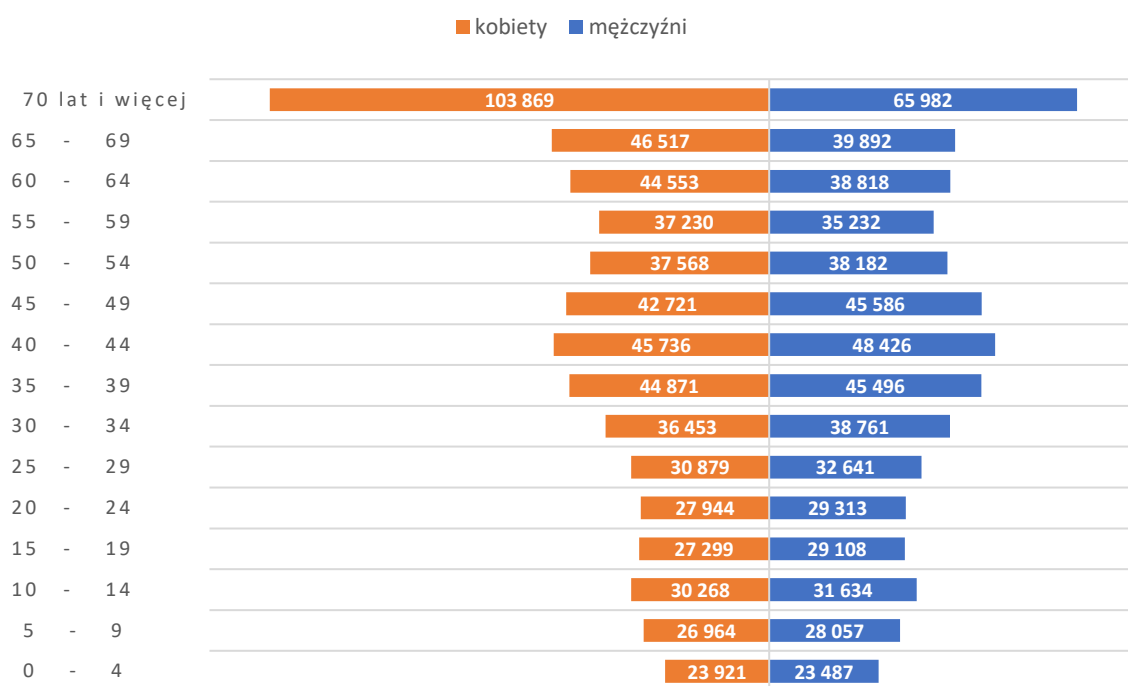
Saldo migracji wewnętrznych (różnica liczby osób przybyłych w danym roku do województwa świętokrzyskiego z innych regionów i liczby osób, które opuściły województwo, przenosząc się do innych miejscowości w kraju) w 2023 roku było ujemne i wynosiło minus 1 152. Natomiast saldo migracji zagranicznych było dodatnie, lecz wynosiło zaledwie 5. Ogólne saldo migracji dla województwa świętokrzyskiego w 2023 roku było ujemne i wynosiło minus 1 144, co odpowiada ogólnemu saldu migracji -1,9 na 1000 mieszkańców.

Grafika 1. Liczba i odsetek kobiet i mężczyzn zamieszkujących woj. świętokrzyskie w 2023 r.
Źródło danych: BDL GUS.

Na terenie województwa świętokrzyskiego tak jak w latach poprzednich zamieszkiwało więcej kobiet – 51,4% (w kraju 51,7% kobiet) niż mężczyzn – 48,6% (w kraju 48,3%). W 2023 roku liczba kobiet w województwie wynosiła 602 670, natomiast liczba mężczyzn 570 615 (Grafika 1).

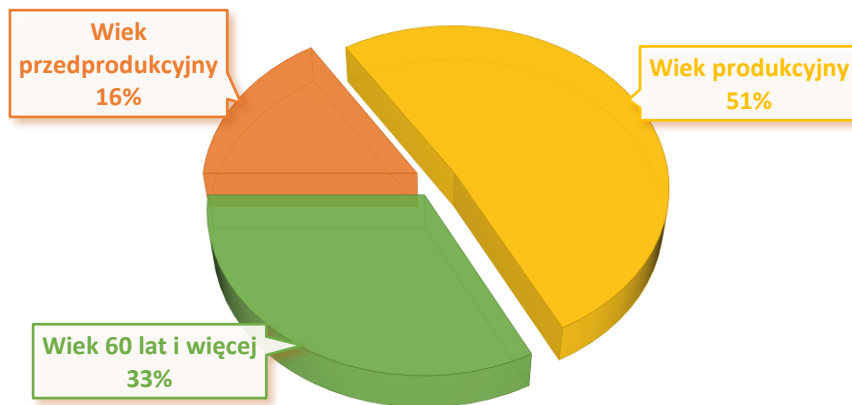
Piramida wieku

Grafika 2. Piramida płci i wieku dla woj. świętokrzyskiego stan na 30 VI 2023 r.
Źródło danych: BDL GUS.

Analizując populację regionu według struktury wiekowej i płci obserwuje się przewagę mężczyzn wśród mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) oraz w wieku produkcyjnym (kobiety 18-59, mężczyźni 18-64). Zdecydowana przewaga liczby kobiet występuje wśród osób w wieku poprodukcyjnym (tzw. zjawisko feminizacji starości). Szczegółowe zestawienie danych zawarte zostało w piramidzie wieku opracowanej dla województwa świętokrzyskiego (Grafika 2).

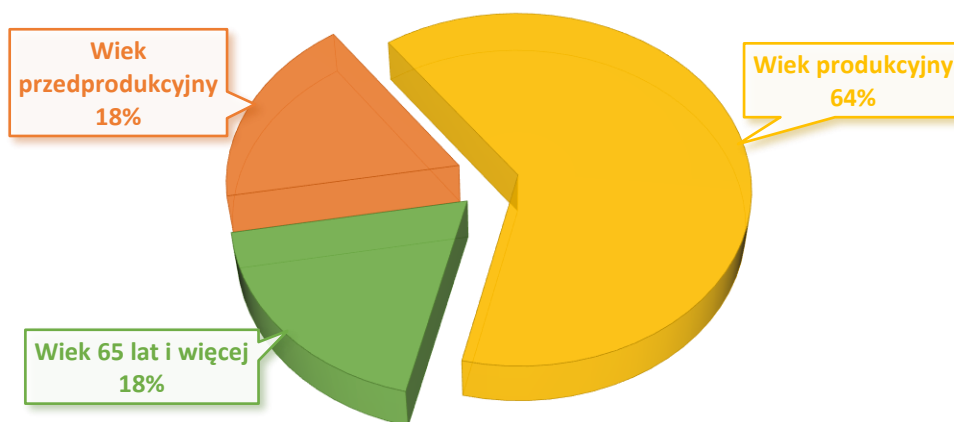
Struktura populacji kobiet

Wykres 1. *Struktura populacji kobiet wg ekonomicznych grup wieku w woj. świętokrzyskim w 2023 r.*
Źródło danych: BDL GUS.

Wśród populacji kobiet mieszkających w województwie świętokrzyskim w 2023 roku 16% stanowiły kobiety w wieku przedprodukcyjnym, 51% w wieku produkcyjnym, ponad 33% kobiet było w wieku poprodukcyjnym 60 lat i więcej (Wykres 1).

Struktura populacji mężczyzn

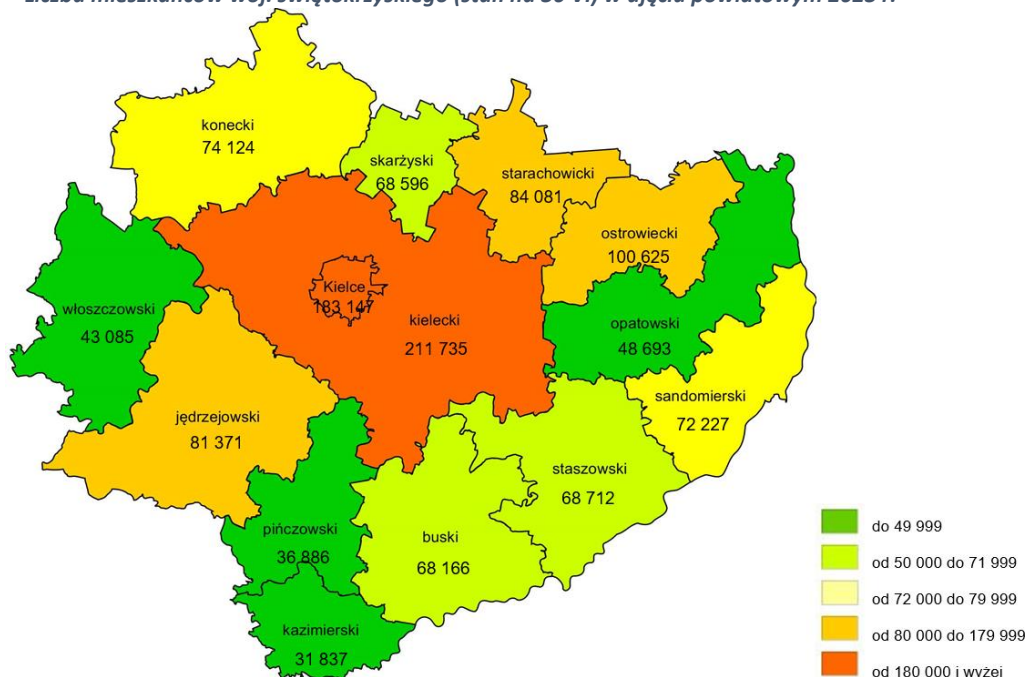

Wykres 2. *Struktura populacji mężczyzn wg ekonomicznych grup wieku w woj. świętokrzyskim w 2023 r.*
Źródło danych: BDL GUS.

Struktura populacji mężczyzn w województwie świętokrzyskim kształtuje się następująco: w wieku przedprodukcyjnym 18%, w wieku produkcyjnym 64%, natomiast w wieku poprodukcyjnym 18% (Wykres 2).

Mapa 1. Liczba mieszkańców woj. świętokrzyskiego (stan na 30 VI) w ujęciu powiatowym 2023 r.

Źródło danych: BDL GUS.

Tabela 2. Liczba mieszkańców woj. świętokrzyskiego w latach 2020-2023 (stan na 30 VI).

Powiat/miasto	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	różnica 2023-2020
buski	71 451	70 687	68 607	68 166	-3 285
jędrzejowski	85 179	84 435	82 087	81 371	-3 808
kazimierski	33 489	33 205	32 062	31 837	-1 652
kielecki	211 259	210 689	211 700	211 735	+ 476
konecki	79 525	78 506	74 951	74 124	-5 401
m. Kielce	194 218	192 468	184 520	183 147	-11 071
opatowski	51 834	51 149	49 110	48 693	-3 141
ostrowiecki	108 436	106 910	101 833	100 625	-7 811
pińczowski	38 691	38 237	37 157	36 886	-1 805
sandomierski	76 736	75 900	73 023	72 227	-4 509
skarżyski	73 567	72 482	69 539	68 596	-4 971
starachowicki	89 152	87 968	84 897	84 081	-5 071
staszowski	71 574	70 928	69 241	68 712	-2 862
włoszczowski	44 933	44 525	43 434	43 085	-1 848
woj. świętokrzyskie	1 230 044	1 218 089	1 182 161	1 173 285	-56 759

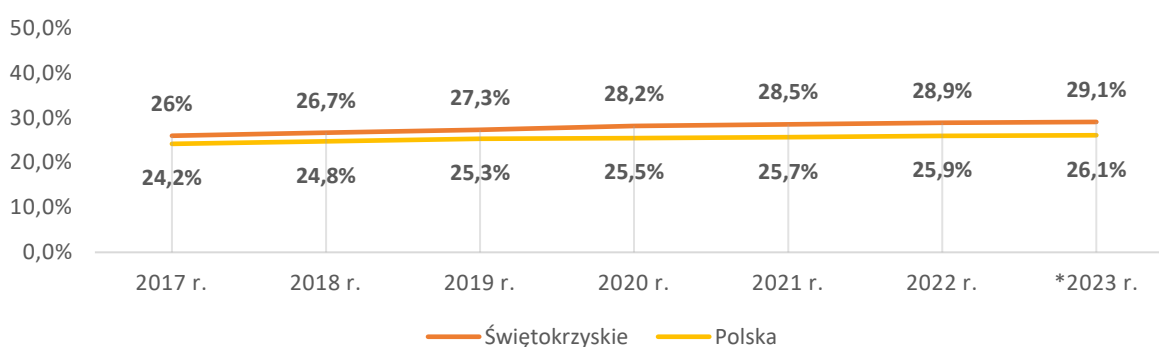
Źródło danych: BDL GUS.

W 2023 roku odnotowany został spadek populacji zamieszkującej województwo świętokrzyskie w odniesieniu do 2020 roku. Spadek liczby ludności z wyjątkiem powiatu kieleckiego odnotowano we wszystkich powiatach. Największy spadek liczby mieszkańców odnotowano w mieście Kielce (-11 071) oraz w powiatach: ostrowieckim (-7 811), koneckim (-5 401), starachowickim (-5 071), skarżyskim (-4 971). Najmniejsze spadki populacji odnotowano w powiatach mniej zaludnionych tj. powiaty: kazimierski (-1 652), pińczowski (-1 805), włoszczowski (-1 848). W powiecie kieleckim na przestrzeni ostatnich czterech lat wzrosła liczba mieszkańców o 476.

Seniorzy

Wraz z zachodzącymi zmianami i prognozami demograficznymi, obserwowanym trendem wydłużającego się czasu trwania życia, coraz ważniejsze staje się projektowanie polityki społecznej wobec osób starszych oraz wdrożenie rozwiązań, które zapewnią im godną, bezpieczną i aktywną starość.

Procentowy udział seniorów 60+ w ogóle mieszkańców

Wykres 3. Procentowy udział seniorów 60+ w ogóle mieszkańców w latach 2017-2023.

* (wskaźnik obliczony wg stanu na 30 czerwca)

Źródło danych: BDL GUS.

W województwie świętokrzyskim w 2023 roku procentowy udział osób 60+ w ogóle mieszkańców regionu wynosił 29,1% i był większy o 3 pkt proc. od średniej w kraju (26,1%). W regionie odnotowujemy systematyczny wzrost udziału osób starszych w populacji. W 2023 roku udział mieszkańców w wieku 60 lat i więcej (29,1%) zwiększył się o 3,1 pkt proc. w odniesieniu do 2017 roku (26%) i jest większy od przyrostu odnotowanego w analogicznym okresie czasowym w Polsce (1,9 pkt proc.). Województwo świętokrzyskie charakteryzuje się wyższym przyrostem udziału mieszkańców w wieku 60 lat i więcej w odniesieniu do średniej krajowej.

Tabela 3. Liczba mieszkańców województwa świętokrzyskiego w wieku 60+ w latach 2020-2023.

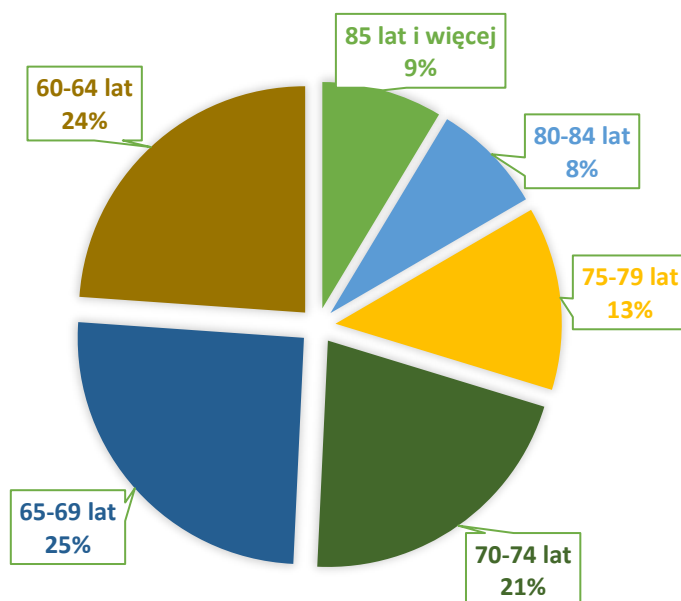
Wyszczególnienie	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba mieszkańców 60+	338 303	338 493	340 123	341 019

Źródło danych: BDL GUS.

W pierwszym półroczu 2023 roku liczba ludności województwa świętokrzyskiego wyniosła 1 173 285, w tym 341 019 mieszkańców stanowiły osoby w wieku 60 lat i więcej. W latach 2020-2023 liczba osób w wieku 60+ w regionie zwiększyła się o 2 716 osób.

Spółeczność senioralna jest subpopulacją wewnątrznie zróżnicowaną. Rozpiętość wiekowa dla zbiorowości osób starszych jest znaczna i sięga kilkudziesięciu lat. Dlatego zazwyczaj dzieli się ją wewnątrznie na podgrupy wiekowe.

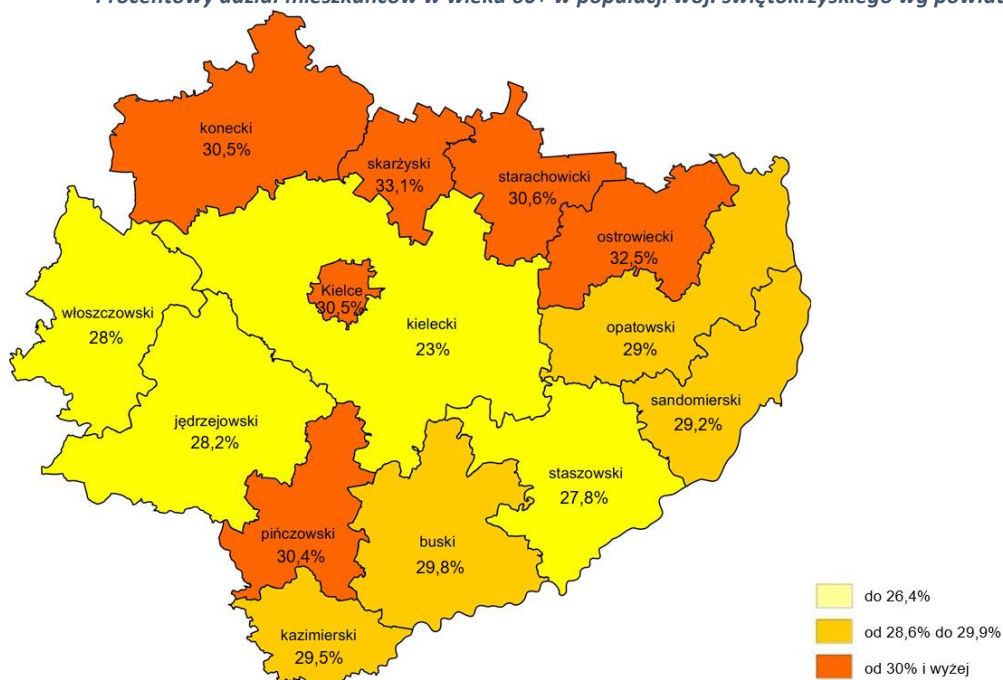
Mieszkańcy 60+ w podziale na grupy wiekowe

Wykres 4. Liczba mieszkańców 60+ w podziale wg grupy wiekowej w 2023 r.
Źródło danych: BDL GUS.

W subpopulacji osób starszych (60 lat i więcej) najliczniejszą grupę stanowią najmłodszy seniorzy czyli osoby w wieku 60-64 lat (81 475 osób) oraz 65-69 lat (86 471 osób). Drugą pod względem liczebności grupę stanowią osoby w wieku 70-74 lat (71 726 osób). Następnie grupy osób w wieku: 75-79 lat (44 702 osób), 80-84 lat (27 241 osób), 85 lat i więcej (29 404 osób).

Mapa 2. Procentowy udział mieszkańców w wieku 60+ w populacji woj. świętokrzyskiego wg powiatów.

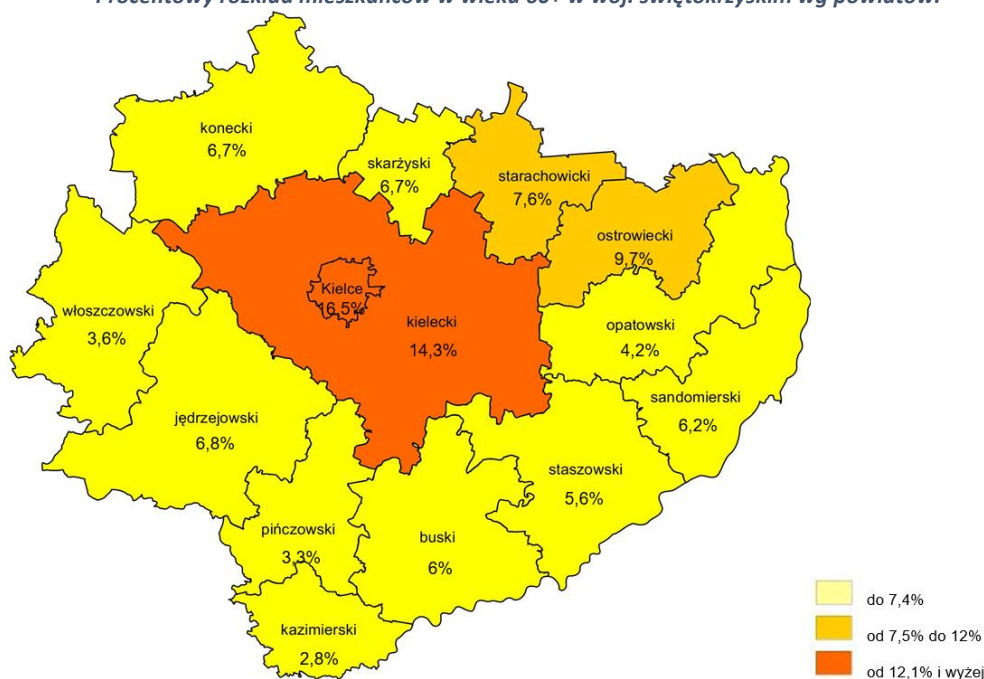

Źródło danych: BDL GUS.

W województwie świętokrzyskim w 2022 roku mieszkało 340 123 osób w wieku 60+, co stanowi 28,9% ogółu mieszkańców województwa¹. Na potrzeby analizy przyjęto trzy poziomy procentowego udziału seniorów w populacji: stopień umiarkowany nie przekracza średniej województwa (<28,9%), wysoki zawiera się w przedziale 29-29,9%, natomiast bardzo wysoki to udział osób starszych przekraczający 30% ogółu populacji.

Na potrzeby określenia wewnątrzregionalnego skupienia seniorów obliczony został wskaźnik określający procentowy rozkład seniorów wśród mieszkańców w wieku 60 lat i więcej w regionie (100%) w ujęciu powiatowym.

Mapa 3. Procentowy rozkład mieszkańców w wieku 60+ w woj. świętokrzyskim wg powiatów.

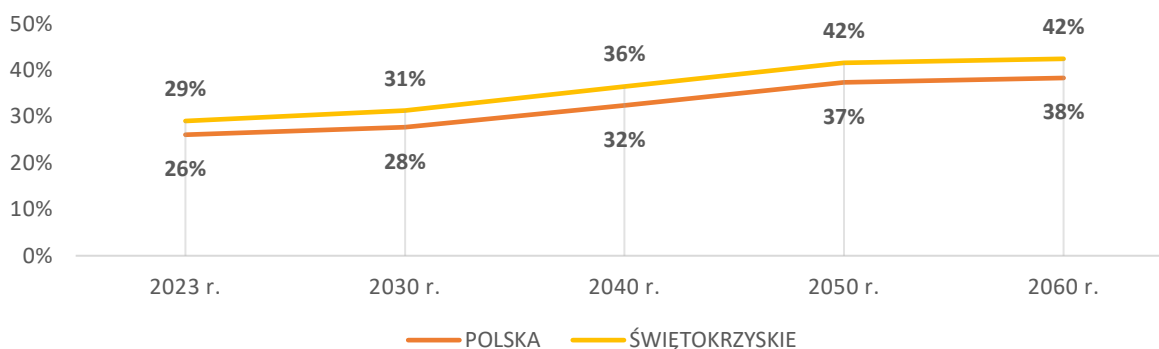
Źródło danych: BDL GUS.

Z grupy 340 123 osób w wieku 60+ najwięcej seniorów zamieszkiwało w mieście Kielce (56 146 osób) i powiecie kieleckim (48 693 osób) – liczba mieszkańców w wieku 60+ stanowi odpowiednio: 16,5% i 14,3% populacji osób starszych województwa świętokrzyskiego.

Następnie 9,7% osób w wieku 60+ mieszka w powiecie ostrowieckim, 7,6% w powiecie starachowickim. Mniej niż 7% mieszkańców w wieku 60+ województwa świętokrzyskiego mieszka w powiatach: kazimierskim (2,8%), pińczowskim (3,3%), włoszczowskim (3,6%), opatowskim (4,2%), staszowskim (5,6%), buskim (6%), sandomierskim (6,2%), koneckim (6,7%), skarżyskim (6,7%), jędrzejowskim (6,8%).

¹ Liczba mieszkańców w wieku 60+, obliczenia wskaźników wg powiatów zostały dokonane na podstawie danych za 2022 r., ze względu na brak danych BDL GUS w kategorii wieku w podziale na powiaty za 2023 r.

Prognozowany udział osób w wieku 60 lat i więcej do 2060

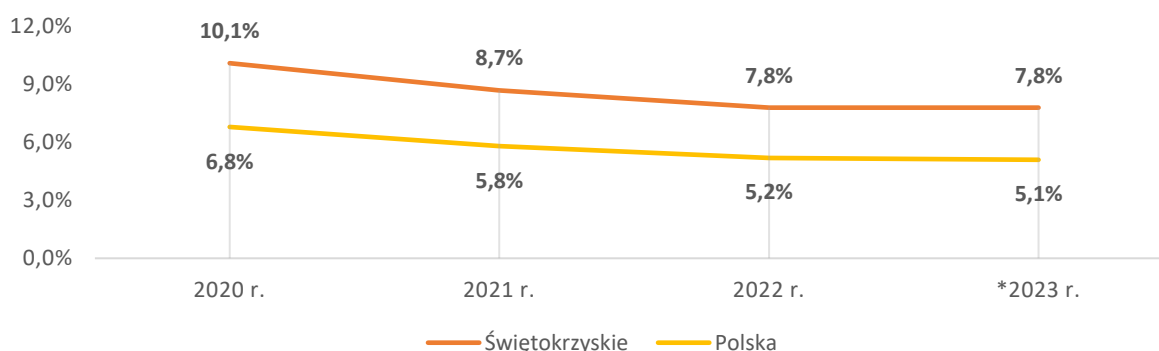
Wykres 5. Prognozowany procentowy udział osób w wieku 60 lat i więcej do 2050 r.
Źródło danych: BDL GUS.

Według prognoz demograficznych Głównego Urzędu Statystycznego do 2060 roku wystąpi znaczny wzrost osób w wieku poprodukcyjnym w populacji województwa świętokrzyskiego. Do końca horyzontu prognozy (rok 2060) w województwie świętokrzyskim spodziewany jest przyrost osób w wieku poprodukcyjnym o 13 pkt proc., natomiast w Polsce o 12 pkt proc. W oparciu o prognozy udział osób w wieku 60 lat i więcej w województwie świętokrzyskim w 2060 roku osiągnie 42% i będzie wyższy o 4 pkt proc. w odniesieniu do prognozowanej średniej dla kraju (38%).

Rynek pracy

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie świętokrzyskim na 31 grudnia 2023 roku (*stopa bezrobocia przed korektą GUS) ukształtowała się na poziomie 7,8% i była wyższa o 2,7 pkt proc. od stopy bezrobocia odnotowanej w tym okresie w Polsce (5,1%).

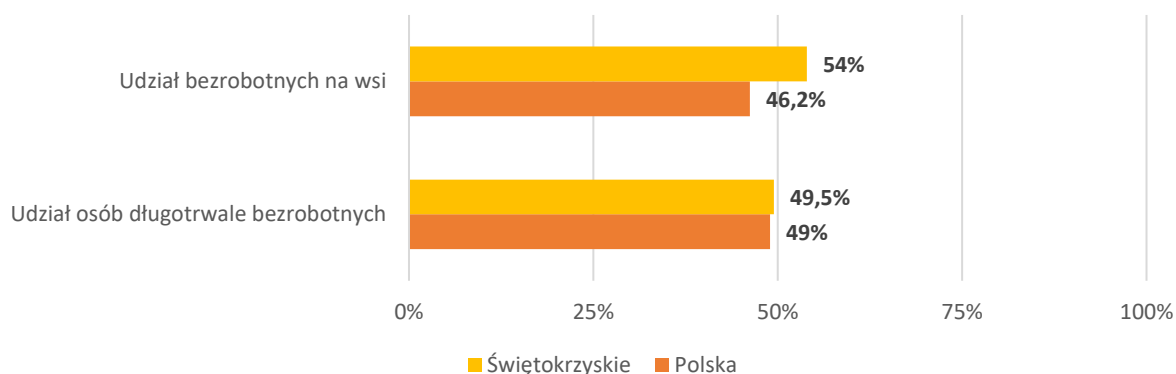
Stopa bezrobocia

Wykres 6. Stopa bezrobocia rejestrowanego w woj. świętokrzyskim w odniesieniu do kraju w latach 2020-2023.
Źródło danych: WUP w Kielcach.

Na koniec 2023 roku stopa bezrobocia w województwie świętokrzyskim odnotowana została na takim samym poziomie jak w 2022 roku. Dla porównania w Polsce stopa bezrobocia w analizowanym okresie czasowym zmniejszyła się zaledwie o 0,1 pkt proc.

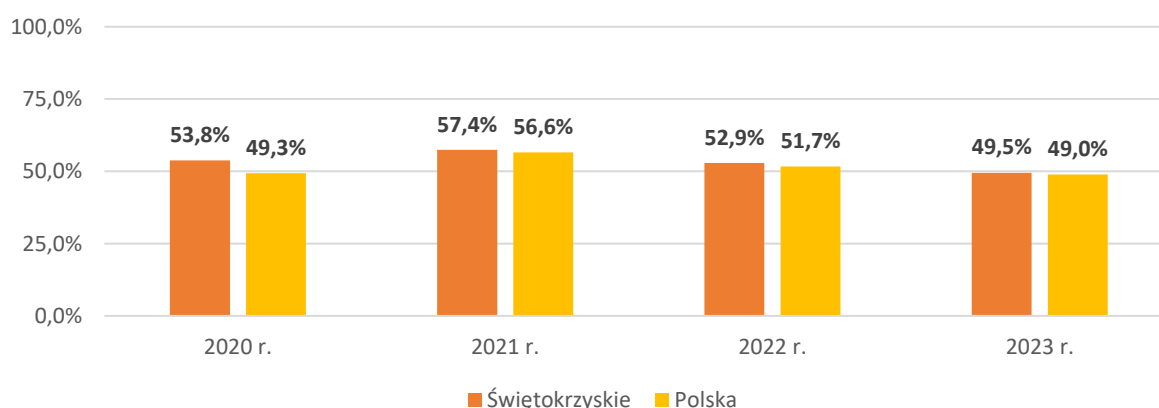
Charakterystyka osób bezrobotnych

Wykres 7. *Bezrobotni mieszkający na wsi i długotrwale bezrobotni w regionie w odniesieniu do kraju w 2023 r.*
Źródło danych: WUP w Kielcach.

Udział osób zarejestrowanych jako bezrobotni zamieszkujący na wsi w województwie świętokrzyskim w 2023 roku wyniósł 54% i był wyższy o 7,8 pkt. proc. od danych krajowych (46,2%). Natomiast udział osób długotrwale bezrobotnych z ogółu bezrobotnych w woj. świętokrzyskim wyniósł 49,5%, i był o 0,5 pkt. proc. wyższy niż w Polsce (49%).

Udział osób długotrwale bezrobotnych

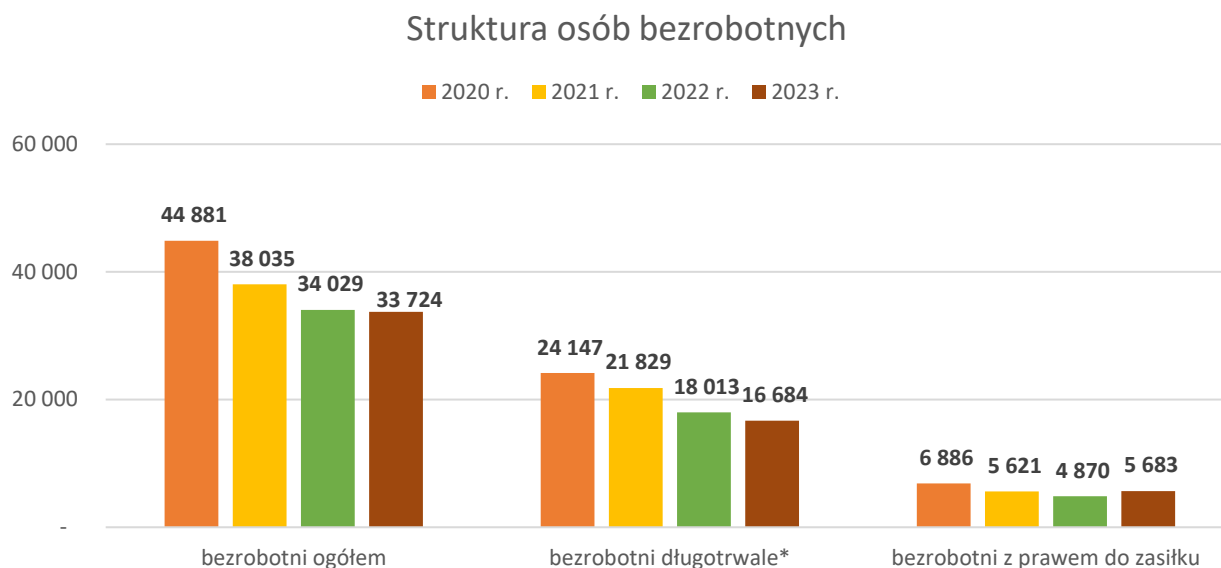

Wykres 8. *Udział osób długotrwale bezrobotnych w woj. świętokrzyskim i kraju w latach 2020-2023.*
Źródło danych: WUP w Kielcach.

Udział osób długotrwale bezrobotnych od 2021 roku uległ zmniejszeniu. W 2023 roku w województwie świętokrzyskim udział tego typu osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy zmniejszył się o 7,9 pkt. proc. w stosunku do 2021 roku, w kraju o 7,6 pkt. proc. Dynamika spadku omawianego wskaźnika w województwie świętokrzyskim w odniesieniu do kraju była wyższa.

Działania aktywizacyjne podejmowane przez publiczne służby zatrudnienia w regionie, przyczyniły się do sukcesywnej redukcji skali bezrobocia długotrwałego – na przestrzeni 2023

roku liczba osób długotrwale bezrobotnych zmniejszyła się o 7,4% (z 18 013 osób w 2022 r. do 16 684 osób w 2023 r.).

Wykres 9. Liczba osób bezrobotnych w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.
Źródło danych: WUP w Kielcach.

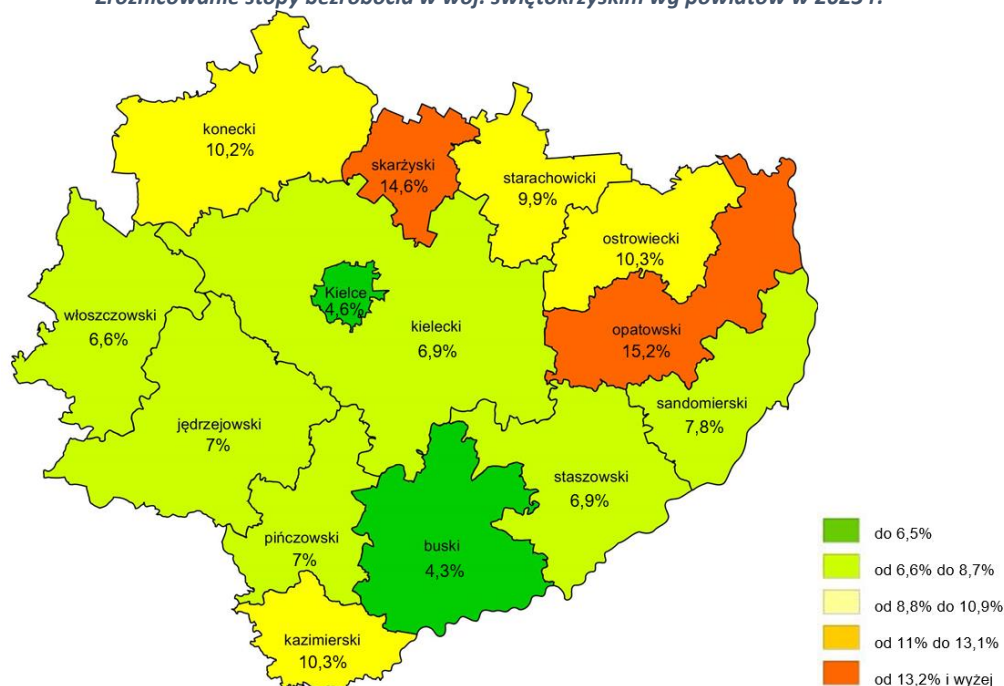
Liczba osób bezrobotnych niezatrudnionych i niepodejmujących innej pracy zarobkowej, zdolnych i gotowych do podjęcia pracy w pełnym wymiarze czasu pracy, nieuczących się w szkole w systemie dziennym oraz zarejestrowanych we właściwym powiatowym urzędzie pracy w województwie świętokrzyskim według stanu na dzień 31 grudnia 2023 roku wynosiła 33 724 osób, w tym:

- 16 684 to osoby długotrwale bezrobotne, czyli pozostające bez pracy przez okres co najmniej 12 miesięcy w ciągu ostatnich 24 miesięcy²;
- 5 683 to osoby bezrobotne z prawem do zasiłku (osoby zarejestrowane w urzędzie pracy, dla których nie ma propozycji pracy czy stażu).

W 2023 roku w województwie świętokrzyskim po wzroście stopy bezrobocia w 2020 roku nastąpił 24,7% spadek ogólnej liczby osób bezrobotnych, 30,9% spadek długotrwale bezrobotnych oraz 16,7% wzrost bezrobotnych z prawem do zasiłku. Dynamikę zmian liczby osób bezrobotnych na przestrzeni lat 2020-2023 prezentuje wykres 9.

² Art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Mapa 4. Zróżnicowanie stopy bezrobocia w woj. świętokrzyskim wg powiatów w 2023 r.

Źródło danych: WUP w Kielcach.

W 2023 roku spadek stopy bezrobocia wystąpił w 7 powiatach regionu. W województwie świętokrzyskim nadal utrzymuje się znaczne zróżnicowanie terytorialne natężenia bezrobocia.

Najwyższą stopę bezrobocia odnotowano w powiatach: opatowskim (15,2%), skarżyskim (14,6%), kazimierskim (10,3%), ostrowieckim (10,3%), koneckim (10,2%), starachowickim (9,9%), sandomierskim (7,8%). Wartość stopy bezrobocia poniżej średniej dla województwa świętokrzyskiego (7,8%) odnotowano w powiatach: pińczowskim (7%), jędrzejowskim (7%), kieleckim (6,9%), staszowskim (6,9%), włoszczowskim (6,6%). Najniższą stopę bezrobocia odnotowano w powiecie buskim (4,3%) i mieście Kielce (4,6%).

Opieka nad dziećmi do lat 3

Rozwój systemu opieki nad dziećmi, które nie ukończyły 3 roku życia, jest istotnym elementem polityki rodzinnej. W województwie świętokrzyskim w ostatnich latach odnotowujemy wzrost liczby placówek opieki nad dziećmi do lat 3.

Tabela 4. Zapewnienie opieki żłobkowej w woj. świętokrzyskim w latach 2019-2022.

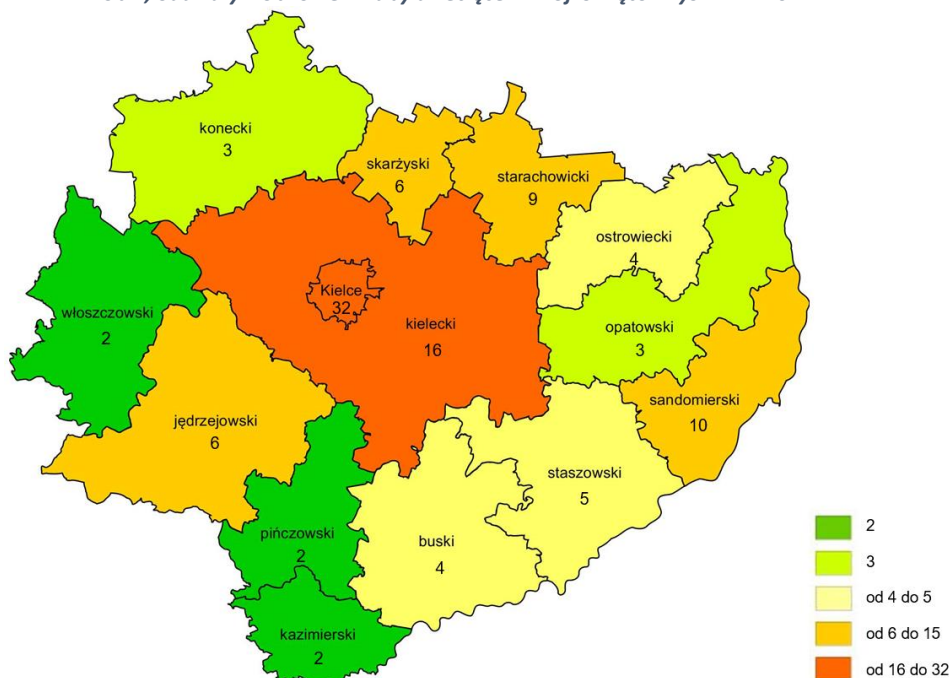
Wyszczególnienie	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Liczba żłobków, oddziałów żłobkowych i klubów dziecięcych	78	83	95	104

Źródło danych: BDL GUS.

Na terenie województwa świętokrzyskiego w 2022 roku odnotowano 104 podmioty świadczące opiekę nad dziećmi do lat 3 tj.: żłobki, oddziały żłobkowe, kluby dziecięce (publiczne i niepubliczne). Liczba tego typu placówek zwiększyła się o 9 placówek w odniesieniu do 2021 roku.

Mapa 5. Żłobki, oddziały żłobkowe i kluby dziecięce w woj. świętokrzyskim w 2022 r.

Źródło danych: BDL GUS.

Dzieci objęte opieką żłobkową w woj. świętokrzyskim w 2022 r.

Grafika 3. Dzieci objęte opieką żłobkową w woj. świętokrzyskim wg miejsca zamieszkania.

Źródło danych: BDL GUS.

W 2022 roku w województwie świętokrzyskim żyło 29 710 dzieci w wieku od 1 roku do 3 lat. Z omawianej grupy wiekowej 12,2% dzieci zostało objęte opieką żłobkową tj. o 4,1 pkt proc. mniej w odniesieniu do średniej krajowej (16,3%). Zdecydowanie więcej dzieci objęto opieką żłobkową w mieście (9,4%) niż na terenach wiejskich (2,7%).

Wychowanie przedszkolne

Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczane są przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne.

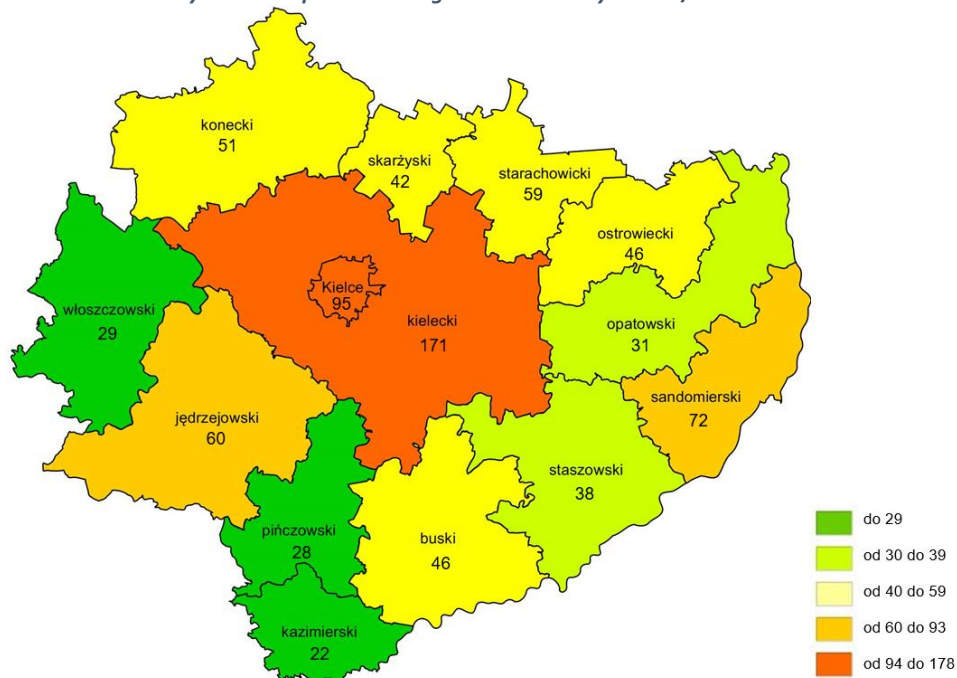
Tabela 5. Infrastruktura wychowania przedszkolnego w woj. świętokrzyskim wg roczników szkolnych.

Rok szkolny	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Liczba przedszkoli wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach	803	796	796	790

Źródło danych: BDL GUS.

W roku szkolnym 2022/2023 w województwie świętokrzyskim funkcjonowało 790 placówek wychowania przedszkolnego: 373 przedszkoli, 334 oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz 83 punktów przedszkolnych. Nie odnotowano placówek spełniających definicję zespołu wychowania przedszkolnego. W stosunku do poprzedniego roku liczba placówek wychowania przedszkolnego ogółem zmniejszyła się o 4.

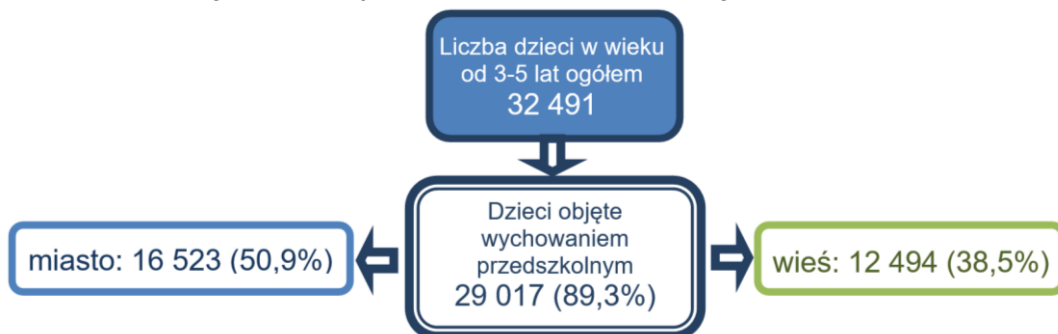
Mapa 6. Placówki wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2021/2022.

Źródło danych: BDL GUS.

Wychowaniem przedszkolnym w roku szkolnym 2022/2023 objętych zostało 89,3% dzieci w wieku 3-5 lat (w tym 50,9% w miastach i 38,5% na wsi), o 3,4 pkt proc. mniej w odniesieniu do średniej w Polsce (92,7%).

Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2022/2023

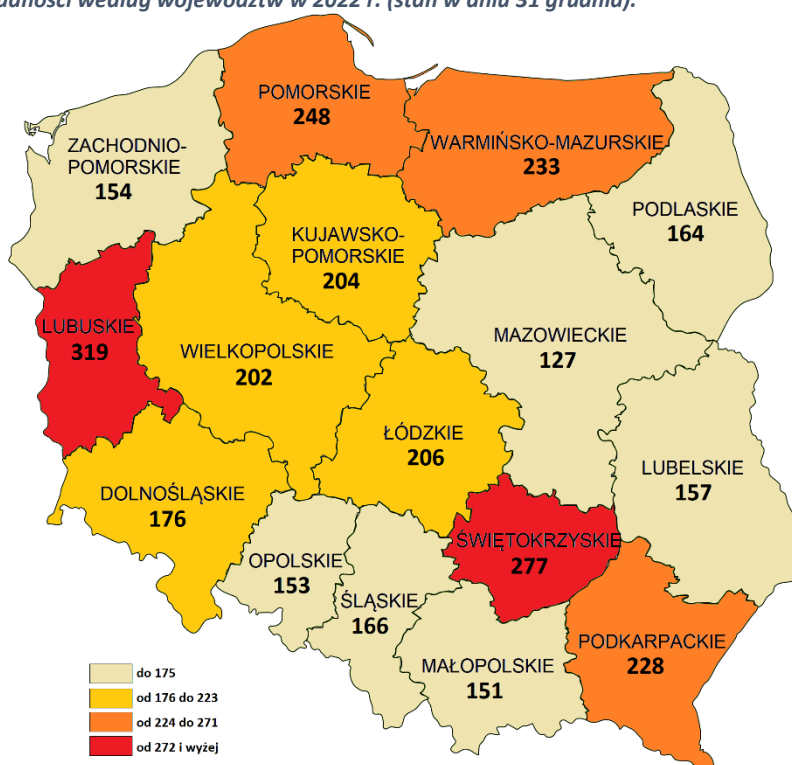

Grafika 4. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w woj. świętokrzyskim wg miejsca zamieszkania.
Źródło danych: BDL GUS.

Osoby z niepełnosprawnościami

Województwo świętokrzyskie charakteryzuje się jednym z najwyższych w skali kraju wskaźników, określających liczbę osób zgłoszonych do ubezpieczenia w ZUS przez płatników składek, które okazały orzeczenie o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności lub stopniu niezdolności do pracy na 10 tys. ludności. Wartość wskaźnika dla województwa świętokrzyskiego ukształtowała się na poziomie 277. Wyższy wskaźnik odnotowano jedynie w województwie lubuskim (319)³.

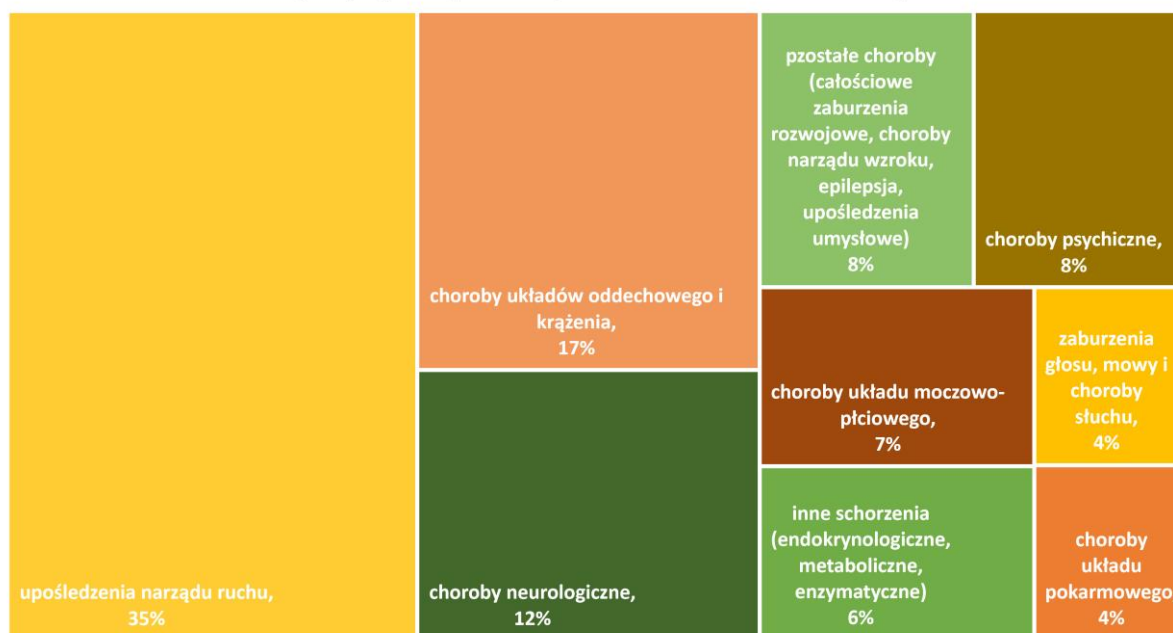
Mapa 7. Osoby zgłoszone do ubezpieczenia w ZUS przez płatników składek, które okazały orzeczenie o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności lub stopniu niezdolności do pracy na 10 tys. ludności według województw w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia).

Źródło danych: Kompleksowy System Informatyczny ZUS.

³ INFORMACJE SYGNALNE, Osoby niepełnosprawne w 2022 r., 30.11.2023 r.

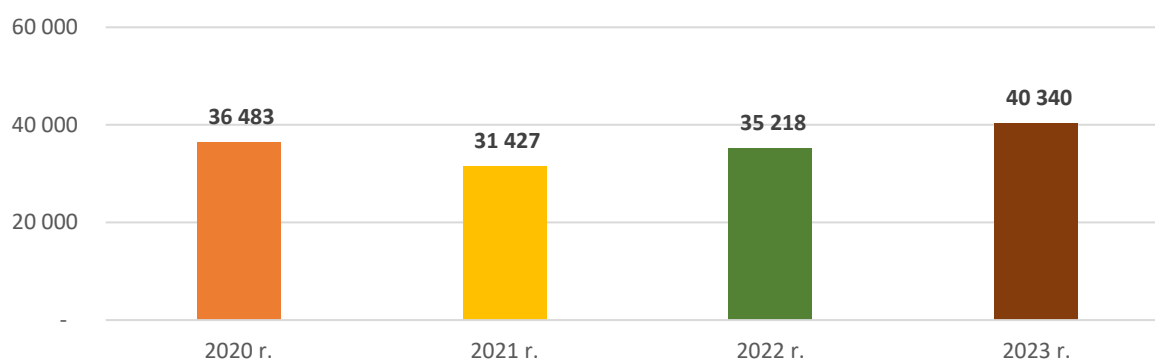
Przyczyny niepełnosprawności osób dorosłych

Wykres 10. Przyczyny niepełnosprawności osób dorosłych w woj. świętokrzyskim w 2023 r.
Źródło danych: Wojewódzki Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kielcach.

Zdecydowanie najczęstszą przyczyną niepełnosprawności było upośledzenie narządu ruchu, które dotknęło 1/3 osób z niepełnosprawnościami (35%). W dalszej kolejności należy wskazać choroby układu oddechowego i krążenia (17%), choroby neurologiczne (12%), choroby psychiczne (8%), pozostałe choroby tj. całościowe zaburzenia rozwojowe, choroby narządu wzroku, epilepsja, upośledzenie umysłowe (8%). W dalszej kolejności stanowią: choroby układu moczowo-płciowego (7%), inne schorzenia tj. endokrynologiczne, metaboliczne, enzymatyczne (6%). Choroby układu pokarmowego oraz zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu stanowią odpowiednio po 4% przyczyn niepełnosprawności wśród ogółu mieszkańców województwa świętokrzyskiego (bez względu na wiek).

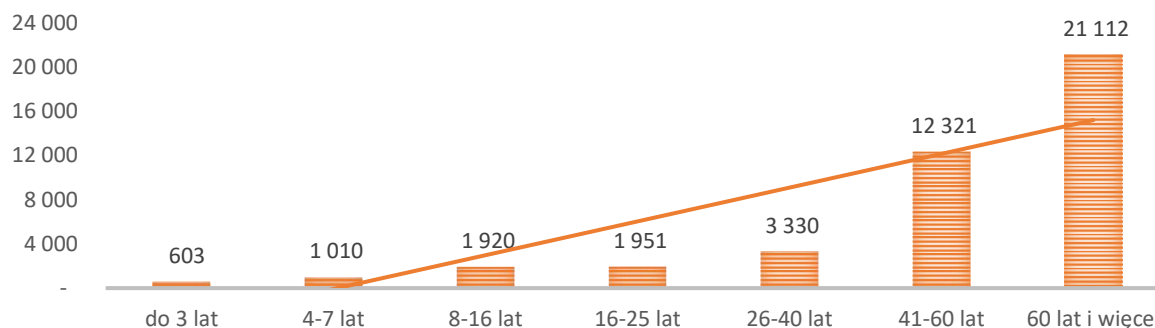
Orzeczenia wydawane przez zespoły dla osób po 16 r.ż.

Wykres 11. Liczba wydanych orzeczeń przez powiatowe zespoły dla osób powyżej 16 roku życia.
Źródło danych: Wojewódzki Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kielcach.

Liczba orzeczeń wydanych przez powiatowe zespoły osobom powyżej 16 roku życia w 2023 roku była większa o 14,5% w odniesieniu do 2022 roku. Większość orzeczeń przyznawana była po raz kolejny, co wskazuje na dużą skalę długotrwałej niepełnosprawności.

Struktura OzN wg wieku

Wykres 12. *Struktura osób z niepełnosprawnościami z prawomocnym orzeczeniem lub wyrokiem sądu w woj. świętokrzyskim wg wieku w 2023 r.*
Źródło danych: Wojewódzki Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kielcach.

Bardzo ważną zmienną obrazującą społeczność osób z niepełnosprawnościami jest wiek. Osoby z niepełnosprawnościami częściej przynależą do starszych niż młodszych grup wiekowych. W województwie świętokrzyskim osoby z niepełnosprawnościami najczęściej należą do najstarszej grupy wiekowej tj. powyżej 60 roku życia – stanowią 50% ogółu społeczności osób z niepełnosprawnościami. Blisko co trzecia osoba z niepełnosprawnościami należała do grupy w wieku od 41 do 59 lat (29%).

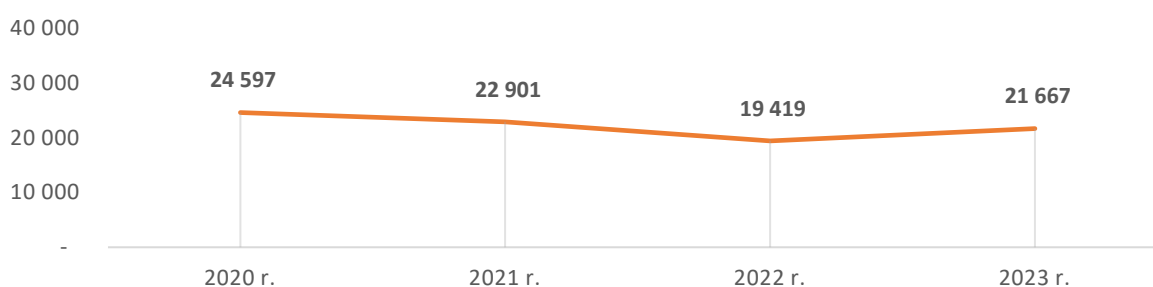
Cel przyjętych wniosków o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności

Wykres 13. *Liczba i cel przyjętych wniosków o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności osób po 16 roku życia w 2023 r.*
Źródło danych: Wojewódzki Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kielcach.

Cel przyjętych wniosków o ustalenie niepełnosprawności osób po 16 roku życia w 2023 roku dotyczył najczęściej: odpowiedniego zatrudnienia (28%), zasiłku pielęgnacyjnego (27%), korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji/ korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych (16%), konieczność zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze (12%). Mniej niż 10% stanowiły cele złożenia wniosku tj.: korzystanie z karty parkingowej (9%), inne cele (7%), uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej (1,2%), szkolenie (0,1%).

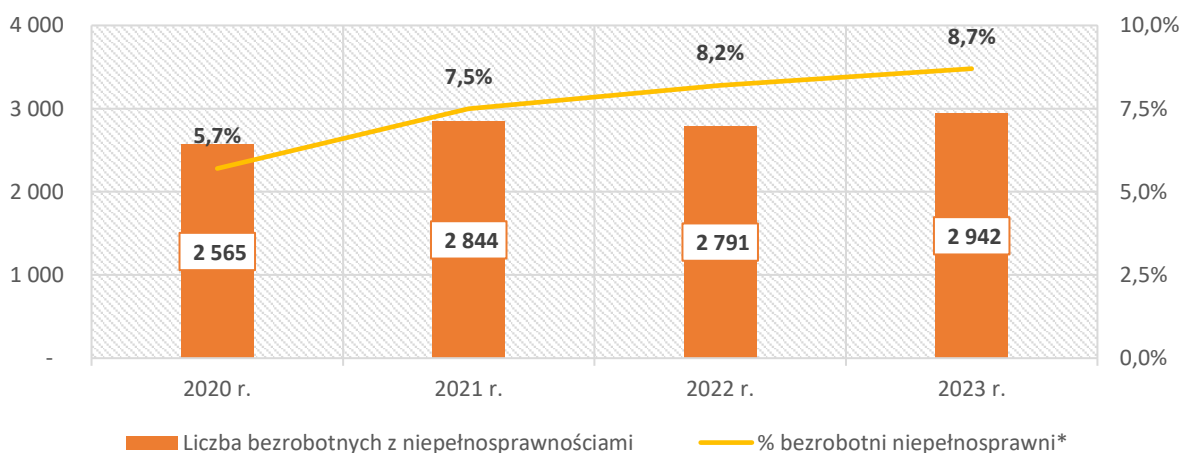
Liczba osób w rodzinach korzystająca z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności

Wykres 14. Liczba osób w rodzinach korzystająca z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności.
Źródło danych: Sprawozdanie MRPiPS-03R CAS.

W latach 2020-2022 liczba osób w rodzinach korzystająca z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności systematycznie się zmniejszała. W 2023 roku liczba korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności wynosiła 21 667 i zwiększyła się o 11,6% w odniesieniu do 2022 roku.

Osoby z niepełnosprawnościami na rynku pracy

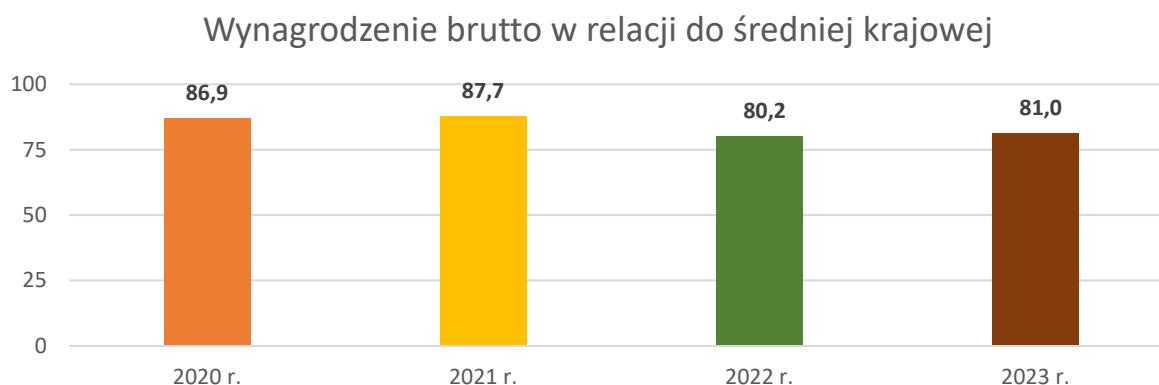

Wykres 15. Osoby z niepełnosprawnościami na rynku pracy w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.
*Dane dotyczące udziału % obliczone zostały w stosunku do ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych.
Źródło danych: WUP w Kielcach.

Na koniec grudnia 2023 roku w rejestrach urzędu pracy pozostawało 2 942 osób bezrobotnych z niepełnosprawnościami, tj. 8,7% ogółu bezrobotnych. W porównaniu do grudnia 2022 roku omawiana grupa bezrobotnych zwiększyła się o 849 osób (o 5,4%). Udział osób bezrobotnych z niepełnosprawnościami w regionie zwiększył się o 0,5 pkt proc.

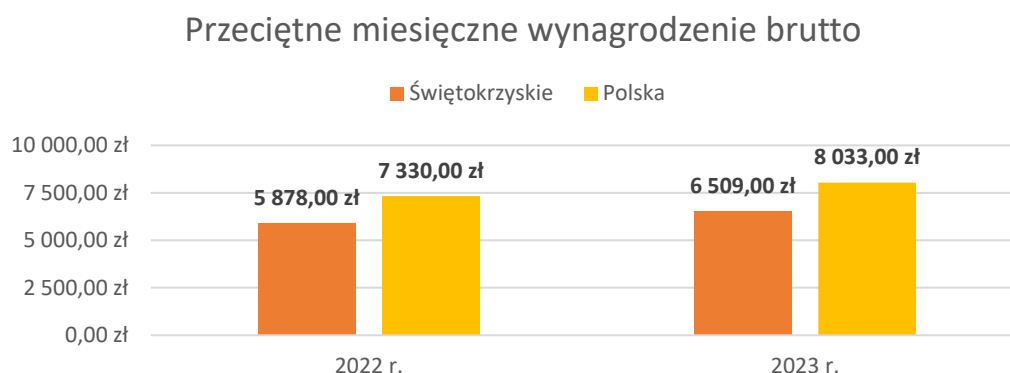
Wynagrodzenia

Na przestrzeni lat 2020-2023 obserwujemy niestabilne zmiany wartości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w regionie w relacji do średniej krajowej.

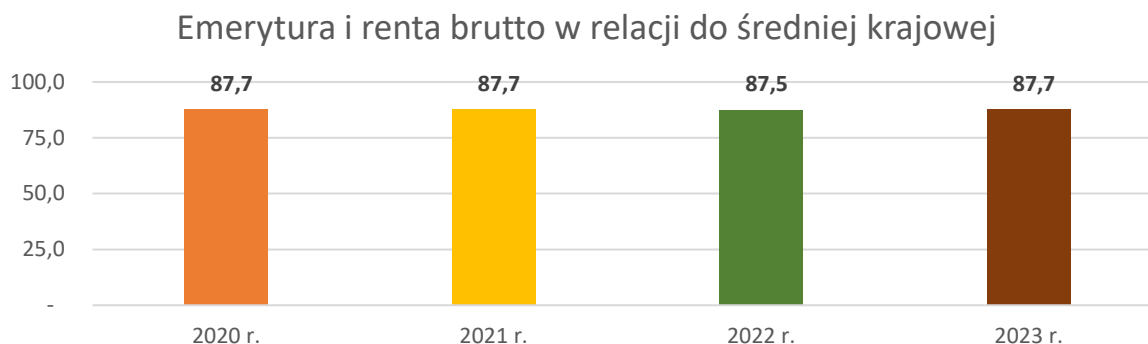
Wykres 16. *Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto wg sektora przedsiębiorstw w woj. świętokrzyskim w relacji do średniej krajowej w latach 2020-2023.*
Źródło danych: BDL GUS.

W 2023 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto wg sektora przedsiębiorstw w regionie stanowiło 81,0 wartości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto dla kraju (Polska=100). Relacja wynagrodzenia województwa świętokrzyskiego do kraju była niższa w stosunku do 2020 i 2021 roku.

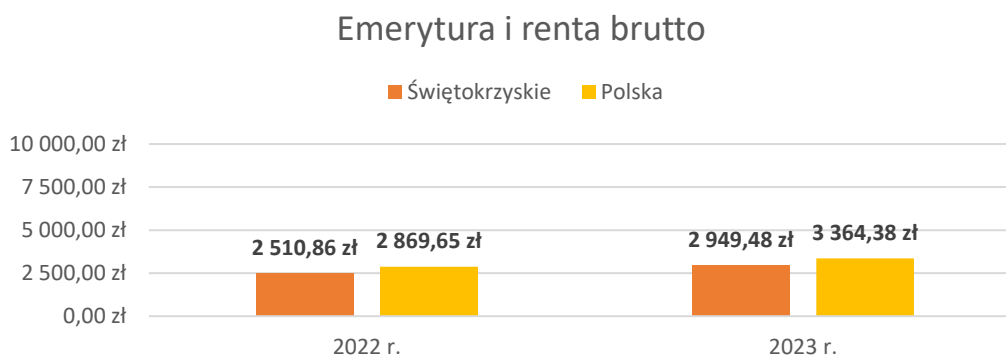
Wykres 17. *Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto wg sektora przedsiębiorstw w 2023 r.*
Źródło danych: BDL GUS.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2023 roku w województwie świętokrzyskim wynosiło 6 509,00 zł i było większe o 10,7% w stosunku do 2022 roku. W Polsce wynagrodzenie zwiększyło się o 9,6% w ciągu roku. W porównaniu do kraju procentowy przyrost wynagrodzenia w Świętokrzyskim był wyższy.

Wykres 18. *Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto (z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych) w woj. świętokrzyskim w relacji do średniej krajowej w latach 2020-2023.*
Źródło danych: BDL GUS.

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto (z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych razem) w województwie świętokrzyskim stanowiła 87,7 wartości przeciętnej miesięcznej emerytury dla kraju (Polska=100), podobnie jak w latach poprzednich analizowanego okresu.

Wykres 19. *Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto (z pozarolniczego systemu ubezpieczeń) w 2023 r.*
Źródło danych: BDL GUS.

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w 2023 roku w województwie świętokrzyskim wynosiła 2 949,48 zł i wzrosła o 17,8%. W Polsce wynagrodzenia emerytalno-rentowe wynosiły 3 364,38 zł i zwiększyły się w analogicznym okresie o 17,2%. Emerytura i renta brutto w regionie (2 949,48 zł) była niższa o 14% od średniego przedmiotowego świadczenia w Polsce (3 364,38 zł).

Cudzoziemcy

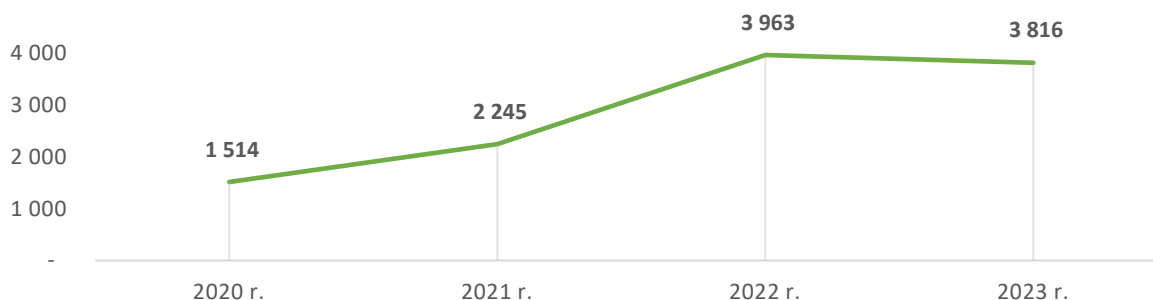
W ostatnich latach Polska doświadcza nasilonego procesu migracji. Sytuacja związana z napływem cudzoziemców zmieniła się diametralnie w związku z konfliktem zbrojnym w Ukrainie, który wybuchł 24 lutego 2022 roku. Napływ cudzoziemców rodzi określone konsekwencje dla polityki społecznej związane chociażby z procesem wsparcia socjalnego, edukacją oraz integracją społeczną.

Wsparcie to (w zależności od potrzeb), powinno objąć działania na rzecz asymilacji, pomoc prawną, psychologiczną i socjalną oraz naukę języka. W stanie nadzwyczajnym, jakim

jest konflikt zbrojny za wschodnią granicą kraju, kwestia cudzoziemców staje się istotnym elementem polityki społecznej.

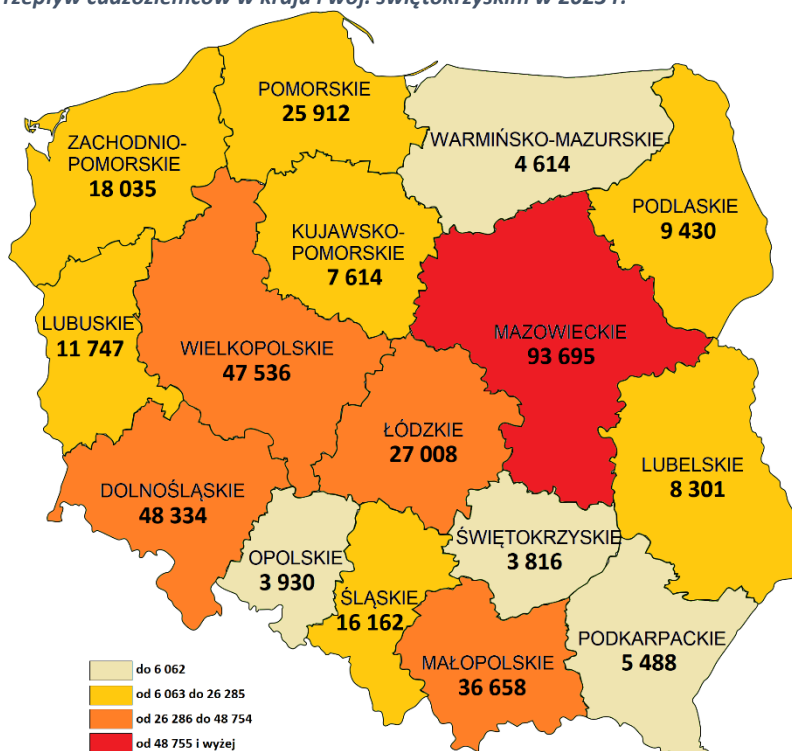
Wydane pozytywne decyzje na pobyt obcokrajowców

Wykres 20. Liczba wydanych pozytywnych decyzji na pobyt czasowy, stały, rezydenta długoterminowego UE w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.
Źródło danych: Urząd do spraw cudzoziemców, statystyki dotyczące migracji.

W latach 2020-2023 w województwie świętokrzyskim najwięcej wydanych pozytywnych decyzji na pobyt dla cudzoziemców wydano w 2022 roku (3 963 decyzji) – wzrost o 76,5%. W roku 2023 r. wydano 3 816 pozytywnych pozwoleń o 3,7% mniej w odniesieniu do 2022 r.

Mapa 8. Przepływ cudzoziemców w kraju i woj. świętokrzyskim w 2023 r.

Źródło danych: Urząd do spraw cudzoziemców, statystyki dotyczące migracji.

W szczególności do województwa świętokrzyskiego przyjeżdżają obywatele z państw: Ukraina (2 180), Indie (468), Białoruś (339), Gruzja (208).

3. Pomoc społeczna w województwie świętokrzyskim

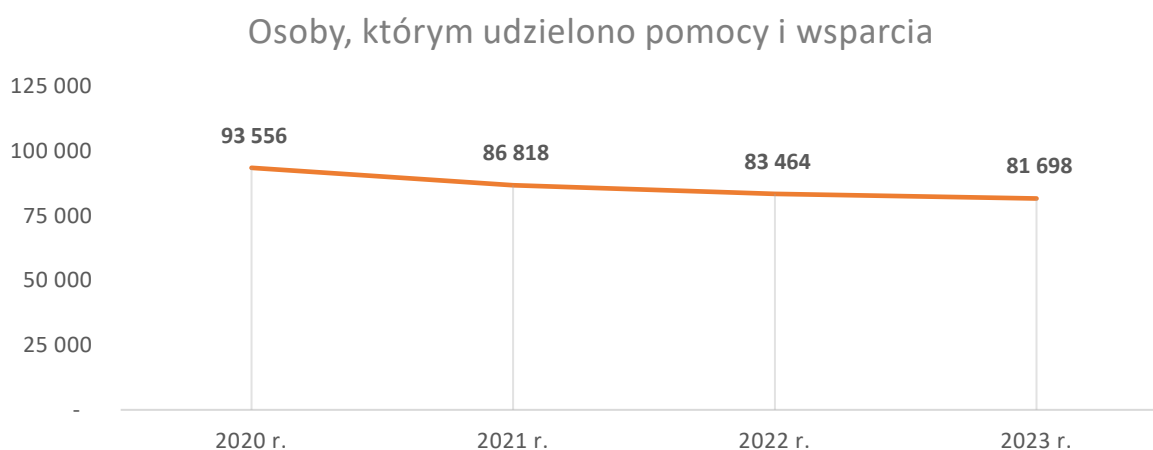
Rozdział 3 „Pomoc społeczna w województwie świętokrzyskim” poświęcony został analizie oraz charakterystyce osób i rodzin korzystających z pomocy i wsparcia. W części wspólnej dla gmin i miasta na prawach powiatu ujęte zostały osoby i rodziny, które w danym okresie sprawozdawczym uzyskały pomoc i wsparcie. Obliczono wartość wskaźnika deprivacji lokalnej (liczby osób w rodzinach korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 mieszkańców), udziału osób długotrwale korzystających ze świadczeń w ogólnej liczbie świadczeniobiorców oraz wskaźnika pogłębionej deprivacji materialnej (liczby osób w rodzinach korzystających ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców).

W rozdziale ujęta została rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną: świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych ogółem (bez względu na ich rodzaj, liczbę oraz źródło finansowania). W badanej grupie ujęte zostały również osoby i rodziny, które uzyskały wsparcie pieniężne i niepieniężne. Określono najczęstsze powody przyznawania pomocy społecznej i typy rodzin korzystających z pomocy i wsparcia. Analizie poddano strukturę pobierających świadczenia z pomocy społecznej wg grup wieku. Uwzględniono osoby objęte usługami opiekuńczymi, w tym specjalistycznymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, liczba osób, świadczeń i kwota świadczeń. W niniejszym rozdziale przedstawiono dane dotyczące liczby rodzin i osób w rodzinach objętych poradnictwem specjalistycznym (prawnym, psychologicznym, rodzinnym), pracą socjalną i interwencją kryzysową, zawartych kontraktów/projektów socjalnych.

W celu identyfikacji zapotrzebowania na usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze i inne usługi społeczne w województwie świętokrzyskim obliczono „lukę potrzeb” stanowiącą różnicę pomiędzy rzeczywistą liczbą osób objętych wsparciem, a szacunkową liczbą osób potrzebujących wsparcia w postaci usług opiekuńczych lub tego typu wsparcia. Identyfikacja zapotrzebowania na usługi społeczne dokonana została na podstawie badania ankietowego, przeprowadzonego w IV kwartale 2023 roku na potrzeby opracowania dokumentu „Diagnoza dostępności oraz zapotrzebowania na wybrane usługi społeczne i zdrowotne adresowane do osób starszych w województwie świętokrzyskim, Kielce 2024”. Diagnoza zrealizowana została przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego na potrzeby realizacji projektu „Tworzenie Lokalnych Systemów Wsparcia dla Seniorów”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027, Priorytet 9. Usługi społeczne i zdrowotne, Działanie 9.4 Zwiększenie dostępności usług społecznych i zdrowotnych.

Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia

Zakres danych odzwierciedla liczbę osób, które w latach objętych analizą uzyskały pomoc i wsparcie w ośrodku pomocy społecznej, centrum usług społecznych, miejskim ośrodku pomocy rodzinie lub powiatowym centrum pomocy rodzinie, udzielonej na podstawie ustawy o pomocy społecznej, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, z wyłączeniem ustawy o świadczeniach rodzinnych. Dane te uwzględniają również osoby, które uzyskały pomoc udzielaną na podstawie innych przepisów np. pomoc w formie dodatku mieszkaniowego lub dodatku energetycznego, ale wyłącznie w tym przypadku, gdy pomocy tej udziela się bezpośrednio w OPS, CUS, MOPR lub PCPR⁴.

Wykres 21. Liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.
Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

Liczba mieszkańców województwa świętokrzyskiego korzystających z pomocy i wsparcia na przestrzeni ostatnich lat systematycznie maleje. Rok 2023 był rokiem, w którym liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia spadła poniżej 82 tysięcy i była najmniejsza w analizowanym czteroletnim okresie. W 2023 roku liczba korzystających ze świadczeń pomocy społecznej wynosiła 81 698 i była mniejsza o 2,1% w stosunku do 2022 roku.

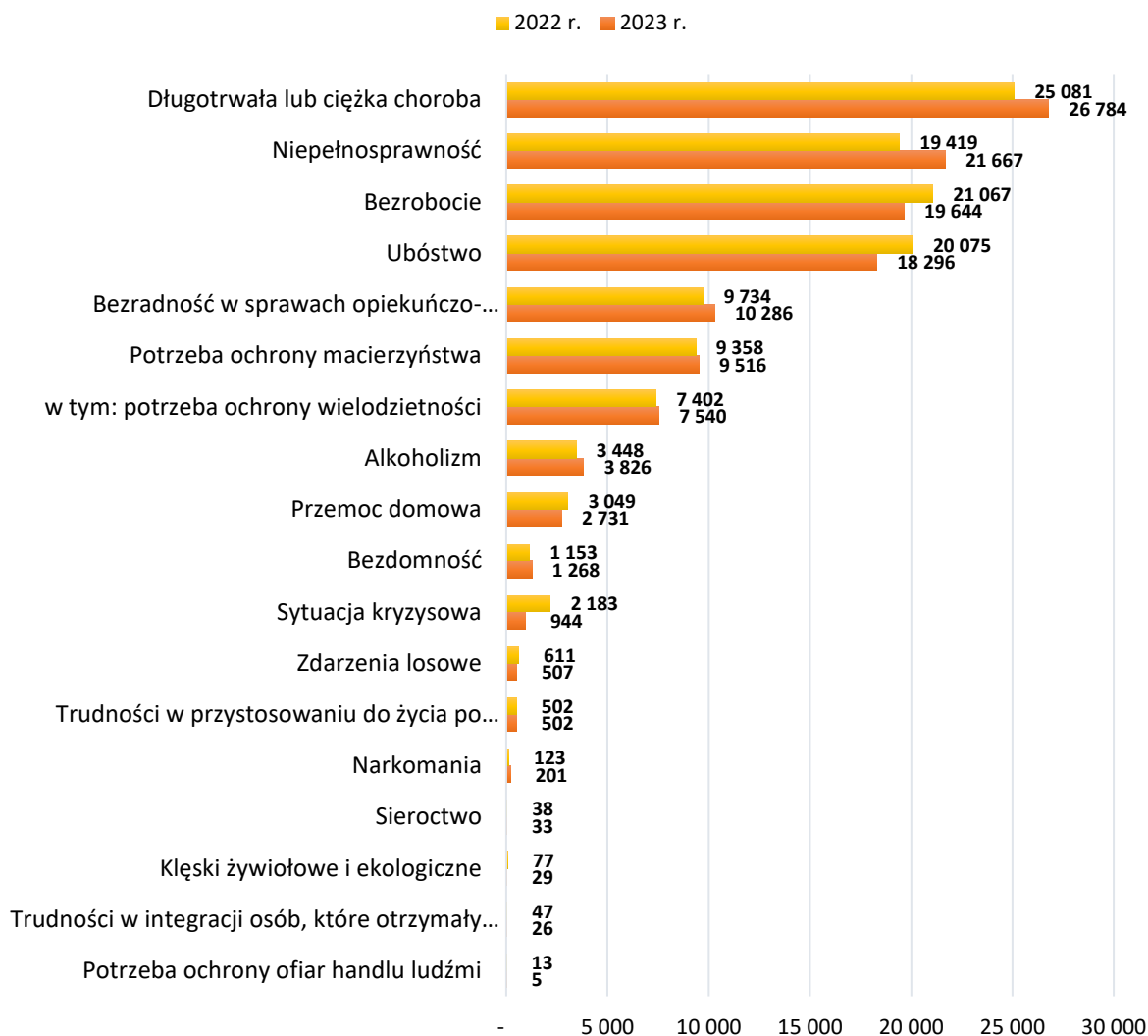
W sprawozdaniu Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2023, nie uwzględniono udzielonego wsparcia osób wynikającego z ustawy z dn. 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Powody udzielania pomocy i wsparcia

Dane dotyczące powodów przyznania pomocy uwzględniają wszystkie przyczyny trudnej sytuacji życiowej wymienione w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Analizując dane, należy mieć na uwadze fakt, iż w jednej rodzinie może wystąpić kilka przyczyn przyznania pomocy, w związku z tym jedna rodzina może być wykazana przy jednej lub przy kilku przyczynach przyznawania pomocy społecznej.

⁴ Ocena zasobów pomocy społecznej – Objasnienia, MRPiPS, IPiSS, grudzień 2023.

Powody udzielenia wsparcia

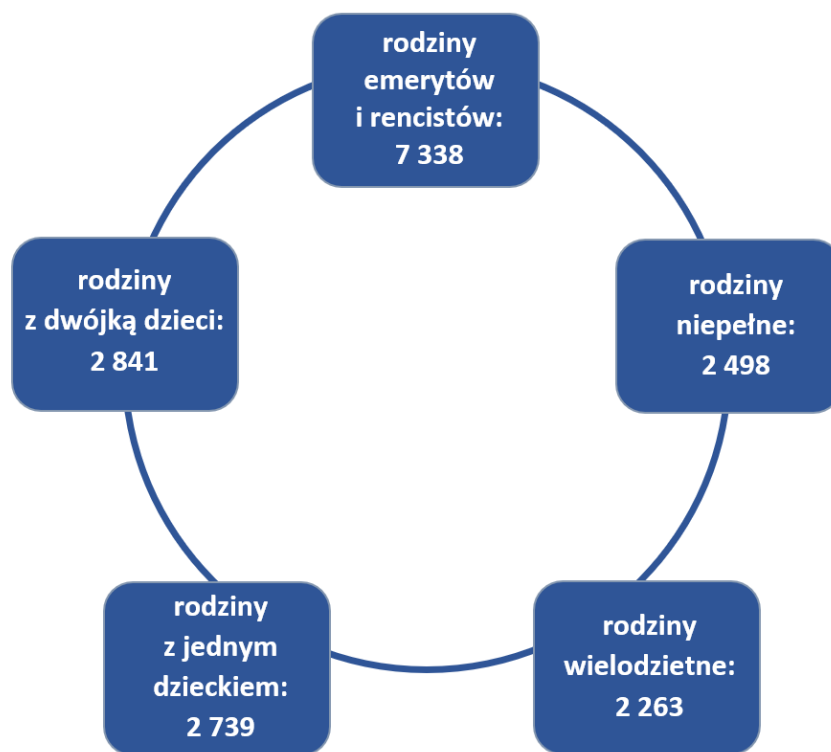
Wykres 22. Liczba osób w rodzinach, które otrzymały świadczenie z pomocy społecznej wg powodu udzielenia pomocy i wsparcia w woj. świętokrzyskim w latach 2022-2023.
Źródło danych: Sprawozdanie MRiPS-03R w CAS.

Najczęstszym powodem udzielania pomocy i wsparcia w województwie świętokrzyskim w 2023 roku tak jak w poprzednim roku była długotrwała lub ciężka choroba (26 784). Innymi najczęściej notowanymi powodami były: niepełnosprawność (21 667), bezrobocie (19 644), ubóstwo (18 296), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (10286), potrzeba ochrony macierzyństwa (9 516) – w tym 79% stanowiła wielodzietność (7 540).

W 2023 roku obserwujemy spadek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w regionie ze względu na powody przyznania pomocy społecznej tj.: bezrobocie – 6,75%, ubóstwo – 8,86%, przemoc domowa – 10,4%, sytuacja kryzysowa – 56,8%, zdarzenia losowe – 17%, sieroctwo – 13,2%, klęski żywiołowe i ekologiczne – 62,3%, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy – 44,7%, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi – 61,5%.

Odnotowano natomiast wzrost liczby osób w rodzinach, którym przyznano pomoc z powodu: narkomani (63,4%), niepełnosprawności (11,6%), alkoholizmu (11%), bezdomności (10%), długotrwałej lub ciężkiej choroby (6,8%), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (5,7%), potrzeby ochrony macierzyństwa (1,7%) w tym wielodzietności.

Typy rodzin korzystających z pomocy i wsparcia

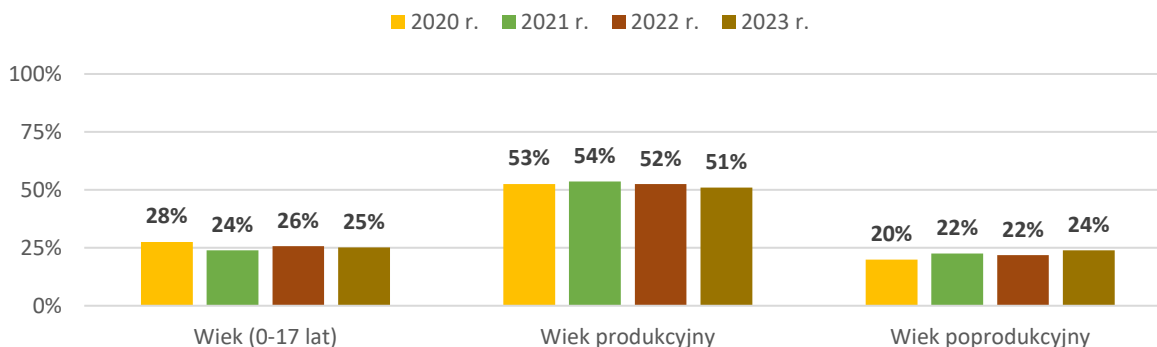
Grafika 5. Typy rodzin pobierających świadczenie z pomocy społecznej w 2023 r.
Źródło danych: Sprawozdanie MRiPS-03R w CAS.

W strukturze beneficjentów pomocy społecznej w 2023 roku w regionie najwięcej było rodzin emerytów i rencistów (7 338). W następnej kolejności świadczeniami z pomocy społecznej objęte zostały: rodziny z dwójką dzieci (2 841), rodziny z 1 dzieckiem (2 739), rodziny niepełne (2 498), rodziny wielodzietne (2 263). W 2023 roku w każdej grupie prócz rodzin wielodzietnych odnotowano spadek liczby rodzin objętych świadczeniem z pomocy społecznej – spadek od 1,9% do 9,4%. Jedynie w grupie rodzin wielodzietnych odnotowano 3,7% wzrost pobierających świadczenie z pomocy społecznej.

Struktura pobierających świadczenia z pomocy społecznej wg grup wieku

W poniższym zestawieniu każda osoba wykazana jest tylko raz bez względu na liczbę otrzymanych decyzji, świadczeń i innych form pomocy i wsparcia. Udzielane wsparcie dotyczy pomocy udzielanej wyłącznie na podstawie ustawy o pomocy społecznej.

Struktura pobierających świadczenia

Wykres 23. *Struktura pobierających świadczenia z pomocy społecznej wg grup wieku w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2023.*
Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

W strukturze pobierających świadczenia z pomocy społecznej dominują osoby w wieku produkcyjnym, a więc takie, które mogłyby wykonywać pracę przynoszącą dochód. Do 2021 roku wzrastał udział tej grupy beneficjentów (podobnie jak udział ludności w tym wieku w ogóle mieszkańców regionu). W 2023 roku udział osób w wieku produkcyjnym wyniósł 51% i był mniejszy o 1 pkt proc. w odniesieniu do 2022 roku.

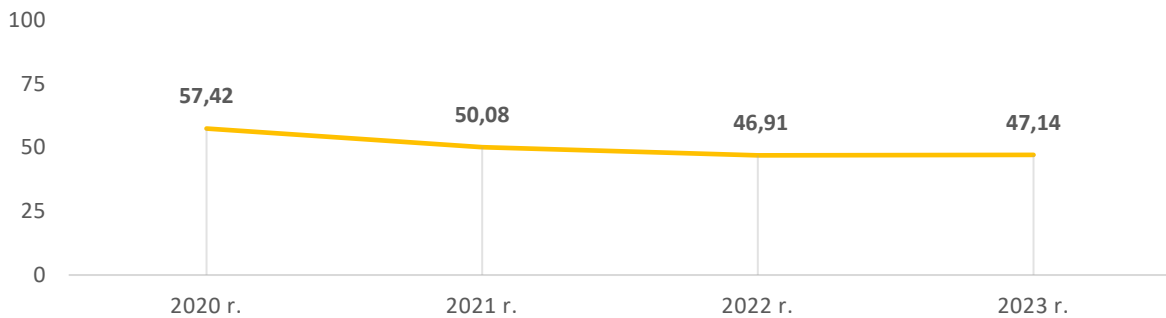
Z odwrotnym trendem mamy do czynienia w przypadku udziału dzieci i młodzieży korzystających z pomocy społecznej. Procentowy udział tej grupy do 2021 roku zwiększał się do 2022 roku. W 2023 roku udział tej grupy beneficjentów wyniósł 25% i był mniejszy o 1 pkt proc. w stosunku do 2022 roku.

W przypadku seniorów będących beneficjentami pomocy społecznej w czteroletnim okresie analizy odnotowano widoczny wzrost tej grupy beneficjentów wśród korzystających z pomocy społecznej. W 2023 roku udział osób w wieku poprodukcyjnym wyniósł 24% i był większy o 2 pkt proc. w odniesieniu do 2022 roku. Jest to istotna informacja, którą należy wziąć pod uwagę w zakresie planowania, zwiększania dostępności oraz rozwoju różnego rodzaju usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym, ukierunkowanych na wsparcie seniorów.

Wskaźnik deprivacji lokalnej

Jednym z elementów Oceny jest analiza i obserwacja wskaźnika deprivacji lokalnej. Wskaźnik ten stanowi liczbę osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminach **(bez względu na rodzaj wsparcia)** na 1000 mieszkańców. Wskaźnik ten pozwala dokonać obiektywnych porównań pomiędzy poszczególnymi gminami w regionie.

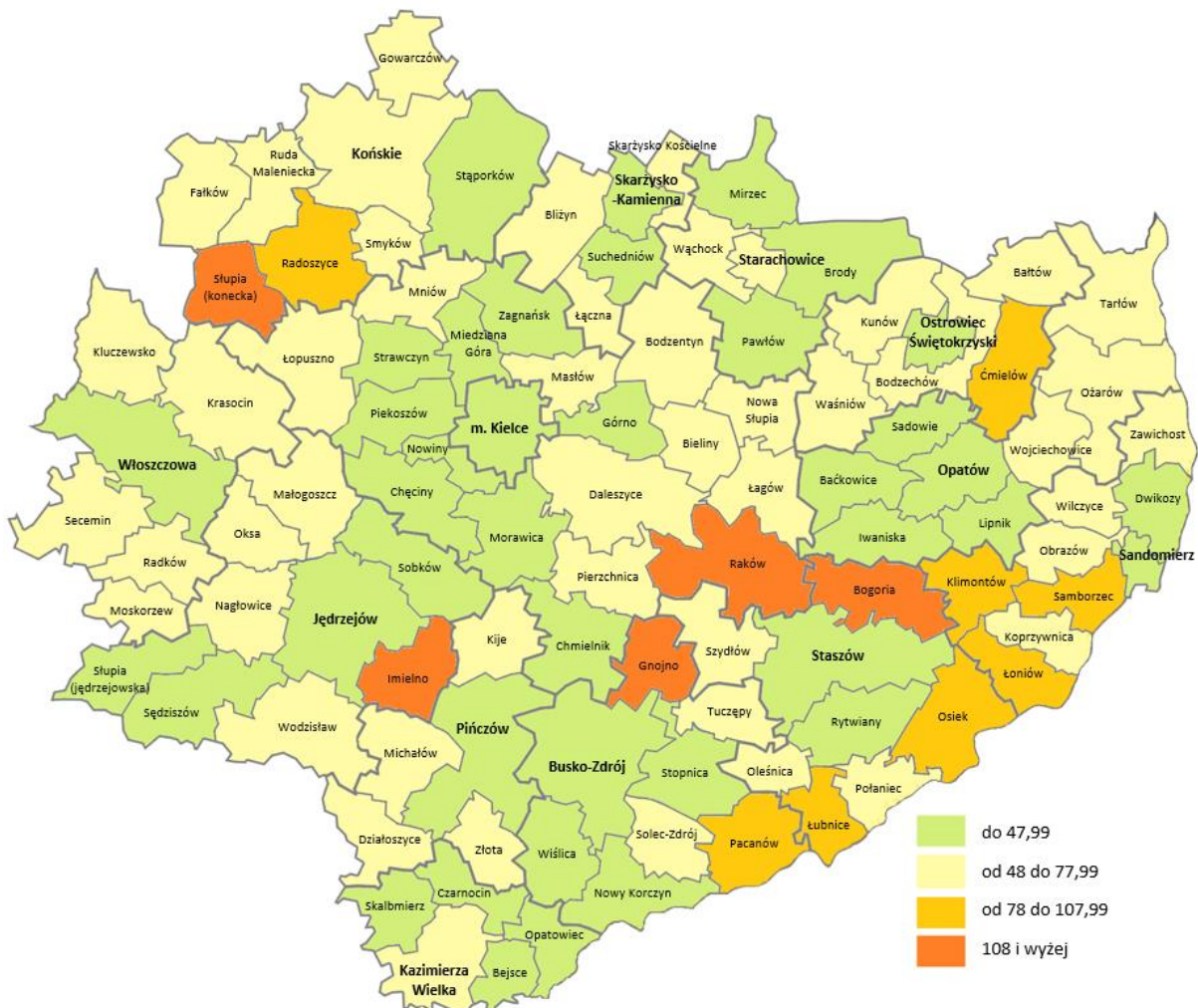
Wskaźnik deprivacji lokalnej

Wykres 24. Wartość wskaźnika deprivacji lokalnej w woj. świętokrzyskim na przestrzeni lat 2020-2023.
Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

Na przestrzeni lat 2020-2023 wartość wskaźnika deprivacji lokalnej obliczona dla województwa świętokrzyskiego uległa znacznemu zmniejszeniu. W czteroletnim okresie analizy omawiany wskaźnik zmniejszył się o ponad 10 pkt (z 57,42 w 2020 roku do 47,14 w 2023 roku). Pozwala to na sformułowanie wniosku o poprawie sytuacji społecznej mieszkańców regionu.

Mapa 9. Wewnątrzregionalne zróżnicowanie wskaźnika deprivacji lokalnej w 2023 r.

Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

W 2023 roku w 62 gminach poziom wskaźnika deprivacji lokalnej był wyższy niż średnia wartość obliczona dla województwa świętokrzyskiego (47,14). Szczególnie wysokie wartości wskaźnika (przekraczające 100) odnotowano w 5 gminach: Raków (109,08), Imielno (110,41), Bogoria (118,08), Gnojno (122,82), Słupia (konecka) (136,84).

Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej

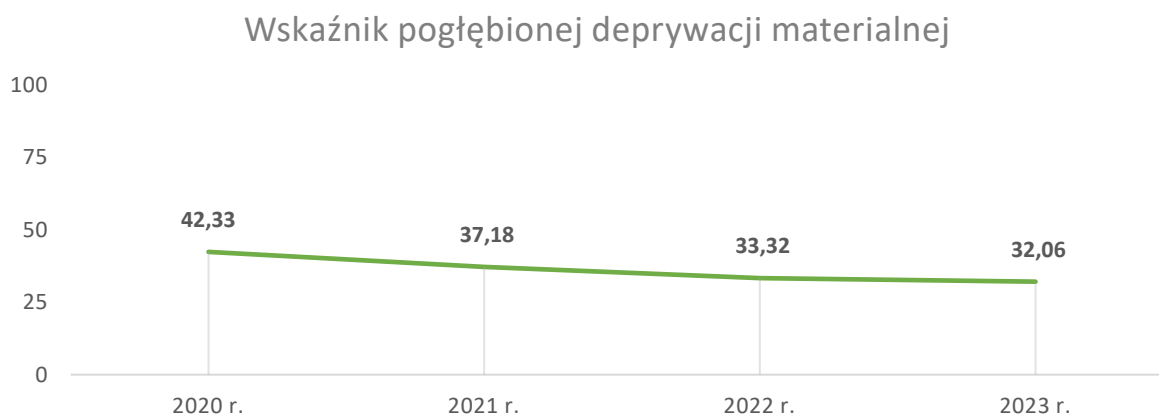
Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu obliczono **wskaźnik liczby osób w rodzinach, które otrzymały świadczenie pieniężne** na 1000 mieszkańców. Sporządzenie takiego zestawienia obrazuje obszary biedy tj. gminy, w których najwięcej mieszkańców korzysta ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, a tym samym musi spełnić kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

Próg interwencji socjalnej wyznacza granice ubóstwa tzw. ustawowego

Ubóstwo ustawowe jest definiowane na podstawie tzw. kryterium dochodowego, ustalanego jako dochód, poniżej którego można ubiegać się o świadczenie pieniężne z pomocy społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej progi te aktualizowane są co 3 lata.

Od 1 stycznia 2022 roku obowiązują wyższe kryteria dochodowe, uprawniające do świadczeń z pomocy społecznej. Próg interwencji socjalnej w 2023 roku wynosił:

- 1) dla osoby samotnie gospodarującej próg ubóstwa ustawowego wynosił: 776 zł,
- 2) dla osoby w rodzinie próg ubóstwa wynosił: 600 zł⁵.

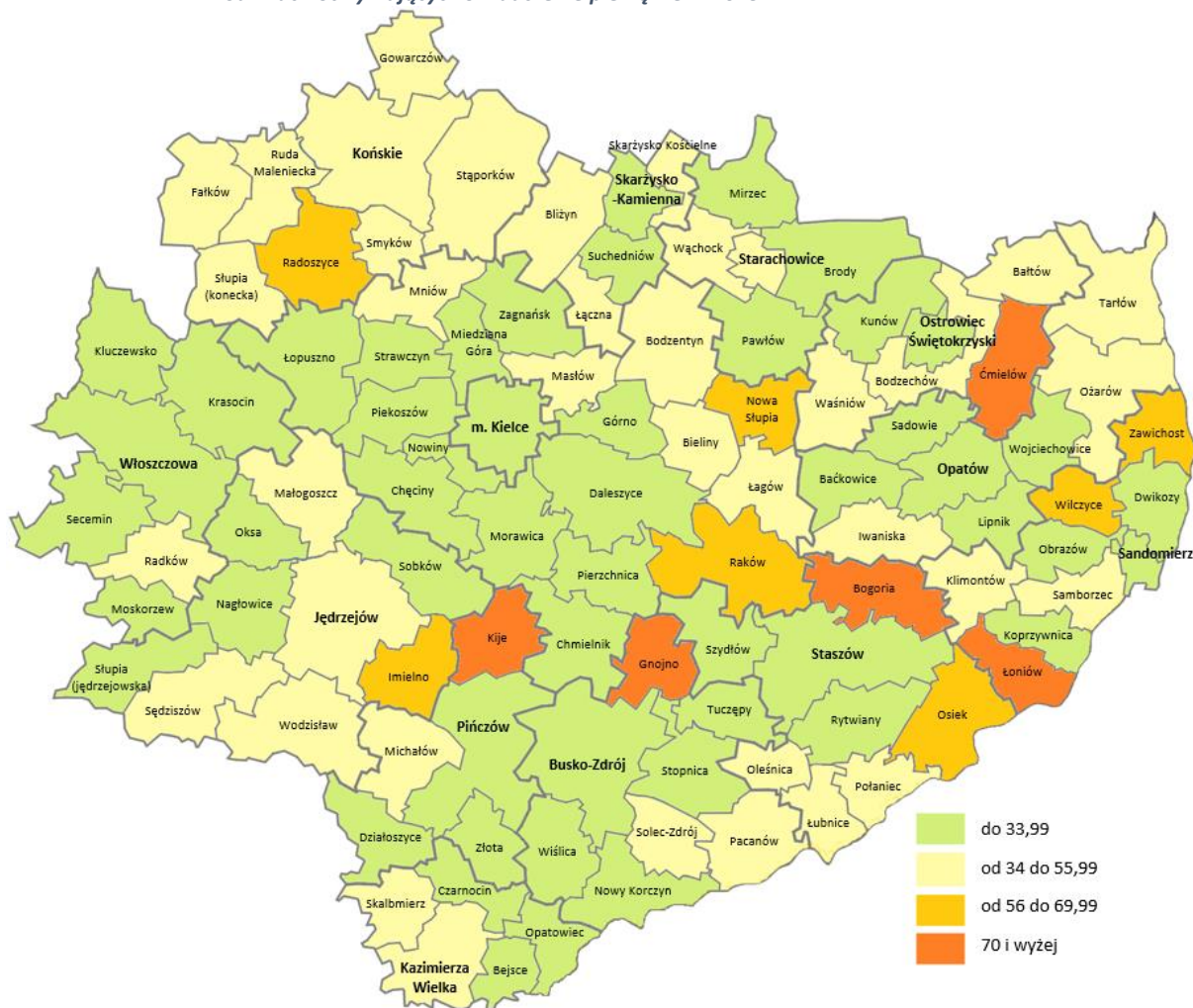
Wykres 25. *Wartość wskaźnika pogłębionej deprivacji materialnej w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.*
Źródło danych: Sprawozdanie MRIPS-03R w CAS.

Wartość wskaźnika pogłębionej deprivacji materialnej dla województwa świętokrzyskiego z roku na rok maleje. W 2023 roku liczba osób w rodzinach, które otrzymały świadczenie pieniężne na 1000 mieszkańców, wyniosła 32,06 i była mniejsza o -1,26 pkt w odniesieniu do 2022 roku, w którym wartość wskaźnika wynosiła 33,32.

⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2021 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz.U. 2021 poz. 1296).

Mapa 10. Przestrzenne zobrazowanie wartości wskaźnika pogłębionej deprivacji materialnej tj. liczby osób w rodzinach otrzymujących świadczenie pieniężne w 2023 r.

Źródło danych: Sprawozdanie MRIPS-03R w CAS.

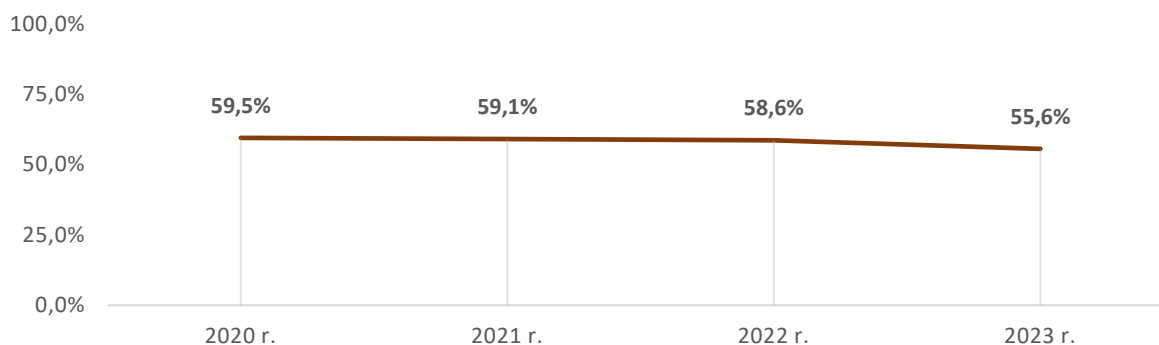
W 53 gminach województwa świętokrzyskiego wartości wskaźnika pogłębionej deprivacji materialnej były wyższe niż średnia wartość wskaźnika w województwie (32,06). Szczególnie wysokie wartości wskaźnika (powyżej 70,00) odnotowano w 5 gminach: Kije (70,15), Ćmielów (73,35), Gnojno (76), Łoniów (85,15), Bogoria (100,92). Szczegółowe tabelaryczne zestawienie obliczonego wskaźnika pogłębionej deprivacji materialnej znajduje się w Aneksie nr 1, na końcu opracowanego dokumentu.

Długotrwanie korzystający z pomocy społecznej

Kolejny wskaźnik jest obliczany jako procentowy udział osób długotrwanie korzystających z pomocy i wsparcia (w całym okresie sprawozdawczym) z ogółu osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej (bez względu na rodzaj). Osoby długotrwanie korzystające z pomocy społecznej to osoby, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) korzystały z systemu świadczeń pomocy społecznej, przez co najmniej 18 miesięcy⁶.

⁶ Ocena zasobów pomocy społecznej – Objaśnienia, MRPiPS, IPiSS, grudzień 2023.

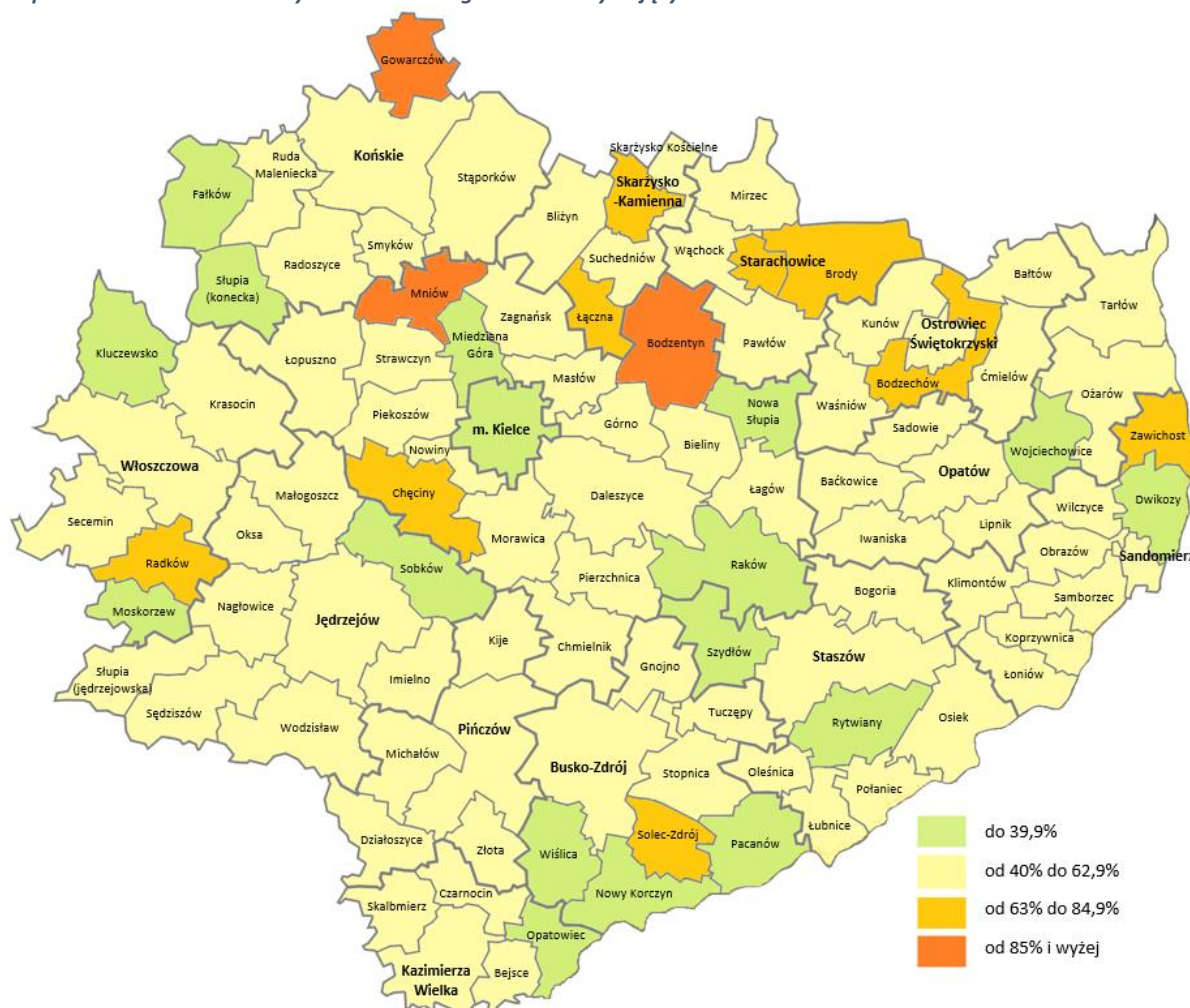
Wskaźnik długotrwale korzystających ze świadczeń

Wykres 26. Udział osób długotrwale korzystających ze świadczeń w ogólnej liczbie świadczeniobiorców w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2023.
Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

W latach 2020-2023 odnotowano systematyczny spadek wskaźnika określającego procentowy udział osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej. W 2023 roku przedmiotowy wskaźnik wyniósł 55,6% i był mniejszy o 2 pkt proc. w odniesieniu do 2022 roku.

Mapa 11. Procentowy udział osób długotrwale korzystających ze świadczeń w 2023 r.

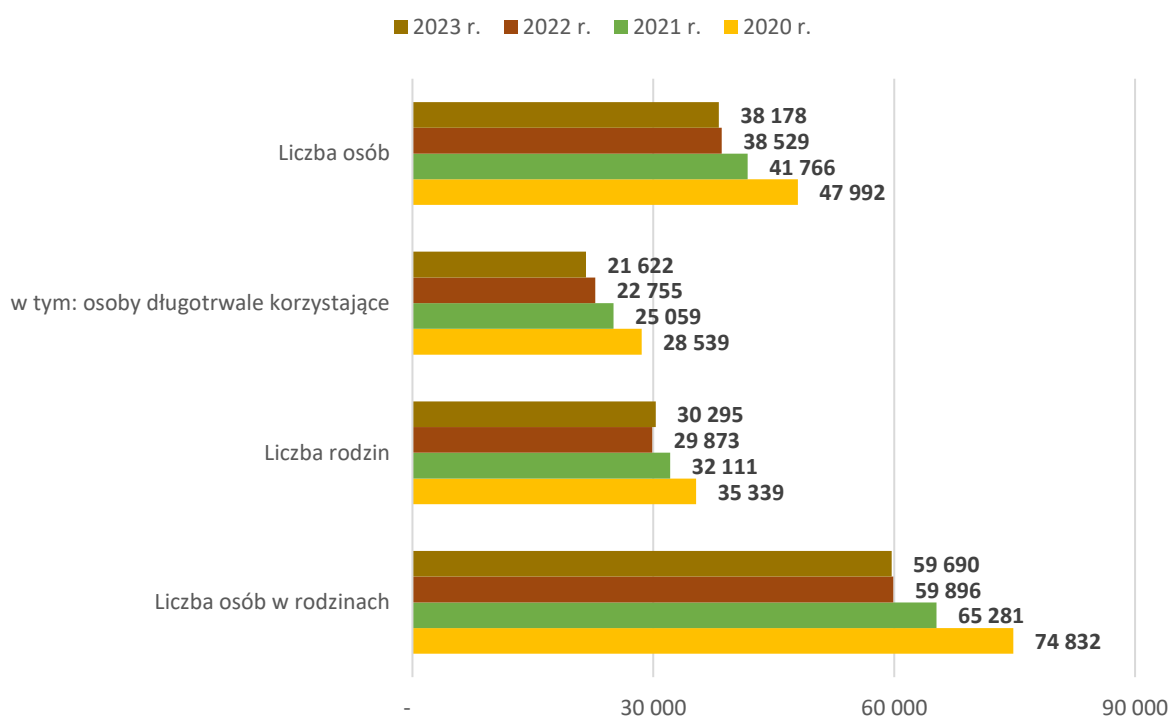
Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

3.1. Świadczenia z pomocy społecznej – ogółem

Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia

W poniższej analizie ujęte zostały osoby, którym decyzją administracyjną przyznano świadczenie wyłącznie na podstawie ustawy o pomocy społecznej, w tym osoby długotrwale korzystające ze świadczeń, które w ciągu 3 lat były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. W grupie tej ujęte zostały również rodziny, które w danym okresie sprawozdawczym uzyskały pomoc i wsparcie w formie świadczeń pomocy społecznej bez względu na rodzaj, formę, liczbę i źródło – uwzględniając pomoc, która udzielona jest w formie decyzji administracyjnej lub świadczeń bez decyzji.

Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenia

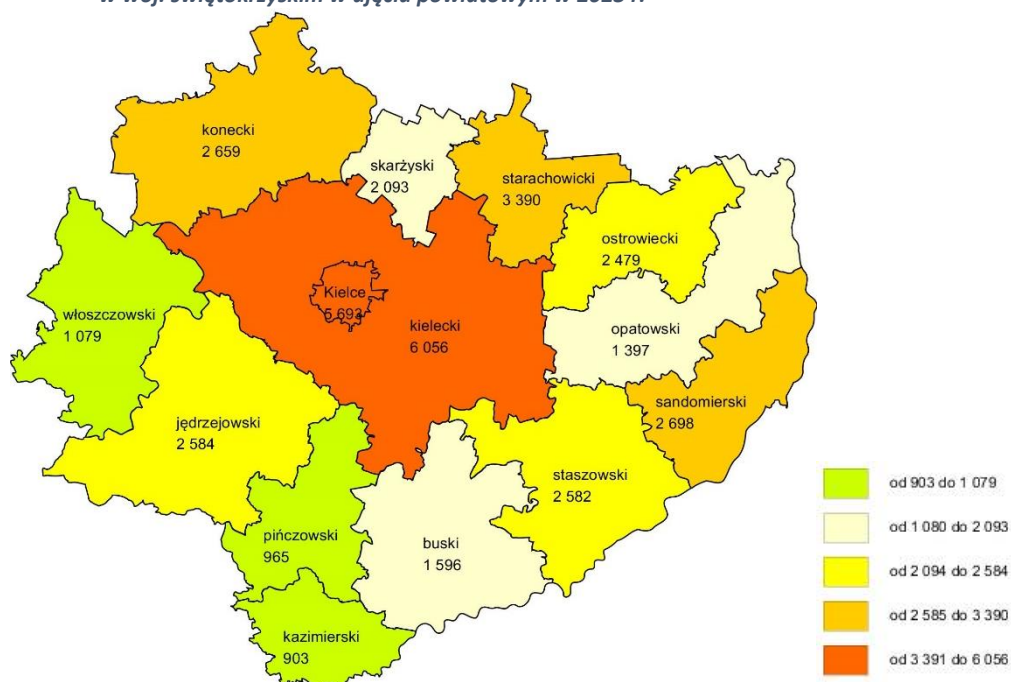
Wykres 27. Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenia na przestrzeni lat 2020-2023.
Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

W analizowanym czteroletnim okresie odnotowujemy spadek liczby osób, rodzin i osób w rodzinach, które uzyskały pomoc w formie świadczeń przyznanych decyzją lub bez decyzji w przypadkach, w których jest to uprawnione, bez względu na rodzaj, formę, liczbę świadczeń i źródło finansowania.

W 2023 roku odnotowano niespełna procentowy (0,9%) spadek liczby osób, którym przyznano świadczenia w odniesieniu do 2022 roku. Wśród grupy świadczeniobiorców 55,6% stanowiły osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej. Liczba osób w rodzinach i liczba rodzin, którym przyznano świadczenia w 2023 roku wynosiła odpowiednio 59 690 osób w rodzinach i 30 295 rodzin.

Mapa 12.

Liczba osób, którym przyznano świadczenie na podstawie ustawy o pomocy społecznej w woj. świętokrzyskim w ujęciu powiatowym w 2023 r.

Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

Mapa 10 prezentuje zróżnicowanie liczby osób, które uzyskały świadczenia bez względu na rodzaj, formę, liczbę świadczeń i źródło finansowania (świadczenia w formie decyzji administracyjnej lub świadczeń bez decyzji). W 2023 podobnie jak w 2022 roku najczęściej tego typu osób odnotowano w powiecie kieleckim (6 056) i mieście Kielce (5 693). Najmniej w powiatach: kazimierskim (903), pińczowskim (965) włoszczowskim (1 079).

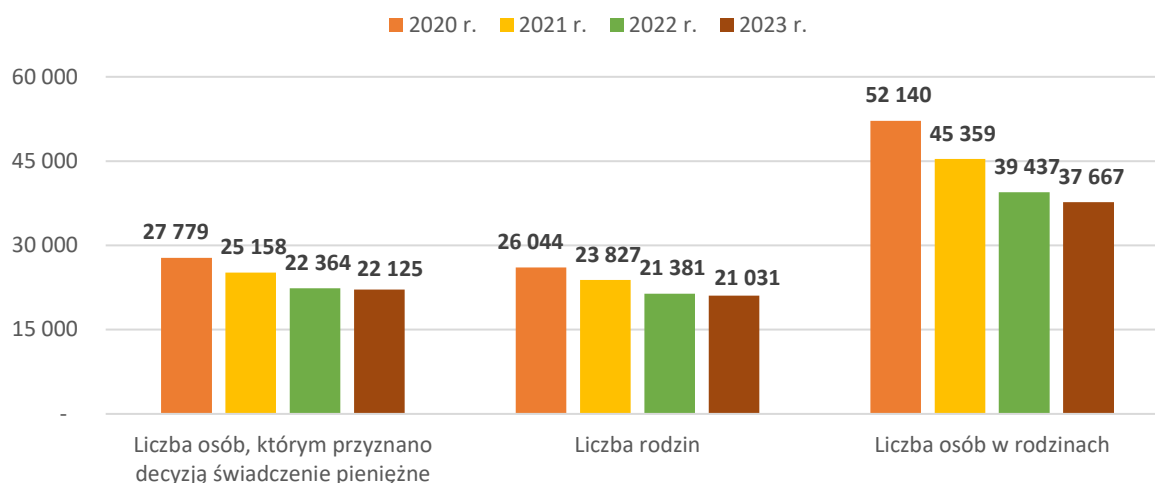
Świadczenia pieniężne

W tej grupie ujęte zostały osoby i rodziny, które uzyskały pomoc i wsparcie w formie świadczeń pieniężnych, tj.:

- zasiłki stałe,
- zasiłki okresowe,
- zasiłki celowe na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- inne zasiłki celowe,
- specjalne zasiłki celowe,
- pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłku lub pożyczki,
- pomoc pieniężna na usamodzielnienie,
- pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali status uchodźcy lub ochronę

uzupełniająca, lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust.1 pkt 1 lit. c (w związku z nadaniem statusu uchodźcy) lub d (w związku z udzieleniem ochrony uzupełniającej) ustawy o cudzoziemcach.⁷

Świadczenia pieniężne

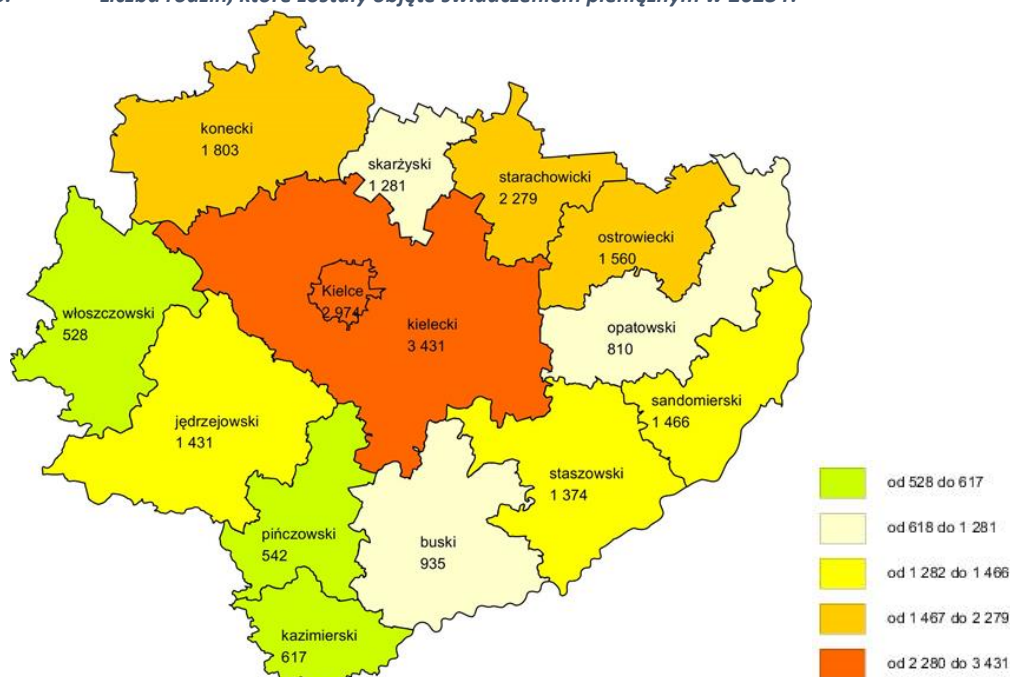

Wykres 28. *Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie pieniężne na przestrzeni lat 2020-2023.*
Źródło danych: Sprawozdanie MRiPS-03R w CAS.

W latach 2020-2023 w województwie świętokrzyskim odnotowano systematyczny spadek liczby osób, rodzin i osób w rodzinach, które uzyskały pomoc w formie świadczeń pieniężnych. Liczba osób, które otrzymały świadczenia pieniężne z pomocy społecznej w województwie świętokrzyskim w 2023 roku wynosiła 22 125 osób, o 1,1% mniejsza w stosunku do 2022 roku. Liczba rodzin, które uzyskały omawiane świadczenie wynosiła 21 031 rodzin i była mniejsza o 1,6%. Natomiast liczba osób w rodzinach objętych świadczeniem pieniężnym wynosiła 37 667 i była mniejsza o 4,5%.

⁷ Objasnienia do sporządzenia sprawozdania MRiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach.

Mapa 13. Liczba rodzin, które zostały objęte świadczeniem pieniężnym w 2023 r.

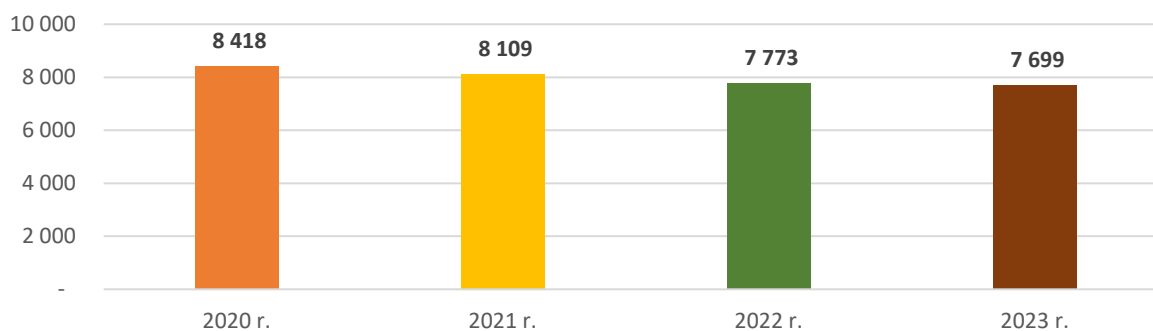
Źródło danych: Sprawozdanie MRiPS-03R w CAS.

W 2023 roku najczęściej tego typu rodzin odnotowano w powiecie kieleckim (3 431), m. Kielce (2 974) oraz powiatach: starachowickim (2 279), koneckim (1 803), ostrowieckim (1 560). Najmniej w powiatach: włoszczowskim (528), pińczowskim (542), kazimierskim (617).

Zasiłek stały, przysługuje:

- 1) pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
- 2) pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie⁸.

Zasiłek stały

Wykres 29. Liczba osób objętych zasiłkiem stałym w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.

Źródło danych: Sprawozdanie MRiPS-03R w CAS.

⁸ Art. 37. 1. Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2023 poz. 901).

W latach 2020-2023 odnotowano stopniowy spadek liczby osób, którym przyznano zasiłek stały. W 2023 roku liczba osób, które otrzymały świadczenie wynosiła 7 699 i była mniejsza o 0,95% w stosunku do 2022. Kwota przeznaczona na świadczenia w 2023 roku wynosiła 47 517 889 zł i była mniejsza o 3,5% w odniesieniu do 2022 roku (49 213 980 zł).

Zasiłek okresowy

Zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego:

- 1) osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
- 2) rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny⁹.

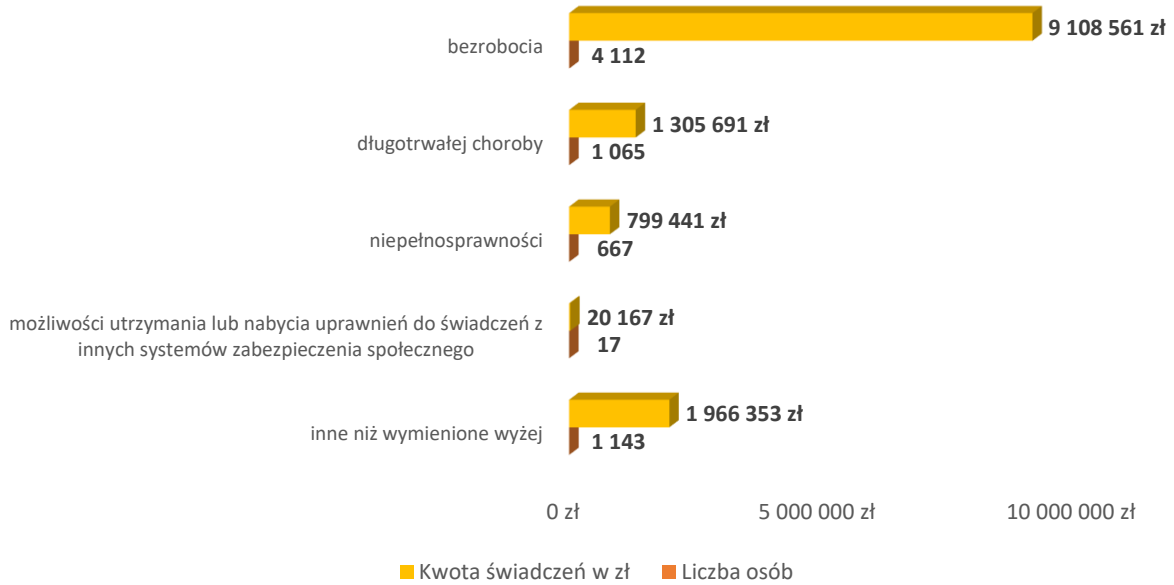

Wykres 30. Liczba osób objęta zasiłkiem okresowym w woj. świętokrzyskim 2020-2023.
Źródło danych: Sprawozdanie MRIPS-03R w CAS.

W latach 2020-2023 odnotowano systematyczny spadek liczby osób, którym przyznano zasiłek okresowy. W 2023 roku odnotowano spadek liczby osób korzystających z zasiłków okresowych o 4,2% w stosunku do 2022 roku. Kwota przeznaczona na zasiłki okresowe w 2023 roku wyniosła 13 200 211 zł i była mniejsza o 5,7% w stosunku do 2022 roku (13 996 266 zł).

⁹ Art. 38. 1. Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2023 poz. 901).

Zasiłek okresowy wg powodów

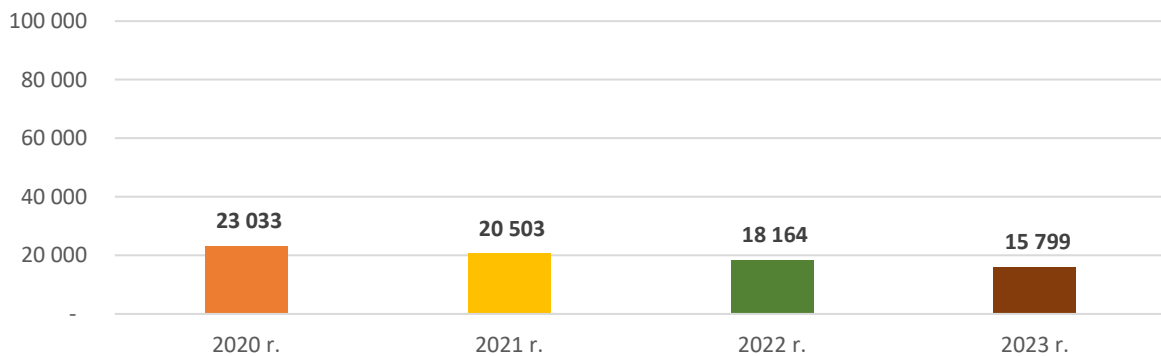

Wykres 31. Zasiłek okresowy przyznawany wg tytułu przyznania świadczenia w 2023 r.
Źródło danych: Sprawozdanie MRiPS-03R w CAS.

Zasiłek celowy

Zasiłek celowy jest to świadczenie fakultatywne przyznawane na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobów medycznych i leczenia, ogrzewania, w tym opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu.

Zasiłek celowy - ogółem

Wykres 32. Liczba osób objęta zasiłkiem celowym w woj. świętokrzyskim 2020-2023.
Źródło danych: Sprawozdanie MRiPS-03R w CAS.

W 2023 roku w województwie świętokrzyskim odnotowano 13% spadek liczby osób, którym przyznano zasiłek celowy w odniesieniu do 2022 roku.

Tabela 6. Zasiłek celowy ogółem w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.

Wyszczególnienie	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba osób	23 033	20 503	18 164	15 799
Kwota świadczeń (zł)	24 299 559 zł	24 086 148 zł	23 157 628 zł	23 353 485 zł
w tym: zasiłek przyznany w ramach programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu”				
Liczba osób	17 564	15 502	14 149	13 057
Kwota świadczeń (zł)	18 892 432 zł	18 709 913 zł	18 784 642 zł	19 537 877 zł
zasiłek celowy przyznany niezależnie od dochodu na podstawie art. 39a ust. 1 i 2 (zasiłek „losowy”)				
Liczba osób	1	1	5	4
Kwota świadczeń (zł)	5 000 zł	300 zł	1 950 zł	1 700 zł

Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

Liczba osób, którym przyznano zasiłek celowy w 2023 roku w ramach wieloletniego programu „Posiłek w szkole i w domu” wyniosła 13 057, co stanowiło 83% wszystkich osób, którym przyznano zasiłek celowy.

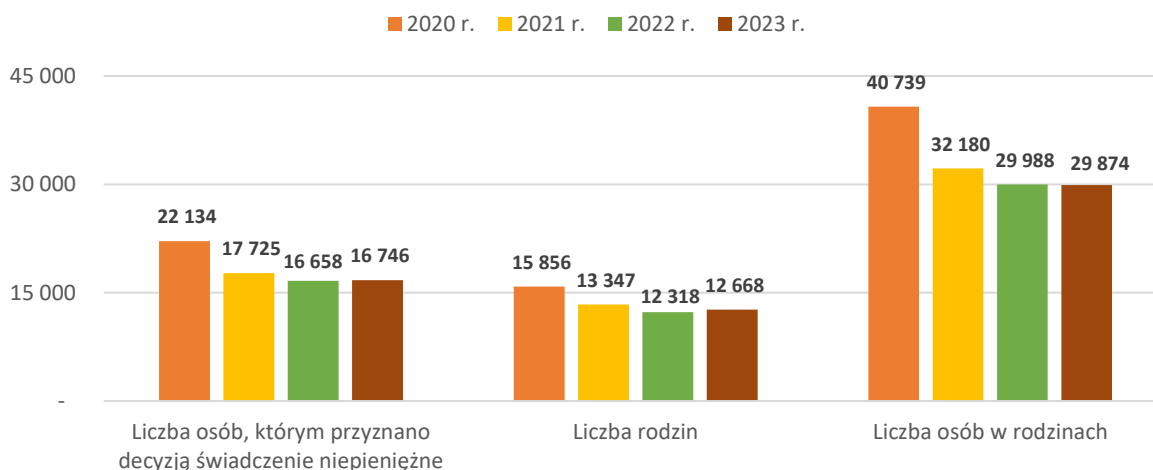
Świadczenia niepieniężne

W tej grupie ujęte zostały osoby i rodziny, które w okresie sprawozdawczym uzyskały pomoc i wsparcie w formie świadczeń niepieniężnych, do których należy zaliczyć następujące formy pomocy:

- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- schronienie,
- posiłek,
- ubranie,
- usługi opiekuńcze,
- usługi sąsiedzkie,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze,
- zasiłki celowe w formie biletu kredytowanego,
- sprawienie pogrzebu,
- pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie w naturze,
- uzyskanie odpowiednich warunków mieszkaniowych (w ramach pomocy na usamodzielnienie),
- pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej (w ramach pomocy na usamodzielnienie),
- usługi wsparcia krótkoterminowego w formie pobytu całodobowego lub w formie dziennej¹⁰.

¹⁰ Objasnienia do sporządzenia sprawozdania MRiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach.

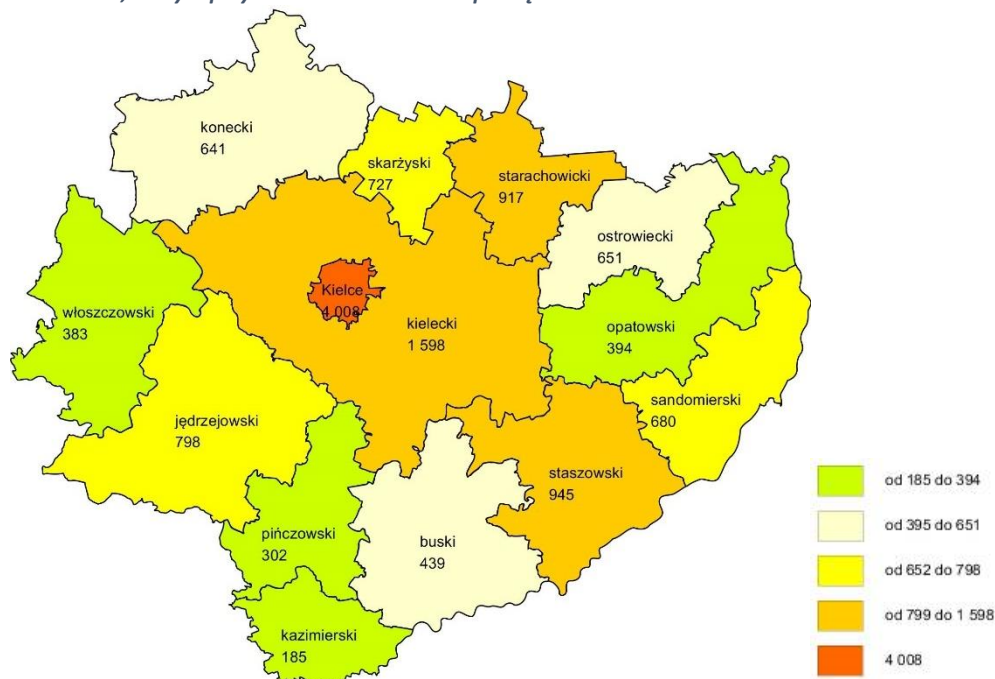
Świadczenia niepieniężne

Wykres 33. Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie niepieniężne na przestrzeni lat 2020-2023.
Źródło danych: Sprawozdanie MRIPS-03R w CAS.

Liczba osób, którym przyznano świadczenie niepieniężne w 2023 roku w województwie świętokrzyskim wynosiła 16 746 osób, więcej o 0,5% w stosunku do 2022 roku. Omawiane świadczenie w 2023 roku uzyskało 12 668 rodzin, więcej niż w 2022 roku o 2,8%. Natomiast liczba osób w rodzinach objętych świadczeniami niepieniężnymi wynosiła 29 874 i była mniejsza o 0,4%.

Mapa 14. Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie niepieniężne w 2023 r.

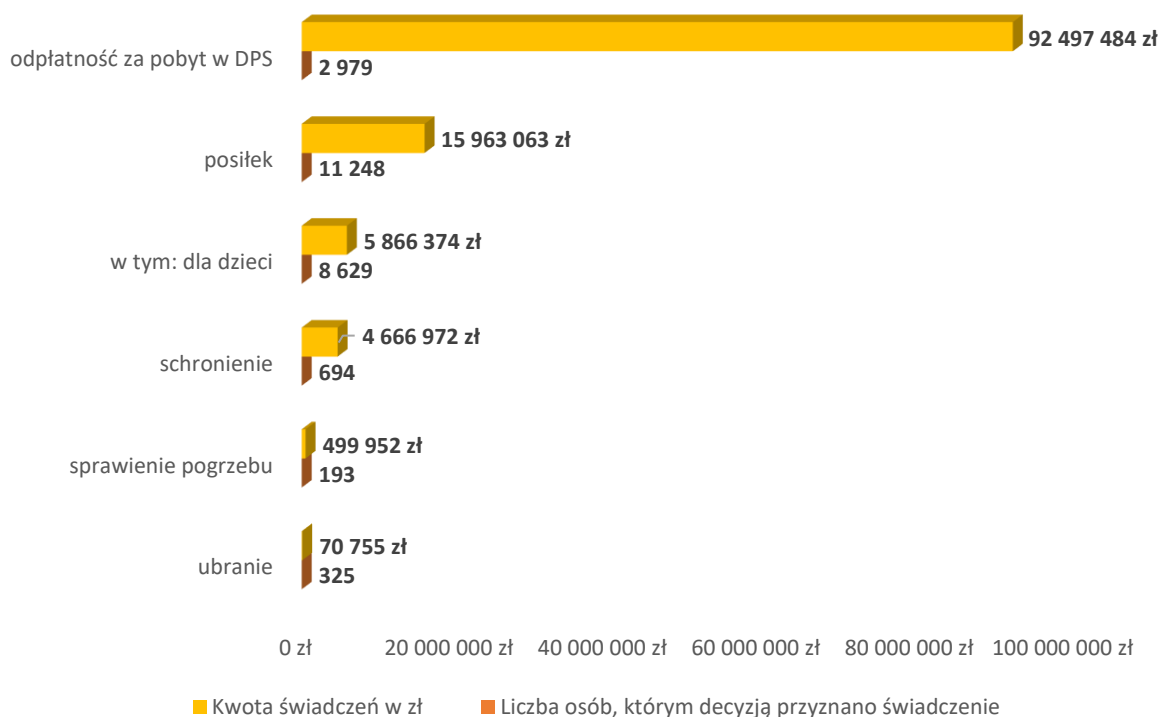

Źródło danych: Sprawozdanie MRIPS-03R w CAS.

Mapa prezentuje zróżnicowanie wewnątrz regionu w zakresie liczby rodzin, które uzyskały świadczenie niepieniężne z pomocy społecznej (ogółem) zagregowane do poziomu

powiatów. Najwięcej tego typu osób odnotowano w mieście Kielce (4 008) oraz powiatach: kieleckim (1 598), staszowskim (945), starachowickim (917). Najmniej w powiatach: kazimierskim (185), pińczowskim (302), włoszczowskim (383), opatowskim (394).

Świadczenia niepieniężne z zakresu pomocy społecznej

Wykres 34. *Wybrane świadczenia niepieniężne z zakresu pomocy społecznej w 2023 r.*
Źródło danych: Sprawozdanie MRiPS-03R w CAS.

Usługi społeczne realizowane w ramach systemu pomocy społecznej:

Praca socjalna

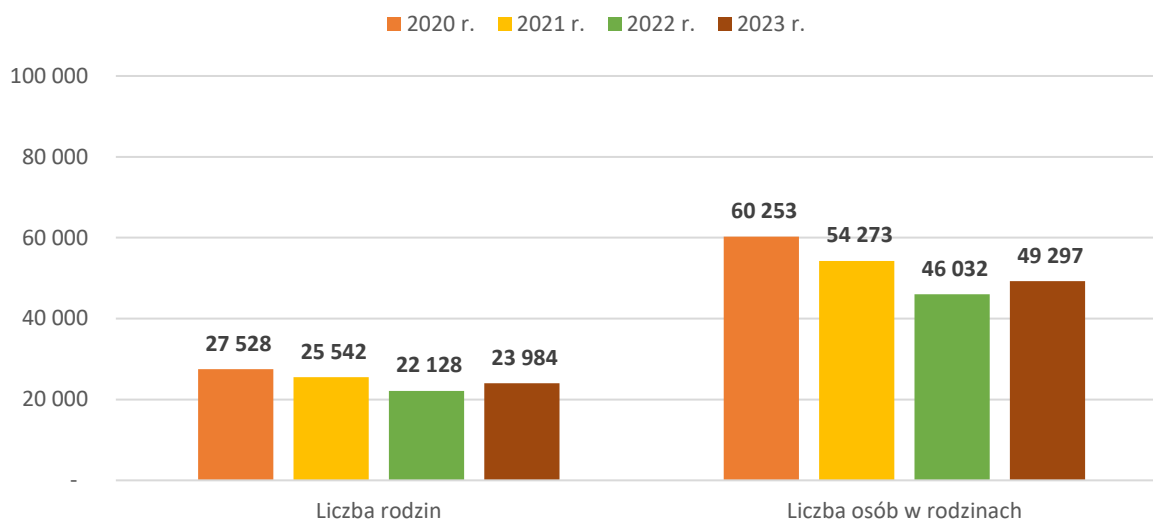
Praca socjalna to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód.

Praca socjalna prowadzona jest:

- 1) z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej;
- 2) ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności¹¹.

¹¹ Art. 45. 1. Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2023 poz. 901).

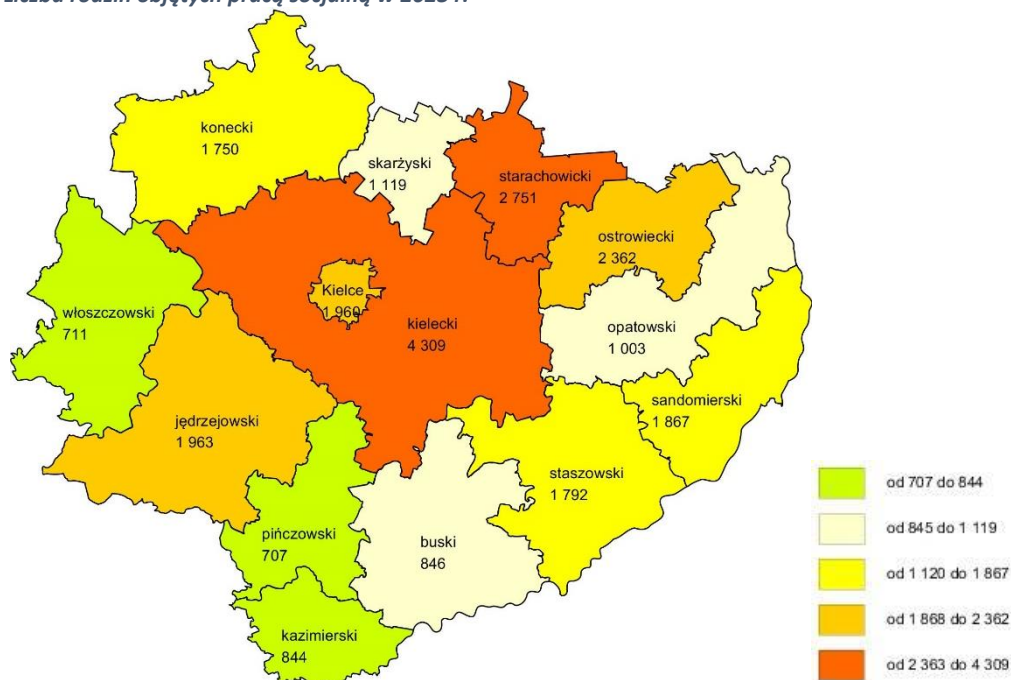
Praca socjalna

Wykres 35. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pracą socjalną na przestrzeni lat 2020-2023.
Źródło danych: Sprawozdanie MRiPS-03R w CAS.

W 2023 roku odnotowano wzrost liczby rodzin, liczby osób w rodzinach objętych pracą socjalną w stosunku do 2022 roku odpowiednio o 8,4% rodzin i 7,1% osób w rodzinach.

Mapa 15. Liczba rodzin objętych pracą socjalną w 2023 r.

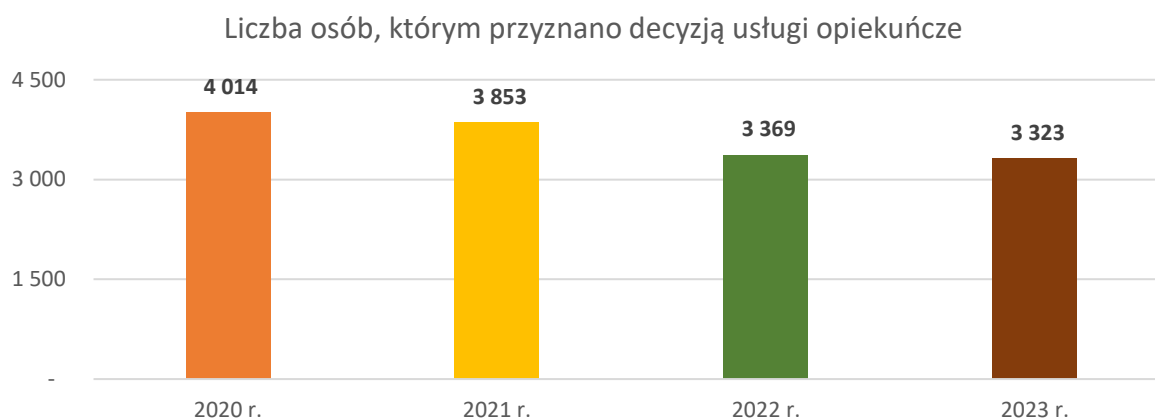

Źródło danych: Sprawozdanie MRiPS-03R w CAS.

Mapa prezentuje liczbę rodzin objętych pracą socjalną w 2023 roku w poszczególnych powiatach województwa świętokrzyskiego. Najwięcej tego typu rodzin odnotowano w powiecie kieleckim (4 309), starachowickim (2 751). Najmniej w powiatach: pińczowskim (707), włoszczowskim (711), kazimierskim (844).

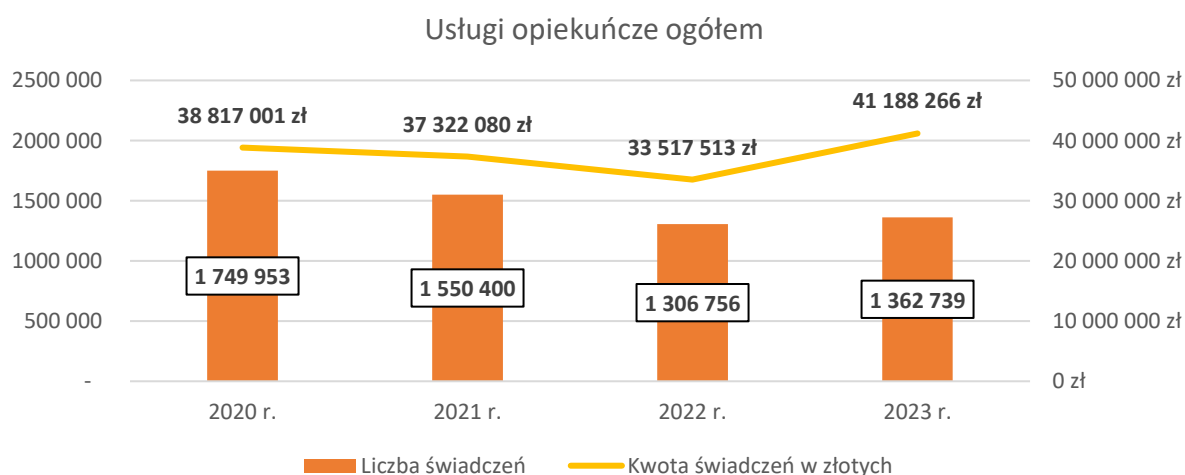
Usługi opiekuńcze

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Ośrodek pomocy społecznej, przyznając usługi opiekuńcze ustala ich zakres, okres i miejsce świadczenia. Usługi są realizowane w ramach zadań własnych gminy o charakterze obligatoryjnym. W poniższym zestawieniu zostały wykazane usługi opiekuńcze na podstawie przyznania świadczenia opiekuńczego decyzją administracyjną.

Wykres 36. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w woj. świętokrzyskim na przestrzeni lat 2020-2023. Źródło danych: Sprawozdanie MRiPS-03R w CAS.

W latach 2020-2023 stopniowo zmniejsza się liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną usługi opiekuńcze. W 2023 roku z usług opiekuńczych ogółem w regionie skorzystało 3 323 osób – o 1,4% mniej niż w 2022 roku.

Wykres 37. Usługi opiekuńcze ogółem w woj. świętokrzyskim na przestrzeni lat 2020-2023. Źródło danych: Sprawozdanie MRiPS-03R w CAS.

W 2023 roku udzielono łącznie 1 362 739 świadczeń w postaci usług opiekuńczych, o 4,3% więcej niż w 2022 roku. Kwota świadczeń wynosiła 41 188 266 zł, i była większa o 22,9% kwoty świadczeń, tj. więcej o 7 670 753 zł.

Mapa 16. Gminy, które realizowały usługi opiekuńcze na podstawie wydanej decyzji administracyjnej w 2023 r.

Źródło danych: Sprawozdanie MRIPS-03R w CAS.

W 2023 roku w województwie świętokrzyskim 16 gmin nie wykazało realizacji usług opiekuńczych. Gminy, które nie realizowały tego typu wsparcia na podstawie wydanej decyzji administracyjnej to: Nowy Korczyn, Solec-Zdrój, Stopnica, Wiślica, Bejsce, Czarnocin, Strawczyn, Iwaniska, Lipnik, Wojciechowice, Bałtów, Waśniów, Kije, Złota, Zawichost, Szydłów.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze

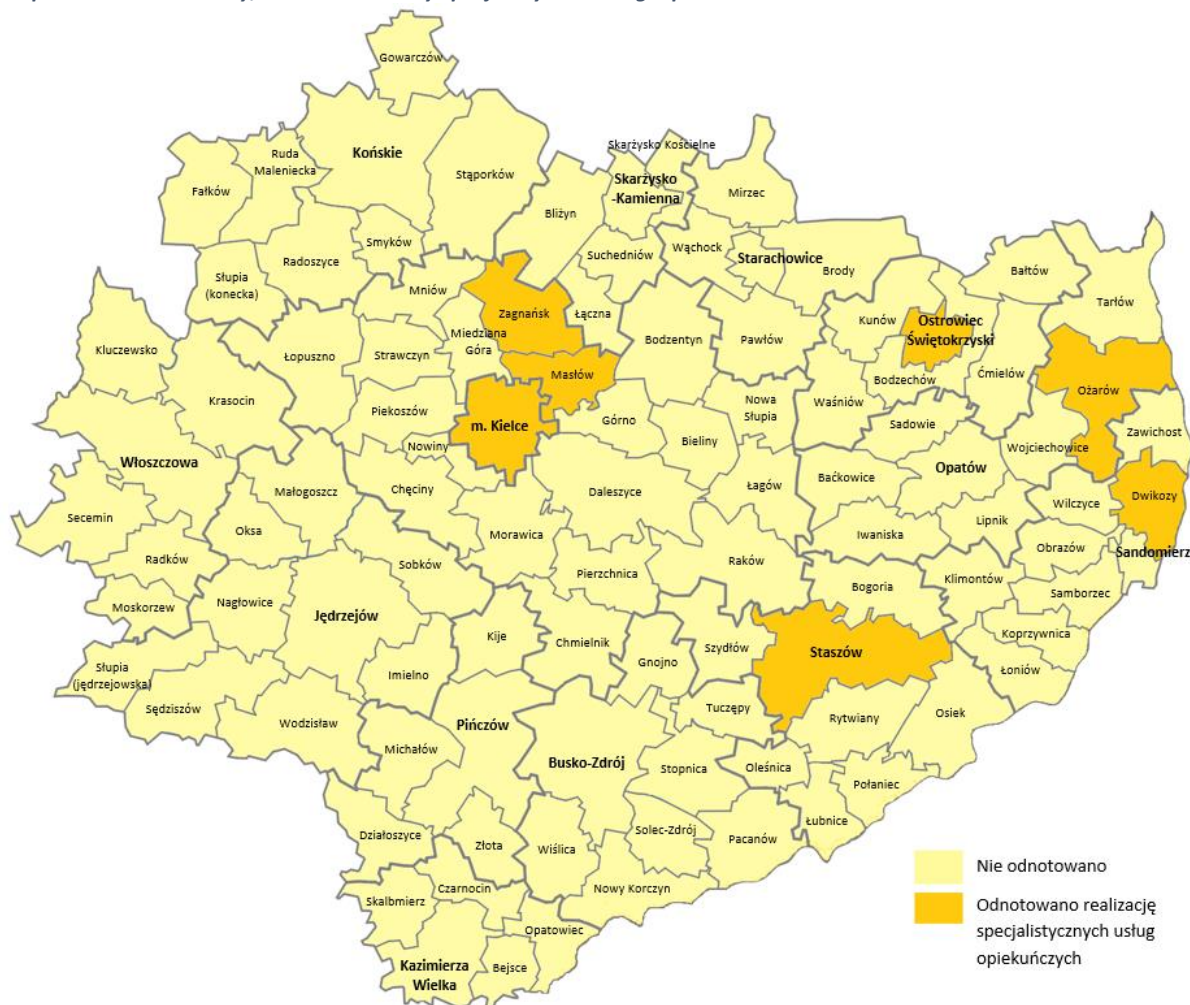
Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Tabela 7. Specjalistyczne usługi opiekuńcze w woj. świętokrzyskim na przestrzeni lat 2020-2023.

Wyszczególnienie	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba osób	244	179	82	75
Liczba świadczeń	54 514	38 635	26 405	26 871
Kwota świadczeń	1 700 491 zł	1 513 649 zł	1 506 927 zł	1 842 202 zł

Źródło danych: Sprawozdanie MRIPS-03R w CAS.

Mapa 17. Gminy, które realizowały specjalistyczne usługi opiekuńcze w 2023 r.

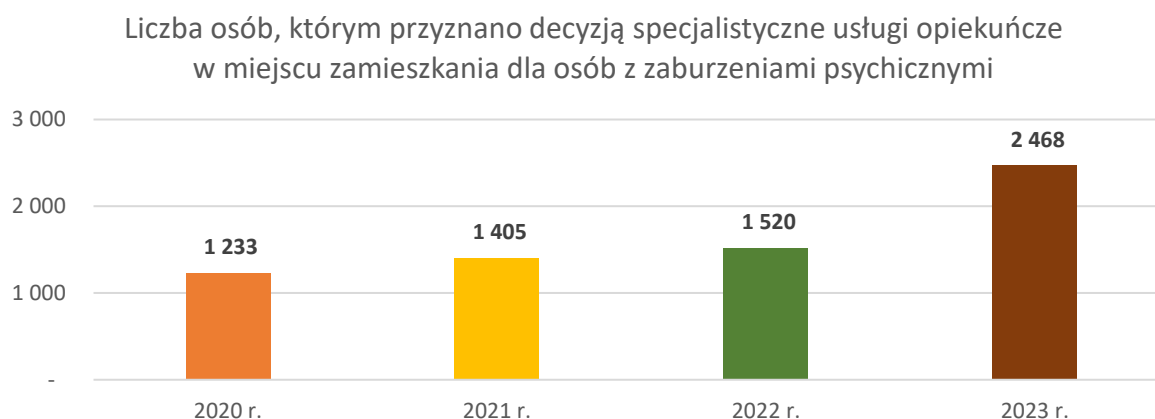
Źródło danych: Sprawozdanie MRIPS-03R w CAS.

7 gmin realizowało specjalistyczne usługi opiekuńcze: Masłów, Zagnańsk, Dwikozy, Staszów, Ostrowiec Świętokrzyski, Ożarów, m. Kielce. Pozostałe 95 gmin w sprawozdaniach rocznych nie wykazało realizacji tego typu usług.

Specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi są szczególnym rodzajem usług specjalistycznych. Pomoc udzielana jest określonej grupie osób, realizowana w miejscu ich zamieszkania w ramach zadań zleconych gminie. Zasady jej przyznawania i odpłatności określa rozporządzenie Ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego, a nie tak jak w przypadku pozostałych usług opiekuńczych regulacje gminne.

Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego określa, iż ośrodki pomocy społecznej w porozumieniu z poradniami zdrowia psychicznego i innymi specjalistycznymi placówkami terapeutycznymi organizują oparcie społeczne dla osób, które z powodów choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego mają poważne trudności w życiu codziennym, zwłaszcza w relacjach z otoczeniem, w zakresie edukacji, zatrudnienia oraz w sprawach bytowych.

Wykres 38. Liczba osób korzystających z specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi w woj. świętokrzyskim na przestrzeni lat 2020-2023.
Źródło danych: Sprawozdanie MRiPS-03R w CAS.

W latach 2020-2023 systematycznie zwiększa się liczba osób, którym przyznano specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W 2023 roku ze specjalistycznych usług opiekuńczych tego rodzaju skorzystało 2 468 osób, o 62% więcej niż w 2022 roku.

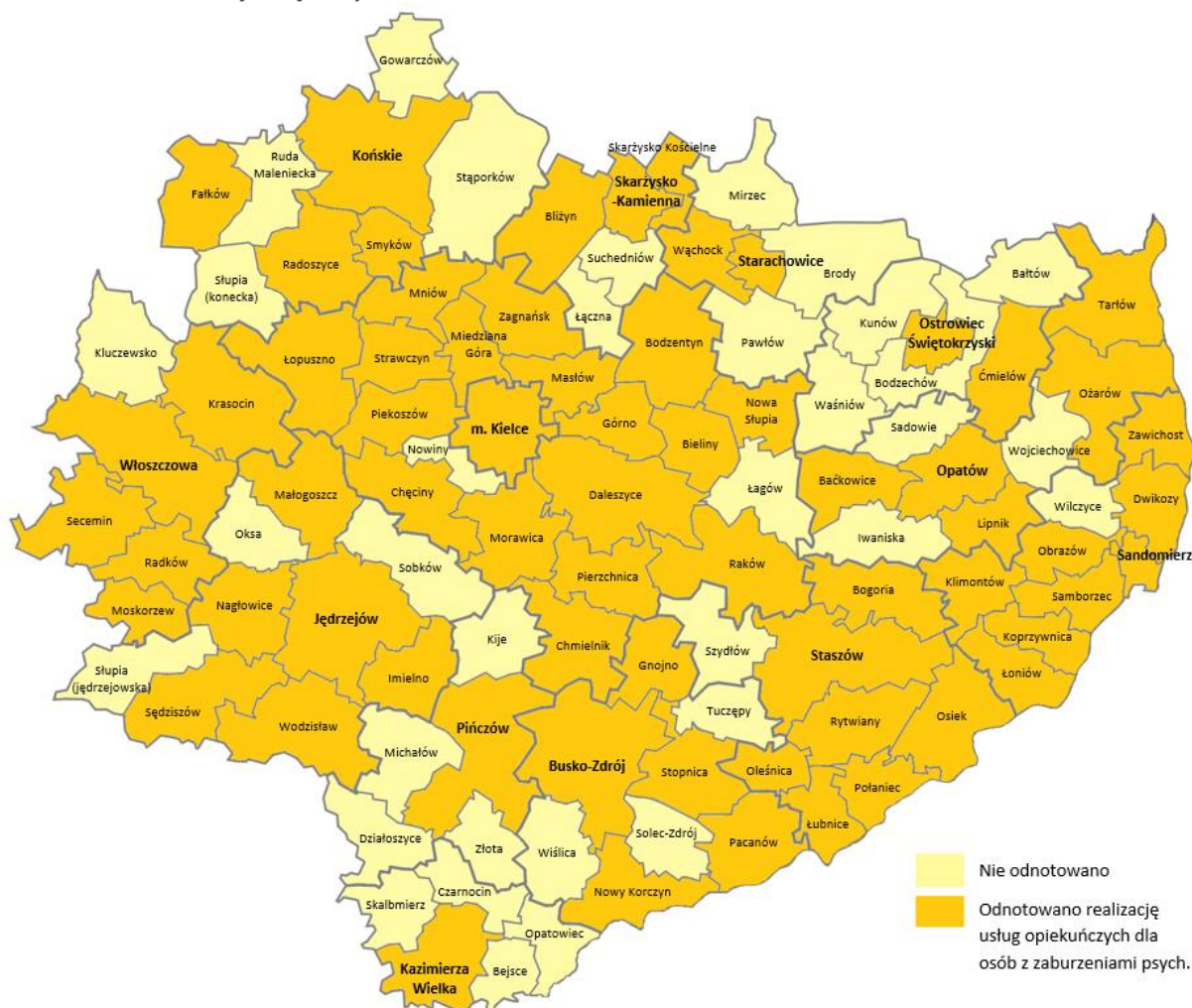
Wykres 39. Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi w woj. świętokrzyskim na przestrzeni lat 2020-2023.
Źródło danych: Sprawozdanie MRiPS-03R w CAS.

W 2023 roku udzielono łącznie 633 356 specjalistycznych usług w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, o ponad dwa razy więcej niż w 2022 roku. Kwota świadczeń wynosiła 16 090 070 zł, i była większa o 37,1% kwoty świadczeń, tj. więcej o 4 354 998 zł.

Mapa 18.

Gminy, które realizują usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania w woj. świętokrzyskim w 2023 r.

Źródło danych: Sprawozdanie MRIPS-03R w CAS.

Specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi nie świadczyło 35 gmin: Solec-Zdrój, Tuczępy, Wiślica, Oksa, Słupia, Sobków, Bejsce, Czarnocin, Opatowiec, Skalbmierz, Łągów, Nowiny, Gowarczów, Ruda Maleniecka, Słupia Konecka, Stąporków, Iwaniska, Sadowie, Wojciechowice, Bałtów, Bodzechów, Kunów, Waśniów, Działoszyce, Kije, Michałów, Złota, Wilczyce, Łączna, Suchedniów, Brody, Mirzec, Pawłów, Szydłów, Kluczewsko. Pozostałe 67 gmin w świadczyło usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania.

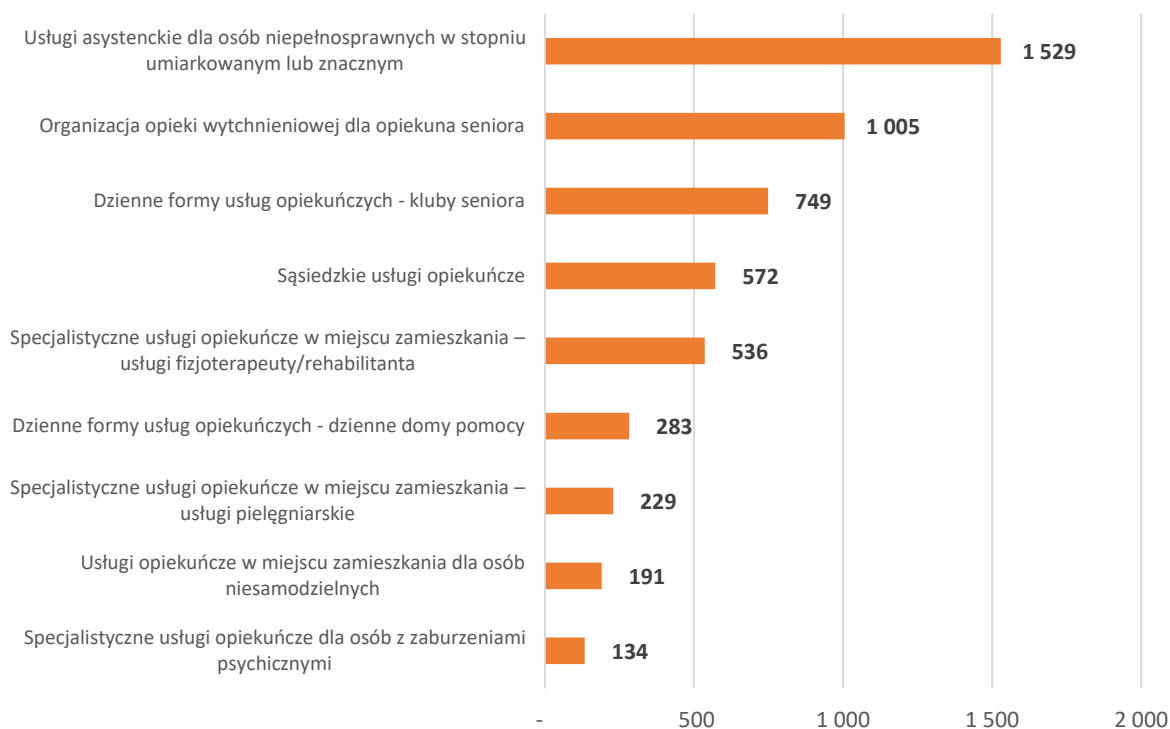
Zapotrzebowanie na wybrane usługi społeczne

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej na potrzeby opracowania założeń do projektu „Tworzenie Lokalnych Systemów Wsparcia dla Seniorów” opracował diagnozę dostępności oraz zapotrzebowania na wybrane usługi społeczne i zdrowotne adresowane do osób starszych w województwie świętokrzyskim. W celu uzyskania informacji dotyczących obecnie realizowanych usług społecznych oraz oszacowania zapotrzebowania na wybrane usługi społeczne przeprowadzone zostało badanie ankietowe metodą CAWI (ankieta w formie

elektronicznej). W badaniu udział wzięli przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (OPS, CUS) z województwa świętokrzyskiego. Badanie objęło korzystanie z katalogu wybranych usług społecznych osób w wieku 60 lat i więcej.

W celu określenia zapotrzebowania na wybrane usługi obliczono „lukę potrzeb”, stanowiącą różnicę pomiędzy rzeczywistą liczbą osób objętych wsparciem a podaną przez ośrodki szacunkową liczbą osób potrzebujących wsparcia na wybrane usługi społeczne.

"Luka potrzeb" - szacowana liczba osób 60+ wybranych usług

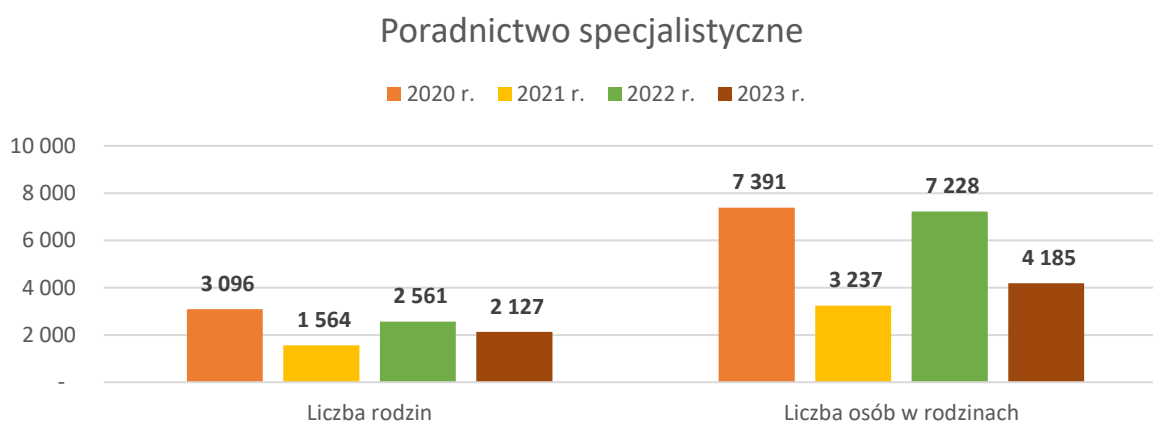
Wykres 40. Szacowana liczba osób na wybrane usługi społeczne „Luka potrzeb” w regionie.
Źródło danych: Kwestionariusz ankiety (IV kwartał 2023 r.).

W zakresie usług społecznych największe zapotrzebowanie w województwie świętokrzyskim wśród mieszkańców w wieku 60 lat i więcej występuje w zakresie: usługi asystenckiej dla osób niepełnosprawnych w stopniu umiarkowanym lub znacznym (1 529) i organizacji opieki wytchnieniowej dla opiekuna seniora (1 005).

Następnie wykazano zapotrzebowanie na wsparcie w zakresie: tworzenia dziennych form usług opiekuńczych tj. kluby seniora (749), sąsiedzkich usług opiekuńczych (572), specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania tj. usług fizjoterapeuty lub rehabilitanta (536), dziennych form usług opiekuńczych tj. dzienne domy pomocy (286), specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania – usługi pielęgniarские (229), usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób niesamodzielnych (191), specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi (134).

Poradnictwo specjalistyczne

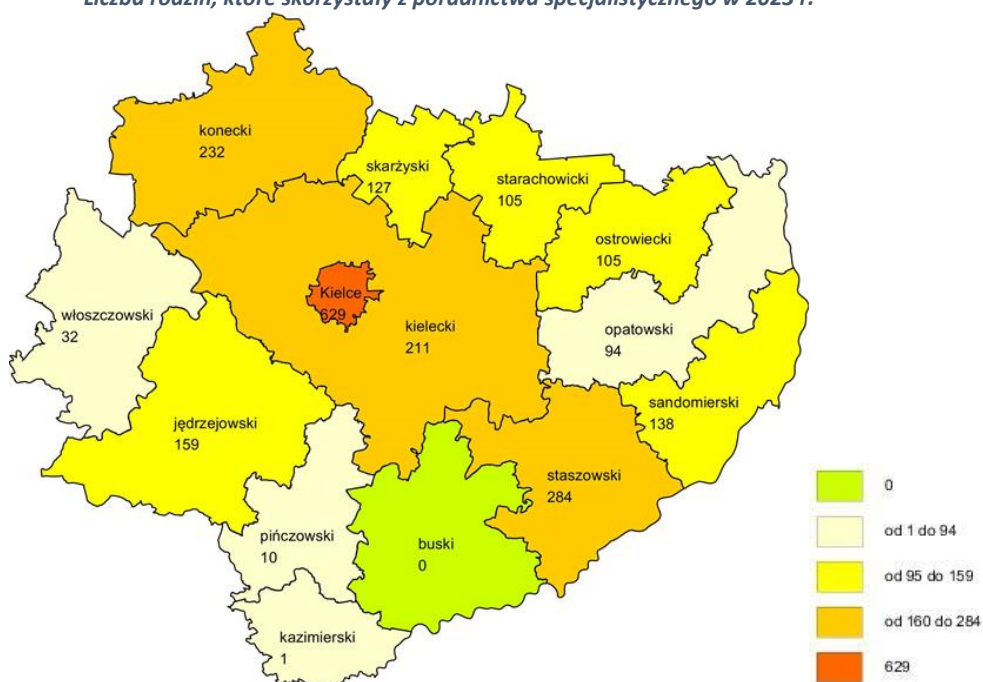
Poradnictwo prawne, psychologiczne i rodzinne jest świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód. Poradnictwo prawne realizowane jest poprzez udzielenie informacji o obowiązujących przepisach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego oraz zabezpieczenia społecznego. Poradnictwo psychologiczne realizuje się przez procesy diagnozowania, profilaktyki i terapii. Poradnictwo rodzinne obejmuje problemy funkcjonowania rodziny.

Wykres 41. Poradnictwo specjalistyczne w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.
Źródło danych: Sprawozdanie MRIPS-03R w CAS.

W 2023 roku liczba rodzin i osób w rodzinach, która skorzystała z tej formy wsparcia w porównaniu z rokiem 2022, była mniejsza odpowiednio o 17% i 42%.

Mapa 19. Liczba rodzin, które skorzystały z poradnictwa specjalistycznego w 2023 r.

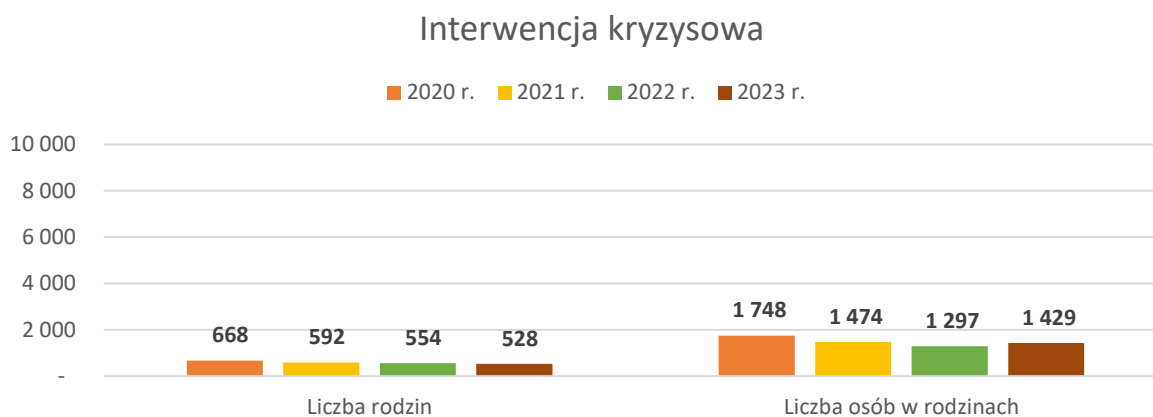

Źródło danych: Sprawozdanie MRIPS-03R w CAS.

Najwięcej rodzin korzystających z poradnictwa specjalistycznego odnotowano w mieście Kielce (629). W powiecie buskim nie odnotowano korzystających z poradnictwa specjalistycznego.

Interwencja kryzysowa

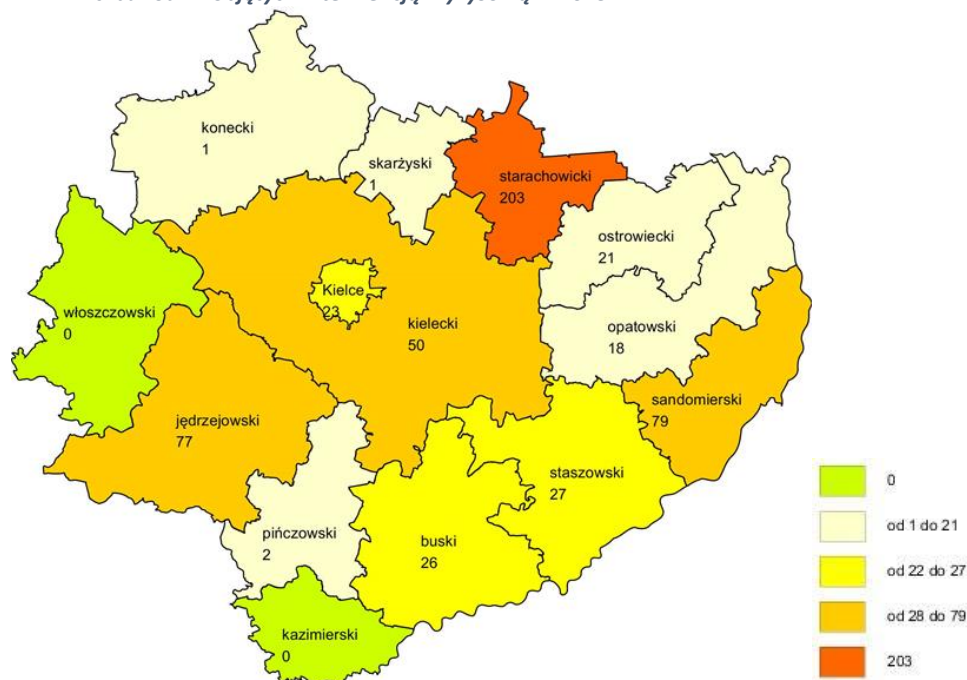
Interwencja kryzysowa stanowi zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu. Jej celem jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej. Interwencją kryzysową obejmuje się osoby i rodziny bez względu na posiadany przez nie dochód oraz udziela się natychmiastowej specjalistycznej pomocy psychologicznej, a w zależności od potrzeb poradnictwa socjalnego lub prawnego, w sytuacjach uzasadnionych – schronienia do 3 miesięcy.

Wykres 42. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych interwencją kryzysową w latach 2020-2023.
Źródło: Sprawozdanie roczne MRiPS-03R w CAS.

Liczba rodzin objętych interwencją kryzysową w 2023 roku była mniejsza o 4,7% w stosunku do 2022 roku. Najwięcej rodzin zostało objętych interwencją kryzysową w 2020 roku (668). W 2023 roku liczba osób w rodzinach objęta omawianym świadczeniem wynosiła 1 429 i była mniejsza o 12% w odniesieniu do 2021 roku.

Mapa 20. Liczba rodzin objętych interwencją kryzysową w 2023 r.

Źródło danych: Sprawozdanie MRiPS-03R w CAS.

Mapa prezentuje liczbę rodzin objętych interwencją kryzysową w 2023 roku wg powiatów województwa świętokrzyskiego. Najwięcej rodzin objętych interwencją kryzysową odnotowano w powiecie starachowickim (203), następnie w: sandomierskim (79), jędrzejowskim (77), kieleckim (50). W powiecie kazimierskim i włoszczowskim nie odnotowano rodzin objętych interwencją kryzysową.

Kontrakt socjalny

Kontrakt socjalny to pisemna umowa zawarta między ośrodkami pomocy społecznej a osobą (rodziną) ubiegającą się o pomoc, określająca sposób współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby lub rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej oraz uwzględniająca możliwości wykorzystania zasobów środowiska lokalnego.

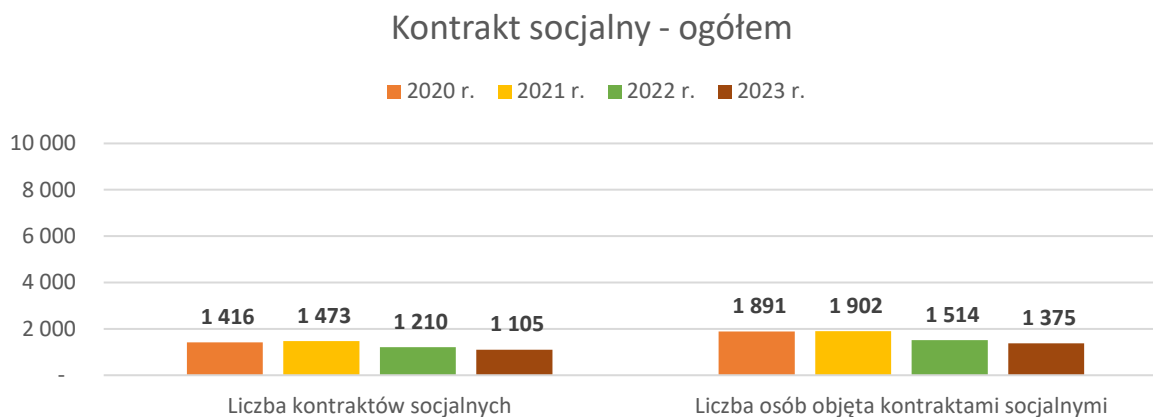
Tabela 8. Liczba zawartych kontraktów (w części A i B) oraz liczba osób objęta kontraktem socjalnym.

Wyszczególnienie	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Kontrakt zawierany w zakresie rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej – w części A	1 045	923	735	762
Liczba osób objęta kontraktami – w części A	1 520	1 275	1 022	1 032
Kontrakt dotyczących osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy – w części B	371	550	475	343
Liczba osób objęta kontraktami – w części B	371	627	492	343

Źródło: Sprawozdanie roczne MRiPS-03R w CAS.

Liczba kontraktów socjalnych zawieranych w zakresie rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej w 2023 roku wynosiła 762 i była większa o 3,7%. Liczba osób objęta kontraktem w części A wynosiła 1 032 i była nieznacznie większa w stosunku do 2022 roku (1 022).

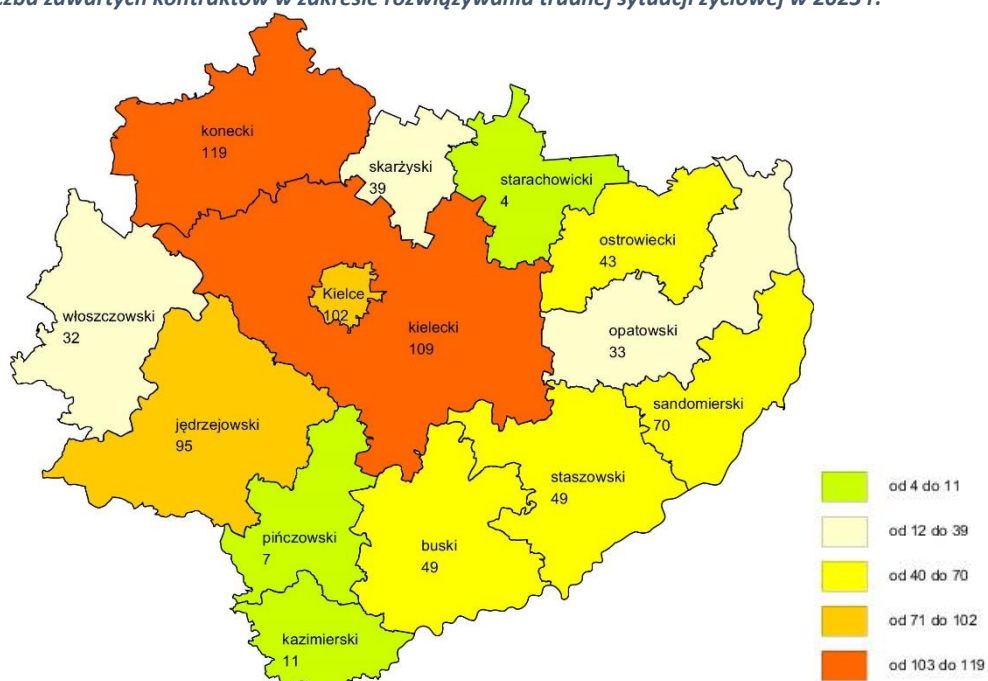
W przypadku kontraktów socjalnych dotyczących osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy liczba zawartych kontraktów w 2023 roku wynosiła 343 kontrakty i była mniejsza o 27,8% w odniesieniu do 2022 roku. Liczba osób objęta omawianym kontraktem wyniosła 343 i zmniejszyła się o 30,3%.

Wykres 43. Liczba zawartych kontraktów (ogółem) oraz liczba osób objęta kontraktem socjalnym w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.
 Źródło danych: Sprawozdanie MRiPS-03R w CAS.

W 2023 roku odnotowano mniejszą o 8,7% liczbę zawartych kontraktów socjalnych ogółem oraz mniejszą o 9,2% liczbę osób objętych kontraktami socjalnymi w odniesieniu do 2022 roku.

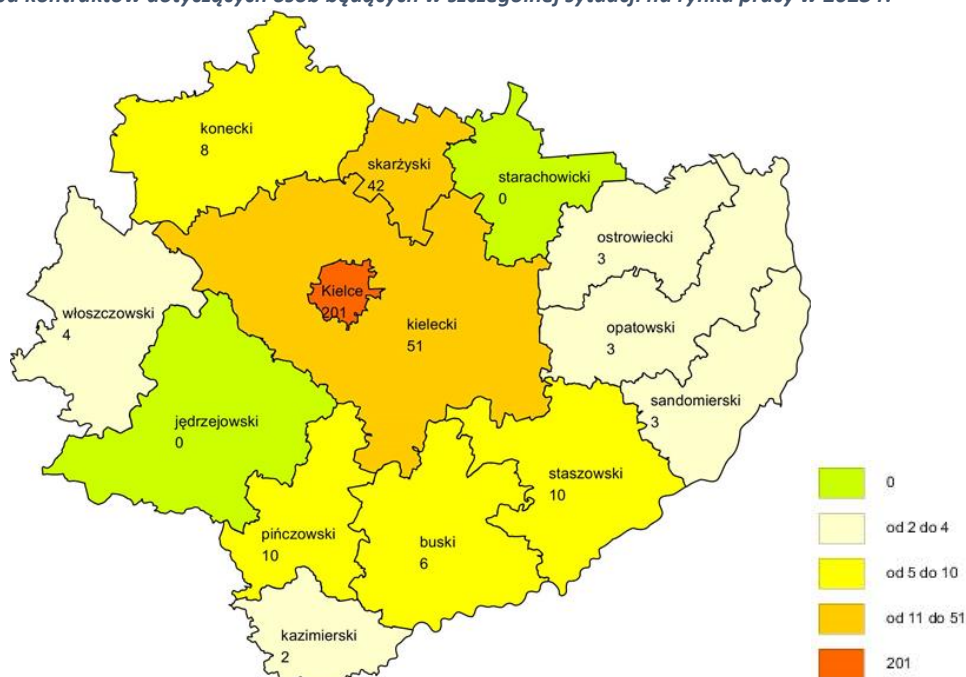
Mapa 21. Liczba zawartych kontraktów w zakresie rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej w 2023 r.

Źródło danych: Sprawozdanie MRiPS-03R w CAS.

Mapa 22.

Liczba kontraktów dotyczących osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w 2023 r.

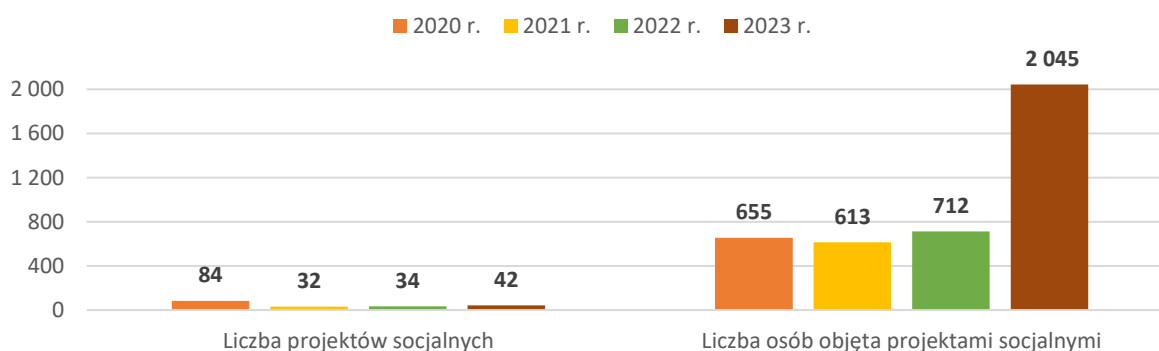

Źródło danych: Sprawozdanie MRiPS-03R w CAS.

Projekt socjalny

Projekt socjalny jest ograniczonym w czasie i przestrzeni społecznej przedsięwzięciem o charakterze pomocowym. Głównym założeniem planowanego działania powinno stać się dążenie do pozytywnej zmiany. Projekt jest systemem wielu interwencji, które przebiegają etapowo i są ze sobą powiązane. Projekt na ogół odnosi się do jednostek, grup, społeczności lokalnej, które znajdują się czasowo lub trwale w trudnej sytuacji życiowej.

Projekt socjalny

Wykres 44.

Liczba zawartych kontraktów (ogółem) oraz liczba osób objęta kontraktem w latach 2020-2023.

Źródło danych: Sprawozdanie MRiPS-03R w CAS.

W 2023 roku zwiększyła się liczba projektów socjalnych o 23,5%. Blisko trzykrotnie zwiększyła się liczba osób objętych projektem socjalnym w odniesieniu do 2022 roku.

3.2. Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami realizowana przez powiaty

Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami

Dane w zestawieniu tabelarycznym zawierają ogólną kwotę dofinansowania ze źródła PFRON i środków własnych powiatów skierowaną na rehabilitację społeczną i zawodową osób z niepełnosprawnościami w województwie świętokrzyskim.

Tabela 9. Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami w latach 2020-2023.

Wyszczególnienie	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Ogólna kwota dofinansowania: PFRON, środki własne powiatu	44 803 434 zł	48 264 778 zł	55 628 622 zł	70 696 303 zł

Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

Ogólna kwota dofinansowania przeznaczona na rehabilitację społeczną i zawodową osób z niepełnosprawnościami w 2023 roku wynosiła 70 696 303 zł i wzrosła o 27% w odniesieniu do 2022 roku.

Pomoc na likwidację barier architektonicznych i w komunikowaniu się

W powyższym zakresie pomocy dofinansowany może być zakup sprzętu, mającego na celu likwidację barier w komunikowaniu się oraz technicznych. Przez bariery techniczne rozumie się przeszkody wynikające z braku zastosowania lub niedostosowania przedmiotów lub urządzeń odpowiednich do rodzaju niepełnosprawności. Bariery w komunikowaniu się to ograniczenia uniemożliwiające lub utrudniające swobodne porozumiewanie się i/lub przekazywanie informacji. Dofinansowanie mogły uzyskać osoby fizyczne (w tym małoletnie), pod warunkiem uzasadnienia potrzeb wynikającymi z ich niepełnosprawności¹².

Tabela 10. Pomoc na likwidację barier architektonicznych i w komunikowaniu się w latach 2020-2023.

Wyszczególnienie	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba osób, które otrzymały dofinansowanie	660	884	718	821
Wartość dofinansowania	2 775 002 zł	4 212 659 zł	3 383 893 zł	4 302 602 zł

Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

W roku 2023 odnotowano 14,4% wzrost liczby osób objętych tego typu wsparciem w stosunku do 2022 roku. Wartość dofinansowania udzielonego na likwidację barier architektonicznych i w komunikowaniu się w 2023 roku wynosiła 4 302 602 zł i była wyższa o 27,2% w odniesieniu do 2022 roku.

¹² Ocena zasobów pomocy społecznej – Objasnienia, MRPiPS, IPiSS, grudzień 2023.

Turnusy rehabilitacyjne

Dotyczy wszystkich osób niepełnosprawnych, tj. takich, które posiadają ważne jedno z niżej wymienionych orzeczeń:

- zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności (znacznego, umiarkowanego, lekkiego);
- o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów;
- o niepełnosprawności, wydane przed ukończeniem 16 roku życia;
- o zaliczeniu do jednej z grup inwalidów;
- o stałej albo długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym¹³.

Tabela 11. Turnusy rehabilitacyjne w latach 2020-2023.

Wyszczególnienie	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba osób, które uzyskały pomoc	1 310	2 640	2 778	3 884
Wartość dofinansowania	1 911 419 zł	3 863 081 zł	4 362 504 zł	6 451 620 zł

Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

W 2023 roku odnotowano 39,8% wzrost liczby osób, które uzyskały pomoc w zakresie dofinansowania turnusów rehabilitacyjnych w odniesieniu do 2022 roku. Wartość dofinansowania wynosiła 6 451 620 zł i zwiększyła się o 47,9%.

Zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, sprzęt rehabilitacyjny

Dotyczy osób niepełnosprawnych, których przeciętny miesięczny dochód podzielony przez liczbę osób we wspólnym gospodarstwie domowym, obliczony za kwartał poprzedzający miesiąc złożenia wniosku, nie przekracza kwoty:

- 50% przeciętnego wynagrodzenia na osobę we wspólnym gospodarstwie domowym,
- 65% przeciętnego wynagrodzenia w przypadku osób samotnych.

Wysokość dofinansowania wynosi:

- 1) w przypadku sprzętu rehabilitacyjnego – do 80% jego kosztu, nie więcej jednak niż wysokość pięciokrotnego przeciętnego wynagrodzenia;
- 2) w przypadku przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych:
  - do 100% udziału własnego osoby niepełnosprawnej w limicie ceny ustalonym na podstawie odrębnych przepisów, jeżeli taki udział jest wymagany;
  - do 150% sumy kwoty limitu wyznaczonego przez Narodowy Fundusz Zdrowia oraz wymaganego udziału własnego osoby niepełnosprawnej w zakupie przedmiotów i środków, jeżeli cena jest wyższa niż ustalony limit.

¹³ Ocena zasobów pomocy społecznej – Objasnienia, MRPiPS, IPISS, grudzień 2023.

Tabela 12. Zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny w latach 2020-2022.

Wyszczególnienie	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba osób, które uzyskały pomoc	5 539	5 928	5 927	6 684
Wartość dofinansowania	5 983 288 zł	7 706 156 zł	8 704 638 zł	12 105 482 zł

Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

Liczba osób, które uzyskały pomoc na zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny w 2023 roku wzrosła o 12,8% i wynosiła 6 684. Wartość dofinansowania wzrosła o 39% i wynosiła 12 105 482 zł.

Program „AKTYWNY SAMORZĄD”

Celem głównym programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób z niepełnosprawnościami, beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. Formy i zakres pomocy udzielanej w ramach programu zawarte są w trzech modułach:

- Moduł I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową, dofinansowanie lub refundacja;
- Moduł II – dofinansowanie lub refundacja kosztów uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym;
- Moduł III – finansowanie kosztów szkolenia kadr samorządów oraz organizacji pozarządowych z zakresu problematyki niepełnosprawności.

Tabela 13. Program „AKTYWNY SAMORZĄD” w latach 2020-2023.

Wyszczególnienie	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba świadczeń	1 579	1 683	1 840	1 913
Wartość dofinansowania	6 637 693 zł	8 053 979 zł	8 787 896 zł	9 553 157 zł

Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

W roku 2023 odnotowano 4% wzrost liczby świadczeń w programie „AKTYWNY SAMORZĄD” w odniesieniu do 2022 roku. Zwiększyła się również wartość dofinansowania omawianego programu o 8,7% i wynosiła 9 553 157 zł.

Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki

Wsparcie dotyczy osób prawnych i jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej, jeżeli:

- prowadzą działalność na rzecz osób niepełnosprawnych przez okres co najmniej 2 lat przed dniem złożenia wniosku,
- udokumentują zapewnienie odpowiednich do potrzeb osób niepełnosprawnych warunków technicznych i lokalowych do realizacji zadania.
- udokumentują posiadanie środków własnych lub pozyskanych z innych źródeł na sfinansowanie przedsięwzięcia w wysokości nie objętej dofinansowaniem ze środków Funduszu.

Tabela 14. Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki w latach 2020-2023.

Wyszczególnienie	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba dofinansowanych imprez	55	58	68	60
Liczba niepełnosprawnych uczestników	3 088	2 457	2 321	3 007
Wartość dofinansowania	320 708 zł	369 689 zł	447 613 zł	554 385 zł

Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

W przypadku liczby dofinansowanych wydarzeń z zakresu sportu, kultury, rekreacji i turystyki w 2023 roku odnotowano 60 dofinansowanych imprez, o 8 mniej niż w 2022 roku. Natomiast wzrosła liczba osób z niepełnosprawnościami będących uczestnikami dofinansowanych imprez o 29,5% w odniesieniu do 2022 roku. Odnotowany został wzrost wartości dofinansowania sportu, kultury, rekreacji i turystyki w województwie świętokrzyskim. Wartość dofinansowania na ten cel wynosiła 554 385 zł i była większa o 23,9%.

Dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza – przewodnika

Wartość dofinansowania usług tłumacza języka migowego lub tłumacza - przewodnika w 2023 roku wynosiła 20 000 zł.

3.3. Inne rodzaje pomocy i świadczeń

W katalogu innych rodzajów pomocy i świadczeń, które można uzyskać na podstawie ustaw w tym rozdziale ujęta została:

- średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka;
- kwota przyznanych zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka;
- liczba świadczeń i wysokość środków przyznanych na świadczenia opiekuńcze:
  - a) świadczenie pielęgnacyjne,
  - b) zasiłek pielęgnacyjny – ogółem.
    - osobie, która ukończyła 75 lat;
    - dla niepełnosprawnego dziecka;
    - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia;
    - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych

Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka.

Prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do tego zasiłku przysługuje:

- rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka,
- opiekunowi faktycznemu dziecka,
- osobie uczącej się¹⁴.

Przyznanie prawa do zasiłku rodzinnego uzależnione jest m.in. od spełnienia kryterium dochodowego.

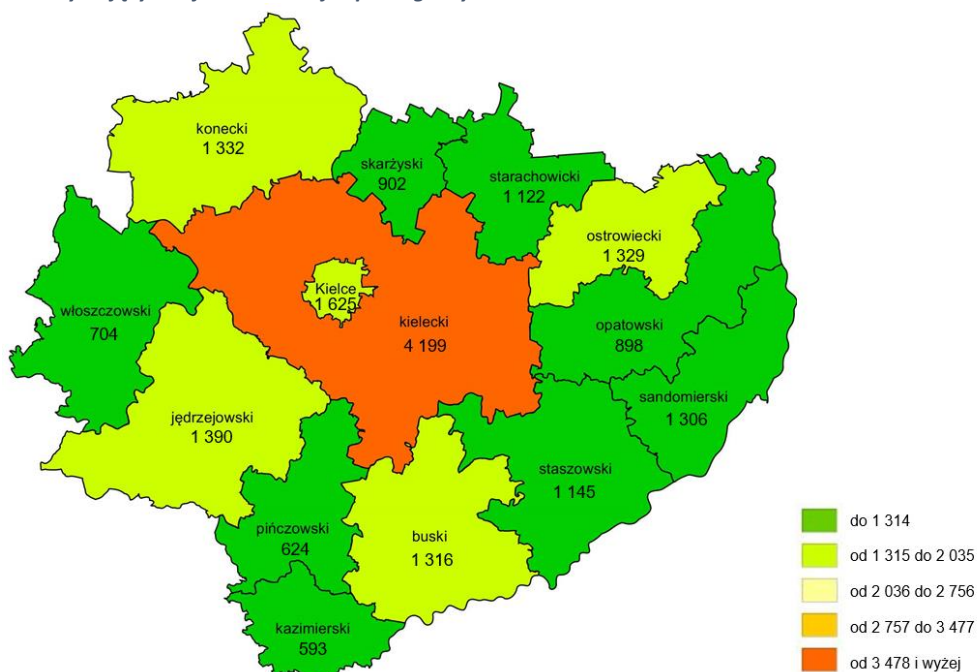
W 2023 roku z powyższych zasiłków ogółem w województwie świętokrzyskim średniomiesięcznie skorzystało 18 485 rodzin na ogólną kwotę 82 376 488,73 zł. W 2023 roku odnotowano spadek zarówno liczby rodzin jak i kwoty świadczeń odpowiednio o 18,5% i 17,3% w odniesieniu do 2022 roku.

---

¹⁴ Art. 4 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. 2024 poz. 323)

Mapa 23.

Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka w 2023 r.

Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

Mapa prezentuje średniomiesięczną liczbę rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka w poszczególnych powiatach regionu.

W 2023 roku największą liczbę rodzin, którym przyznano tego rodzaju pomoc, odnotowano w powiecie kieleckim (4 199), a najmniejszą w powiecie kazimierskim (593).

Tabela 15. Kwoty przyznanych zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka w latach 2020-2023.

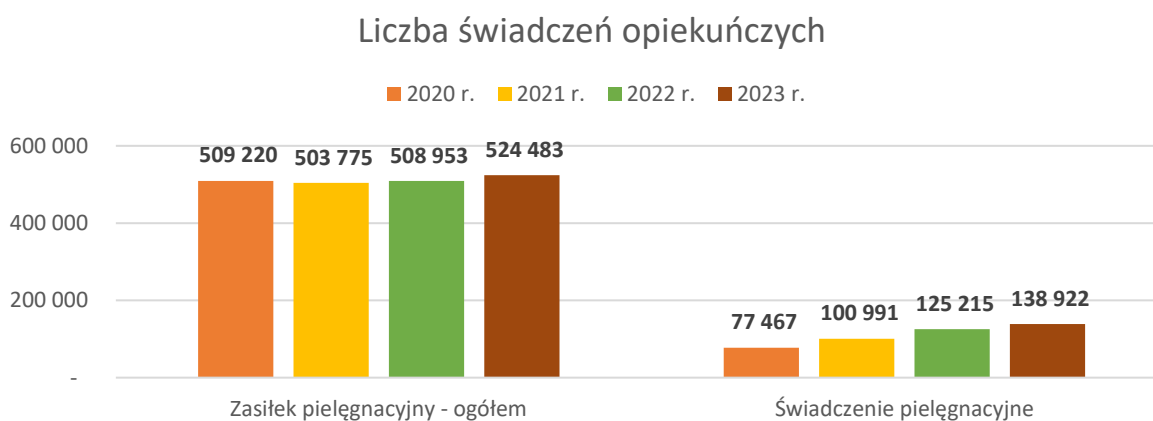
Lp.	Powiat	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
1	buski	8 505 556,43 zł	7 589 367,78 zł	6 317 949,21 zł	5 518 627,86 zł
2	jędrzejowski	10 637 096,47 zł	9 162 546,15 zł	7 392 812,91 zł	6 326 234,95 zł
3	kazimierski	3 908 582,12 zł	3 275 937,78 zł	2 979 175,78 zł	2 650 060,87 zł
4	kielecki	30 476 212,89 zł	26 587 414,08 zł	22 785 495,26 zł	18 923 949,12 zł
5	konecki	9 717 037,11 zł	8 614 838,47 zł	7 228 959,16 zł	5 879 031,90 zł
6	m. Kielce	12 641 850,99 zł	11 153 592,93 zł	8 980 689,63 zł	7 463 770,35 zł
7	opatowski	6 660 403,92 zł	5 728 997,11 zł	4 648 119,62 zł	3 839 947,09 zł
8	ostrowiecki	10 493 462,81 zł	9 027 287,96 zł	7 379 666,00 zł	5 936 845,03 zł
9	pińczowski	4 553 885,58 zł	3 813 320,98 zł	3 209 740,65 zł	2 661 826,53 zł
10	sandomierski	9 487 455,68 zł	7 865 380,09 zł	6 598 074,50 zł	5 502 577,14 zł
11	skarżyski	6 886 722,43 zł	5 925 140,33 zł	4 911 482,73 zł	3 904 082,01 zł
12	starachowicki	9 522 790,39 zł	7 957 260,55 zł	6 669 427,42 zł	5 392 586,59 zł
13	staszowski	9 301 739,41 zł	7 817 056,46 zł	6 321 721,73 zł	5 063 132,50 zł
14	włoszczowski	5 848 432,60 zł	4 967 256,31 zł	4 161 842,41 zł	3 313 816,79 zł
	Razem	138 641 228,83 zł	119 485 396,98 zł	99 585 157,01 zł	82 376 488,73 zł

Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

Świadczenia opiekuńcze

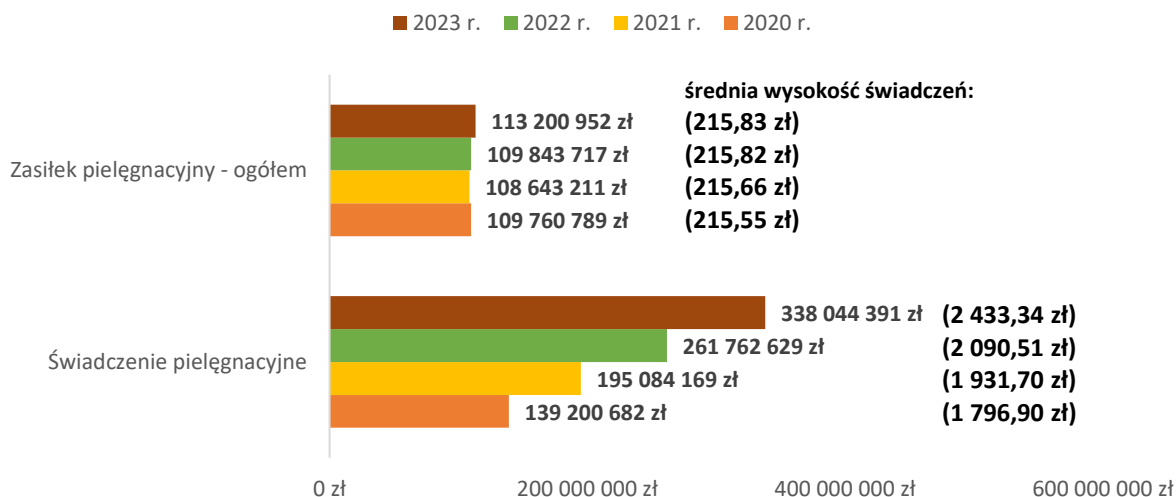
Świadczenia opiekuńcze wymienione w ustawie o świadczeniach rodzinnych to:

- zasiłek pielęgnacyjny, przyznawany w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osobie w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji,
- świadczenie pielęgnacyjne, przyznawane z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością opieki nad dzieckiem z niepełnosprawnością.

Wykres 45. Liczba świadczeń pielęgnacyjnych w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.
Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

Środki finansowe przyznane na świadczenia opiekuńcze

Wykres 46. Wysokość środków finansowych przyznanych na świadczenia pielęgnacyjne w latach 2020-2023.
Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

W województwie świętokrzyskim w 2023 roku liczba zasiłków pielęgnacyjnych wynosiła 524 483 i była większa o 3% w stosunku do 2022 roku. Zwiększył się również wolumen kwoty przeznaczony na to świadczenie o 3 357 235 zł.

Liczba świadczeń pielęgnacyjnych w 2023 roku wynosiła 138 922 i była większa o 11% w stosunku do 2022 roku. Wolumen środków przyznanych na to świadczenie zwiększył się w ciągu roku o 76 281 762 zł.

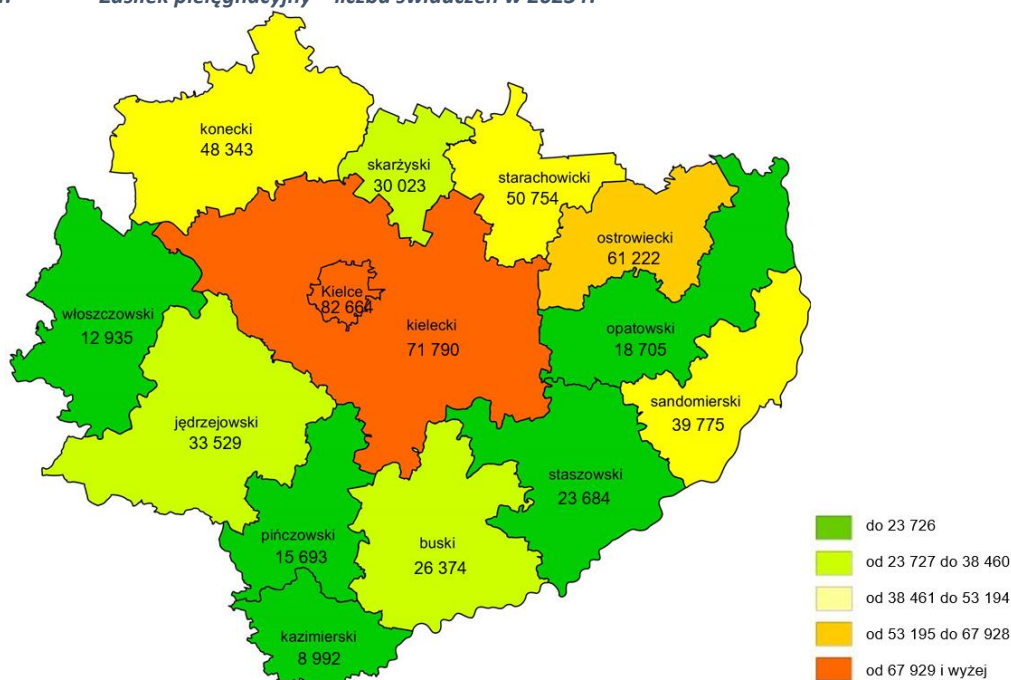
Zasiłek pielęgnacyjny

Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje:

- niepełnosprawnemu dziecku;
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- osobie, która ukończyła 75 lat;
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21. roku życia¹⁵.

Mapa 24. Zasiłek pielęgnacyjny – liczba świadczeń w 2023 r.

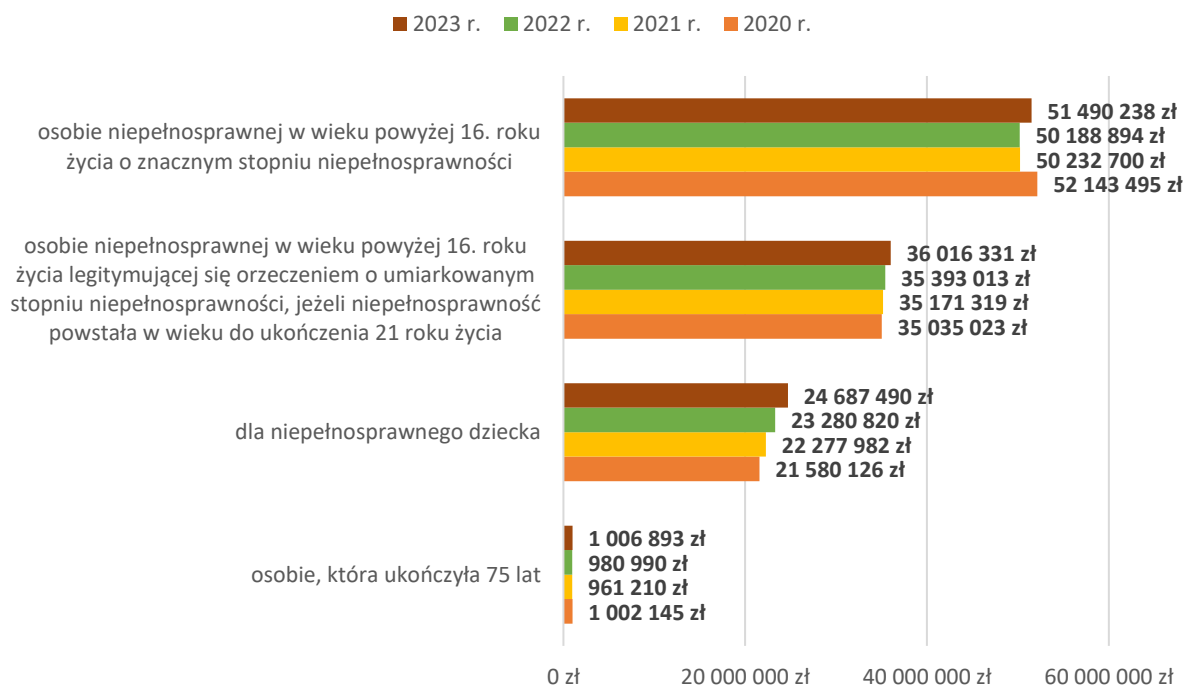

Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

W 2023 roku największą liczbę przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych odnotowano w m. Kielce (82 664), powiecie kieleckim (71 790), powiecie ostrowieckim (61 222), zaś najmniejszą w powiecie kazimierskim (8 992).

¹⁵ Art. 16.1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. 2024 poz. 323)

Środki finansowe wydatkowane na zasiłki pielęgnacyjne

Wykres 47. Wysokość środków finansowych wydatkowanych na zasiłki pielęgnacyjne w latach 2020-2023.
Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

W 2023 roku ośrodki pomocy społecznej przyznały w sumie 524 483 zasiłków pielęgnacyjnych na kwotę: 113 200 952 zł. Z kwoty wydatkowanej na zasiłki pielęgnacyjne najwięcej 45,5% zostało przeznaczonych osobom z niepełnosprawnościami w wieku powyżej 16. roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Z wydatkowanych środków 31,8% stanowiły zasiłki pielęgnacyjne dla osób w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed ukończeniem 21 roku życia.

21,8% środków przeznaczonych zostało na zasiłki pielęgnacyjne dla niepełnosprawnych dzieci.

Wydatki na zasiłki pielęgnacyjne dla osób, które ukończyły 75 lat, stanowiły 0,9% ogólnej kwoty wydatkowanej na zasiłek pielęgnacyjny.

Świadczenie pielęgnacyjne

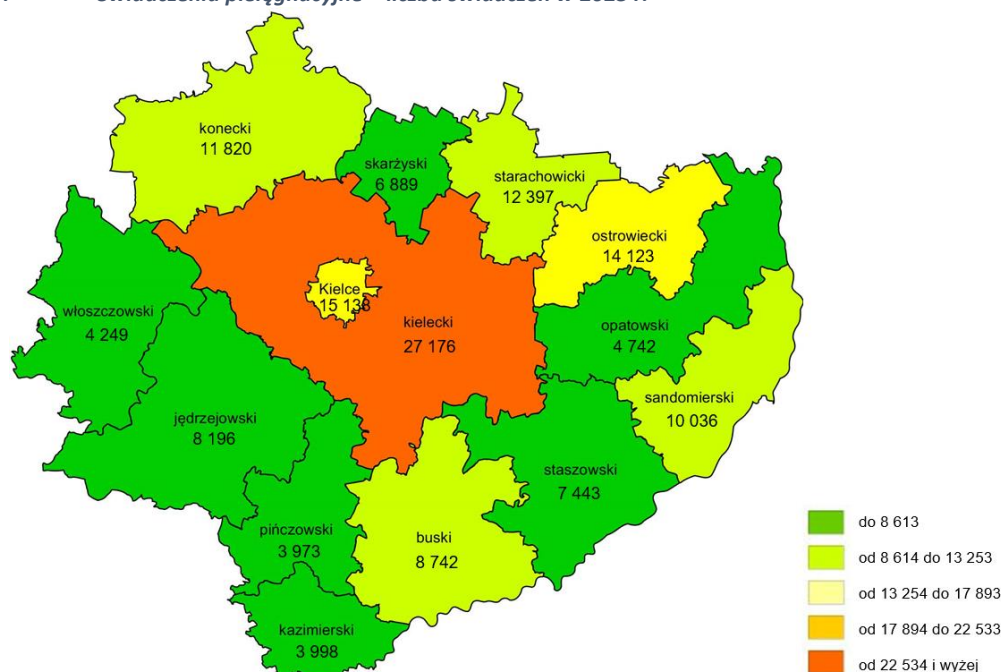
Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje:

- matce albo ojcu,
- innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom,
- opiekunowi faktycznemu dziecka,

- rodzinie zastępczej, osobie prowadzącej rodzinny dom dziecka, dyrektorowi placówki opiekuńczo-wychowawczej, dyrektorowi regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej albo dyrektorowi interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego – jeżeli sprawują opiekę nad osobą w wieku do ukończenia 18. roku życia legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji¹⁶.

Mapa 25. Świadczenia pielęgnacyjne – liczba świadczeń w 2023 r.

Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

W 2023 roku najwięcej świadczeń pielęgnacyjnych udzielono w powiecie kieleckim (27 176) i mieście Kielce (15 138). Najmniej w powiecie pińczowskim (3 973) oraz powiecie kazimierskim (3 998).

¹⁶ Art. 16.1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. 2024 poz. 323)

4. Piecza zastępcza

Analizując funkcjonowanie systemu pieczy zastępczej, należy uwzględnić stopień zaawansowania procesu tzw. deinstytucjonalizacji tj. przechodzenia od stałej opieki w instytucjach, do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności.

Asystentura rodzinna

Asystent rodziny ma na celu pracę z rodziną z problemami wychowawczymi, a także w sprawach codziennych. Realizowana przez niego pomoc polega na wsparciu w przezwyciężeniu trudności, w poprawie sytuacji życiowej, by w przyszłości rodzina samodzielnie pokonywała własne problemy.

Mapa 26. *Zatrudnienie asystentów rodziny w regionie w 2023 r.*

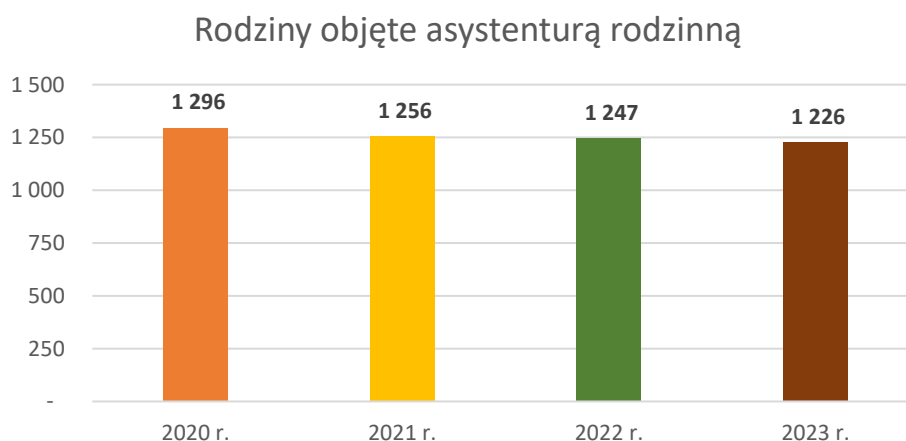

Źródło danych: Sprawozdanie WRiSPZ-G w CAS.

Największą liczbę asystentów rodziny odnotowano w mieście Kielce (9), następnie w gminach: Skarżysko-Kamienna (5), Ostrowiec Świętokrzyski (5), Jędrzejów (4), Końskie (3), Starachowice (3).

Zatrudnianie asystenta rodziny nie jest zjawiskiem powszechnym w gminach regionu. Gminy są zobligowane ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zatrudnienia asystenta rodziny.

W 2023 roku zatrudnienia asystenta rodziny nie odnotowano w 10 gminach: Bałtów, Gnojno, Iwaniska, Klimontów, Solec-Zdrój, Stopnica, Suchedniów, Szydłów, Wojciechowice, Złota.

Wykres 48. Liczba rodzin objętych asystenturą rodzinną w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.
Źródło danych: Sprawozdanie WRISPZ-G w CAS.

W analizowanym okresie odnotowano spadek liczby rodzin objętych pracą asystenta rodziny. W 2023 roku liczba rodzin objęta asystenturą rodzinną wyniosła 1 226 i była mniejsza o 21 rodzin w porównaniu z 2022 rokiem. Najwięcej rodzin współpracujących z asystentem rodziny odnotowano w roku 2020 roku.

Tabela 16. Wspieranie rodziny i piecza zastępcza w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.

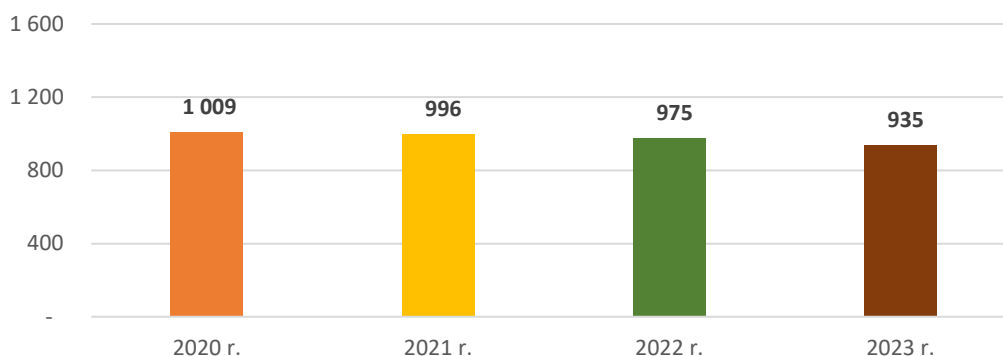
Wyszczególnienie	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba asystentów rodziny	131	135	130	126
Liczba rodzin wspierających	2	0	1	1
Liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	60	59	52	59
Liczba placówek wsparcia dziennego	105	162	163	133
Odpłatność za pobyt dziecka w placówkach wsparcia dziennego (zł)	9 825 534 zł	12 087 333 zł	11 180 550 zł	9 653 336 zł

Źródło danych: Sprawozdanie WRISPZ-G w CAS.

Liczba asystentów rodziny w województwie świętokrzyskim w 2023 roku wyniosła 126, o 4 asystentów mniej w stosunku do 2022 roku.

Oprócz instytucji asystenta rodziny ustawa o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej ustanowiła tzw. rodziny wspierające, które przy współpracy z asystentem rodziny stanowią formę pomocy dla rodzin przeżywających trudności w zakresie opieki i wychowania dzieci. W regionie w 2020 roku funkcjonowały 2 tego typu rodziny. Przez kolejne lata liczba rodzin ulegała stopniowemu zmniejszeniu, aż w 2022 i 2023 roku odnotowano 1 rodzinę wspierającą w regionie.

Liczba rodzin zastępczych/rodzinnych domów dziecka

Wykres 49. Liczba rodzin zastępczych (w tym rodzinne domy dziecka) w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.
Źródło danych: Sprawozdanie WRiSPZ-P (drugie półrocze) w CAS.

W 2023 roku liczba rodzin zastępczych w województwie wynosiła 935 i zmniejszyła się o 40 rodzin w porównaniu do roku 2022. W analizowanym okresie największą liczbę rodzin zastępczych w regionie odnotowano w 2020 roku (1 009).

Świętokrzyskie rodziny zastępcze to w większości (ok. 2/3) rodziny spokrewnione (68%). W drugiej kolejności (28%) to rodziny niezawodowe, natomiast zastępcze rodziny zawodowe stanowią zaledwie 1,7% ogółu rodzin zastępczych funkcjonujących w województwie świętokrzyskim. Rodzinne domy dziecka stanowią niewiele ponad 1,4% wszystkich rodzin. Niepokojący jest fakt niskiej liczby rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka stanowiących podstawę systemu pieczy zastępczej w zakresie opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności tj. w nurcie deinstytucjonalizacji usług społecznych w obszarze pieczy zastępczej.

Tabela 17. Liczba dzieci w pieczy zastępczej (instytucjonalnej i rodzinnej) w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.

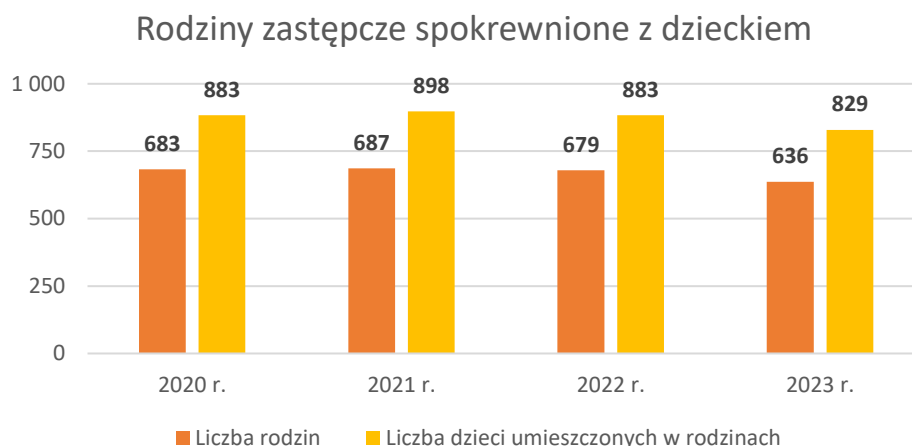
Wyszczególnienie	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej:	567	566	577	621
placówki opiekuńczo-wychowawcze	537	535	545	591
regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna	30	31	32	30
dzieci w rodzinach zastępczych, w tym:	1 427	1 424	1 395	1 361
w rodzinach zastępczych spokrewnionych	883	895	883	829
w rodzinach zastępczych niezawodowych	362	354	351	352
w zawodowych rodzinach zastępczych	100	101	80	85
w rodzinnych domach dziecka	82	74	81	95

Źródło danych: Sprawozdanie WRiSPZ-P (drugie półrocze) w CAS.

W kontekście procesu deinstytucjonalizacji systemu pieczy zastępczej istotnym jest racjonalne ograniczanie roli instytucjonalnych form pieczy zastępczej na rzecz rodzicielstwa zastępczego. Według danych za 2023 rok w rodzinach zastępczych umieszczonych było 69% wszystkich dzieci w pieczy zastępczej.

Rodziny zastępcze spokrewnione

To takie, w których opiekę i wychowanie nad dzieckiem przejmują członkowie rodziny dziecka zobowiązani do alimentacji, tj. wstępni (dziadkowie, pradiadkowie) lub rodzeństwo.

Wykres 50. Liczba rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.
Źródło danych: Sprawozdanie WRiSPZ-P (drugie półrocze) w CAS.

Liczba rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem na dzień 31 grudnia 2023 roku wynosiła 636, w odniesieniu do roku 2022 była mniejsza o 43 rodzin. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach w 2023 roku wynosiła 829 i była mniejsza o 54 dzieci.

Tabela 18. Liczba rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem wg powiatów (stan na 31.XII).

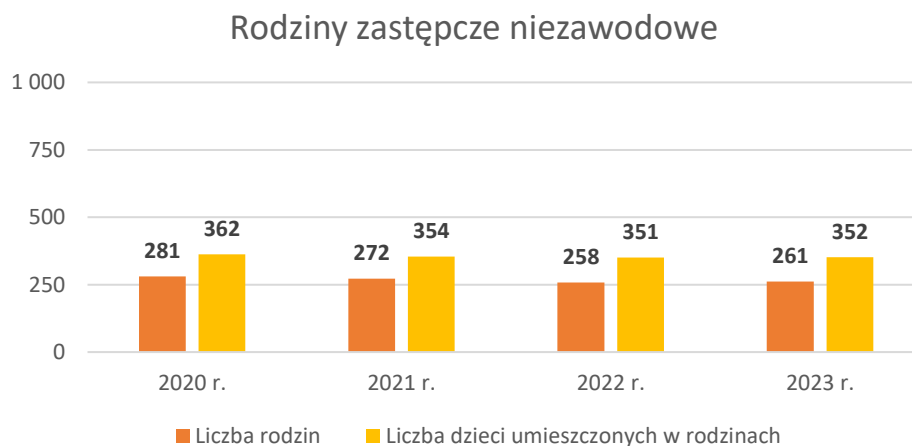
Lp.	Powiat	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
1	buski	14	20	22	19
2	jędrzejowski	42	41	34	34
3	kazimierski	13	11	12	10
4	miasto Kielce	114	120	122	111
5	kielecki	77	86	75	79
6	konecki	43	42	40	38
7	opatowski	27	24	21	19
8	ostrowiecki	95	85	92	83
9	pińczowski	32	35	32	31
10	sandomierski	46	43	40	36
11	skarżyski	72	69	69	63
12	starachowicki	73	72	80	78
13	staszowski	23	24	26	25
14	włoszczowski	12	15	14	10
	Razem	683	687	679	636

Źródło danych: Sprawozdanie WRiSPZ-P (drugie półrocze) w CAS.

Najwięcej rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem odnotowano w mieście Kielce (111) oraz powiatach: ostrowieckim (83), kieleckim (79), starachowickim (78) i skarżyskim (63). Najmniej tego typu rodzin odnotowano w powiatach: kazimierskim (10), włoszczowskim (10), buskim (19), opatowskim (19).

Rodziny zastępcze niezawodowe

Rodziny zastępcze niezawodowe tworzone są przez małżeństwo lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, niebędące wstępni lub rodzeństwem dziecka, w tym przez osoby z dalszej rodziny lub też niespokrewnione z dziećmi.

Wykres 51. Liczba rodzin zastępczych niezawodowych w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.
Źródło danych: Sprawozdanie WRiSPZ-P (drugie półrocze) w CAS.

W 2023 roku funkcjonowało 261 rodzin zastępczych niezawodowych, o 3 rodziny więcej niż w 2022 roku. W rodzinach zastępczych niezawodowych umieszczono 352 dzieci – o 1 dziecko więcej niż w 2022 roku.

Tabela 19. Liczba rodzin zastępczych niezawodowych wg powiatów (stan na 31.XII).

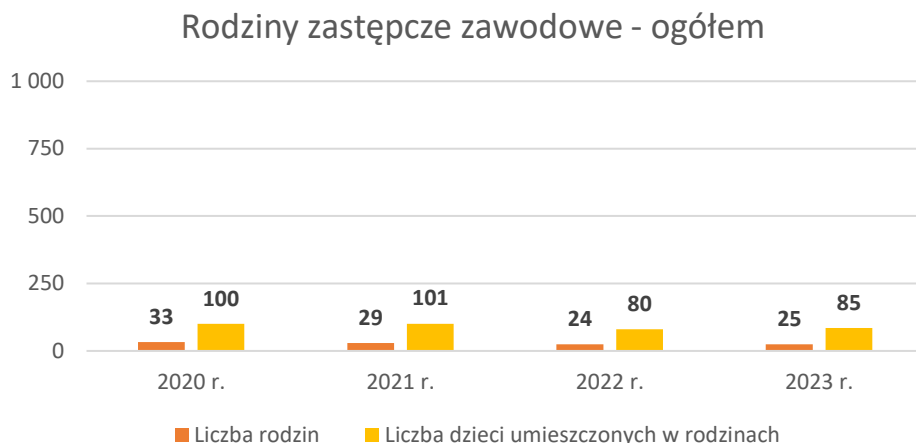
Lp.	Powiat	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
1	buski	13	11	11	11
2	jędrzejowski	16	16	16	20
3	kazimierski	4	4	4	3
4	miasto Kielce	48	47	40	40
5	kielecki	22	25	29	36
6	konecki	19	19	20	17
7	opatowski	14	13	13	12
8	ostrowiecki	35	32	27	26
9	pińczowski	10	8	8	6
10	sandomierski	14	14	14	14
11	skarżyski	25	25	23	26
12	starachowicki	32	30	26	26
13	staszowski	20	19	19	18
14	włoszczowski	9	9	8	6
	Razem	281	272	258	261

Źródło danych: Sprawozdanie WRiSPZ-P (drugie półrocze) w CAS.

Najwięcej rodzin zastępczych niezawodowych odnotowano w mieście Kielce (40) oraz w powiatach: kieleckim (36), ostrowieckim (26), skarżyskim (26), starachowickim (26). Najmniej tego typu rodzin odnotowano w powiatach: kazimierskim (3), pińczowskim (6), włoszczowskim (6).

Rodziny zastępcze zawodowe

W rodzinach zastępczych zawodowych umieszcza się dzieci na pobyt długoterminowy lub w przypadku rodziny zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego na pobyt okresowy, do czasu unormowania sytuacji dziecka, nie dłużej niż na okres 4 miesięcy (w szczególnych sytuacjach pobyt może zostać przedłużony do 8 miesięcy lub do zakończenia postępowania sądowego o powrót dziecka do rodziny, przysposobienie lub umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej).

Wykres 52. Liczba rodzin zastępczych zawodowych w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.
Źródło danych: Sprawozdanie WRiSPZ-P (drugie półrocze) w CAS.

W 2023 roku w regionie funkcjonowało 25 rodziny zastępcze zawodowe, o 1 rodzina więcej niż w roku 2022. Z omawianych rodzin zastępczych wyróżniamy: 7 pełniących funkcję pogotowia rodzinnego oraz 2 rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne. W rodzinach zastępczych zawodowych umieszczono 85 dzieci, o 5 dzieci więcej niż w 2022 r.

Tabela 20. Liczba rodzin zastępczych zawodowych wg powiatów (stan na 31.XII).

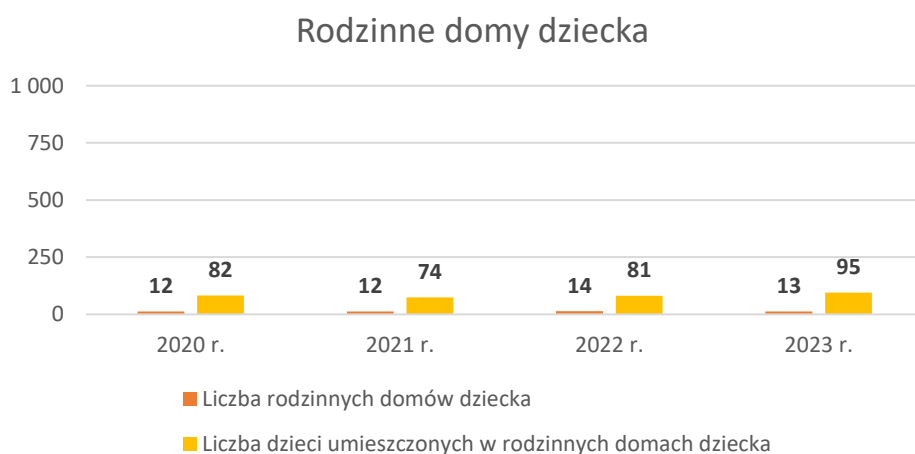
Lp.	Powiat	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
1	buski	3	3	2	2
2	jędrzejowski	2	1	2	2
3	kazimierski	-	-	-	-
4	miasto Kielce	6	2	2	3
5	kielecki	3	3	2	-
6	konecki	2	2	1	-
7	opatowski	1	1	1	1
8	ostrowiecki	1	2	-	2
9	pińczowski	1	1	1	1
10	sandomierski	2	2	1	1
11	skarżyski	3	3	3	3
12	starachowicki	4	4	4	5
13	staszowski	-	-	-	-
14	włoszczowski	5	5	5	5
	Razem	33	29	24	25

Źródło danych: Sprawozdanie WRiSPZ-P (drugie półrocze) w CAS.

Tabela prezentuje liczbę rodzin zastępczych zawodowych w poszczególnych powiatach województwa świętokrzyskiego w latach 2020-2023 na dzień 31 grudnia. Najwięcej tego typu rodzin odnotowano w powiatach: starachowickim (5) i włoszczowskim (5), skarżyskim (3) i mieście Kielce (3). Rodzin zastępczych zawodowych nie odnotowano w powiatach: kazimierskim, kieleckim, koneckim, staszowskim.

Rodzinne domy dziecka

Zadaniem rodzinnych domów dziecka jest sprawowanie opieki nad dziećmi pozbawionymi odpowiedniej ochrony ze strony rodziców biologicznych. Łączą elementy opieki zastępczej i instytucjonalnej, a wykonywana w nich praca ma opierać się na zasadach wychowania rodzinnego. Rodzinne domy dziecka wykonują pracę na podstawie umowy o świadczeniu usług.

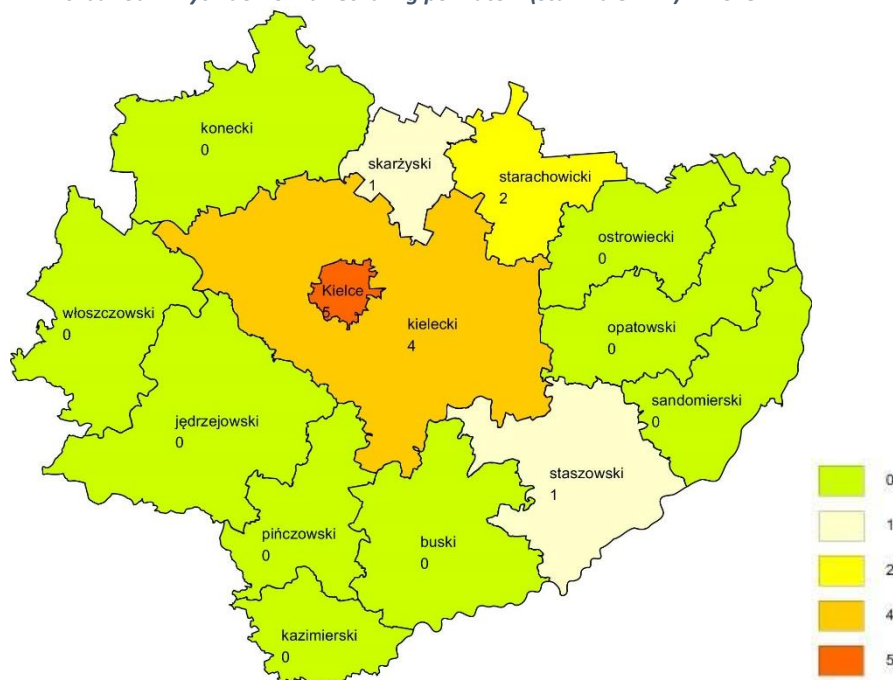
Wykres 53. Liczba rodzinnych domów dziecka w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.
Źródło danych: Sprawozdanie WRiSPZ-P (drugie półrocze) w CAS.

Na dzień 31 grudnia 2023 roku w regionie funkcjonowało 13 rodzinnych domów dziecka, o 1 mniej niż w 2022 roku. Przebywało w nich 95 dzieci, o 14 więcej niż w 2022 roku.

Placówki pełniące funkcje rodzinnych domów dziecka odnotowano w mieście Kielce (5) oraz w powiatach: kieleckim (4), starachowickim (2), skarżyskim (1), staszowskim (1). W pozostałych powiatach nie funkcjonowały tego typu placówki.

Mapa 27. Liczba rodzinnych domów dziecka wg powiatów (stan na 31.XII) w 2023 r.

Źródło danych: Sprawozdanie WRISZP-P (drugie półrocze) w CAS.

Adopcja

W ramach działań funkcjonującego w strukturach ROPS Świętokrzyskiego Ośrodka Adopcyjnego w 2023 roku przysposobionych zostało 46 dzieci w tym: 4 dzieci z pieczy instytucjonalnej, 30 z rodzinnej pieczy zastępczej, 12 z rodzin biologicznych.

Tabela 21. Liczba adopcji w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.

Wyszczególnienie	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba dzieci przysposobionych	56	56	37	46

Źródło danych: Świętokrzyski Ośrodek Adopcyjny ROPS.

W latach 2020-2023 w województwie świętokrzyskim przysposobiono 195 dzieci.

Tabela 22. Adopcje w województwie świętokrzyskim w 2023 r.

Wyszczególnienie:	2023 r.
Dzieci przysposobione, w tym w wieku:	46
poniżej 1 roku	4
od 1 roku do 4 lat	20
od 5 do 9 lat	11
10 lat i więcej	11
dzieci przysposobione, z tego:	-
dziewczęta	20
chłopcy	26
dzieci przysposobione z orzeczeniem o niepełnosprawności	2
dzieci według miejsca pobytu przed przysposobieniem w tym:	-
w pieczy instytucjonalnej	4
w rodzinnej pieczy zastępczej	30
w rodzinie biologicznej	12

Źródło: Świętokrzyski Ośrodek Adopcyjny ROPS.

5. Zjawisko przemocy domowej

Do zadań samorządu województwa należy m.in. opracowywanie, monitoring i realizacja programów wojewódzkich z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej wynikające z art. 6 ust. 6 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Za opracowanie i realizację programu na szczeblu samorządu województwa odpowiedzialny jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej.

W 2023 wprowadzone zostały zmiany w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zgodnie z nowelizacją ustawa zmieniła nazwę z przeciwdziałanie przemocy w rodzinie na przeciwdziałania przemocy domowej. Zarząd Województwa Świętokrzyskiego po nowelizacji ustawy w sierpniu 2023 r. uchwalił Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Województwie Świętokrzyskim na lata 2023-2028. Celem głównym programu jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w województwie świętokrzyskim.

W grudniu 2023 roku Zarząd Województwa Świętokrzyskiego podjął uchwałę przyjmującą do realizacji ramowe programy z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej: dla osób doznających przemocy, psychologiczno-terapeutyczny i korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową. Programy te stanowią wytyczne do pracy z osobami stosującymi przemoc oraz stanowią wsparcie merytoryczne dla osób realizujących zadania z tego obszaru w regionie, zwiększając możliwość przeciwdziałania temu negatywnemu zjawisku.

Samorząd Województwa Świętokrzyskiego dofinansował koszty działania „Telefonu zaufania dla osób w kryzysie”, który jest prowadzony przez Miasto Kielce – Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie. Dzięki funkcjonowaniu anonimowego, bezpłatnego telefonu udało się zapobiec próbom samobójczym, podjęte zostały liczne interwencje oraz pomoc osobom w kryzysie. Od 2013 roku funkcjonujący numer „195 25” jest utrwalony i rozpoznawany przez osoby potrzebujące pomocy oraz służby z terenu całego województwa świętokrzyskiego.

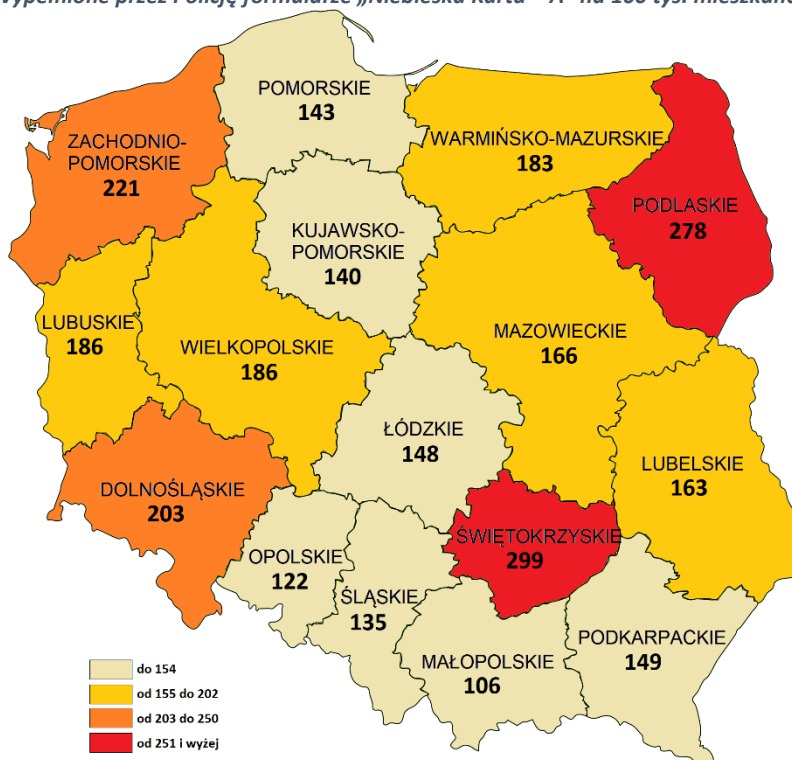
W ramach współpracy Samorządu Województwa Świętokrzyskiego z organizacjami pozarządowymi w obszarze przeciwdziałania przemocy podpisano 17 umów na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy, na które przyznano 150 000,00 zł.

W 2023 roku ROPS przeprowadził szkolenia stacjonarne z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej adresowane do Członków Zespołów Interdyscyplinarnych dla 7 grup szkoleniowych, w których udział wzięło łącznie 105 uczestników z województwa świętokrzyskiego. Szkolenia sfinansowane zostały z dotacji celowej budżetu państwa.

Statystyka z zakresu przemocy domowej

W 1998 roku w wprowadzono procedurę „Niebieskie Karty”. Procedura służy nie tylko rozpoznaniu przemocy, rejestracji przebiegu zdarzenia i jego skutków oraz zaplanowaniu pomocy, ale jest także wykorzystywana w postępowaniu przygotowawczym wszczynanym wobec sprawcy.

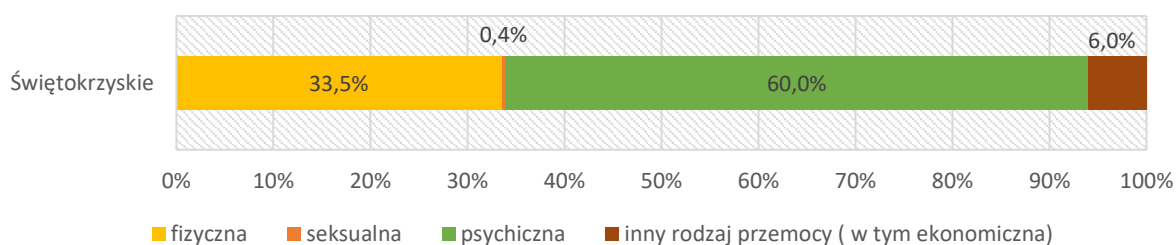
Mapa 28. Wypełnione przez Policję formularze „Niebieska Karta – A” na 100 tys. mieszkańców w 2023 r.

Źródło danych: Biuro Prewencji Komendy Głównej Policji.

Wskaźnik obliczany jako średnia liczba formularzy „Niebieskie Karty – A” wypełnionych przez Policję w 2023 roku w przeliczeniu na 100 tysięcy mieszkańców na terenie województwa świętokrzyskiego wynosił 299 i kolejny rok z rzędu był najwyższy w kraju.

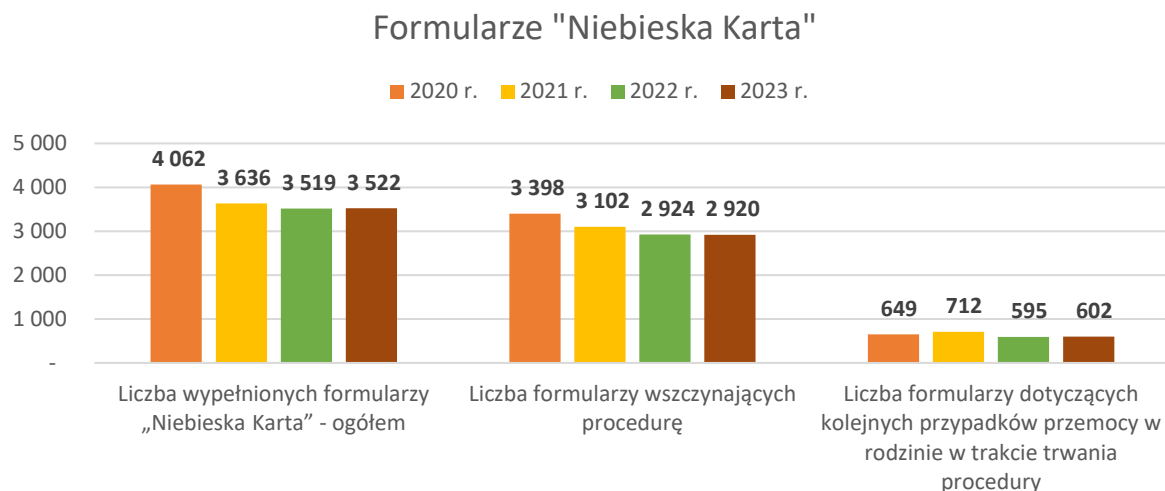
Formy przemocy

Wykres 54. Udział poszczególnych rodzajów przemocy domowej odnotowanych przez Policję w 2023 r.
Źródło danych: KWP w Kielcach.

Najczęstszym rodzajem przemocy domowej odnotowywanym przez Policję w województwie świętokrzyskim jest przemoc psychiczna – 60% wszystkich przypadków

w regionie. W drugiej kolejności najczęściej dochodzi do przemocy fizycznej – 33,5%. Najbardziej odnotowywanym typem przemocy jest przemoc na tle seksualnym, udział tego rodzaju aktów przemocy w województwie świętokrzyskim wyniósł zaledwie 0,4% i zmniejszył się w stosunku od 2022 roku.

Wykres 55. „Niebieska Karta” w Świętokrzyskiej Policji w latach 2020-2023.
Źródło danych: KWP w Kielcach.

W 2023 roku w województwie świętokrzyskim funkcjonariusze Policji sporządzili 3 522 formularzy „Niebieskie Karty – A”, co stanowi spadek o 13,3% w odniesieniu do 2020 roku. Świętokrzyskie znajduje się wśród województw o mniejszej dynamice spadku formularzy „Niebieskie Karty” wobec średniej krajowej.

Tabela 23. Stosowanie procedury „Niebieskie Karty” w woj. świętokrzyskim przez uprawnione podmioty.

Wyszczególnienie	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba rodzin objętych w danym roku procedurą „Niebieskie Karty”	4 962	4 573	4 408	4 378
Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta – A”	3 416	3 762	3 807	872
Liczba formularzy „Niebieskie Karty – C”	2 247	2 367	2 199	2 295
Liczba formularzy „Niebieskie Karty – D”	1 646	2 010	1 642	1 632

Źródło danych: Sprawozdanie z realizacji KPPPwR w CAS.

W 2023 roku procedurą "Niebieskiej Karty" objęto 4 378 rodzin, o 30 rodzin mniej niż w 2022 roku. W analizowanym okresie wszczęto 872 procedur "Niebieskiej Karty – A", liczba ta zmniejszyła się 4 krotnie. Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – C” (2 295) zwiększyła się o 96 kart. Natomiast liczba formularzy „Niebieska Karta – D” (1 632) zmniejszyła się o 10 kart w odniesieniu do 2022 roku.

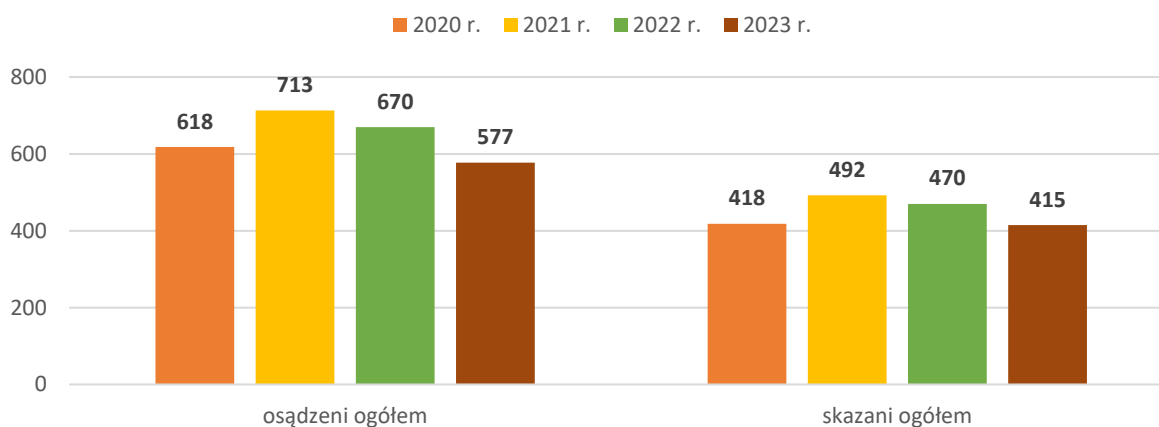
Tabela 24. Liczba zakończonych procedur „Niebieska Karta” w woj. świętokrzyskim wg przypadków.

Wyszczególnienie	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Ustanie przemocy domowej i uzasadnione przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy domowej oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy	2 861	2 691	2 660	2 767
Rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań	591	592	546	624

Źródło danych: Biuro Prewencji Komendy Głównej Policji.

Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” z powodu ustania przemocy domowej wynosiła 2 767 i była większa o 4% w odniesieniu do 2022 roku. W 2023 roku w 624 przypadkach podjęto rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań w ramach procedury "Niebieska Karta", liczba ta była o 14,3% większa niż w 2022.

Liczba osób osądzonych i skazanych z art. 207 §1 k.k.

Wykres 56. Liczba osób osądzonych i skazanych z art. 207 §1 k.k. w latach 2020-2023 w woj. świętokrzyskim. Źródło danych: KWP w Kielcach.

W 2023 roku liczba osób osądzonych ogółem wyniosła 577 i była niższa o 13,9% w stosunku do 2022 roku. Spośród wszystkich osób osądzonych 72% zostało skazanych.

6. Zasoby infrastruktury społecznej

W niniejszym rozdziale opisane zostały zasoby instytucjonalne pomocy społecznej o zasięgu gminnym oraz powiatowym, zlokalizowane na obszarze województwa świętokrzyskiego.

Zasoby instytucjonalne pomocy społecznej obejmują:

- centra usług społecznych,
- ośrodki wsparcia,
- środowiskowe domy samopomocy,
- dzienne domy pomocy,
- noclegownie, schroniska i domy dla osób bezdomnych,
- domy pomocy społecznej,
- mieszkania chronione,
- jednostki specjalistycznego poradnictwa,
- ośrodki interwencji kryzysowej,
- placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- rodzinne domy dziecka (str. 71)
- centra integracji społecznej,
- kluby integracji społecznej,
- warsztaty terapii zajęciowej,
- zakłady aktywności zawodowej,
- żłobki (str. 15),
- przedszkola (str. 16),
- mieszkania komunalne i mieszkania socjalne,
- kluby i inne miejsca spotkań dla seniorów,
- hospicja.

Centrum usług społecznych (CUS)

Od 2020 roku na poziomie lokalnym można tworzyć struktury koordynujące i integrujące usługi społeczne. CUS to nowa jednostka organizacyjna gminy i nowa instytucja lokalnej polityki społecznej. Służyć ma rozwojowi i integracji usług społecznych organizowanych i świadczonych na poziomie lokalnym. CUS ma być miejscem, w którym każdy mieszkaniec bez względu na dochód i sytuację społeczną otrzyma wsparcie.

Obecnie funkcjonują 4 CUS w gminach: Górnio, Starachowice, Mniów i Zagnańsk. W najbliższym czasie w ramach dofinansowania z Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego (PR FEŚ) planowane jest otwarcie 4 kolejnych CUS-ów w gminach: Ostrowiec Świętokrzyski, Działoszyce, Łagów, Połaniec.

W celu pozyskania informacji dotyczących rozwoju usług społecznych (m.in. poprzez tworzenie CUS) w I kwartale 2023 roku ROPS przeprowadził rozeznanie wśród samorządów gminnych w regionie, jednocześnie informując JST o możliwości pozyskania środków finansowych na ten cel i uzyskania wsparcia kompetencyjnego.

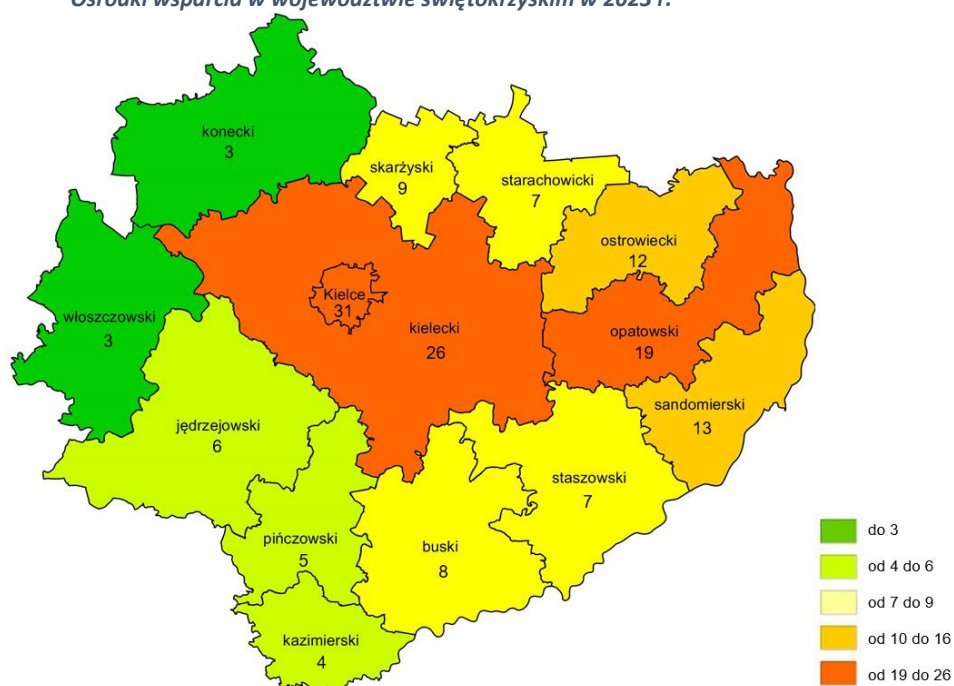
W wyniku przeprowadzonego rozeznania 24 samorzady gminne w regionie deklarują utworzenie CUS lub rozważają taką możliwość w okresie najbliższych 2 lat (odliczając 4 jednostki, w których planowane jest utworzenie CUS ze środków PR FEŚ).

Gminy, które deklarują w przyszłości przekształcenie ośrodków pomocy społecznej w CUS to: Tuczępy, Bieliny, Bodzentyn, Chęciny, Daleszyce, Łopuszno, Miedziana Góra, Morawica, Nowa Słupia, Pierzchnica, Strawczyn, Radoszyce, Słupia (Konecka), Baćkowice, Lipnik, Ożarów, Tarłów, Ćmielów, Klimontów, Zawichost, Skarżysko-Kamienna, Mirzec, Rytwiany, miasto Kielce.

Ośrodki wsparcia – ogółem

Osobom, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych mogą być przyznane usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze lub posiłek, świadczone w ośrodkach wsparcia. Są to jednostki organizacyjne pomocy społecznej dziennego pobytu.

Mapa 29. Ośrodki wsparcia w województwie świętokrzyskim w 2023 r.

Źródło danych: Sprawozdanie MRiPS-06 w CAS.

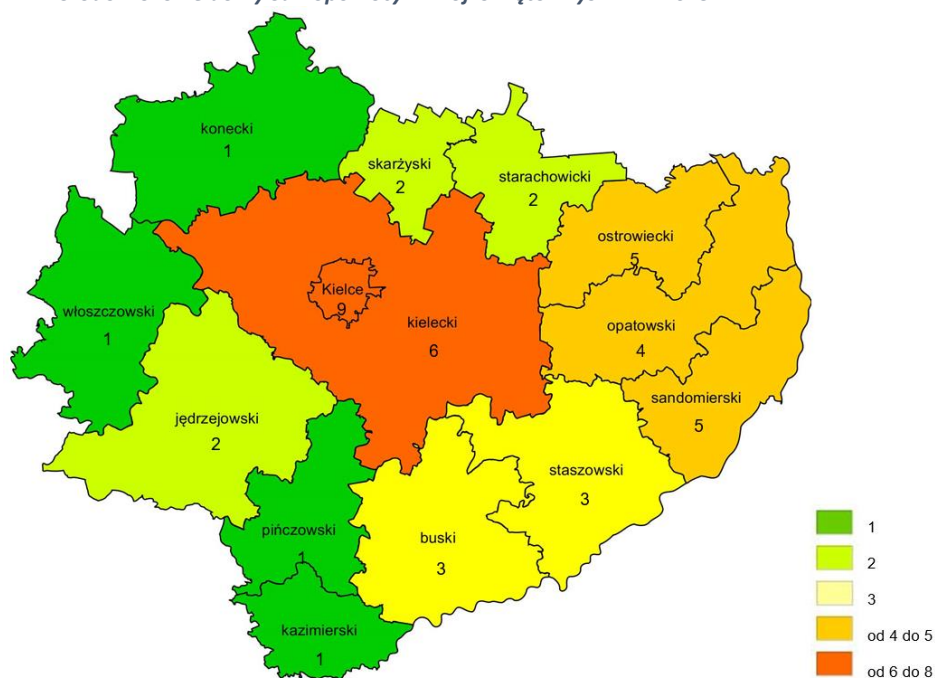
W 2023 roku na terenie województwa świętokrzyskiego funkcjonowało 153 różnego rodzaju ośrodków wsparcia. 126 z nich (82%) prowadzonych było przez jednostki samorządu terytorialnego, natomiast 27 (18%) przez inny podmiot na zlecenie JST. Liczba miejsc w ww.

placówkach w 2023 roku wynosiła 4 186 i w odniesieniu do roku 2022 była mniejsza o 2,1% (w 2022 r. – 4 276 miejsc). W 2023 roku z usług ośrodków wsparcia skorzystało łącznie 6 913 osób, o niespełna 1% mniej (w 2022 r. – 6 981 osób). Najwięcej ośrodków wsparcia funkcjonowało na terenie miasta Kielce (31) oraz powiatów: kieleckiego (26) i opatowskiego (19). Najmniej odnotowano w powiatach: koneckim (3), włoszczowskim (3), kazimierskim (4), pińczowskim (5).

Środowiskowe domy samopomocy

Świadczone przez środowiskowe domy samopomocy usługi to przede wszystkim: praca socjalna, psychoterapia, rehabilitacja lecznicza, społeczna i zawodowa, usprawnianie, organizacja czasu wolnego. Do zadań środowiskowych domów należy przygotowanie tych osób do funkcjonowania w społeczeństwie. Środowiskowe domy samopomocy zapewniają formy wsparcia takie jak: trening umiejętności życia codziennego, trening umiejętności społecznych i interpersonalnych, terapia zajęciowa.

Mapa 30. Środowiskowe domy samopomocy w woj. świętokrzyskim w 2023 r.

Źródło danych: Sprawozdanie MRIPS-06 w CAS, wykaz ŚUW.

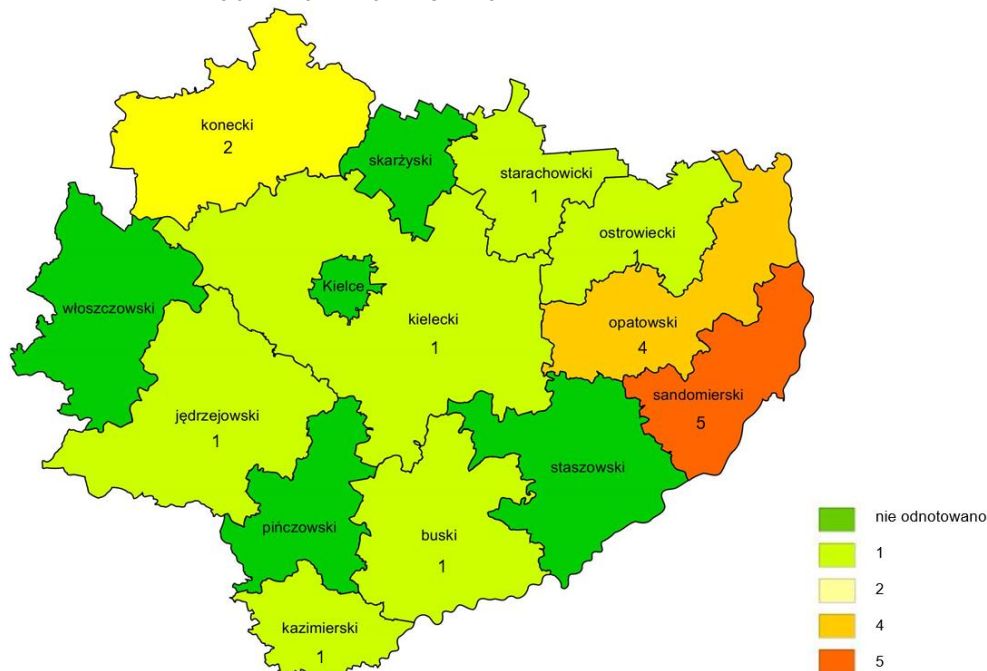
W województwie świętokrzyskim w roku 2023 funkcjonowało 45 środowiskowych domów samopomocy, o 2 placówki więcej niż w 2022 roku. Liczba miejsc w ww. placówkach w roku 2023 ukształtowała się na poziomie 1 300 i była większa o niespełna 1% (w 2022 roku było 1 288 miejsc). W 2023 roku ze wsparcia środowiskowych domów samopomocy skorzystało 1 507 osób, o 2,9% więcej (w 2022 r. – 1 465 osób). Najwięcej środowiskowych domów samopomocy odnotowano na terenie miasta Kielce (9) oraz powiecie kieleckim (6). Najmniej w powiatach: kazimierskim (1), koneckim (1), pińczowskim (1), włoszczowskim (1).

Dzienne domy pomocy

Tego typu placówki są ośrodkami wsparcia przeznaczonymi dla osób samotnych lub osób, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy, a są jej pozbawione lub rodzina takiej pomocy nie może zapewnić.

Mapa 31. *Dzienne domy pomocy w woj. świętokrzyskim w 2023 r.*

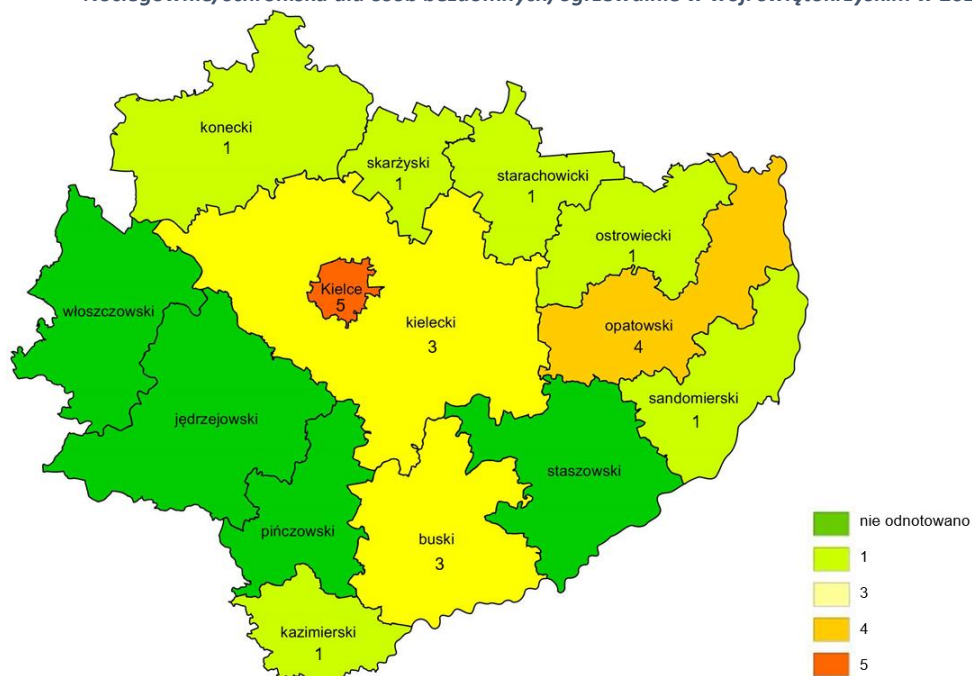
Źródło danych: Sprawozdanie roczne MRiPS-06 w CAS.

W województwie świętokrzyskim w 2023 roku funkcjonowało 17 dziennej pomocy. Placówki te w 2023 roku zapewniały 395 miejsc (w 2022 roku – 381 miejsc). Z pomocy dziennej pomocy w 2023 roku skorzystało 395 osób (w 2022 r. – 368 korzystających). 16 dziennej pomocy prowadzonych było przez jednostki samorządu terytorialnego, natomiast 1 przez inny podmiot prowadzący na zlecenie gminy. Najwięcej dziennej pomocy odnotowano w powiatach sandomierskim (5), opatowskim (4), koneckim (2). Nie odnotowano funkcjonowania tego typu placówek w m. Kielce i powiatach: pińczowskim, skarżyskim, staszowskim, włoszczowskim.

Noclegownie/schroniska dla osób bezdomnych/ogrzewalnie

Przeznaczone są dla osób, które nie są nigdzie zameldowane, często nie posiadają dowodów tożsamości i stałych źródeł dochodu. Często podopieczni schronisk obciążeni są nałogami czy kryzysami zdrowia psychicznego.

Mapa 32. Noclegownie/schroniska dla osób bezdomnych/ogrzewalnie w woj. świętokrzyskim w 2023 r.

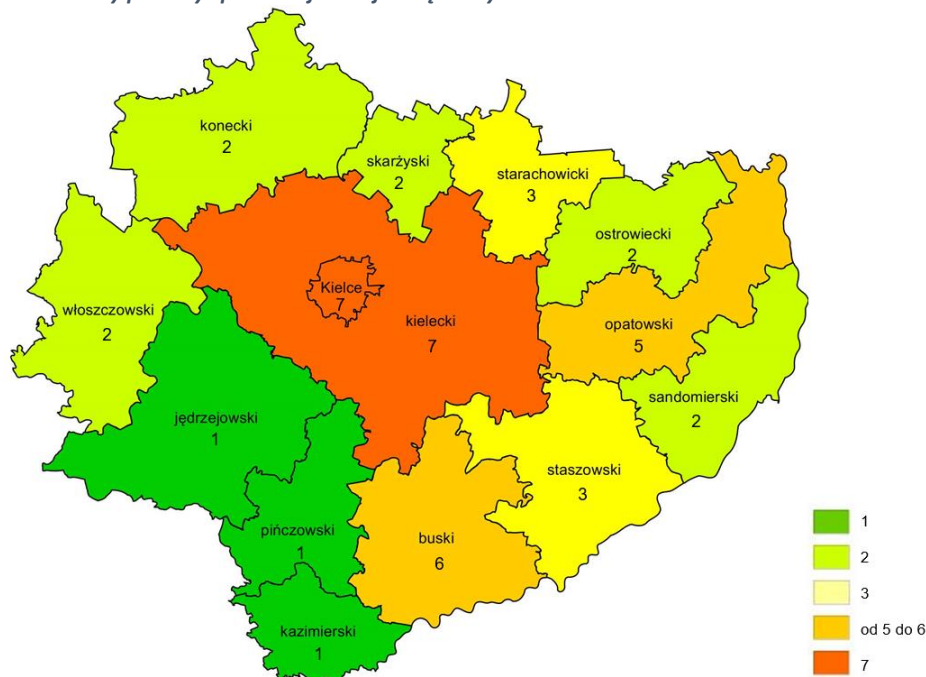
Źródło danych: Rejestr ŚUW.

W 2023 roku na terenie województwa świętokrzyskiego pomoc osobom w kryzysie bezdomności świadczyło 21 placówek, gdzie 4 prowadzone były przez jednostki samorządu terytorialnego oraz 17 przez inne podmioty. Liczba dostępnych miejsc w tego typu placówkach w 2022 roku wynosiła 682. W omawianym okresie ze wsparcia tego typu placówek skorzystało 410 osób. Najwięcej miejsc pełniących funkcję noclegowni, schronisk dla osób w kryzysie bezdomności, ogrzewalni odnotowano w mieście Kielce (5) oraz powiatach: opatowskim (5), kieleckim (3). Nie odnotowano tego rodzaju placówek w powiatach: jędrzejowskim, pińczowskim, staszowskim i włoszczowskim.

Domy pomocy społecznej

Domy pomocy społecznej są formą instytucjonalnej pomocy społecznej, przeznaczoną dla osób wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogących samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu. Domy pomocy społecznej pełnią również formę ośrodków aktywizacji i rozwoju swoich mieszkańców.

Mapa 33. Domy pomocy społecznej w woj. świętokrzyskim w 2023 r.

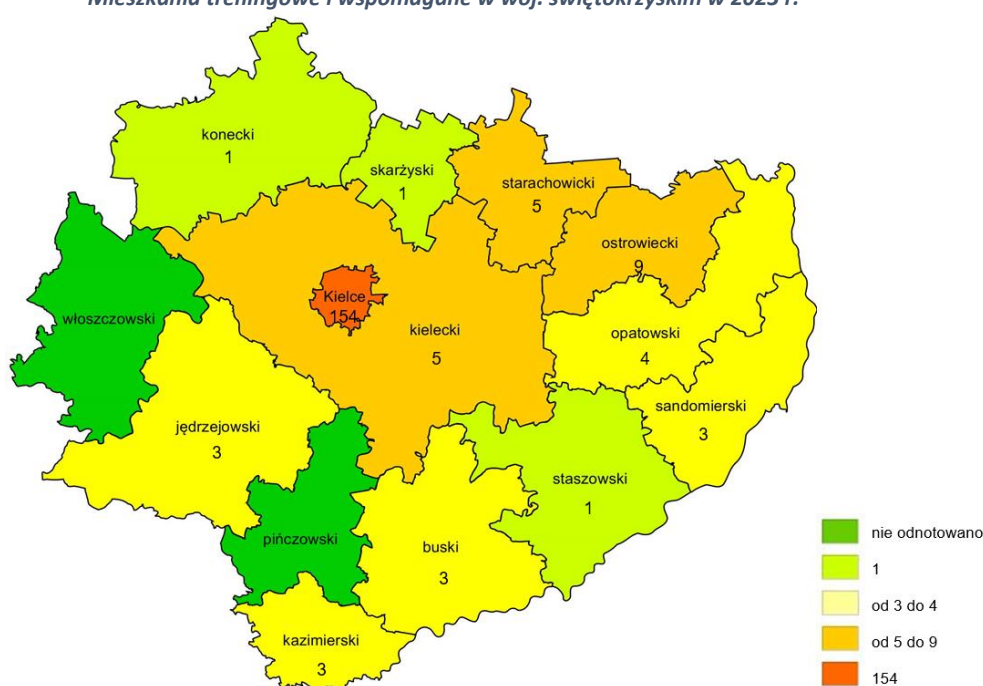
Źródło danych: Rejestr ŚUW.

Na terenie województwa świętokrzyskiego w 2023 roku funkcjonowały 44 domy pomocy społecznej (o 1 DPS więcej w stosunku do 2022 roku). W 29 przypadkach domy pomocy społecznej prowadzone były przez jednostki samorządu terytorialnego. Liczba dostępnych miejsc w DPS w 2023 roku wynosiła 3 336 (w 2022 roku było to 3 236 miejsc). W 2023 roku w placówkach tych przebywało 3 695 osób (w 2021 r. - 3 296 osób). Najwięcej domów pomocy społecznej odnotowano w mieście Kielce (7) oraz w powiatach: kieleckim (7), opatowskim (5) i buskim (5). Najmniej placówek pełniących funkcję DPS-ów odnotowano w powiatach: jędrzejowskim (1), kazimierskim (1) i pińczowskim (1).

Mieszkania treningowe i wspomagane

To świadczenia niepieniężne z pomocy społecznej. Pobyt w takim mieszkaniu może być przyznany osobie, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność albo chorobę potrzebuje wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonej przez jednostkę całodobowej opieki. Zgodnie z przepisami ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, pobyt w mieszkaniu chronionym może być przyznany w szczególności: osobie z zaburzeniami psychicznymi, osobie opuszczającej rodzinę zastępczą, placówkę opiekuńczo-wychowawczą, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, zakład dla nieletnich, a także cudzoziemcowi, który uzyskał w Polsce status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą.

Mapa 34. Mieszkania treningowe i wspomagane w woj. świętokrzyskim w 2023 r.

Źródło danych: Sprawozdanie MRiPS-06 w CAS, rejestr ŚUW.

W 2023 roku w województwie świętokrzyskim odnotowano 188 treningowych i wspomaganych, o 18 więcej w stosunku do 2022 roku. Mieszkania prowadzone są głównie przez jednostki samorządu terytorialnego, w tym: 162 przez samorząd gminny, 23 przez samorząd powiatowy, 3 przez inny podmiot na zlecenie gminy. Wśród mieszkań chronionych najczęściej funkcjonują mieszkania wspomagane (149) i mieszkania treningowe (39). Według sprawozdania MRiPS-06 w 2023 roku placówki te zapewniały 250 miejsc, o 13 mniej (w 2022 r. - 263 miejsc). W omawianym okresie z usług tego typu placówek skorzystało 276 osób (w 2022 r. – 295 osób). Najwięcej mieszkań chronionych odnotowano w mieście Kielce (154).

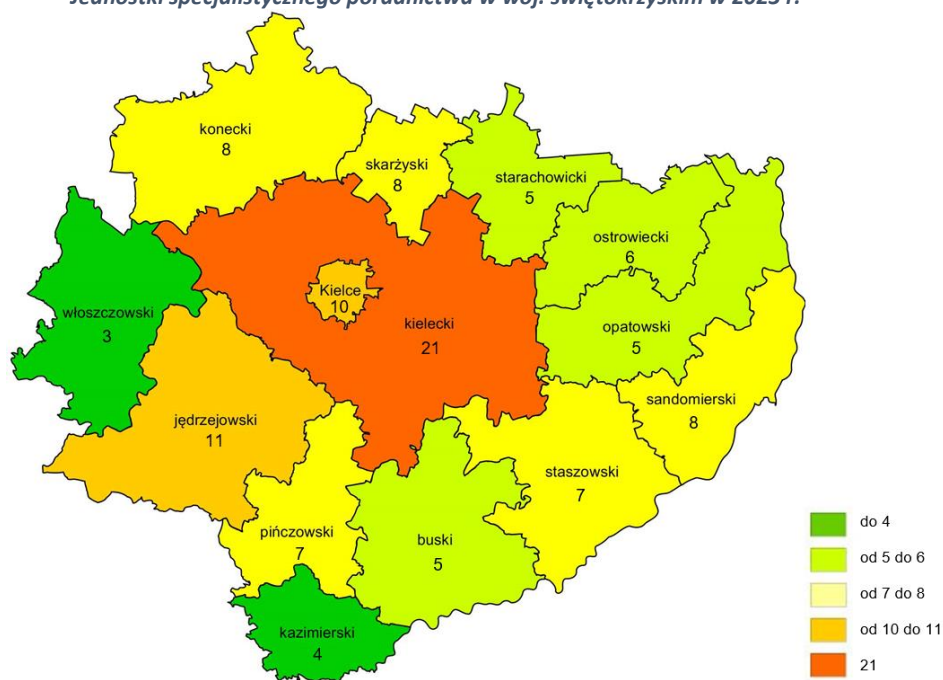
Jednostki specjalistycznego poradnictwa

Poradnictwo specjalistyczne w szczególności: prawne, psychologiczne i rodzinne jest świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód.

W województwie świętokrzyskim w 2023 roku odnotowano 109 jednostek świadczących specjalistyczne poradnictwo w zakresie pomocy dla osób doświadczających przemocy:

- 52 punktów konsultacyjnych dla osób dotkniętych przemocą,
- 1 specjalistyczny ośrodek wsparcia dla osób doznających przemocy,
- 1 ośrodek korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc (OKE)
- 1 dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży,
- 1 schronisko dla kobiet doznających przemocy
- 20 ośrodków interwencji kryzysowej (w tym: 8 punktów interwencji kryzysowej),
- 12 punktów pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem,
- 21 innych placówek świadczących specjalistyczną pomoc.

Mapa 35. Jednostki specjalistycznego poradnictwa w woj. świętokrzyskim w 2023 r.

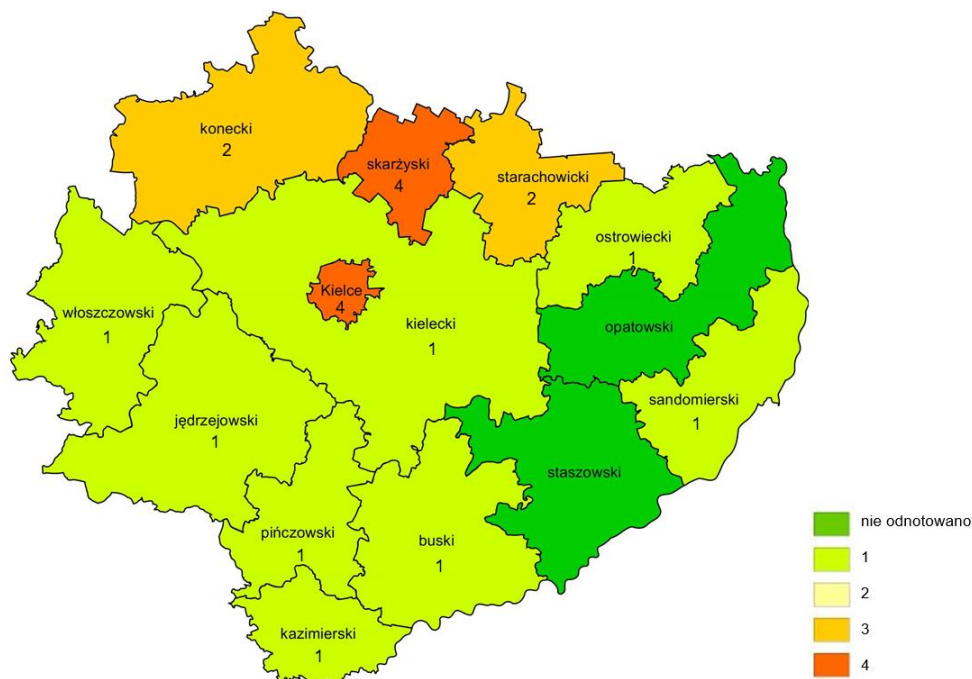
Źródło danych: Rejestr ŚUW.

W 2023 roku ze wsparcia jednostek specjalistycznego poradnictwa skorzystało 2 050 osób, w tym: 1 370 kobiet, 371 mężczyzn i 309 dzieci (w 2022 roku łącznie ze wsparcia skorzystało 2 420 osób). Najwięcej odnotowano w powiecie kieleckim (21). Najmniej tego typu placówek odnotowano w powiatach: włoszczowskim (3) i każmierskim (4).

Ośrodki interwencji kryzysowej/punkty interwencji kryzysowej

Ośrodek interwencji kryzysowej (OIK) i punkt interwencji kryzysowej (PIK) realizują zadania w zakresie poradnictwa specjalistycznego oraz interwencji kryzysowej. Podstawowym celem ośrodka jest prowadzenie interdyscyplinarnych działań w zakresie interwencji kryzysowej, podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu.

Mapa 36. Ośrodki interwencji kryzysowej i punkty interwencji kryzysowej w woj. świętokrzyskim w 2023 r.

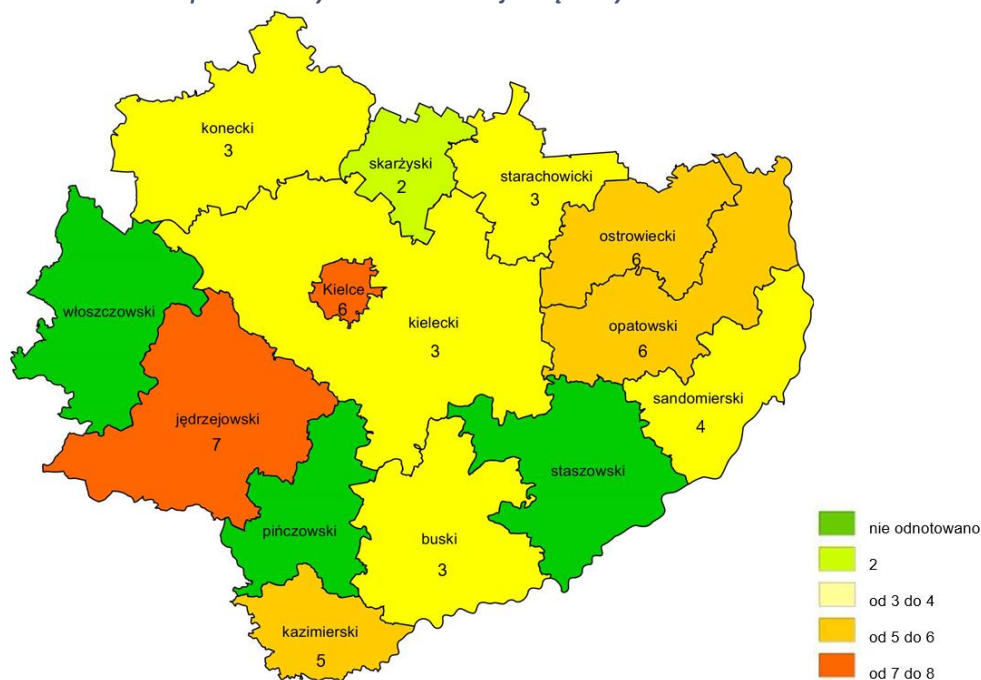
Źródło danych: Rejestr ŚUW.

Ośrodki interwencji kryzysowej i punkty interwencji kryzysowej w 2023 roku dysponowały łącznie 374 miejscami. Ze wsparcia tego typu placówek skorzystało 520 osób, w tym: 353 kobiet, 58 mężczyzn oraz 109 dzieci. W 2023 roku 30 osób skorzystało z miejsc całodobowych. Najwięcej tego typu ośrodków w województwie świętokrzyskim odnotowano w mieście Kielce (4) i powiecie skarżyskim (4). W powiecie opatowskim i staszowskim nie odnotowano funkcjonowania ośrodków interwencji kryzysowej lub punktów interwencji kryzysowej.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze

Placówki zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokajają jego niezbędne potrzeby, w szczególności bytowe, rozwojowe, emocjonalne, społeczne, religijne i zdrowotne. Realizują przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku, umożliwiają kontakt dziecka z rodzicami i innymi bliskimi (chyba, że sąd postanowi inaczej).

Mapa 37. Placówki opiekuńczo-wychowawcze w woj. świętokrzyskim w 2023 r.

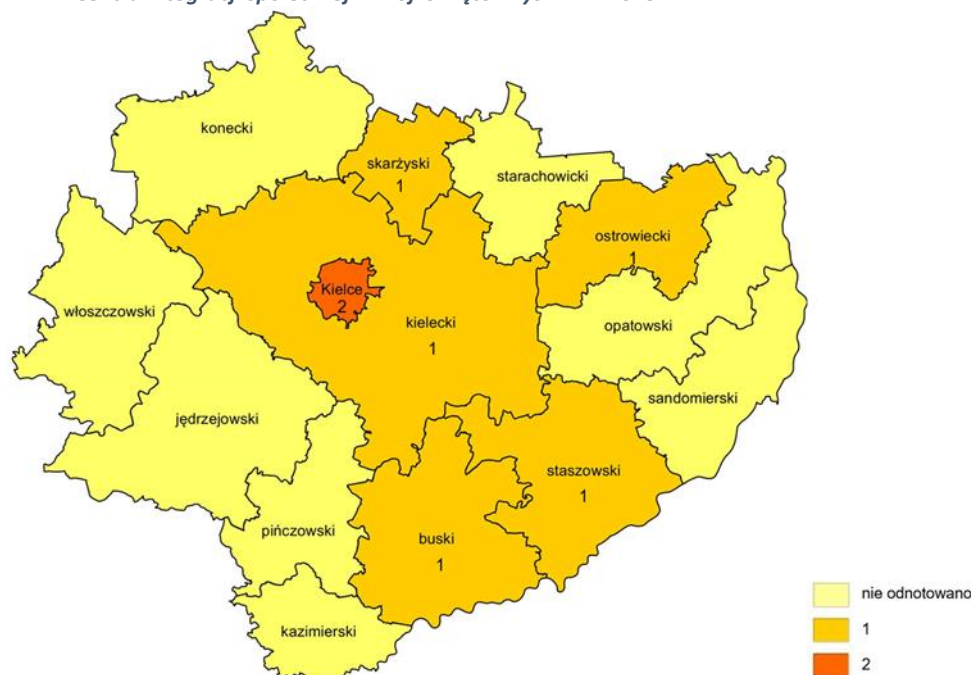
Źródło danych: Rejestr ŚUW.

W 2023 roku na terenie województwa świętokrzyskiego funkcjonowało 47 placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz 1 Regionalna Placówka Opiekuńczo-Terapeutyczna w Kazimierzy Wielkiej. Placówki opiekuńczo-wychowawcze zapewniały 598 miejsc w tym: 417 w opiece socjalizacyjnej, 33 w opiece interwencyjnej, 79 w opiece specjalistyczno-terapeutycznej/opiekuńczo-terapeutycznej, 69 w placówkach typu rodzinnego.

Centra integracji społecznej (CIS)

CIS to jednostki organizacyjne tworzone przez jednostkę samorządu terytorialnego lub organizację pozarządową, realizująca reintegrację zawodową i społeczną poprzez prowadzenie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym programów edukacyjnych, obejmujących m.in.: nabywanie umiejętności zawodowych, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych oraz nabywanie innych umiejętności niezbędnych do codziennego życia.

Mapa 38. Centra integracji społecznej w woj. świętokrzyskim w 2023 r.

Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS, rejestr ŚUW.

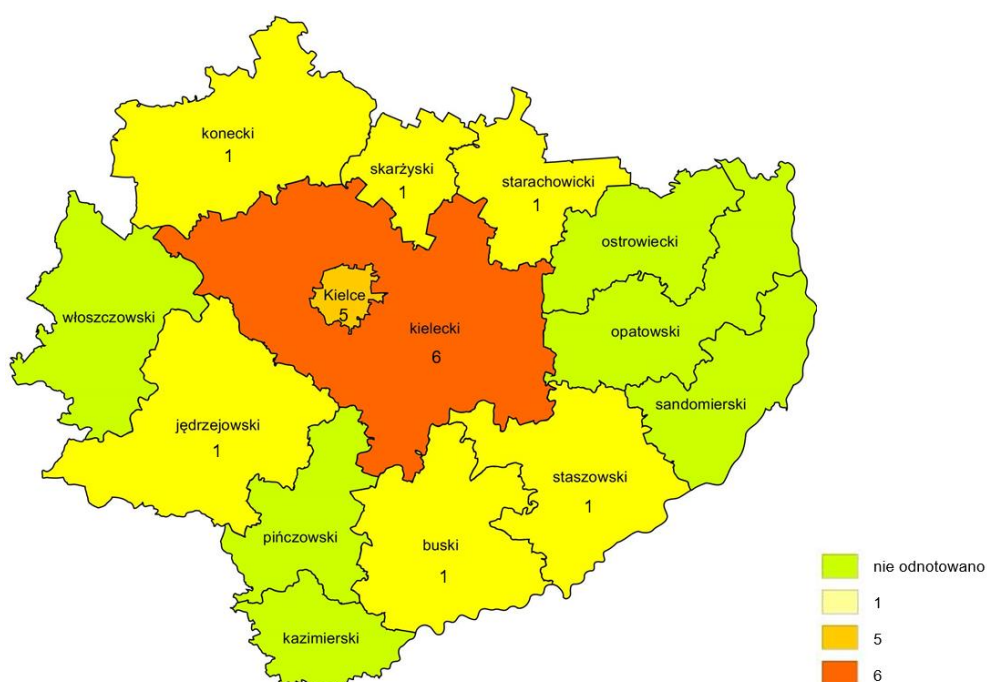
W województwie świętokrzyskim w 2023 roku funkcjonowało 7 CIS. 2 centra prowadzone były przez jednostki samorządu terytorialnego, 5 przez organizacje pozarządowe. W 2023 roku reintegracją społeczną i zawodową w CIS objętych zostało 599 osób – o 30% więcej niż w 2022 roku. CIS funkcjonują w mieście Kielce oraz powiatach: buskim, kieleckim, ostrowieckim, skarżyskim i staszowskim.

Kluby integracji społecznej (KIS)

Celem KIS jest udzielanie pomocy osobom indywidualnym oraz ich rodzinom w odbudowywaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych oraz w podniesieniu kwalifikacji zawodowych jako wartości na rynku pracy. KIS działa na rzecz integrowania się osób o podobnych trudnościach i problemach życiowych. KIS może być powołany przez jednostkę samorządu terytorialnego lub organizację pozarządową.

Mapa 39. Kluby integracji społecznej w woj. świętokrzyskim w 2023 r.

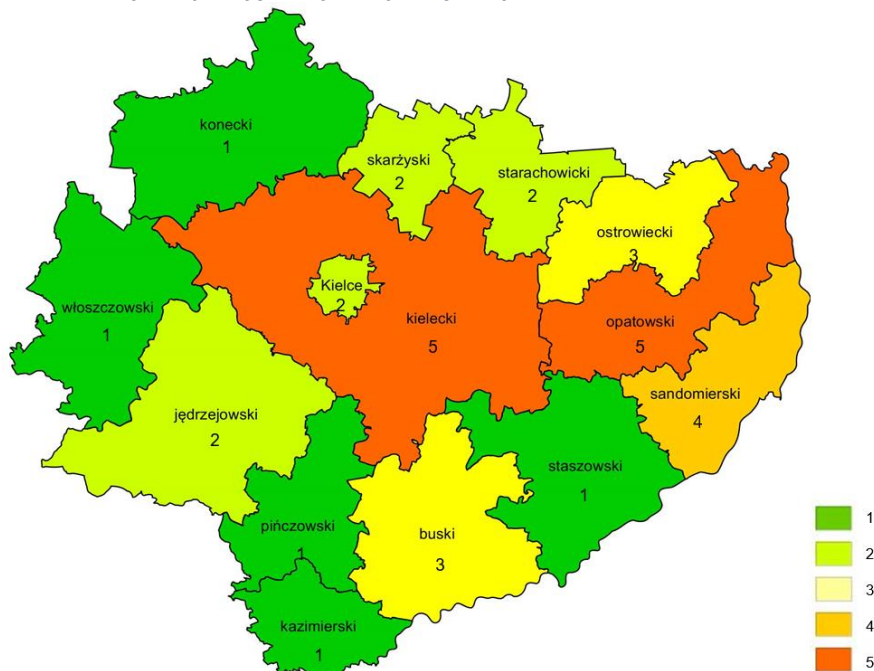
Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS, rejestr ŚUW.

Na terenie województwa świętokrzyskiego w 2023 roku funkcjonowało 17 KIS. 4 kluby prowadzone były przez jednostki samorządu terytorialnego, a 13 klubów przez organizacje pozarządowe. W 2023 roku zajęcia z reintegracji społecznej i zawodowej w KIS rozpoczęło 749 osób – mniej o 34% w stosunku do 2022 roku. KIS funkcjonują w mieście Kielce i powiatach: buskim, jędrzejowskim, kieleckim, koneckim, skarżyskim, starachowickim, staszowskim.

Warsztaty terapii zajęciowej (WTZ)

WTZ to placówki wyodrębnione organizacyjnie i finansowo, które mają na celu stwarzanie osobom z niepełnosprawnością możliwości uczestniczenia w rehabilitacji społecznej i zawodowej.

Mapa 40. Warsztaty Terapii Zajęciowej w woj. świętokrzyskim w 2023 r.

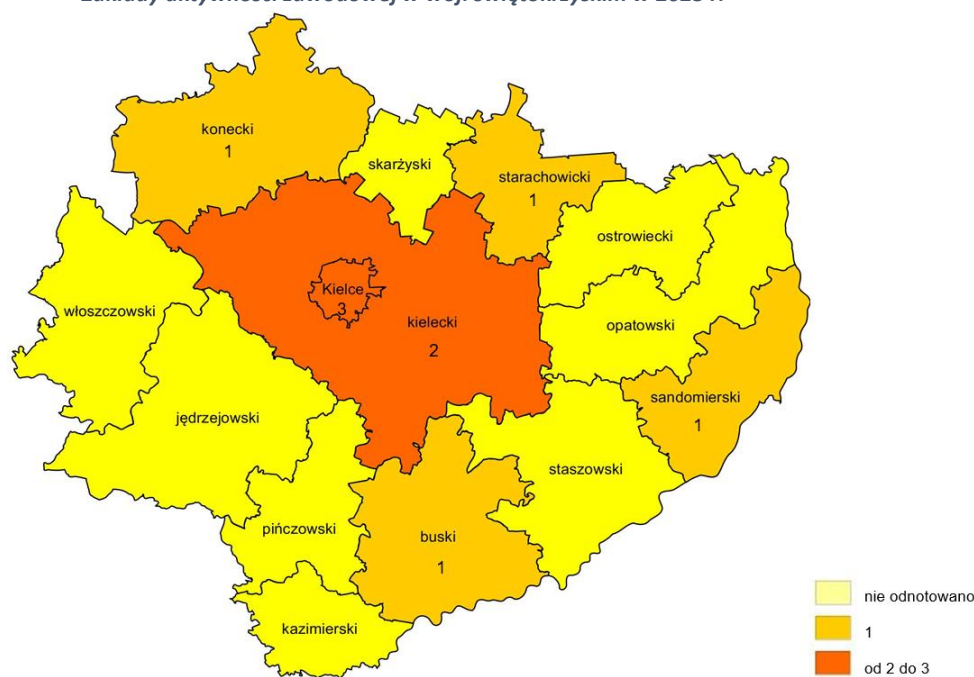
Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS, rejestr ŚUW.

W 2023 roku w województwie świętokrzyskim funkcjonowały 33 warsztaty terapii zajęciowej, w tym: 11 było prowadzonych przez gminne i powiatowe samorządowe jednostki organizacyjne, a 22 przez inne podmioty. W 2023 roku z zajęć warsztatów skorzystało 2 192 osób – o 1,7% więcej w odniesieniu do 2022 roku. Najwięcej WTZ odnotowano w powiecie kieleckim i opatowskim.

Zakłady aktywności zawodowej (ZAZ)

ZAZ zatrudniają osoby z niepełnosprawnościami ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Celem ZAZ jest prowadzenie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami, aby przygotować je do samodzielnego i niezależnego życia, adekwatnego do możliwości psychomotorycznych oraz znalezienia odpowiedniego zatrudnienia na otwartym rynku pracy.

Mapa 41. Zakłady aktywności zawodowej w woj. świętokrzyskim w 2023 r.

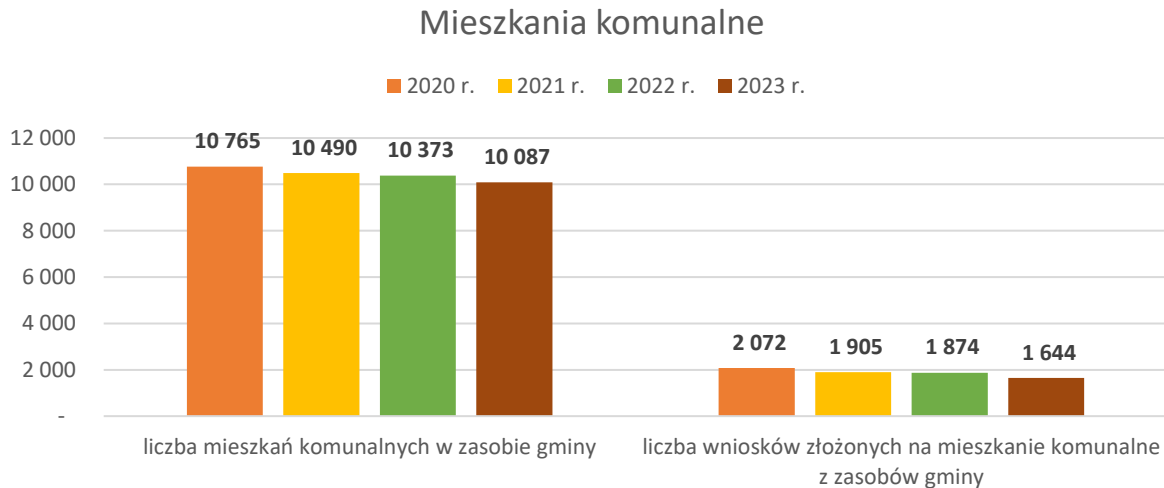

Źródło danych: ROPS.

Do 2022 roku w województwie świętokrzyskim funkcjonowało 7 ZAZ. W roku 2023 powstały 2 nowe: ZAZ w Józefinie (gmina Łopuszno) oraz ZAZ w Szczaworyżu (gmina Busko-Zdrój). W 2023 roku w regionie funkcjonowało 9 zakładów aktywności zawodowej, w tym 1 prowadzony przez jednostkę samorządu terytorialnego, pozostałe placówki prowadzone były przez organizacje pozarządowe. ZAZ funkcjonują w mieście Kielce i powiatach: buskim, kieleckim, koneckim, starachowickim i sandomierskim.

Mieszkania komunalne

To mieszkania znajdujące się w budynkach stanowiących w całości własność gminy oraz mieszkania będące własnością gminy, ale znajdujące się w budynkach stanowiących nieruchomości wspólne, a także mieszkania stanowiące własność Skarbu Państwa, ale zarządzane przez gminę.

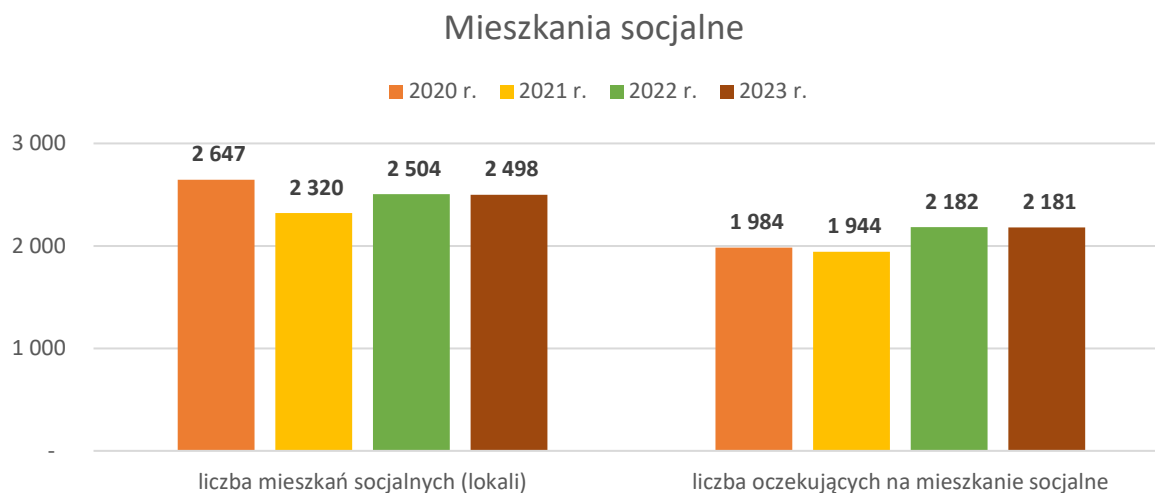

Wykres 57. Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy, a liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.
Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

W 2023 roku w województwie świętokrzyskim odnotowano 10 087 mieszkań komunalnych, stanowiących własność gminy lub gminnych osób prawnych bądź spółek handlowych, utworzonych z udziałem gminy. W latach 2020-2023 odnotowano stopniowy spadek liczby mieszkań komunalnych w zasobach gmin. Liczba mieszkań komunalnych w województwie świętokrzyskim zmniejszyła się o 2,8% w odniesieniu do 2022 roku. Liczba wniosków złożonych o przyznanie mieszkania komunalnego wynosiła 1 644 i była mniejsza o 12,3%.

Lokale w ramach najmu socjalnego i lokale zamienne

Lokal socjalny przysługuje osobom najuboższym i tym, którzy stracili dach nad głową, np. w wyniku pożaru. Taki lokal jest tani i o obniżonym standardzie. Gminy są obowiązane posiadać takie mieszkania dla najbardziej potrzebujących mieszkańców.

Wykres 58. Liczba mieszkań socjalnych (lokali) oraz liczba wniosków złożonych na mieszkanie socjalne w województwie świętokrzyskim na przestrzeni lat 2020-2023.
Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

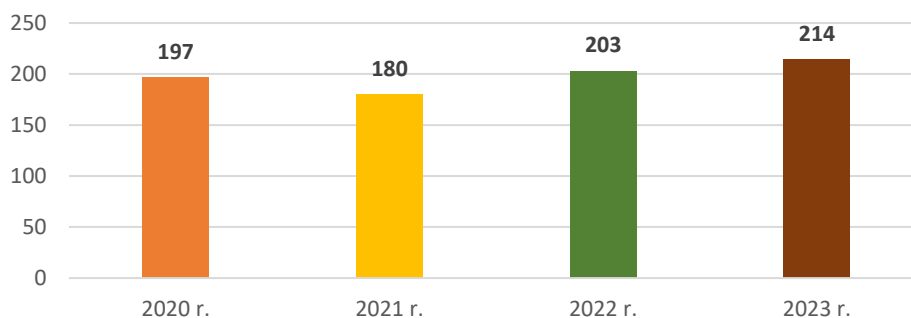
W 2023 roku na terenie województwa świętokrzyskiego odnotowano 2 498 mieszkań socjalnych, które gminy wynajmowały, bądź mogły wynająć na podstawie umowy o najem lokalu socjalnego – o 6 mieszkań mniej niż w 2022 roku. Według stanu na 31 grudnia 2023 roku na mieszkania socjalne oczekiwało 2 181 osoby, podobnie jak w 2022 roku.

W 2023 roku odnotowano 51 wyroki eksmisyjne bez wskazania lokalu socjalnego, tj. o 7 mniej w odniesieniu do 2022 roku.

Kluby i inne miejsca spotkań dla seniorów

Miejsca te obejmują łączną liczbę świetlic i klubów uznawanych jako Kluby Seniora, działających na terenie gminy, zajmujących się rozwojem życia kulturalnego, oświatowego, towarzyskiego i rekreacyjnego osób starszych. Można uwzględnić także niesformalizowane miejsca spotkań dla seniorów. W wykazie nie uwzględniono „Uniwersytetów Trzeciego Wieku”.

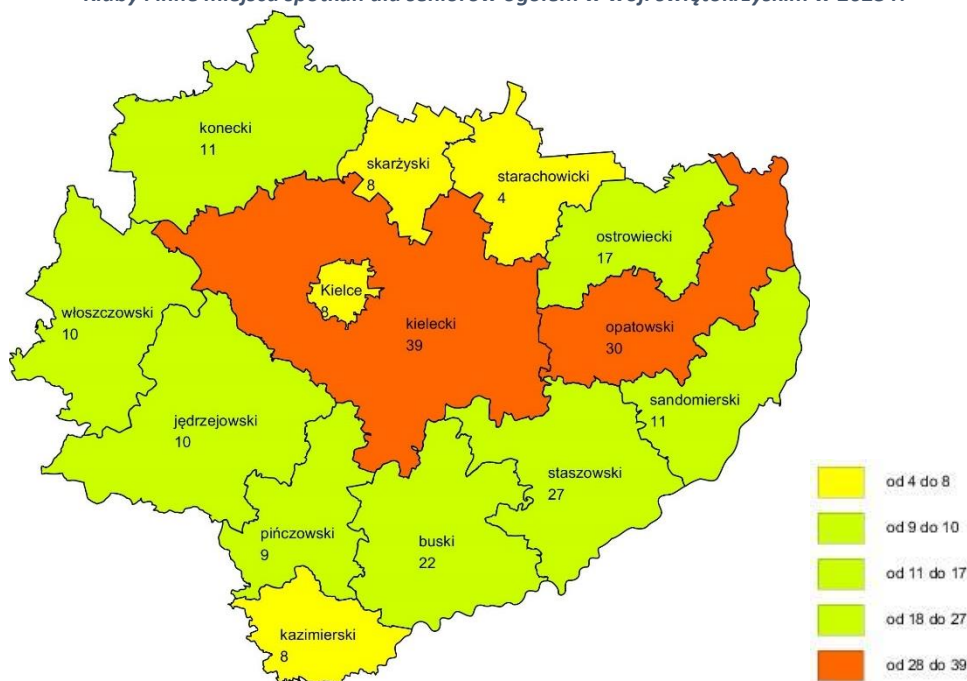
Świetlice i kluby dla seniorów

Wykres 59. Liczba klubów i innych miejsc dla seniorów w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.
Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

Łączna liczba świetlic i klubów uznawanych jako kluby seniora, działających na terenie gmin województwa świętokrzyskiego, zajmujących się rozwojem życia kulturalnego, oświatowego, towarzyskiego i rekreacyjnego osób starszych w 2023 roku wynosiła 214, tj. o 9 świetlic i klubów więcej niż w 2022 roku.

Mapa 42. Kluby i inne miejsca spotkań dla seniorów ogółem w woj. świętokrzyskim w 2023 r.

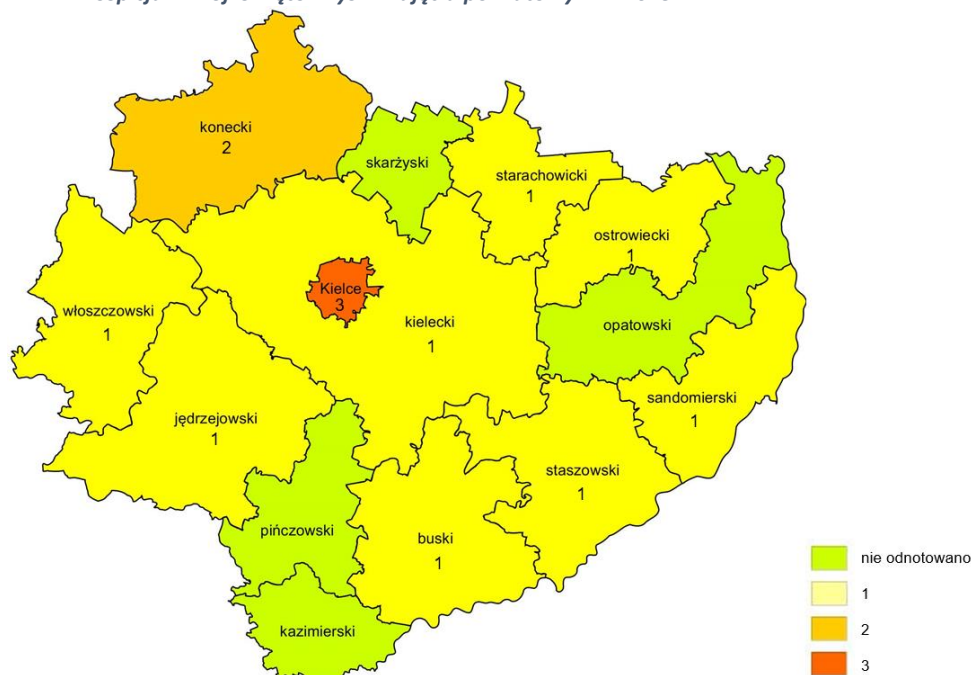

Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

Hospicja

Hospicjum to przedsiębiorstwo podmiotu leczniczego lub jednostka organizacyjna podmiotu, w którym podmiot leczniczy wykonuje działalność leczniczą w rodzaju stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych innych niż szpitalne. Te świadczenia polegają w szczególności na sprawowaniu wszechstronnej opieki zdrowotnej, psychologicznej i społecznej nad pacjentami znajdującymi się w stanie terminalnym oraz opieki nad rodzinami tych pacjentów¹⁷.

Mapa 43. Hospicja w woj. świętokrzyskim ujęciu powiatowym w 2023 r.

Źródło danych: Rejestr NFZ.

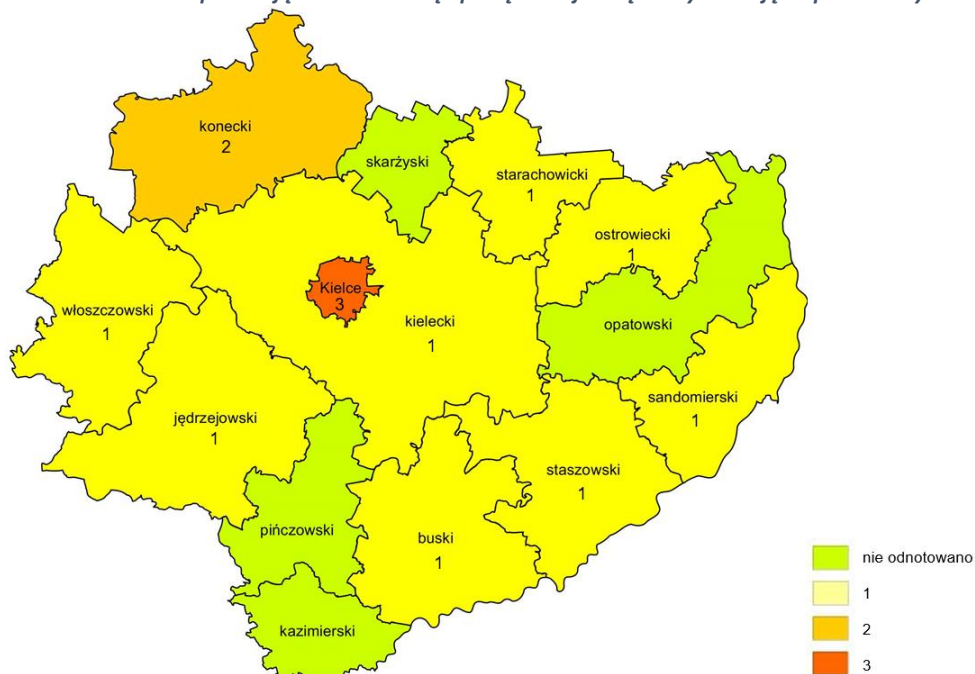
Na terenie województwa świętokrzyskiego w 2023 roku funkcjonowało 13 hospicjów stacjonarnych w powiatach: buskim (1), jędrzejowskim (1), kieleckim (1), koneckim (2), ostrowieckim (1), sandomierski (1), starachowickim (1), staszowskim (1), włoszczowskim (1) oraz mieście Kielce (3).

¹⁷ Ocena zasobów pomocy społecznej – Objasnienia, MRPiPS, IPiSS, grudzień 2023.

Placówki zapewniające całodobową opiekę osobom z niepełnosprawnościami, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku

Placówki tego typu prowadzone są w ramach działalności gospodarczej i statutowej spełniające art. 67 i 69 ustawy o pomocy społecznej.

Mapa 44. Placówki zapewniające całodobową opiekę w woj. świętokrzyskim ujęciu powiatowym w 2023 r.

Źródło danych: Rejestr ŚUW.

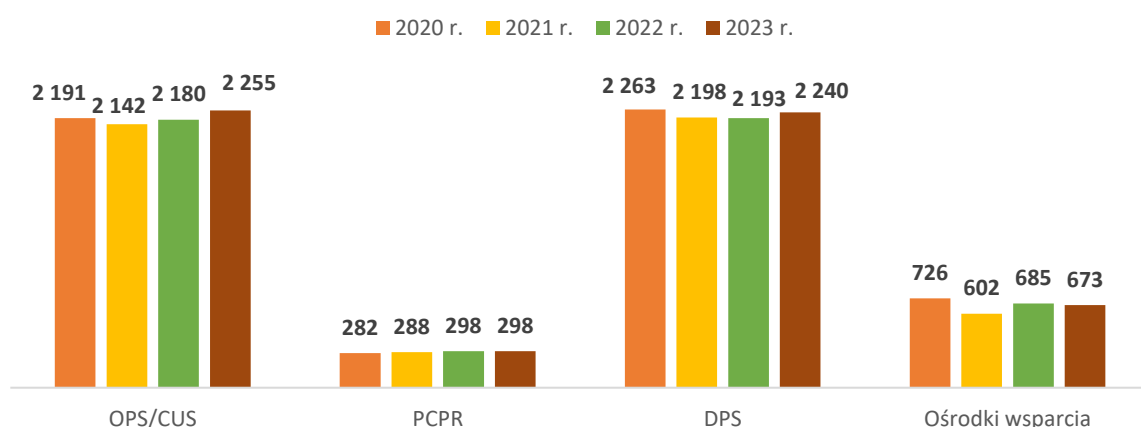
W regionie funkcjonuje 19 tego typu placówek prowadzonych w ramach działalności gospodarczej (16) i statutowej (3). Placówki dysponują 856 miejscami dla osób z niepełnosprawnościami, osób przewlekle chorych lub osób w podeszłym wieku. W 2023 roku z placówek skorzystało 681 osób. Najwięcej tego typu placówek funkcjonuje w powiatach: kieleckim (4) i koneckim (4).

7. Kadra pomocy i integracji społecznej

Kadrę jednostek organizacyjnych pomocy społecznej stanowią pracownicy zatrudnieni w gminnych ośrodkach pomocy społecznej, centrach usług społecznych, miejsko-gminnych ośrodkach pomocy społecznej, miejskich ośrodkach pomocy społecznej, miejskim ośrodku pomocy rodzinie, powiatowych centrach pomocy rodzinie oraz domach pomocy społecznej, placówkach specjalistycznego poradnictwa, ośrodkach interwencji kryzysowej oraz ośrodkach wsparcia.

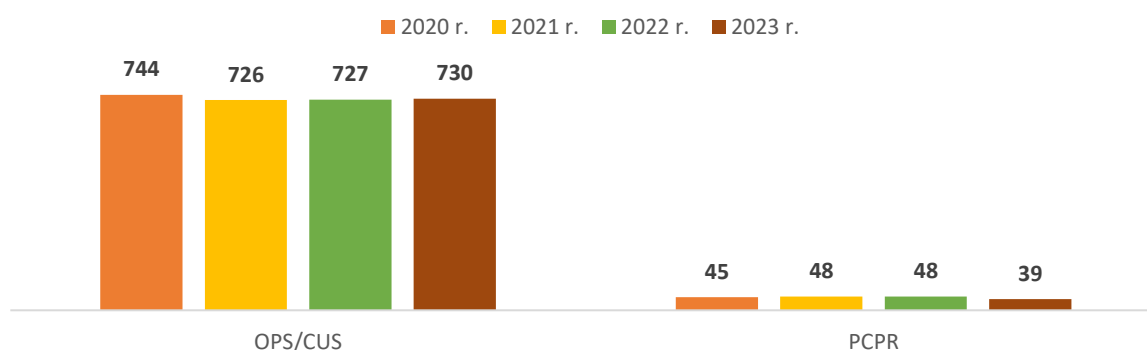
Liczba pracowników - ogółem zatrudnionych w JOPS

Wykres 60. Liczba pracowników – ogółem zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej w województwie świętokrzyskim na przestrzeni lat 2020-2023.
Źródło danych: Sprawozdanie MRiPS-06 w CAS.

W 2023 roku odnotowano wzrost zatrudnienia w ośrodkach pomocy społecznej/centrach usług społecznych i domach pomocy społecznej odpowiednio o 3,4% i 2,1%. W pozostałych jednostkach organizacji pomocy społecznej liczba osób zatrudnionych była na takim samym poziomie lub zmniejszyła się w porównaniu do 2022 roku.

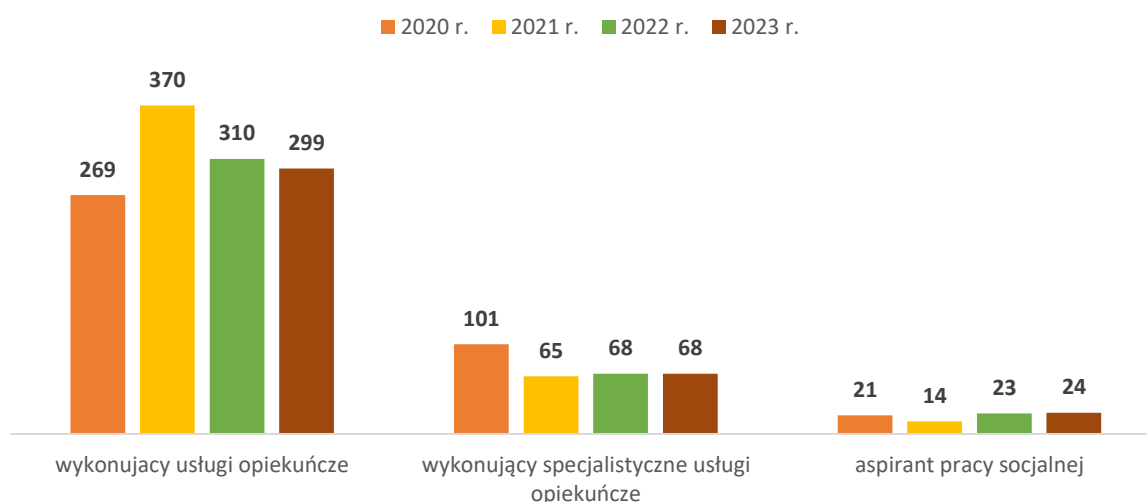
Pracownicy socjalni w OPS/CUS i PCPR

Wykres 61. Liczba pracowników socjalnych – zatrudnionych w OPS i PCPR w latach 2020-2023.
Źródło danych: Sprawozdanie MRiPS-06 w CAS.

Kluczowym zawodem w systemie pomocy społecznej jest zawód pracownika socjalnego. Na przestrzeni ostatnich czterech lat obserwujemy spadek zatrudnienia pracowników socjalnych w ośrodkach pomocy społecznej oraz minimalne zwiększenie się stanu zatrudnienia tej grupy pracowników w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej na szczeblu samorządów gmin. W 2023 roku liczba pracowników socjalnych w ośrodkach pomocy społecznej/centrach usług społecznych wynosiła 730 i zwiększyła się o 3. W powiatowych centrach pomocy rodzinie liczba zatrudnionych pracowników socjalnych wynosiła 39 i zmniejszyła się o 9.

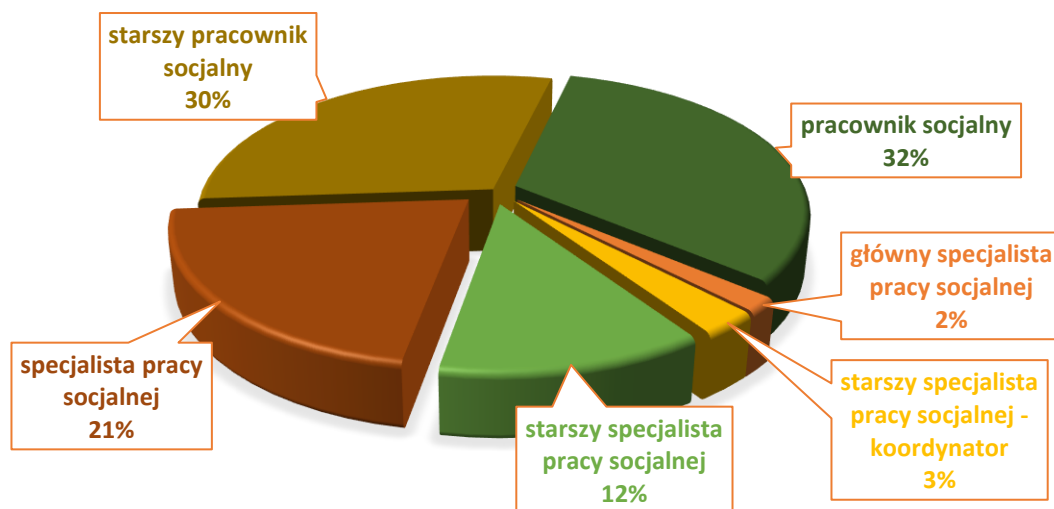
Pracownicy zatrudnieni w OPS/CUS i PCPR

Wykres 62. Liczba aspirantów pracy socjalnej, pracowników świadczących usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze – ogółem zatrudnionych w OPS/CUS w latach 2020-2023.
Źródło danych: Sprawozdanie MRiPS-06 w CAS.

W 2023 roku odnotowano wzrost liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, niepełnosprawności, bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych czy bezdomności. W związku z powyższym niepokojący jest odpływ pracowników świadczących usługi opiekuńcze zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej. W 2023 roku odnotowano spadek liczby pracowników świadczących tego typu usługi – w porównaniu z rokiem 2022 i 2021 odpowiednio o 3,6% i 19,2%. Liczba pracowników wykonujących specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz pracowników aspirantów pracy socjalnej utrzymuje się na stałym poziomie.

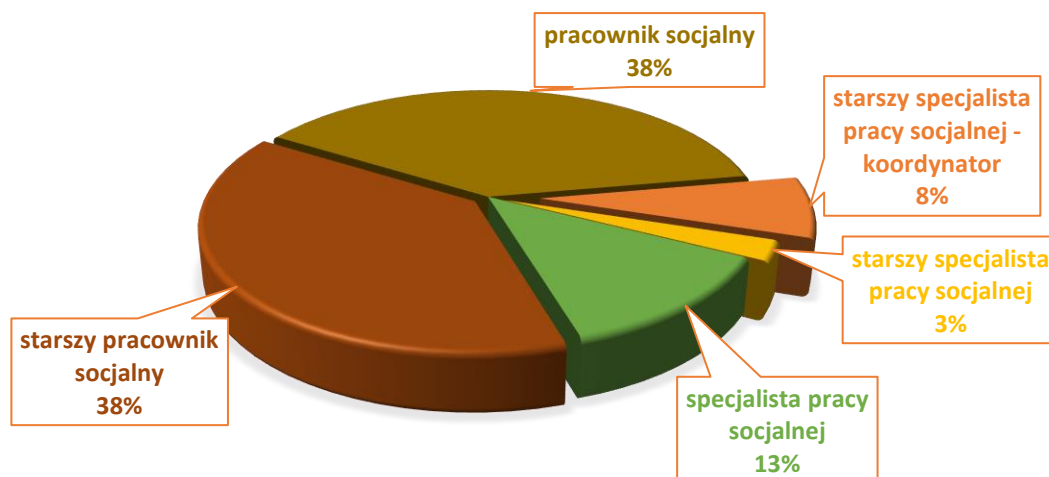
Pracownicy socjalni w OPS/CUS wg stanowisk

Wykres 63. Liczba aspirantów pracy socjalnej, pracowników świadczących usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze – ogółem zatrudnionych w OPS/CUS w latach 2020-2023.
Źródło danych: Sprawozdanie MRIPS-06 w CAS.

W strukturze pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej/centrach usług społecznych większość pracowników zaszeregowanych jest na najniższym stopniu tj. pracownika socjalnego. Najmniejszy odsetek pracowników socjalnych stanowią główny specjalista pracy socjalnej.

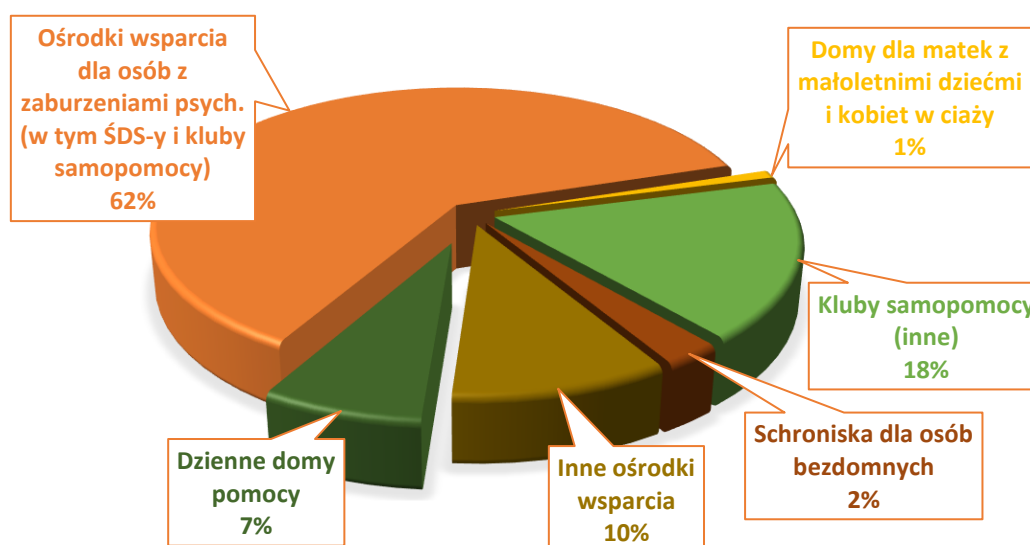
Pracownicy socjalni w PCPR wg stanowisk

Wykres 64. Pracownicy socjalni w PCPR według poszczególnych stopni – stan na 2023 r.
Źródło danych: Sprawozdanie MRIPS-06 w CAS.

W powiatowych centrach pomocy rodzinie największą grupę pracowników w strukturze zatrudnienia stanowią stanowiska pracownik socjalny i starszy pracownik socjalny. Najmniejszy odsetek pracowników socjalnych w powiatowych jednostkach organizacji pomocy społecznej stanowią starszy specjalista pracy socjalnej.

Zatrudnienie w ośrodkach wsparcia wg. placówek

Wykres 65. Zatrudnienie w ośrodkach wsparcia wg. poszczególnych typów placówek – stan na 2023 r.
Źródło danych: Sprawozdanie MRiPS-06 w CAS.

W przypadku jednostek organizacyjnych pomocy społecznej jakimi są ośrodki wsparcia, najwięcej osób zatrudnionych jest w ośrodkach wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi – w tym środowiskowych domach samopomocy i klubach samopomocy (421 pracowników) oraz w innych klubach samopomocy (121 pracowników).

Ustawa o pomocy społecznej obliuguje ośrodki pomocy społecznej/centra usług społecznych do zatrudnienia nie mniej niż 3 pracowników socjalnych „proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących”¹⁸.

¹⁸ Art. 110 ust 11 Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2023 poz. 901).

Mapa 45.

Ustawowy warunek 1 pracownik socjalny na 2000 osób lub 1 pracownik socjalny na 50 rodzin korzystających z pracy socjalnej i czy zatrudnia co najmniej 3 pracowników socjalnych w 2023 r.

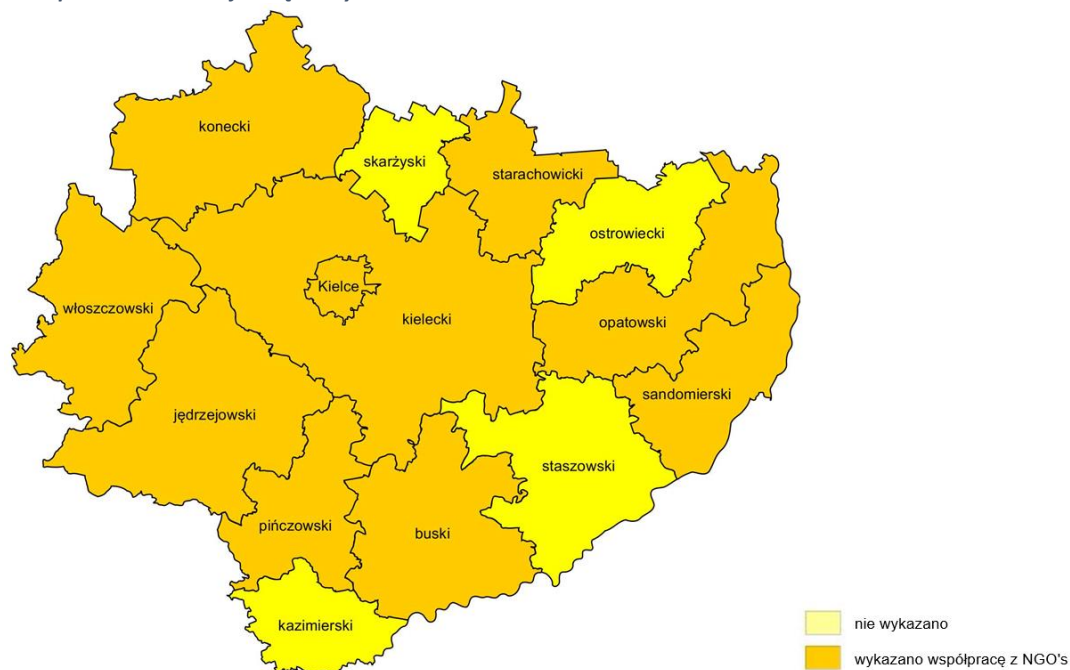
Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

W 2023 roku na terenie województwa świętokrzyskiego 13 pomocy społecznej nie spełniało ustawowego wskaźnika zatrudnienia minimalnej liczby pracowników socjalnych: Bliżyn, Bodzechów, Gnojno, Michałów, Morawica, Opatowiec, Opatów, Ruda Maleniecka, Słupia (Konecka), Suchedniów, Wąchock, Wojciechowice, Złota.

Radoszyce, Rytwiany, Sadowie, Sędziszów, Skalbmierz, Strawczyn, Tarłów, Tuczępy, Waśniów, Wąchock, Wilczyce, Wiślica, Wojciechowice, Złota.

Mapa 47. Aktywność konkursowo-projektowa z zakresu pomocy społecznej realizowana przez samorządy powiatowe w woj. świętokrzyskim w 2023 r.

Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

W przypadku samorządów powiatowych w 2023 roku 10 JOPS wykazało aktywność w zakresie realizacji projektów, konkursów ze środków zewnętrznych z zakresu pomocy społecznej. Zaledwie w 4 JOPS samorządu powiatowego nie wykazano w sprawozdaniach aktywności w przedmiotowym zakresie. Były to powiaty: kazimierski, ostrowiecki, skarżyski i staszowski.

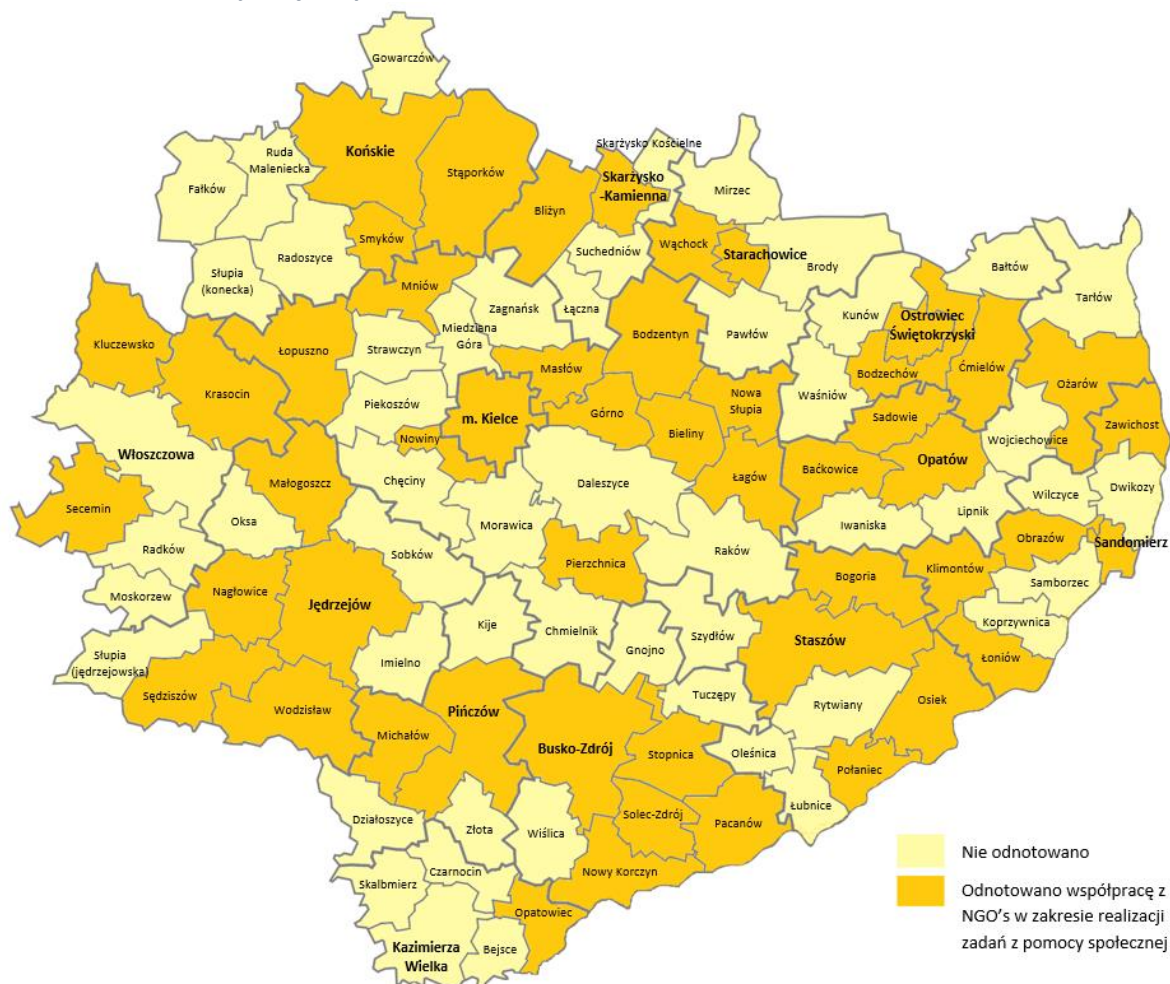
Współpraca JST z organizacjami pozarządowymi (NGO's)

Zapisy ustawy o pomocy społecznej umożliwiają organom wykonawczym jednostek samorządu terytorialnego współpracę z organizacjami społecznymi i pozarządowymi. Art. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie definiuje zakres i rodzaj zadań publicznych, w ramach których ustawodawca przewiduje współpracę JST z organizacjami pozarządowymi. Organizacje pozarządowe są partnerem dla samorządu terytorialnego w realizacji zadań publicznych, odgrywają dużą rolę w kształtowaniu i realizowaniu zasad tworzenia wspólnych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. Zlecenia zadania w trybie pożytku publicznego oznacza procedurę określoną w art. 11 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Pod pojęciem „zlecenie” rozumie się zawarte z danym podmiotem III sektora umowy na wykonanie zadań zleconych.

Współpraca JST z organizacjami pozarządowymi (NGO's) w tym rozdziale określona została w sprawozdaniach OZPS jako zlecenie przez samorząd zadań organizacjom w trybie

działalności pożytku publicznego oraz w trybie zamówień publicznych zadań, zlecenie realizację usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych, zlecenie prowadzenia placówek pomocy społecznej. W sprawozdaniach jednostki wykazały współpracę z NGO's w postaci partnerstwa, która również została uwzględniona w poniższym zestawieniu.

Mapa 48. Zlecenie zadań z pomocy społecznej organizacjom pozarządowym przez samorządy gminne w woj. świętokrzyskim w 2023 r.

Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

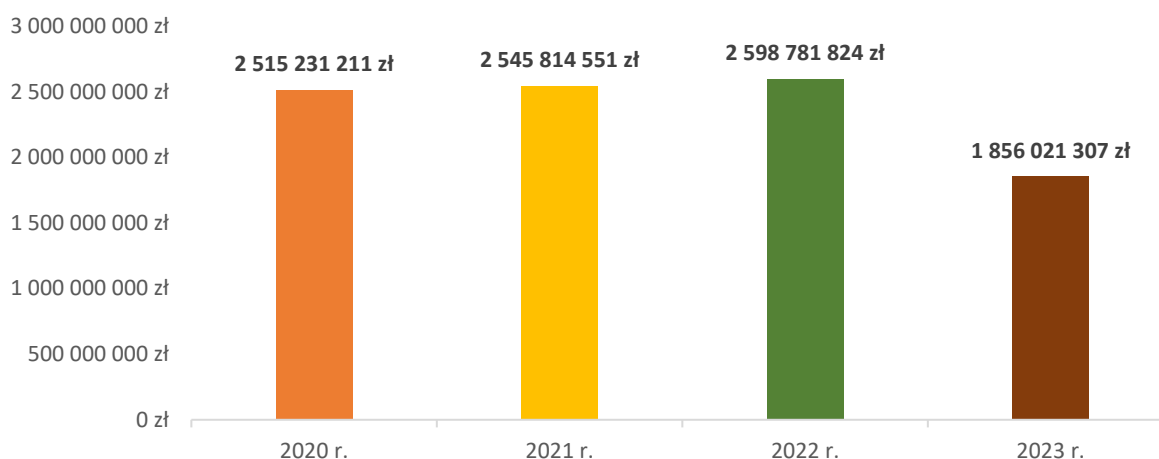
W 2023 roku w 50 JOPS samorządów gminnych z terenu województwa świętokrzyskiego deklorowało współpracę i zlecenie zadań z zakresu pomocy społecznej, w 2022 roku było to 49 JOPS. Gminy, które nie wykazały współpracy z organizacjami pozarządowymi w przedmiotowym zakresie to: Bałtów, Bejsce, Brody, Chęciny, Chmielnik, Czarnocin, Daleszyce, Dwikozy, Działoszyce, Fałków, Gnojno, Gowarczów, Imielno, Iwaniska, Kazimierza Wielka, Kije, Koprzywnica, Kunów, Lipnik, Łączna, Łubnice, Miedziana Góra, Mirzec, Morawica, Moskorzew, Oksa, Oleśnica, Pawłów, Piekoszów, Radków, Radoszyce, Raków, Ruda Maleniecka, Rytwiany, Samborzec, Skalbmierz, Skarżysko Kościelne, Słupia (jędrzejowska), Słupia (Konecka), Sobków, Strawczyn, Suchedniów, Szydłów, Tartłów, Tuczępy, Waśniów, Wilczyce, Wiślica, Włoszczowa, Wojciechowice, Zagnańsk, Złota.

9. Wydatki na pomoc społeczną

W niniejszym rozdziale wyszczególnione zostały wszystkie wydatki, poniesione przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej na realizację zadań własnych i zleconych w obszarze pomocy i wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Uwzględnione zostały wszystkie środki bez względu na źródło pochodzenia, zarówno środki budżetu państwa, jak i środki własne jednostek samorządu terytorialnego, w tym także środki pochodzące z Unii Europejskiej.

Środki finansowe przeznaczone na zadania własne i zlecone

Wykres 66. Środki finansowe przeznaczone na zadania własne i zadania zlecone w woj. świętokrzyskim.
Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

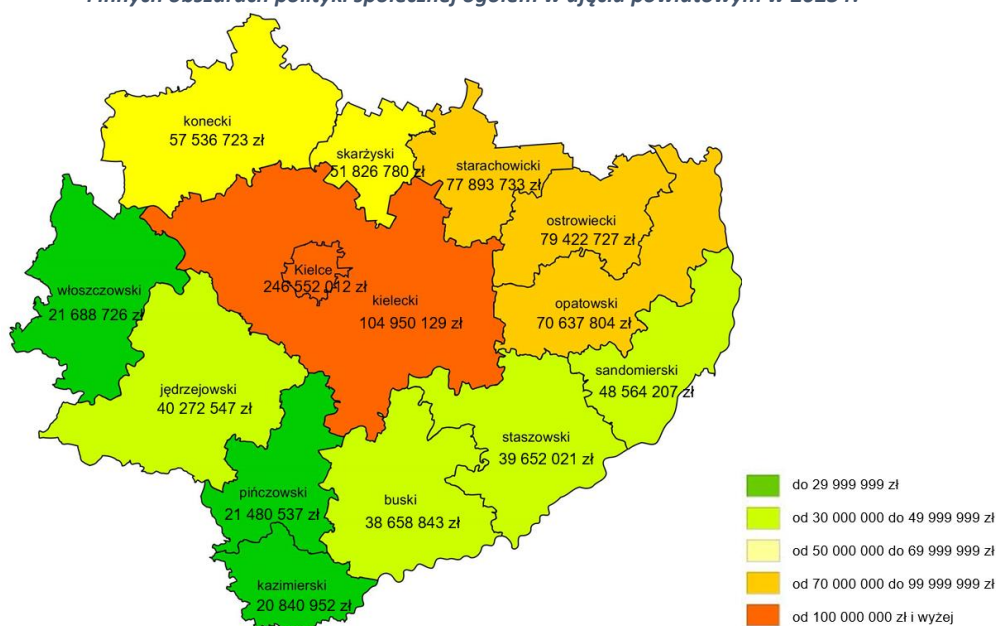
W 2023 roku wydatki ogółem, poniesione przez samorządy powiatowe oraz gminne z terenu województwa świętokrzyskiego, związane z realizacją zadań w ramach polityki społecznej wyniosły 1 856 021 307 zł, jest to o 28,6% mniej w porównaniu do 2022 roku.

Środki finansowe na realizację zadań własnych i zleconych pomocy społecznej wydatkowano w ramach następujących działów klasyfikacji budżetowej:

- 851 – Ochrona zdrowia;
- 852 – Pomoc społeczna;
- 853 – Pozostałe działania w zakresie polityki społecznej;
- 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza;
- 855 – Rodzina.

W 2023 roku 70% kwoty wydatkowanej w zakresie wybranych zadań w obszarach pomocy społecznej i polityki społecznej znajdowało się w budżetach OPS, CUS i PCPR.

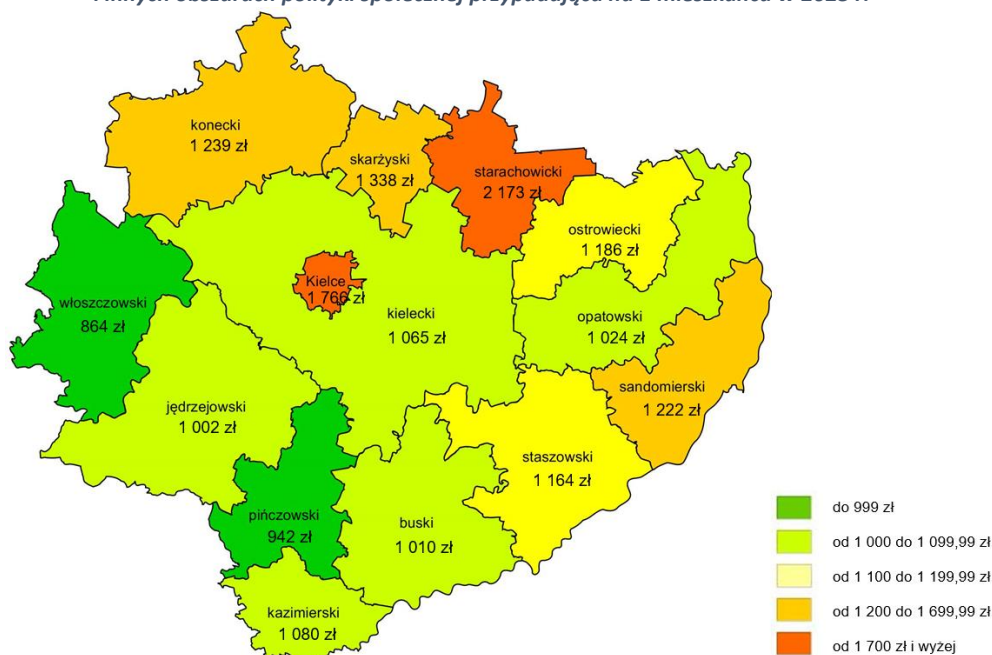
Mapa 49. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na zadania realizowane w ramach pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej ogółem w ujęciu powiatowym w 2023 r.

Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

Wysokość środków przeznaczonych na zadania realizowane w obszarze polityki społecznej w sposób naturalny koreluje z liczbą mieszkańców poszczególnych powiatów. W 2023 roku najwięcej środków na ten cel przeznaczyło miasto Kielce (323 420 461 zł), następnie w powiecie kieleckim (225 490 030 zł) i powiecie starachowickim (182 710 588 zł). Najmniej na politykę społeczną wydatkowano w powiatach: kazimierskim (34 373 108 zł), pińczowskim (34 750 883 zł), włoszczowskim (37 234 839 zł).

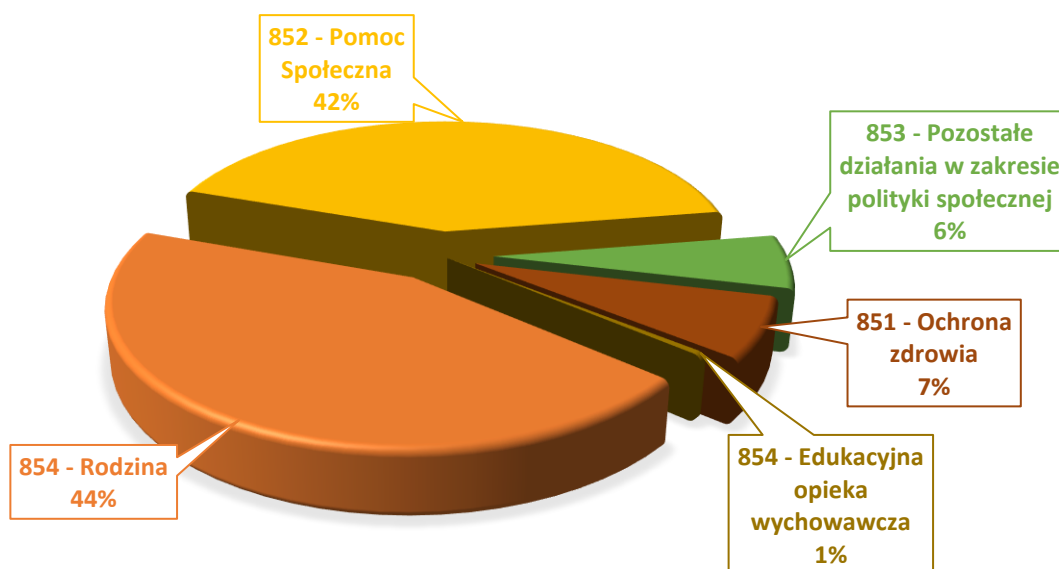
Mapa 50. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na zadania realizowane w ramach pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej przypadająca na 1 mieszkańca w 2023 r.

Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

Na potrzeby niniejszej analizy dokonano przeliczenia wysokości środków przeznaczonych na zadania realizowane w obszarze polityki społecznej na jednego mieszkańca. Największą kwotę odnotowano w powiecie starachowickim (2 173 zł na osobę), następnie w mieście Kielce (1 766 zł na osobę) i powiecie skarżyskim (1 338 zł na osobę). Natomiast najmniejsze środki w przeliczeniu na jednego mieszkańca odnotowano w powiatach: włoszczowskim (864 zł) i pińczowskim (942 zł na osobę). Średnia wartość dla województwa świętokrzyskiego środków przeznaczonych na zadania realizowane w obszarze polityki społecznej przypadająca na jednego mieszkańca w 2023 roku wyniosła 1 287 zł.

Struktura wydatków w polityce społecznej

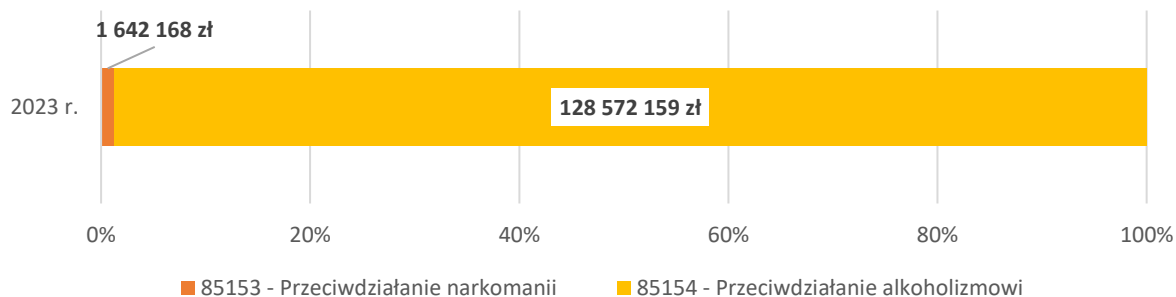

Wykres 67. *Struktura wydatków w obszarze polityki społecznej w 2023 r.*
 Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

Ochrona zdrowia

Na realizację zadań w dziale „851 – Ochrona zdrowia” w 2023 roku JST wydatkowały kwotę 130 214 327 zł. 5% tej kwoty znajdowało się w budżetach OPS/CUS/PCPR.

851 - Ochrona zdrowia

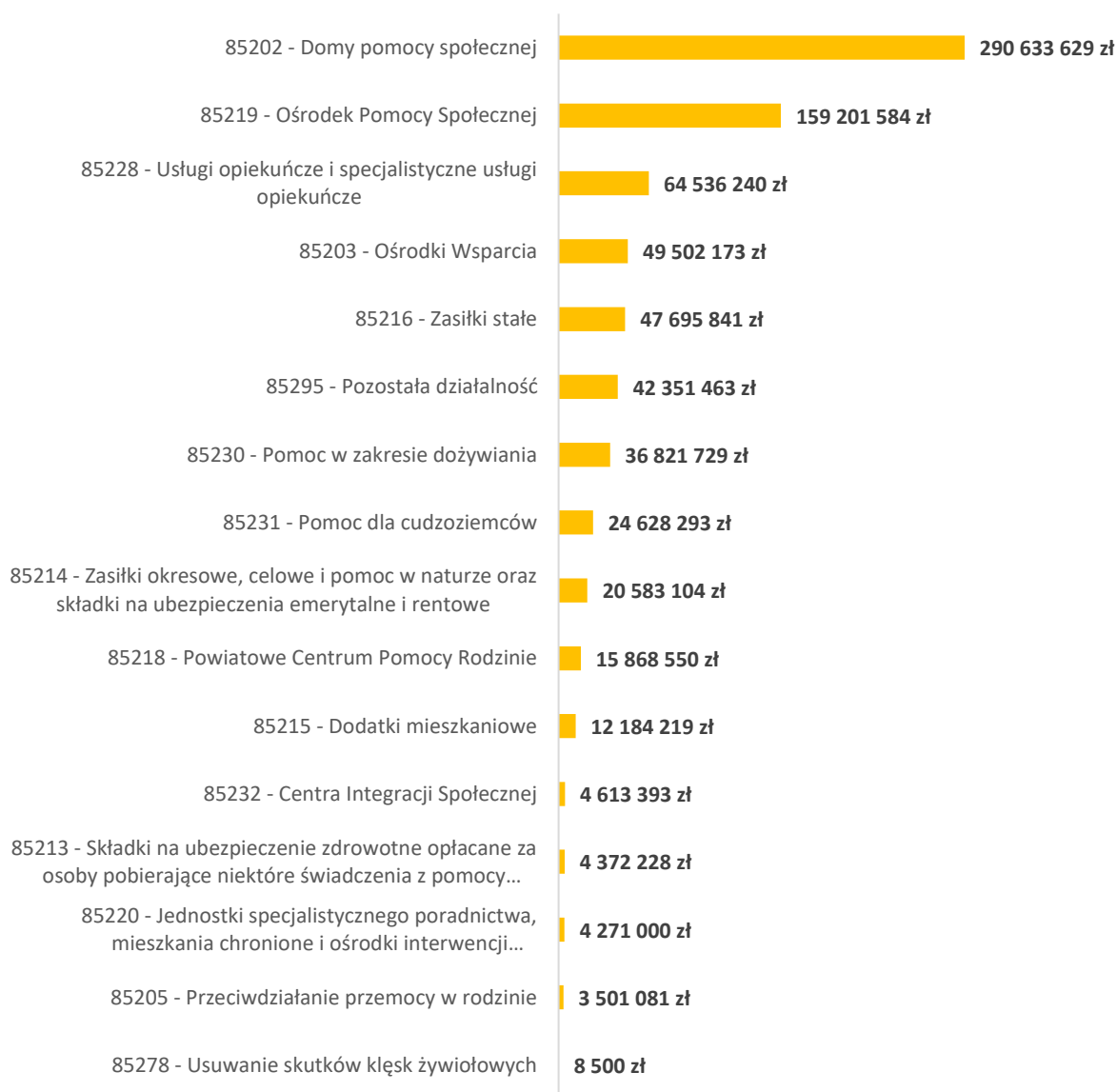
Wykres 68. *Struktura wydatków w dziale „851 - Ochrona zdrowia” w 2023 r.*
 Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

Środki finansowe na wydatki z pomocy społecznej w dziale „851 - Ochrona zdrowia” dotyczą przeciwdziałanie narkomanii oraz przeciwdziałanie alkoholizmowi. W 2023 roku na realizację tych zadań samorządy wydatkowały 130 214 327 zł, z czego 99% stanowiły koszty przeznaczone na realizację zadań związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi. W 2022 roku kwota wydatkowana na przeciwdziałanie alkoholizmowi wynosiła 128 572 159 zł.

Pomoc społeczna

W 2023 roku w ramach działu „852 – Pomoc społeczna” wydatkowano łącznie 780 773 027 zł – jest to mniej o 4,7% w porównaniu do 2023 roku. 71% kwoty wydatkowanej w 2023 roku na pomoc społeczną znajdowało się w budżetach OPS/CUS i PCPR.

852 - Pomoc społeczna

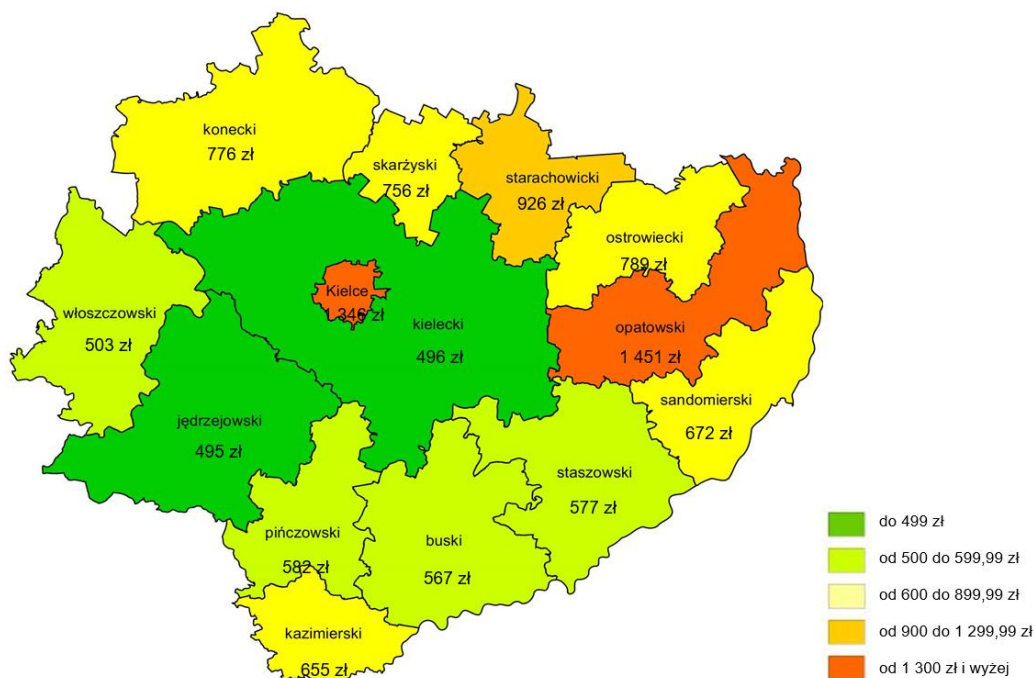

Wykres 69. Wydatki w ramach działu „852- Pomoc społeczna” w 2023 r.
Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

Największe wydatki w ramach działu „852 – Pomoc społeczna” generowane były w ramach rozdziału „85202 – Domy pomocy społecznej” (290 633 629 zł). W tej grupie nastąpił wzrost o 18,8% w porównaniu do roku 2022. Dużą część wydatków w dziale 852 stanowiły wydatki na OPS/CUS (159 201 584 zł) o 15,4% więcej w stosunku do roku poprzedniego. Na usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze wydatkowana została kwota 64 536 240 zł o 28,6% większa w stosunku do 2022 roku. Najmniejsze środki finansowe wydatkowane były z rozdziału „85278 – usuwanie skutków klęsk żywiołowych” (w wysokości: 8 500 zł).

Na potrzeby analizy wewnątrzregionalnej dokonano porównania wydatków z działu 852 na pomoc społeczną średnio na jednego mieszkańca zagregowaną do powiatów.

Mapa 51. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na zadania realizowane w ramach pomocy społecznej w dziale 852 – Pomoc społeczna przypadająca na 1 mieszkańca w 2023 r.

Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

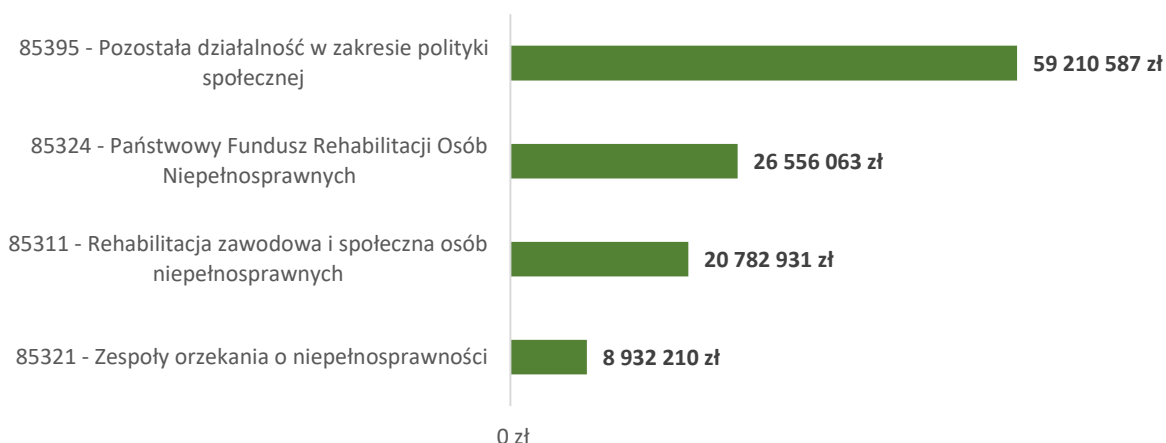
Największą kwotę wydatkowaną na pomoc społeczną przypadającą na jedną osobę odnotowano w powiecie opatowskim (1 450,68 zł) oraz w mieście Kielce (1 346,20 zł), w pozostałych powiatach wyliczona kwota na 1 mieszkańca była poniżej 1000 zł. Najniższą kwotę wykazano w powiatach: jędrzejowskim (494,93) i kieleckim (495,67). Średnia wartość wydatkowana na pomoc społeczną przypadająca na jednego mieszkańca województwa świętokrzyskiego w 2023 roku wyniosła 784,10 zł.

Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej

Suma wydatków w 2023 roku w dziale „853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej” wyniosła 115 481 791 zł, co stanowi 78,7% spadek w porównaniu do 2022 roku. 52% tej kwoty w 2023 roku na pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej znajdowało

się w budżetach OPS/CUS i PCPR. Struktura wszystkich wydatków na zadania w ramach tego działu przedstawiona została na poniższym wykresie.

853 - Pozostała działalność w zakresie pomocy społecznej

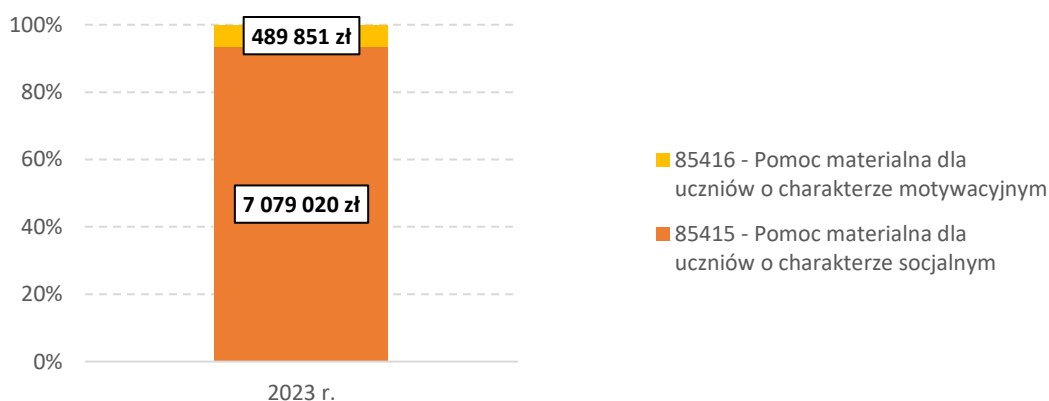
Wykres 70. Wydatki w dziale „853 - Pozostała działalność w zakresie pomocy społecznej” w 2023 r.
Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

Najwięcej środków wydatkowanych zostało w rozdziale 85395 – Pozostała działalność w zakresie polityki społecznej (59 210 587 zł), następnie: PFRON (26 556 063 zł), rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych (20 782 931 zł). Najmniejszą część środków finansowych obejmowały zespoły orzekania o niepełnosprawności (8 932 210 zł).

Edukacyjna opieka wychowawcza

Na realizację zadań w dziale „854 – Edukacyjna opieka wychowawcza” w 2023 roku JST wydatkowały kwotę 7 568 871 zł, o 14,3% mniejszą w odniesieniu do 2022 roku. 37% tej kwoty znajdowało się w budżetach OPS/CUS i PCPR.

854 - Edukacyjna opieka wychowawcza

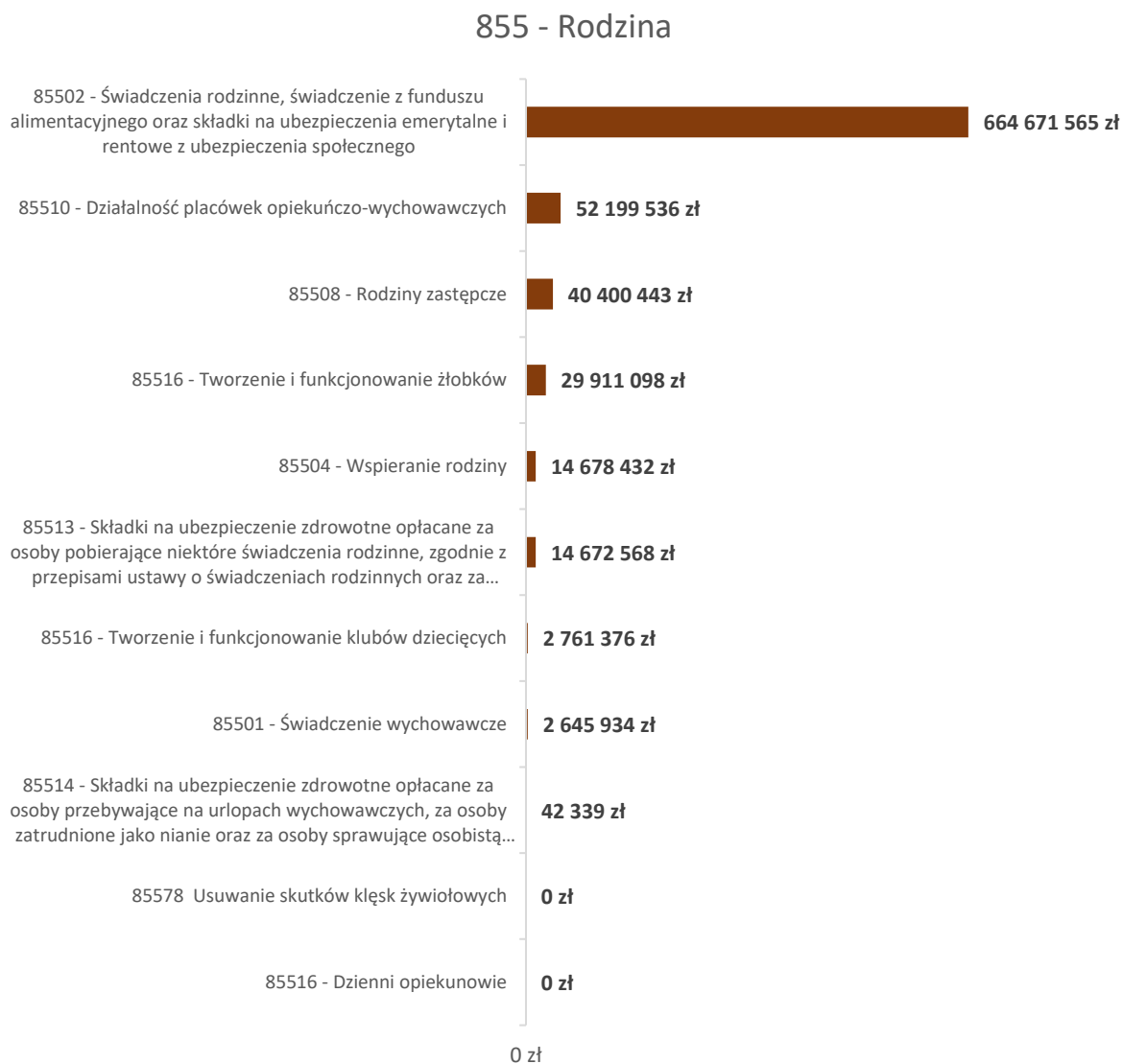

Wykres 71. Wydatki w ramach działu „854 – Edukacyjna opieka” w 2023 r.
Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

Największe środki w udziale 93,5% przeznaczone zostały na pomoc materialną dla uczniów o charakterze socjalnym (7 079 020 zł), następnie motywacyjnym (489 851 zł).

Rodzina

W ramach działu „855 – Rodzina” łącznie w 2023 roku wydatkowano 821 983 291 zł, o 31,8% mniej w porównaniu do 2022 roku. 86% tej kwoty znajdowało się w budżetach OPS/CUS i PCPR.

Wykres 72. Wydatki w ramach działu „855- Rodzina” w 2023 r.
Źródło danych: Sprawozdanie OZPS w CAS.

W dziale „Rodzina” największe wydatki stanowią: świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego (664 671 565 zł), następnie działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych (52 199 536 zł). Najmniejszą kwotę wydatkowano na składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby przebywające na urloпах wychowawczych, za osoby zatrudnione jako nianie oraz za osoby sprawujące osobistą opiekę nad dzieckiem (42 339 zł). Nie odnotowano wydatków z rozdziałów: „85516 – Dzienni opiekunowie” oraz „85578 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych”.

10. Działania na rzecz wsparcia i rozwoju systemu pomocy i integracji społecznej realizowane na szczeblu samorządu województwa

Za działania w obszarze polityki społecznej realizowane przez samorząd województwa pod nadzorem Zarządu Województwa Świętokrzyskiego odpowiada Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego, w tym funkcjonujący w jego strukturze Świętokrzyski Ośrodek Adopcyjny.

Zadania samorządu województwa w obszarze polityki społecznej skupiają się wokół następujących działań:

- opracowanie, aktualizowanie i realizacja strategii wojewódzkiej w zakresie polityki społecznej,
- realizacja wojewódzkich programów obligatoryjnych oraz fakultatywnych z obszaru polityki społecznej,
- organizacja szkoleń zawodowych kadr pomocy społecznej oraz innych instytucji, organizacji i służb realizujących zadania wpisujące się w szerokorozumianą politykę społeczną,
- rozpoznawanie przyczyn ubóstwa,
- diagnozowanie i monitorowanie wybranych problemów społecznych w regionie,
- inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie pomocy społecznej,
- koordynowanie działań na rzecz sektora ekonomii społecznej w regionie,
- sporządzanie oceny, o której mowa w art. 16a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej na podstawie ocen sporządzonych przez gminy i powiaty z obszaru województwa, uwzględniającej kwestie i problemy społeczne,
- wsparcie rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi,
- rehabilitacja społeczno-zawodowa osób z niepełnosprawnościami.

Strategia polityki społecznej, realizacja wojewódzkich programów z obszaru polityki społecznej

Uchwałą Nr XXXII/435/21 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 27 maja 2021 r. przyjęto „Strategię Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2021-2030”. Misją Strategii jest budowanie wspólnoty o wysokim kapitale społecznym na rzecz trwałego rozwoju, wysokiej jakości życia, zmniejszenia skali problemów społecznych, a także ich łagodzenia.

Dokumenty strategiczne i programowe polityki społecznej w województwie świętokrzyskim realizowane w 2023 roku:

- Strategia Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2021-2030,
- Program Współpracy Samorządu Województwa Świętokrzyskiego z Organizacjami Pozarządowymi na 2023 r.,
- Wojewódzki program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2021-2026,
- Regionalny Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej do roku 2025,
- Świętokrzyski Program Pomocy Społecznej do roku 2023,
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu na lata 2018-2023,
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2023-2028,
- Ramowy program ochrony osób doznających przemocy domowej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2023-2028,
- Ramowy program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową Województwa Świętokrzyskiego na lata 2023-2028,
- Ramowy program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową Województwa Świętokrzyskiego na lata 2023-2028,
- Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Świętokrzyskim do 2030 roku,
- Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Świętokrzyskiego na lata 2023-2025.

Monitorowanie wybranych problemów społecznych, rozpoznawanie przyczyn ubóstwa

Monitorowanie wybranych problemów społecznych i rozpoznawanie przyczyn ubóstwa jest zadaniem ustawowym ROPS. W ramach tego zadania zrealizowano badania społeczne i opracowano raporty z monitoringu wojewódzkich programów.

Tabela 25. Wykaz badań społecznych, raportów z monitoringu wojewódzkich programów przeprowadzonych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w 2023 r.

Lp.	Badania społeczne, analizy, raporty
1.	Raport z realizacji Świętokrzyskiego Programu Pomocy Społecznej do roku 2023
2.	Monitoring Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2022 - Raport za rok okres od 01.02.2022 r. do 31.12.2022 r.
3.	Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Województwa Świętokrzyskiego za 2022 rok
4.	Indeks zagrożenia ubóstwem w województwie świętokrzyskim za 2022 rok
5.	Diagnoza dostępności oraz zapotrzebowania na wybrane usługi społeczne i zdrowotne adresowane do seniorów w województwie świętokrzyskim (badanie ankietowe, desk research)

Źródło danych: ROPS UMWS.

Konferencje

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w 2023 r. zorganizował 3 konferencje, w których udział wzięło w sumie 2 500 uczestników w szczególności byli to: przedstawiciele organizacji pozarządowych, pracownicy jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej, eksperci w dziedzinie deinstytucjonalizacji usług społecznych:

- W ramach działań upowszechniająco – informacyjnych realizowanych przez ROPS zorganizowano konferencję dla jednostek samorządu terytorialnego – gmin i powiatów z terenu województwa świętokrzyskiego pn. **„Popularyzacja CUS, procesu DI oraz tworzenia LPDI”**. Konferencja miała miejsce w Filharmonii Świętokrzyskiej im. Oskara Kolberga w Kielcach. Podczas konferencji uczestnicy mieli możliwość uzyskania informacji na temat bieżących zmian i trendów w polityce społecznej. Wzięli także udział w panelu dyskusyjnym z zaproszonymi ekspertami: prof. UK, dr hab. Mirosławem Grewińskim oraz dr hab. Markiem Rymszą. Wydarzenie zorganizował Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego w ramach partnerskiego projektu pn. „Liderzy kooperacji”. W konferencji wzięło udział 150 osób.
- **„II Ogólnopolskie Targi Organizacji Pozarządowych NGO-EXPO 2023”**. Wydarzenie zorganizowane zostało w Centrum Kongresowym Targów Kielce. W spotkaniu udział wzięli przedstawiciele organizacji pozarządowych, wolontariusze, przedsiębiorcy oraz zainteresowani działalnością fundacji i stowarzyszeń. Na około 170 stoiskach swoją ofertę prezentowali przedstawiciele instytucji nie tylko z południowo-wschodniej Polski, ale i całego kraju. W wydarzeniu uczestniczyli również eksperci zajmujący się tematyką NGO, przedstawiciele firm oraz instytucji grantodawczych. Realizowane były warsztaty, debaty, konkursy, występy artystyczne. Organizatorami Targów byli: Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, Fundacja imienia Stefana Artwińskiego, Fundacja Muza Dei. W wydarzeniu wzięło udział około 2 000 osób.
- **„Ekonomia Społeczna w regionie świętokrzyskim – perspektywy rozwoju”**. Konferencja zorganizowana została w Centrum Kongresowym Targów Kielce. Podczas wydarzenia Zarząd Województwa Świętokrzyskiego zawarł umowy z dwoma Ośrodkami Wsparcia Ekonomii Społecznej działającymi w regionie i posiadającymi akredytację Ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego. Umowy dotyczyły kompleksowego wsparcia sektora ekonomii społecznej w regionie. Ich wartość wynosiła 67 mln zł, w tym: 36,2 mln zł otrzymał projekt pn. „Kielecko-Ostrowiecki Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej”, który jest realizowany przez Stowarzyszenie Integracja i Rozwój wraz z partnerami. Zadanie dotyczy funkcjonowania OWES

w subregionie północnym województwa (powiaty: kielecki, konecki, skarżyski, starachowicki, ostrowiecki i miasto Kielce). Z kolei 30,8 mln zł wsparcia unijnego uzyskał projekt pn. Świętokrzyski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej (ŚOWES), realizowany przez Caritas Diecezji Kieleckiej wraz z partnerami, który dotyczy funkcjonowania OWES w subregionie południowym (powiaty: włoszczowski, jędrzejowski, pińczowski, kazimierski, buski, staszowski, opatowski i sandomierski). Oba OWES będą funkcjonować w okresie od 1 listopada 2023 r. do 31 grudnia 2028 r. Konferencję zorganizowali w partnerstwie Świętokrzyski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej, Kielecko-Ostrowiecki Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej oraz Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego. W konferencji wzięło udział 350 osób.

Organizacja szkoleń zawodowych kadr jednostek pomocy i integracji społecznej oraz innych instytucji, organizacji i służb

W 2023 roku przeprowadzono szkolenia zawodowe dla 25 grup szkoleniowych, w których udział wzięło 491 uczestników. Szkolenia realizowane były ze środków budżetu Samorządu Województwa Świętokrzyskiego, dotacji celowych z Budżetu Państwa oraz ze środków Unii Europejskiej, w ramach projektów realizowanych przez ROPS.

Tabela 26. Szkolenia zawodowe dla kadr pomocy i integracji społecznej zrealizowane w 2023 r.

Lp.	Nazwa/tematyka szkoleń	Liczba uczestników
1.	Szkolenia stacjonarne z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej adresowane do Członków Zespołów Interdyscyplinarnych (7 grup szkoleniowych po 15 osób)	105
2.	Szkolenia stacjonarne „Zmiany przepisów prawnych w obszarze pomocy społecznej” (4 grupy szkoleniowe do 20 osób)	80
3.	Szkolenie trenerskie (2 grupy szkoleniowe po 15 osób)	30
4.	Szkolenia kompetencyjne CUS (3 grupy szkoleniowe po 25 osób)	75
5.	Szkolenia dotyczące tworzenia Lokalnych Planów Deinstytucjonalizacji (LPDI) (5 grup szkoleniowych po 30 osób)	150
6.	Szkolenie PRIDE przygotowujące do pełnienia roli rodzica adopcyjnego (2 grupy szkoleniowe)	26
7.	Szkolenie PRIDE przygotowujące do pełnienia roli rodziców zastępczych (1 grupa szkoleniowa)	9
8.	Szkolenie dla rodziców po przysposobieniu w ramach poszerzenia kompetencji rodzicielskich – Program Archipeląg Skarbów. Program Profilaktyki Zintegrowanej.	16

Źródło danych: ROPS UMWŚ.

Warsztaty

ROPS przeprowadził warsztaty dla przedstawicieli organizacji pozarządowych z zakresu skutecznego zarządzania w podmiotach ekonomii społecznej. Natomiast Świętokrzyski Ośrodek Adopcyjny, funkcjonujący w strukturze ROPS zorganizował: warsztaty wspierające rozwój dzieci, spotkania wspierające dla kobiet po przysposobieniu oraz warsztaty wielkanocne. W warsztatach udział wzięło łącznie 430 uczestników.

Tabela 27. Warsztaty zrealizowane w 2023 r.

Lp.	Nazwa/tematyka warsztatów	Liczba uczestników
1.	Warsztaty pn. „Razem w drodze do szkoły”.	50
2.	Spotkania wspierające dla kobiet po przysposobieniu (grupa wsparcia).	10
3.	Warsztaty wspierające rozwój dzieci.	32
4.	Terapia Integracji Sensorycznej.	283
5.	Warsztaty profilaktyczno-edukacyjne dla dzieci po przysposobieniu pn. „ Magiczne kryształki”.	15
6.	Skuteczne zarządzanie w podmiotach ekonomii społecznej	40

Źródło danych: ŚOA, ROPS UMWS.

Wizyty studyjne

W ramach projektu „Liderzy kooperacji” ROPS w 2023 roku zorganizował 3 wizyty studyjne w CUS w Górnicy, w których udział wzięło łącznie 75 uczestników.

Inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie pomocy społecznej

W ramach tego zadania ROPS zrealizował następujące działania:

- organizacja konkursu „**Świętokrzyski Anioł Dobroci**”. Celem przedsięwzięcia było uhonorowanie jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej, organizacji pozarządowych, ale także osób fizycznych szczególnie zaangażowanych w działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, patologicznych, ubogich, niezaradnych życiowo, osób: starszych, z niepełnosprawnościami, w kryzysie bezdomności oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym. W 2023 roku plebiscyt cieszył się dużym zainteresowaniem: do ROPS wpłynęło łącznie 27 wniosków (15 w kategorii indywidualnej, 12 w kategorii zespołowej). W wydarzeniu udział wzięło 500 osób.
- organizacja uroczystego wydarzenia o nazwie „**Wojewódzka Inauguracja Roku Akademickiego Uniwersytetów III Wieku**”. Inauguracja Roku Akademickiego UTW stanowi wyraz uznania władz województwa świętokrzyskiego za działalność i wkład UTW w aktywizację, integrację oraz edukację osób starszych. W uroczystości udział wzięli przedstawiciele wszystkich UTW funkcjonujących w regionie. Uczestnicy wysłuchali wykładu prof. dr hab. n. med. Jadwigi Joško-Ochojskiej pt. „Więcej nadziei. O stresie i nowych szansach na zdrowie”. W wydarzeniu udział wzięło 500 osób.
- organizacja „**Świętokrzyskiego Dnia Rodziny**”, który odbył się w Muzeum Etnograficznym w Tokarni. Ideą, jaka przyświecała organizacji wydarzenia, była: integracja dzieci i rodziców, promowanie wartości rodzinnych, a także wspólnego spędzania czasu wolnego. Do udziału w pikniku zaproszono zarówno rodziny zastępcze, jak i adopcyjne z terenu województwa świętokrzyskiego. W wydarzeniu udział wzięło 450 osób.
- organizacja „**Spotkania Mikołajkowego**” dla dzieci przysposobionych i ich rodziców oraz dzieci przebywających w zawodowych formach rodzinnej pieczy zastępczej. Na spotkanie zaproszono rodziny zastępcze zawodowe, rodzinne domy

dziecka z terenu województwa świętokrzyskiego. W wydarzeniu udział wzięło łącznie 500 osób.

- organizacja dwóch **„Spotkań Mikołajkowych” dla osób z niepełnosprawnościami** (pracownicy świętokrzyskich zakładów aktywności zawodowej, uczestnicy warsztatów terapii zajęciowej oraz członkowie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami). Spotkania realizowane były w partnerstwie z Polskim Stowarzyszeniem na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Kielcach oraz Fundacją „Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej” w Kielcach. W wydarzeniu udział wzięło łącznie 500 osób.
- organizacja **Pikniku Kulturalno-Integracyjnego w ramach projektu "Świętokrzyskie dla Ukrainy"** w Muzeum Etnograficznym w Tokarni. Celem wydarzenia była integracja obywateli Ukrainy ze społecznością województwa, a także możliwość prezentacji kultury i dziedzictwa naszego regionu. Uczestnicy pikniku korzystali z szeregu atrakcji dla dzieci oraz osób dorosłych m.in. konkursów i zabaw. Dla najmłodszych zapewniono stoiska z malowaniem twarzy i włosów, zmywalne tatuaże, dmuchaną zjeżdżalnię oraz tor przeszkód. Każdy mógł skorzystać z bezpłatnej strefy gastronomicznej. W wydarzeniu udział wzięło łącznie 1000 osób.
- **„Sieciowanie podmiotów ekonomii społecznej z terenu województwa świętokrzyskiego”**. Przedsięwzięcie stworzyło możliwość przedstawicielom sektora ekonomii społecznej z regionu do poznania się, zaprezentowania swojej działalności, wymiany doświadczeń, nawiązania współpracy oraz poszukiwania partnerów do realizacji wspólnych inicjatyw na rzecz społeczności lokalnych. W wydarzeniu udział wzięło około 600 osób, przedstawiciele 50 podmiotów ekonomii społecznej – Kół Gospodyń Wiejskich z terenu województwa świętokrzyskiego.
- W odpowiedzi na potrzeby wspólnot i społeczności lokalnych, zgłoszone podczas wydarzenia „Sieciowania podmiotów ekonomii społecznej z terenu województwa świętokrzyskiego” we współpracy z Polskim Związkiem Kół Gospodyń Wiejskich, zorganizowano wydarzenie pn. **„Sieciowanie organizacji pozarządowych – Kół Gospodyń Wiejskich z terenu województwa świętokrzyskiego”**. Jego celem była promocja i prezentacja działalności świętokrzyskich KGW w zakresie społecznym, kulturalnym i edukacyjnym oraz stworzenie im płaszczyzny do współpracy. Wydarzenie rozpoczęło się barwnym, energetycznym i unikatowym w skali kraju korowodem, który przeszedł ulicami Kielc. Udział w nim wzięło przeszło 100 Kół z całego regionu. Prezentacja działalności podmiotów ekonomii społecznej w tak „żywej” formie i na tak dużą skalę cieszyła się ogromnym zainteresowaniem mieszkańców Kielc i turystów. Spotkanie stało się doskonałą okazją do promocji pięknej, świętokrzyskiej, lokalnej tradycji oraz integracji wspólnoty, jaką są Koła Gospodyń Wiejskich.

- Opracowanie i dystrybucja dwóch wydań **Biuletynu Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego**. Biuletyn stanowi uzupełnienie systemu przekazywania informacji pomiędzy samorządem województwa a samorządami lokalnymi m.in. na temat sytuacji społecznej w regionie, działań podejmowanych oraz planowanych na szczeblu regionu w obszarze polityki społecznej. W publikacji zawarte są również informacje o różnego rodzaju wydarzeniach, związanych z tematyką pomocy i integracji społecznej, które odbywają się w regionie świętokrzyskim i są organizowane przez inne podmioty.
- W odpowiedzi na potrzeby środowiska świętokrzyskich seniorów ROPS współorganizował **II Forum Seniora**, w ramach którego seniorom zapewniono dostęp do profesjonalnych porad specjalistów z różnych dziedzin. W ramach Forum świętokrzyscy seniorzy mogli wysłuchać lekarzy specjalistów, przedstawicieli samorządu i organizacji, którzy przekazali im cenne informacje i zachęcali ich do aktywności i zdrowego stylu życia. W 2023 roku zostały zorganizowane dwa tego typu wydarzenia: w kwietniu pod hasłem „Aktywnie przez życie” oraz listopadzie pod hasłem „Druga młodość seniora”. Przyjęta formuła online pozwoliła dotrzeć do porad szerokiemu gronu zainteresowanych osób.
- Zarząd Województwa Świętokrzyskiego uchwalił **Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2023-2025**, który przyczynia się do ustrukturyzowania planowanych zmian w zakresie rozwoju usług społecznych i jest punktem wyjścia dla lokalnych planów deinstytucjonalizacji realizowanych na poziomie poszczególnych gmin i powiatów. Na potrzeby Programu opracowano diagnozę dostępności i zapotrzebowania na wybrane usługi społeczne świadczone w formie środowiskowej oraz instytucjonalnej w regionie.
- Zarząd Województwa Świętokrzyskiego uchwalił **Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Świętokrzyskim do 2030 roku**, który wyznacza cele i kierunki rozwoju ekonomii społecznej w regionie. Program przedstawia wizję rozwoju ekonomii społecznej jako istotny element rozwoju województwa i jednocześnie narzędzie, które tworzy aktywną politykę społeczną. Jego głównym celem jest wzrost roli ekonomii społecznej w rozwoju społeczności lokalnych i regionalnych w województwie świętokrzyskim. Przyjęcie programu poprzedziły szerokie konsultacje.
- Zarząd Województwa Świętokrzyskiego uchwalił **Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Województwie Świętokrzyskim na lata 2023-2028**. Na koniec 2023 roku Zarząd Województwa Świętokrzyskiego podjął uchwałę przyjmującą do realizacji **trzy Ramowe Programy** z zakresu przeciwdziałania

przemocy domowej: jeden dla osób doznających przemocy i dwa dla osób stosujących przemoc domową. Przyjęcie programów poprzedziły konsultacje społeczne.

- Samorząd Województwa Świętokrzyskiego dofinansował koszty działania „**Telefonu zaufania dla osób w kryzysie „195 25”**”, prowadzonego przez Miasto Kielce – MOPR.
Świadczenie pomocy i wsparcia

Zarząd Województwa Świętokrzyskiego podjął uchwałę w sprawie udzielenia nieoprocentowanej pożyczki długoterminowej w wysokości 30 tys. zł dla Stowarzyszenia Świętokrzyski Bank Żywności w Ostrowcu Świętokrzyskim. Środki zostały przeznaczone na sfinansowanie zadań z zakresu pomocy charytatywnej dla potrzebujących mieszkańców regionu.

Dzięki działaniom ROPS wsparcie kierowane było dla osób z całego regionu, będących w trudnej sytuacji losowej, wynikającej z pożarów i innych klęsk żywiołowych. Tylko w 2023 r. w wyniku zdarzeń losowych udzielona została pomoc finansowa w postaci dotacji celowej dla 2 gmin: Wodzisławia i Jędrzejowa.

Realizowane projekty

W 2023 roku Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej realizował łącznie 3 projekty, finansowane ze środków Unii Europejskiej tj.:

- 1) „**Świętokrzyskie dla Ukrainy**”, sfinansowany ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020. Okres realizacji: 24.02.2022 r. – 30.09.2023 r. Całkowita wartość projektu: 22 840 000 zł.
- 2) „**Liderzy kooperacji**”, sfinansowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. Okres realizacji: 01.04.2018 r. – 30.09.2023 r. Całkowita wartość projektu: 34 895 692,40 zł (w tym kwota przydzielona dla woj. świętokrzyskiego: 6 549 565,40 zł).
- 3) „**Świętokrzyska Ekonomia Społeczna**”, sfinansowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020. Okres realizacji: 01.01.2019 r. – 31.03.2023 r. Całkowita wartość projektu: 2 882 352,24 zł.

Projekt pn.: „**Świętokrzyskie dla Ukrainy**” – celem projektu było udzielanie wielowymiarowego wsparcia społecznego, integracja społeczna, aktywizacja zawodowa oraz adaptacja do warunków społeczno-kulturowych uchodźców z Ukrainy w województwie świętokrzyskim. Projekt realizowany był przez Lidera projektu – ROPS Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego oraz Partnerów projektu: WUP w Kielcach i pięć samorządów powiatowych, które przystąpiły do projektu (kielecki, skarżyski, starachowicki, włoszczowski oraz m. Kielce).

Zadaniem Lidera Projektu była m.in. koordynacja i realizacja działań mających na celu integrację społeczno-kulturalną uchodźców na szczeblu regionalnym, organizacja

certyfikowanych kursów języka polskiego na poziomach A2, B1 i B2 dla wybranej grupy beneficjentów wraz z egzaminem państwowym, organizacja poradnictwa prawnego, zarządzanie realizacją projektu, w tym w części finansowej.

Zadania realizowane przez partnerów (samorządy powiatowe i miasto Kielce), koncentrowały się na bezpośrednim wsparciu i pomocy udzielanej dla uchodźców. W ramach projektu w powiatach zostały utworzone Centra Pomocy Uchodźcom, które skupiały większość usług świadczonych w projekcie dla uchodźców. Uchodźcy otrzymali możliwość skorzystania z usług m.in.: psychologa, tłumacza, pomocy w załatwieniu spraw urzędowych, krótkich kursów aktywizujących zawodowo np. kurs obsługi kasy fiskalnej, kurs florystyczny, fryzjerski itp., działań integracyjnych – adaptacyjnych oraz naukę języka polskiego. W trakcie uczestnictwa w zajęciach i kursach dzieci uchodźców lub osoby niesamodzielne były objęte opieką poprzez zagospodarowanie czasu. W ramach projektu zapewniono możliwość uzyskania wsparcia socjalno-bytowego w formie i zakresie zgodnym z założeniami projektu – wsparcie to stanowiło element uzupełniający w realizacji „ścieżki integracyjno-aktywizacyjnej”. Zadaniem WUP w Kielcach było wsparcie uchodźców w zakresie pośrednictwa pracy poprzez organizowanie targów pracy dla beneficjentów projektu.

W 2023 roku na realizację projektu pn. „Świętokrzyskie dla Ukrainy” wydatkowano: **2 540 870,92 zł.**

Projekt pn.: „**Liderzy Kooperacji**” – celem projektu było wypracowanie i wdrożenie modelu kooperacji pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej a podmiotami innych polityk sektorowych istotnych z punktu widzenia włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa dla gmin wiejskich, popularyzacja deinstytucjonalizacji (DI) oraz Centrów Usług Społecznych (CUS) na obszarze makroregionu I tj. pięciu województw: lubelskiego, mazowieckiego, podkarpackiego, podlaskiego i świętokrzyskiego. Działania projektu skupiały się również na wsparciu instytucji w przeciwdziałaniu rozprzestrzeniania się choroby COVID-19, zabezpieczeniu instytucji przed nawrotem epidemii, a także rehabilitacji mieszkańców domów pomocy społecznej oraz kadry pomocy i integracji społecznej po przebytej pandemii.

W 2023 roku na realizację projektu pn. „Liderzy Kooperacji” wydatkowano kwotę: **654 542,70 zł.**

Koordynowanie działań na rzecz sektora ekonomii społecznej w regionie

Celem głównym projektu pn. „**Świętokrzyska Ekonomia Społeczna**” był rozwój sektora ekonomii społecznej w województwie świętokrzyskim w zakresie kreowania nowych miejsc pracy poprzez upowszechnianie, promocję i budowanie współpracy międzysektorowej do końca marca 2023 roku. Założony cel realizowany był poprzez zadania, stanowiące spójny i kompleksowy system działań na rzecz rozwoju ekonomii społecznej w regionie tj.: „Zapewnienie spójności działań w sferze ekonomii społecznej”, „Budowanie marki ekonomii społecznej”, „Podnoszenie kompetencji w obszarze ekonomii społecznej”. W ramach projektu

zrealizowano następujące działania: funkcjonowanie Regionalnego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej i 4 Grup Tematycznych, prowadzenie doradztwa w zakresie ekonomii społecznej, współpraca z akredytowanymi OWES i Instytucją Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym, certyfikacja podmiotów ekonomii społecznej znakiem jakości „Zakup Prospołeczny”. Prowadzono również stronę internetową projektu i Fanpage na Facebook, zorganizowano Wielkanocny Kiermasz Ekonomii Społecznej oraz wydarzenie pn. „Sieciowanie podmiotów ekonomii społecznej z terenu województwa świętokrzyskiego”, przeprowadzono kampanię promocyjną podczas tego wydarzenia. W ramach projektu zorganizowano również dwudniowe warsztaty wyjazdowe dla podmiotów ekonomii społecznej z terenu województwa świętokrzyskiego pn. „Skuteczne zarządzanie w podmiotach ekonomii społecznej”. Opracowano projekt „Regionalnego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej w województwie świętokrzyskim do 2030 roku” i rozpoczęto jego konsultacje społeczne.

W 2023 roku na realizację projektu pn. „Świętokrzyska Ekonomia Społeczna” wydatkowano łącznie kwotę: **225 106,02 zł**.

W 2023 roku opracowano również główne założenia i wniosek o dofinansowanie projektu pn. „**Koordinacja polityki społecznej w województwie świętokrzyskim**”, który realizowany będzie do 31 grudnia 2028 r. w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (wartość: 13 768 806,14 zł). Celem projektu jest uspołnienie polityki włączenia społecznego, realizowanej w województwie świętokrzyskim oraz wypracowanie mechanizmów jej sprawniejszej koordynacji, zwiększenie przepływu informacji między poziomami: krajowym, regionalnym i lokalnym oraz podmiotami podejmującymi działania na rzecz promowania równości szans i aktywnego udziału w życiu społecznym, a także powiązanie działań Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej z założeniami polityki krajowej.

W 2023 r. trwały intensywne prace nad opracowaniem założeń do projektu pn. „**Lokalne systemy wsparcia dla seniorów w województwie świętokrzyskim**”, który realizowany będzie w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027 (wartość: 63 529 411,77 zł) w partnerstwie z 19 gminami powiatu kieleckiego i miastem Kielce. Okres realizacji projektu: od 01 lutego 2024 r. do 31 stycznia 2027 r. Projekt ten zakłada wypracowanie systemu koordynacji świadczenia usług społecznych i zdrowotnych dla osób starszych, potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Wsparcie rodziny i systemu pieczy zastępczej w regionie

Świętokrzyski Ośrodek Adopcyjny w 2023 roku kontynuował przyjęte formy wsparcia dla rodzin i dzieci w zakresie:

- prowadzenia spotkań psychoterapeutycznych dla dzieci i rodziców (256 uczestników),

- zorganizowania „Spotkania Mikołajkowego” dla rodzin adopcyjnych i zawodowych rodzin zastępczych (500 uczestników),
- zorganizowania spotkania rodzin adopcyjnych i zastępczych w ramach Świętokrzyskiego Dnia Rodziny – Piknik Rodzinny (450 uczestników).

Świętokrzyski Ośrodek Adopcyjny zorganizował: warsztaty wspierające rozwój dzieci, spotkania wspierające dla kobiet po przysposobieniu, warsztaty profilaktyczno-edukacyjne dla dzieci po przysposobieniu i ich rodziców. W warsztatach udział wzięło łącznie 390 uczestników. Ośrodek realizował ponadto program dla dzieci od 6 do 9 roku życia pn. „Razem w drodze do szkoły” oraz przeprowadził zajęcia z zakresu terapii integracji sensorycznej dla 283 dzieci. Dodatkowo Świętokrzyski Ośrodek Adopcyjny w ramach zadań nałożonych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w roku 2023 udzielał specjalistycznego poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego dla rodzin przysposabiających, rodzin biologicznych oraz osób niepozostających w związku małżeńskim.

Pracownicy ośrodka udzielili łącznie 1 187 porad, z czego 1 005 dla rodzin przysposabiających, 115 dla rodzin naturalnych oraz 15 porad dla osób niepozostających w związku małżeńskim. Psycholodzy i pedagodzy ośrodka w ramach świadczonego wsparcia psychologiczno-pedagogicznego przeprowadzili ogółem 717 konsultacji z rodzinami i dziećmi po przysposobieniu.

W 2023 roku pracownicy Ośrodka w odpowiedzi na potrzeby organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej, funkcjonujących na terenie województwa świętokrzyskiego zorganizowali szkolenie przygotowujące do pełnienia roli rodziców zastępczych oraz szkolenie dla osób wyrażających gotowość do prowadzenia rodzinnego domu dziecka (dla jednej rodziny). Szkolenie to nie było łączone ze szkoleniami przygotowującymi osoby do pełnienia roli rodziny adopcyjnej.

Wdrożono, stosownie do wymogów ustawowych, system informatyczny pn. „Oprogramowanie Adopcja”. Do systemu wprowadzono dane wszystkich dzieci zgłoszonych do przysposobienia (w roku 2023 – ogółem 165 zgłoszeń dzieci) co w naturalny sposób stało się podstawą do weryfikacji sytuacji wszystkich dzieci, w tym umieszczonych w zastępczych środowiskach rodzinnych, które stosownie do sygnalizowanych potrzeb objęto również koniecznym wsparciem.

Działania realizowane w ramach rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami

W 2023 roku łączna wartość przekazanego dofinansowania dla Zakładów Aktywności Zawodowej (ZAZ) wyniosła: 16 124 413 zł, w tym:

- ze środków PFRON – 13 249 313 zł,
- ze środków Samorządu Województwa Świętokrzyskiego – 2 875 100 zł,

W 9 ZAZ na terenie województwa świętokrzyskiego w 2023 roku zatrudnionych było łącznie 458 osób, w tym: 117 osób personelu oraz 341 osób z niepełnosprawnościami, więcej o 206 osób niż w 2018 r. W latach 2019-2023 Zarząd Województwa Świętokrzyskiego wyraził zgodę na zwiększenie zatrudnienia w ZAZ o 58 osób, w tym 44 osoby z niepełnosprawnościami i 14 personelu.

Tabela 28. Dofinansowanie przez Samorząd Województwa ze środków PFRON kosztów utworzenia i działania ZAZ w województwie świętokrzyskim w latach 2019-2023.

Organizator Zakładu Aktywności Zawodowej:	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Powiat Starachowicki – ZAZ w Stykowie	1 634 500 zł	1 862 500 zł	2 085 000 zł	1 539 000 zł	1 783 660 zł
Polski Związek Niewidomych Okręg Świętokrzyski – ZAZ w Końskich	1 104 097 zł	1 175 000 zł	1 111 478 zł	1 225 500 zł	1 598 500 zł
Caritas Diecezji Kieleckiej – ZAZ w Kielcach	1 183 000 zł	1 395 000 zł	1 329 438 zł	1 482 000 zł	1 861 000 zł
Stowarzyszenie Nadzieja Rodzinie – ZAZ w Kielcach	1 112 750 zł	1 218 232 zł	1 254 271 zł	1 453 500 zł	1 901 800 zł
Fundacja Gramy z Tobą – ZAZ w Kielcach	-	702 268 zł	838 408 zł	855 000 zł	1 927 800 zł
Caritas Diecezji Sandomierskiej – ZAZ w Sandomierzu	-	562 108 zł	688 333 zł	969 000 zł	2 032 200 zł
Zakład Doskonalenia Zawodowego w Kielcach – ZAZ w Chmielniku	-	-	502 084 zł	855 000 zł	1 158 101 zł
Fundacja na Rzecz Wspierania Rodziny oraz Dzieci i Młodzieży „Fundacja z Uśmiechem” – ZAZ w Józefinie	-	-	-	-	126 450 zł
Caritas Diecezji Kieleckiej – ZAZ w Szczaworyżu	-	-	-	-	859 802 zł
Razem	5 034 347 zł	6 915 108 zł	7 809 011 zł	8 379 000 zł	13 249 313 zł

Źródło danych: ROPS UMWŚ.

Dofinansowanie robót budowlanych w obiektach służących rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami przez Samorząd Województwa Świętokrzyskiego

W 2023 roku w zakresie dofinansowania robót budowlanych obiektów służących rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami zawarto:

- 8 umów obejmujących 8 obiektów,
- łączna kwota dofinansowania wynosiła: 1 229 080 zł.

Kwota dofinansowania robót budowlanych w obiektach służących rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami w 2023 r. zwiększyła się ponad dwukrotnie w odniesieniu do 2018 r. Z kolei liczba zmodernizowanych obiektów w 2023 r. zwiększyła się aż ośmiokrotnie w stosunku do 2018 r.

Tabela 29. Dofinansowanie robót budowlanych w obiektach służących rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami przez Samorząd Województwa Świętokrzyskiego w 2023 r.

Lp.	Nazwa podmiotu	Nazwa zadania	Kwota dofinansowania
1	Powiat Sandomierski ul. Mickiewicza 34, 27-600 Sandomierz	Wymiana istniejącego dźwigu hydraulicznego na dźwig osobowy w budynku Domu Pomocy Społecznej w Sandomierzu. Miejsce i adres inwestycji: DPS w Sandomierzu, ul. Czyżewskiego 1.	185 700 zł
2	Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Św. Rafała w Czerwonej Górze Czerwona Góra 10, 26-060 Chęciny	Zakup oraz montaż platformy pionowej dla osób z niepełnosprawnościami wraz z niezbędnymi pracami adaptacyjnymi. Miejsce i adres inwestycji: Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Św. Rafała w Czerwonej Górze Czerwona Góra 10, 26-060 Chęciny.	125 000 zł
3	Fundacja Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej ul. Bernardyńska 81, 25-716 Kielce	Dostosowanie obiektu dla osób z niepełnosprawnościami – remont łazienek, wykonanie podjazdu dla wózków inwalidzkich, montaż drzwi. Miejsce i adres inwestycji: Fundacja Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej – budynek ul. Kryształowa 4 G, 25-751 Kielce.	154 280 zł
4	Caritas Diecezji Kieleckiej ul. Jana Pawła II 3, 25-013 Kielce	Dostosowanie budynku Schroniska z usługami opiekuńczymi i Środowiskowego Domu Samopomocy w Świniarach do potrzeb osób z niepełnosprawnościami poprzez montaż windy przylegającej do budynku wraz z wykonaniem drzwi wejściowych na trzech poziomach. Miejsce i adres inwestycji: Budynek Schroniska z usługami opiekuńczymi i ŚDS – Świniary 25, 38-131 Solec Zdrój.	308 000 zł
5	Wielospecjalistyczny Szpital w Ostrowcu Świętokrzyskim ul. Szymanowskiego 11, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	Remont pomieszczeń sanitarnych placówki. Miejsce i adres inwestycji: Budynek Zakładu Opiekuńczo Leczniczego - Wielospecjalistycznego Szpitala, ul. Szymanowskiego 11, 27-400 Ostrowiec Św.	103 500 zł
6	Zakład Produkcyjno-Handlowy ADAX Andrzej Pietrzykowski ul. Przemysłowa 12, 27-400 Ostrowiec świętokrzyski	Remont kotłowni centralnego ogrzewania w budynku DPS RELAX w Brodach. Miejsce i adres inwestycji: DPS RELAX, ul. Wójtowska 62, 27-230 Brody.	47 900 zł
7	Powiat Starachowicki ul. dr Wł. Borkowskiego 4, 27-200 Starachowice	Zakup i montaż windy w DPS. Miejsce i adres inwestycji: DPS, ul. Bema 26, 27-200 Starachowice.	58 700 zł
8	Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Staszowie ul. 11 listopada 78, 28-200 Staszów	Wymiana dwóch istniejących dźwigów osobowych wraz z niezbędnymi pracami budowlanymi w budynku Szpitala. Miejsce i adres inwestycji: Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej, ul. 11 listopada 78, 28-200 Staszów	246 000 zł
Razem			1 229 080 zł

Źródło danych: ROPS UMWŚ.

Współpraca samorządu województwa świętokrzyskiego z organizacjami pozarządowymi w obszarze polityki społecznej

Łącznie na realizację zadań publicznych z zakresu polityki społecznej przez organizacje pozarządowe przekazano 1 979 524 zł, o 20% więcej niż w 2022 roku. Podpisano 185 umów w zakresie:

- rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnoprawnościami – 42 umowy,
- pomocy społecznej – 59 umów,
- przeciwdziałania przemocy – 17 umów,
- działalności na rzecz osób z niepełnosprawnościami – 56 umów,
- ekonomii społecznej – 11 umów.

Tabela 30. Rozdysponowanie środków (kwoty przyznane) na organizacje pożytku publicznego w 2023 r.

Lp.	Obszar współpracy:	Tryb konkursowy	Tryb pozakonkursowy
1.	rehabilitacja zawodowa i społeczna osób z niepełnoprawnościami	793 231 zł	-
2.	pomoc społeczna	470 000 zł	54 840 zł
3.	przeciwdziałanie przemocy	150 000 zł	-
4.	działalność na rzecz osób niepełnosprawnych	410 000 zł	49 100 zł
5.	ekonomia społeczna	43 653 zł	8 700 zł
	Razem	1 866 884 zł	112 640 zł

Źródło danych: ROPS UMWŚ.

Świętokrzyska Rada Działalności Pożytku Publicznego

W ramach ROPS działa Świętokrzyska Rada Działalności Pożytku Publicznego. Rada jest organem konsultacyjnym, opiniodawczym, doradczym i inicjatywnym Samorządu Województwa Świętokrzyskiego w zakresie działalności pożytku publicznego.

W 2023 roku odbyły się posiedzenia Świętokrzyskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego V kadencji (2021-2024) w zakresie opiniowania projektu uchwały Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego w sprawie przyjęcia do realizacji „Programu Współpracy Samorządu Województwa Świętokrzyskiego z Organizacjami Pozarządowymi na 2024 r.”, opiniowanie projektu „Regionalnego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Świętokrzyskim do 2030 roku”. Gremium uczestniczyło również w konsultacjach społecznych w zakresie przyjęcia „Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2023-2028” oraz Ramowych programów dla osób doznających i stosujących przemoc domową.

Świętokrzyska Rada Seniorów

ROPS prowadzi działania dotyczące obsługi organizacji posiedzeń Świętokrzyskiej Rady Seniorów. Do zadań Rady należy m.in.: prowadzenie działalności informacyjnej związanej z polityką senioralną, w tym wymiana i rozpowszechnianie informacji istotnych

dla seniorów województwa świętokrzyskiego oraz identyfikowanie i sygnalizowanie istotnych kwestii związanych z sytuacją osób starszych w województwie świętokrzyskim.

W 2023 roku odbyły się 2 posiedzenia Świętokrzyskiej Rady Seniorów: w Filharmonii Świętokrzyskiego im. Oskara Kolberga oraz w Parku Etnograficznym Muzeum Wsi Kieleckiej. Członkowie Rady oraz przedstawiciele organizacji senioralnych dyskutowali na temat aktywności, możliwości pozyskiwania środków finansowych zarówno dla aktywnych seniorów, chorych, z niepełnosprawnościami.

Wojewódzka Społeczna Rada ds. Osób z Niepełnosprawnościami

ROPS prowadzi działania dotyczące obsługi organizacji posiedzeń Wojewódzkiej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych. Rada pełni funkcję organu opiniodawczo-doradczego Marszałka Województwa. Do zakresu działania Rady należy m.in.: inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami, realizacji praw osób z niepełnosprawnościami, ocena realizacji programów, opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez Sejmik Województwa pod kątem ich skutków dla osób z niepełnosprawnościami.

Rzecznik ds. Osób z Niepełnosprawnościami

Zarządzeniem Nr 167/21 Marszałka Województwa Świętokrzyskiego z dnia 1 grudnia 2021 r. powołano Świętokrzyskiego Rzecznika ds. Osób z Niepełnosprawnościami. Powołanie Rzecznika ma na celu zwiększenie głosu środowiska osób z niepełnosprawnościami. Do zadań Rzecznika należy prowadzenie wszelkich działań dotyczących zapewnienia pełnoprawnego i pełnego funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami w społeczności lokalnej na terenie województwa świętokrzyskiego.

Zespół Konsultacyjno-Doradczy ds. opracowania Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji.

Zarząd Województwa Świętokrzyskiego powołał skład zespołu do podjęcia prac nad opracowaniem Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji. Zespół tworzyli przedstawiciele podmiotów i instytucji zaangażowanych w realizację działań w obszarze rozwoju usług społecznych. Zróżnicowanie składu osobowego Zespołu nadało procesowi tworzenia planu charakter interdyscyplinarny.

W 2023 roku podczas spotkania Zespołu zaprezentowana została diagnoza obszaru wybranych usług społecznych w regionie. Omówione zostały zagadnienia dot. propozycji struktury Planu oraz wyzwań związanych z wdrożeniem procesu rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji. Dyskutowano na temat priorytetowych kierunków wsparcia ww. procesów oraz omówiono założenia Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego w zakresie możliwości finansowania usług społecznych i wspierania procesu DI. Zwieńczeniem pracy Zespołu było przyjęcie Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2023-2025.

Regionalny Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej (RKRES)

Regionalny Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2023-2026 to organ wspierający Samorząd Województwa Świętokrzyskiego w zakresie koordynacji działań na rzecz rozwoju ekonomii społecznej. RKRES pełni funkcję opiniodawczą, konsultacyjną i doradczą oraz współpracuje z ROPS, odpowiedzialnym za koordynację rozwoju ekonomii społecznej w regionie. W gronie członków RKRES znalazły się osoby mające wpływ na rozwój ekonomii społecznej w regionie tj. przedstawiciele marszałka województwa, wojewody, JSE, podmiotów ekonomii społecznej, rady działalności pożytku publicznego, związków spółdzielczych, uczelni, związków zawodowych organizacji pracodawców.

W 2023 roku zorganizowano łącznie trzy posiedzenia RKRES: wspólne posiedzenie i czterech Grup Tematycznych, działających przy Komitecie oraz dwa posiedzenia Komitetu nowej kadencji (na lata 2023-2026). W posiedzeniu uczestniczyli członkowie Komitetu i przedstawiciele wszystkich czterech Grup Tematycznych.

Regionalna Komisja Egzaminacyjna ds. stopni specjalizacji zawodowej pracowników socjalnych (RKE)

W 2023 roku upłynęła pięcioletnia kadencja RKE, działająca przy Marszałku Województwa Świętokrzyskiego. W związku z powyższym Centralna Komisja Egzaminacyjna ds. stopni specjalizacji zawodowej pracowników socjalnych (CKE), działająca przy Ministrze właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego przeprowadziła procedurę powołania nowych składów RKE na nową kadencję (2023-2028). Do zadań RKE należy m.in.: przeprowadzenie postępowania w zakresie nadawania stopni specjalizacji zawodowej oraz egzaminu dla pracowników socjalnych, ubiegających się o I stopień specjalizacji zawodowej, nadawanie I stopnia specjalizacji zawodowej, prowadzenie rejestru wydanych dyplomów, opracowywanie informacji, opinii i wniosków dotyczących I stopnia specjalizacji zawodowej dla CKE oraz dla ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

Gremium tworzą specjaliści z zakresu pracy socjalnej, pomocy społecznej, posiadający doświadczenie w doskonaleniu zawodowym pracowników socjalnych oraz staż zawodowy w instytucjach działających w obszarze pomocy społecznej. Członkowie RKE zostali powołani przez CKE na okres 5 lat spośród kandydatów zgłoszonych przez Marszałka Województwa Świętokrzyskiego.

11. Wartość wskaźników realizacji Strategii Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2021-2030

Jednym z elementów procesu planowania strategicznego jest monitoring strategii polityki społecznej, który będzie realizowany poprzez badanie postępu realizacji i wdrażania strategii. Polegać on będzie na systematycznej obserwacji zmian jakościowych i ilościowych wskaźników określonych w strategii. Przeważającym źródłem informacji, zbieranym na potrzeby monitorowania strategii są dane zawarte w ocenie zasobów pomocy społecznej. W związku z tym, iż ocena opracowana jest rokrocznie w pierwszym półroczu, część danych może być niedostępna.

Strategia polityki społecznej jest dokumentem kompleksowym i interdyscyplinarnym adresowanym dla całego obszaru polityki społecznej w regionie. Planowane w jej ramach kierunki działań wykraczają poza kompetencje ROPS, odpowiedzialnego za przygotowanie i koordynację działań w obszarze polityki społecznej, w tym w szczególności w zakresie włączenia społecznego. Działania realizowane w ramach strategii, będą w szczególności styżne z działaniami z obszaru: edukacji, zdrowia oraz kultury.

Struktura strategii oparta została na pięciu celach strategicznych odnoszących się do określonych w diagnozie kluczowych obszarów. Sformułowane cele strategiczne mają charakter ogólny obrazujący stan, do którego dążymy. Realizacja celów strategicznych doprecyzowana jest w priorytetowych kierunkach działań, określonych w stosunku do poszczególnych obszarów oraz kluczowych adresatów strategii określonych w części diagnostycznej tj.: rodziny, seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami, osoby z kręgu wysokiego ryzyka socjalnego. W ramach strategii jako grupa adresatów wyodrębniona została również kadra wykonująca tzw. zawody pomocowe tj. m.in.: kadra pomocy i integracji społecznej, systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, a także kadra podmiotów systemu wsparcia ekonomii społecznej i solidarnej co jest spójne z zakresem zadań samorządu województwa. Określone w strategii priorytetowe kierunki działań w ramach poszczególnych celów strategicznych mają charakter uniwersalny, mogą być realizowane na wszystkich szczeblach samorządu terytorialnego. Samorząd województwa będzie dążył do realizacji wszystkich wymienionych celów, a szczególną rolę przypisuje mu się w realizacji działań z obszaru koordynacji regionalnej polityki społecznej oraz wsparcia rozwoju lokalnych systemów polityki społecznej.

Cel strategiczny 1.

Powszechnie dostępne, wysokiej jakości usługi społeczne

Lp.	Wskaźniki	Wartość początkowa*	Wartość w 2023 r.	Źródło danych
1.1	% dzieci w wieku do lat 3 objęte opieką żłobkową	8,5%	b.d.	BDL GUS
1.2	% dzieci wieku 3-5 lat objętych edukacją przedszkolną	85,2%	89,3%	BDL GUS
1.3	% dzieci objętych rodzinną pieczą zastępczą w ogóle dzieci przebywających w pieczy zastępczej	72,7%	69%	CAS WRiSPZ-P
1.4	Liczba zawodowych rodzin zastępczych/rodzinnych domów dziecka	31	25	CAS WRiSPZ-P
1.5	Liczba gmin świadczących usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania	87	86	CAS MRiPS-03R
1.6	Liczba gmin świadczących specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania	14	7	CAS MRiPS-03R
1.7	Liczba gmin świadczących specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi opiekuńcze w miejscu zamieszkania	69	67	CAS MRiPS-03R
Liczba osób objętych usługami:				
1.8	- opiekuńczymi	4 014	3 323	CAS MRiPS-03R
1.9	- specjalistycznymi	244	75	CAS MRiPS-03R
1.10	- specjalistycznymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	1 233	2 468	CAS MRiPS-03R
1.11	Liczba gmin świadczących usługi transportu indywidualnego dla osób z potrzebą wsparcia w zakresie mobilności	6	8	Kwestionariusz ankiety
1.12	Liczba gmin/powiatów świadczących usługę opieki wytchnieniowej dla opiekunów rodzinnych	24	50	Kwestionariusz ankiety
1.13	Liczba JST świadczących całodobową usługę interwencji kryzysowej	5	6	CAS PRZEMOC
1.14	Liczba gmin świadczących usługę asystenta rodziny	93	92	CAS OZPS
1.15	Liczba rodzin wspierających	2	1	CAS OZPS
1.16	Liczba gmin, w których utworzono CUS	1	4	ROPS

Grafika 6. Tabela monitorująca „Cel strategiczny 1” – Strategii Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych źródłowych.

*wartość początkowa – wartość wskaźnika dostępnego w roku opracowania Strategii Polityki Społecznej.

Cel strategiczny 2.

Dostosowana do potrzeb mieszkańców infrastruktura społeczna

Lp.	Wskaźniki	Wartość początkowa*	Wartość w 2023 r.	Źródło danych
2.1	Liczba mieszkań komunalnych	10 765	10 087	CAS OZPS
2.2	Liczba mieszkań socjalnych	2 647	2 498	CAS OZPS
2.3	Liczba mieszkań chronionych (wspomaganych, treningowych)	160	188	CAS MRIPS-06
	Liczba ośrodków wsparcia dziennego:			
2.4	- Dzienny Dom Pomocy	14	17	CAS MRIPS-06
2.5	- Dzienny Dom Opieki Medycznej	20	21	NFZ Kielce
2.6	- Środowiskowy Dom Samopomocy	39	45	Rejestr ŚUW
2.7	Liczba rodzinnych domów pomocy (dziecka)	13	13	CAS WRISPZ-P
2.8	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	197	214	CAS OZPS
	Liczba świateł:			
2.9	- socjoterapeutycznych	20	8	Rejestr ŚUW
2.10	- środowiskowych	210	84	Rejestr ŚUW
	Liczba podmiotów reintegracji społeczno-zawodowej:			
2.11	- KIS	20	17	Rejestr ŚUW
2.12	- CIS	6	7	Rejestr ŚUW
2.13	- ZAZ	5	9	Rejestr ŚUW
2.14	- WTZ	32	33	Rejestr ŚUW
2.15	Liczba wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego	25	35	Kwestionariusz ankiety
2.16	Liczba Ośrodków Interwencji Kryzysowej	11	12	CAS PRZEMOC
2.17	Liczba gmin, w których funkcjonuje poradnia leczenia uzależnień	17	16	WOTUW
2.18	Liczba ośrodków środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży	7	7	NFZ Kielce

Grafika 7. Tabela monitorująca „Cel strategiczny 2” – Strategii Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych źródłowych.

*wartość początkowa – wartość wskaźnika dostępnego w roku opracowania Strategii Polityki Społecznej.

Cel strategiczny 3.

Aktywni mieszkańcy zaangażowani w rozwój lokalny

Lp.	Wskaźniki	Wartość początkowa*	Wartość w 2023 r.	Źródło danych
3.1	Liczba gmin, w których realizowany jest budżet obywatelski	13	b.d.	Kwestionariusz ankiety
3.2	Liczba gmin, w których realizowany jest program współpracy z organizacjami pozarządowymi	81	b.d.	Kwestionariusz ankiety
3.3	Liczba JST (gmina/powiat) zlecających do realizacji usługi społeczne NGO lub PES	39	50	Kwestionariusz ankiety
	Sektor ekonomii społecznej:			
3.4	Liczba NGO	około 4 000	4 729	RPRES
3.5	Liczba spółdzielni socjalnych	47 (w tym 14 w likwidacji)	43 (w tym 7 w likwidacji)	RPRES
3.6	Liczba przedsiębiorstw społecznych	23	18	RPRES
3.7	Liczba NGO's (umów), które otrzymały wsparcie na realizację zadań z obszaru polityki społecznej przez samorząd województwa	106	185	ROPS
3.8	Wolumen środków przeznaczonych na realizację zadań z obszaru polityki społecznej przez samorząd województwa (zł)	1 088 576,40	1 979 524	ROPS
3.9	Liczba gminnych/powiatowych rad seniora	16	14	Kwestionariusz ankiety

Grafika 8. Tabela monitorująca „Cel strategiczny 3” – Strategii Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych źródłowych.

*wartość początkowa – wartość wskaźnika dostępnego w roku opracowania Strategii Polityki Społecznej.

Cel strategiczny 4.

Mieszkańcy regionu włączeni w główny nurt życia społeczno-gospodarczego

Lp.	Wskaźniki	Wartość początkowa*	Wartość w 2023 r.	Źródło danych
	% osób zagrożonych ubóstwem:			
4.1	- skrajnym	6,2%	b.d.	GUS
4.2	- ustawowym	13,4%	b.d.	GUS
4.3	- relatywnym	19,2%	b.d.	GUS
4.4	Stopa bezrobocia	8,5%	7,8%	WUP
4.5	% udział osób długotrwale bezrobotnych	56,6%	49,5%	WUP
4.6	Współczynnik aktywności zawodowej	55,7	56,3	BDL GUS
4.7	Wskaźnika zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami	28,8	31,3	BDL GUS
4.8	% osób korzystających z pomocy społecznej w ogóle mieszkańców	7,96%	7%	CAS OZPS
4.9	% osób korzystających ze świadczeń pieniężnych pomocy społecznej	2,36%	2%	CAS MRiPS-03R
4.10	Liczba rodzin objętych pracą socjalną	27 528	23 984	CAS MRiPS-03R
4.11	% osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w strukturze osób korzystających z pomocy społecznej	20%	24%	CAS OZPS
4.12	Liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej	12 147	7 843	CAS MRiPS-03R
4.13	% udział osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej	59,5%	55,6%	CAS OZPS
4.14	Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie	4 760	4 046	KWP
4.15	Liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy	2 532	2 092	Departament Ochrony Zdrowia/KCPU
4.16	% dzieci z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych w ogóle dzieci (od 3 do 19 lat) objętych edukacją	2,16 stan na rok szkolny 2020/2021 r.	2,7%	Świętokrzyskie Kuratorium Oświaty

Grafika 9. Tabela monitorująca „Cel strategiczny 4” – Strategii Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych źródłowych.

*wartość początkowa – wartość wskaźnika dostępnego w roku opracowania Strategii Polityki Społecznej.

Cel strategiczny 5.
Skoordynowany, innowacyjny, kooperatywny system polityki społecznej w regionie

Lp.	Wskaźniki	Wartość początkowa*	Wartość w 2023 r.	Źródło danych
5.1	Liczba zorganizowanych przez ROPS przedsięwzięć mających na celu podniesienie kwalifikacji i kompetencji kadr (szkolenia/ warsztaty/ seminaria/ konferencje itp.)	50	41	Raport o stanie Województwa Świętokrzyskiego
5.2	Liczba osób objętych działaniami ROPS mających na celu podniesienie kwalifikacji i kompetencji kadr (szkolenia/ warsztaty/ seminaria/ konferencje itp.)	693	3421	Raport o stanie Województwa Świętokrzyskiego
5.3	Liczba realizowanych przez ROPS projektów finansowanych ze środków zewnętrznych, w tym mających na celu: podnoszenie kompetencji i kwalifikacji kadr, inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w pomocy społecznej, wdrażaniu innowacji społecznych, koordynacji działań z obszaru włączenia społecznego	7	3	Raport o stanie Województwa Świętokrzyskiego
5.4	Wolumen środków pozyskanych ze źródeł zewnętrznych na realizację projektów (kwota wydatkowana w danym roku) zł	22 284 140,07	3 420 519,64	Raport o stanie Województwa Świętokrzyskiego

Grafika 10. Tabela monitorująca „Cel strategiczny 5” – Strategii Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych źródłowych.

*wartość początkowa – wartość wskaźnika dostępnego w roku opracowania Strategii Polityki Społecznej.

12. Rekomendacje

Odpowiedzialne prowadzenie skutecznej, zrównoważonej terytorialnie polityki na rzecz integracji i włączenia społecznego to jeden z najistotniejszych instrumentów kreowania polityk publicznych.

Opracowana Ocena Zasobów Pomocy Społecznej wraz z rekomendacjami jest podstawą do planowania budżetu na rok następny. Poniżej przedstawiono najważniejsze rekomendacje dotyczące obszaru polityki społecznej w województwie świętokrzyskim. Kierowane są one do przedstawicieli instytucji odpowiedzialnych za realizację polityki społecznej, w tym kontraktowanie i wdrażanie usług społecznych.

Demografia i sytuacja społeczna w regionie

- Prowadzenie programów stypendialnych dla studentów uczelni wyższych w regionie, celem zachęcenia ich do pozostania w województwie świętokrzyskim i wiązania swojej pracy zawodowej z tym miejscem.
- Tworzenie oferty szkoleń zawodowych według barometru zawodów, który jest prognozą zapotrzebowania na kwalifikacje w regionie.
- Wzmocnienie roli podmiotów ekonomii społecznej w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz jako realizatorów usług społecznych.
- Rozwijanie usług reintegracji społeczno-zawodowej, mających na celu aktywizację osób wykluczonych i/lub zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo poprzez tworzenie i wsparcie rozwoju: Zakładów Aktywności Zawodowej, Centrów i Klubów Integracji Społecznej, Klubów Integracji Społecznej, Warsztatów Terapii Zajęciowej.
- Poszerzenie zakresu współpracy międzysektorowej (instytucji pomocy i integracji społecznej, instytucji rynku pracy oraz organizacji III sektora).
- Rozwijanie usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym uwzględniających dynamikę długookresowych trendów demograficznych.
- Tworzenie miejsc pozwalających na łączenie obowiązków zawodowych z rodzinnymi m.in. poprzez dalszy rozwój liczby miejsc w żłobkach, przedszkolach oraz klubach dziecięcych.
- Realizacja przedsięwzięć promujących aktywny styl życia oraz pozytywny wizerunek osób starszych (kluby seniora, uniwersytety trzeciego wieku, rady seniorów).
- Realizacja działań na rzecz integracji międzypokoleniowej.
- Tworzenie Lokalnych Systemów wsparcia dla Seniorów skierowanych do osób niesamodzielnych, zależnych i z niepełnosprawnościami, a także wymagających aktywizacji i kompleksowego zdiagnozowania stanu zdrowia.

Pomoc społeczna

- Tworzenie i wdrażanie Lokalnych Planów Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych (LPDI) przez samorządy gminne i powiatowe.
- Wspieranie tworzenia i rozwoju Centrów Usług Społecznych.
- Wspieranie procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych świadczonych w formie dziennej lub środowiskowej.
- Koordynacja usług społecznych i zdrowotnych na poziomie samorządów gminnych.
- Preferowanie we wsparciu obszarów interwencji dla osób, które mają utrudniony dostęp do usług społecznych ze względu na niskie dochody, wykluczenie komunikacyjne, brak odpowiedniej infrastruktury oraz podmiotów świadczących usługi.
- Rozwijanie usług asystenckich, ukierunkowanych na umożliwienie prowadzenia niezależnego życia osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w tym: osobom z niepełnosprawnościami prowadzenia niezależnego życia.
- Zapewnienie opieki wytchnieniowej członkom rodzin lub opiekunom osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, którzy wymagają wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu nad nimi bezpośredniej opieki.
- Rozwój specjalistycznych usług opiekuńczych, w szczególności specjalistycznych usług opiekuńczych oraz usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania.
- Rozwój form wsparcia o charakterze samopomocowym – m.in.: klubów samopomocy, kręgów wsparcia, grup samopomocowych, usług sąsiedzkich.
- Prowadzenie działań informacyjnych o dostępności usług i możliwości wsparcia osób starszych lub osób z niepełnosprawnościami.
- Wsparcie obywateli państw trzecich w procesie integracji społecznej.
- Rozwój usług dla cudzoziemców poprzez utworzenie Centrum Integracji Cudzoziemców, którego celem będzie m.in.: dostarczanie cudzoziemcom informacji, a także prowadzenie kursów: adaptacyjnych, języka polskiego, ułatwiających wejście na rynek pracy, poradnictwa prawnego, psychologicznego i społecznego, a także zajmowanie się problematyką migracji.

Rodzina i piecza zastępcza

- Badanie potencjału jednostek samorządu terytorialnego z województwa świętokrzyskiego w zakresie rozwoju usług społecznych w obszarze pieczy zastępczej.
- Prowadzenie działań promujących pozytywny wizerunek rodziny (m.in. poprzez kampanie społeczne oraz spotkania edukacyjne).
- Zwiększenie zatrudnienia asystentów rodziny, co pozwoli na zintensyfikowanie indywidualnej pracy z większą liczbą rodzin.

- Podnoszenie kwalifikacji asystentów rodziny w celu wzmocnienia jakości pracy z rodzinami, w których zogniskowanych jest wiele problemów społecznych.
- Promowanie idei rodzin wspierających jako ważnego narzędzia wsparcia rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.
- Wspieranie działalności placówek wsparcia dziennego, z uwagi na ważną rolę jaką odgrywają w profilaktyce wsparcia rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.
- Tworzenie świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych.
- Organizacja szkoleń dla pracowników działających na rzecz wsparcia rodziny w celu skuteczniejszej i bardziej efektywnej pracy z rodziną.
- Prowadzenie działań promujących ideę rodzicielstwa zastępczego.
- Pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji zawodowych rodzin zastępczych.
- Zwiększenie liczby rodzin zastępczych, w szczególności zawodowych o charakterze pogotowia rodzinnego.
- Wspieranie działań na rzecz osób usamodzielnianych i opuszczających pieczę zastępczą.
- Wspieranie procesu zatrudnienia usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej
- Wspieranie rozwoju usług specjalistycznych i interwencyjnych dla osób doświadczających kryzysów (w tym tworzenie i rozwój ośrodków interwencji kryzysowej i punktów interwencji kryzysowej).

Przemoc domowa

- Opracowanie i realizacja gminnych i powiatowych programów przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej.
- Rozwijanie współpracy i koordynacji działań służb funkcjonujących w ramach różnych systemów wsparcia w zakresie przeciwdziałania przemocy tj. pomocy społecznej, oświaty, wymiaru sprawiedliwości, ochrony zdrowia.
- Rozwijanie oferty poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, rodzinnego oraz prawnego).
- Zwiększenie w środowisku lokalnym dostępu do specjalistycznego poradnictwa w szczególności dostępu do ośrodków interwencji kryzysowej w samorządach powiatowych oraz punktów interwencji kryzysowej w gminach.
- Wspieranie rozwoju usług profilaktycznych wspierających rodzinę.
- Opracowywanie planów pomocy dziecku i rodzinie w oparciu o zespoły interdyscyplinarne i grupy diagnostyczno-pomocowe.

Infrastruktura społeczna

- Tworzenie Zakładów Aktywności Zawodowej w celu aktywizacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami.
- Utworzenie Centrum Integracji Cudzoziemców stanowiącego miejsce wsparcia dla obcokrajowców w regionie.
- Zwiększenie dostępu do usług, świadczonych w ramach środowiskowych domów samopomocy, dziennych domów pomocy.
- Tworzenie mieszkań treningowych i wspomaganych dla osób, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymagają całodobowej opieki.
- Usamodzielnianie osób wychowujących się w pieczy zastępczej i wkraczających w dorosłość, poprzez tworzenie mieszkań chronionych oraz lokali aktywizujących.
- Rozwój infrastruktury dedykowanej osobom starszym (kluby seniora, dzienne domy opieki medycznej, dzienne domy pomocy społecznej, rodzinne domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia).
- Zapewnienie większej dostępności opieki hospicyjnej oraz paliatywnej.
- Rozwój mieszkalnictwa komunalnego i socjalnego.
- Wsparcie rozwoju infrastruktury wykorzystywanej w ramach najmu socjalnego.
- Podjęcie działań mających na celu stopniowe przekształcanie placówek całodobowego, długoterminowego pobytu dzieci i młodzieży w placówki wsparcia dziennego w społeczności lokalnej.
- Promowanie przedsięwzięć, w których placówki o charakterze długoterminowym, po przeszkoleniu kadry, rozszerzą swoją ofertę o usługi realizowane poza dotychczasowymi np. środowiskowe, w miejscu zamieszkania, mieszkania chronione lub wspomagane.
- Realizacja okresowej oceny możliwości usamodzielnienia mieszkańców DPS.
- Wspieranie tworzenia i rozwoju placówek wsparcia dziennego.

Kadra pomocy i integracji społecznej

- Prowadzenie koordynacji polityki społecznej w województwie świętokrzyskim w zakresie potrzeb pracowników jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej.
- Wzmocnienie kompetencji kadr systemu wsparcia rodziny.
- Rozwój kompetencji kadry realizującej usługi na rzecz osób z doświadczeniem kryzysu psychicznego.
- Kształcenie kadr w zakresie integracji międzykulturowej.

- Prowadzenie szkoleń kompetencyjnych dla kadry jednostek pomocy i integracji społecznej z zakresu: „Zarządzania i organizacji usług społecznych”, „Opracowywania i realizacji indywidualnych planów usług społecznych”, „Organizacji społeczności lokalnej”.
- Zapewnienie wsparcia dla kadry w postaci superwizji pracy socjalnej.

Organizacje pozarządowe

- Wspieranie tworzenia oraz rozwoju podmiotów ekonomii społecznej sprofilowanych na świadczenie usług społecznych adresowanych do osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.
- Wspieranie podmiotów świadczących usługi społeczne dla osób w kryzysie psychicznym – organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej. Wspieranie NGO w zakresie działań na rzecz integracji społecznej obywateli państw trzecich.
- Budowanie potencjału podmiotów działających na rzecz migrantów.
- Budowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi poprzez zlecenie do realizacji zadań publicznych z obszaru polityki społecznej.

Aneks

Gmina	Wskaźnik deprywacji lokalnej		Wskaźnik pogłębionej deprywacji materialnej		Długotrwanie korzystający z pomocy społecznej	
	2022 r.	2023 r.	2022 r.	2023 r.	2022 r.	2023 r.
Busko-Zdrój	19,72	17,65	13,53	13,42	66,0%	59,0%
Gnojno	136,10	122,82	91,36	76,00	59,9%	56,1%
Nowy Korczyn	40,98	44,12	25,20	23,88	77,5%	37,2%
Pacanów	69,02	79,82	38,03	39,55	30,2%	27,1%
Solec-Zdrój	64,22	54,33	63,20	43,87	71,4%	74,0%
Stopnica	25,94	27,55	18,87	19,82	58,6%	54,9%
Tuczępy	56,61	49,38	35,90	29,96	39,5%	43,0%
Wiślica	40,27	41,48	29,04	28,69	46,5%	37,4%
p. buski	40,97	39,77	28,23	25,69	56,7%	48,7%
Imielno	104,08	110,41	63,50	63,89	66,8%	57,6%
Jędrzejów	50,15	46,93	39,57	37,89	50,0%	51,3%
Małogoszcz	67,62	60,30	56,13	47,30	51,5%	46,6%
Nagłowice	61,18	63,77	29,42	32,42	53,6%	53,1%
Oksa	66,20	72,12	37,53	26,87	32,2%	48,7%
Sędziszów	43,73	43,67	35,83	35,70	46,9%	42,1%
Słupia	43,53	42,48	24,04	20,10	42,0%	38,8%
Sobków	30,77	28,80	24,68	21,00	51,8%	44,0%
Wodzisław	61,94	63,94	40,78	39,28	58,6%	50,6%
p. jędrzejowski	54,47	53,09	39,63	36,79	50,6%	49,2%
Bejsce	52,82	46,15	31,44	26,19	49,1%	53,0%
Czarnocin	39,13	36,85	25,08	16,63	18,8%	33,8%
Kazimierza Wielka	59,86	59,99	52,55	50,60	41,7%	42,1%
Opatowiec	25,41	26,19	16,50	12,76	39,3%	31,4%
Skalbmierz	50,46	45,15	40,63	37,68	44,9%	51,8%
p. kazimierski	51,59	49,66	41,17	37,75	40,8%	43,9%
Bieliny	65,43	60,60	39,46	37,49	64,2%	57,5%
Bodzentyn	47,63	48,10	36,79	35,92	48,4%	47,4%
Chęciny	37,83	40,77	25,85	24,41	41,8%	41,8%
Chmielnik	49,13	45,84	27,80	24,41	79,7%	61,4%
Daleszyce	56,55	49,98	38,89	33,51	51,7%	52,2%
Górno	35,28	30,72	32,10	30,00	63,2%	56,6%
Łagów	50,89	55,05	33,77	36,95	35,0%	30,5%
Łopuszno	77,27	72,88	35,27	31,46	53,3%	94,9%
Masłów	59,40	58,91	47,21	45,85	52,8%	49,2%
Miedziana Góra	33,19	30,20	22,99	20,21	33,8%	32,7%
Mniów	60,44	61,97	32,80	36,63	51,2%	52,3%
Morawica	25,25	22,92	17,19	15,43	39,8%	41,8%
Nowa Słupia	67,79	74,19	60,90	58,60	56,6%	54,9%
Nowiny	36,64	32,89	30,89	30,78	30,0%	29,1%
Piekoszów	27,73	29,15	22,49	23,02	50,2%	47,9%

Gmina	Wskaźnik deprivacji lokalnej		Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej		Długotrwanie korzystający z pomocy społecznej	
	2022 r.	2023 r.	2022 r.	2023 r.	2022 r.	2023 r.
Pierzchnica	48,84	51,48	32,70	31,99	62,9%	60,3%
Raków	111,30	109,08	62,74	61,57	44,0%	36,0%
Strawczyn	36,65	32,23	18,69	20,47	50,9%	48,1%
Zagnańsk	36,08	29,91	30,07	21,25	51,8%	58,3%
p. kielecki	46,73	44,93	32,21	30,39	51,0%	50,9%
Fałków	56,67	67,35	40,77	40,46	62,6%	48,8%
Gowarczów	104,78	59,60	88,55	50,08	27,0%	39,3%
Końskie	49,14	48,99	44,54	43,05	58,8%	56,7%
Radoszyce	84,14	81,04	65,93	64,49	34,1%	49,0%
Ruda Maleniecka	58,72	60,92	43,52	49,02	54,5%	50,0%
Słupia (Konecka)	142,76	136,84	43,09	43,83	58,0%	58,4%
Smyków	47,68	56,30	43,35	48,95	53,0%	47,7%
Stąporków	43,33	42,23	37,37	36,78	53,8%	49,5%
p. konecki	59,57	57,09	47,64	44,94	49,2%	52,2%
m. Kielce	36,90	39,14	24,92	22,89	79,9%	72,9%
Baćkowice	42,83	44,69	30,43	30,89	59,3%	53,8%
Iwaniska	57,02	46,72	47,46	39,86	56,6%	54,9%
Lipnik	43,10	42,85	30,38	20,08	48,3%	37,3%
Opatów	35,27	31,42	20,93	19,41	49,0%	52,9%
Ożarów	76,75	55,12	47,26	40,92	49,1%	80,6%
Sadowie	35,87	40,47	33,50	28,03	63,2%	46,4%
Tarłów	65,27	73,34	43,23	50,91	51,0%	40,5%
Wojciechowice	54,23	57,68	20,17	24,23	63,1%	50,8%
p. opatowski	52,51	47,40	34,62	31,65	52,6%	56,8%
Bałtów	49,72	61,04	49,72	54,33	53,2%	48,4%
Bodzechów	46,08	49,57	45,45	48,86	69,9%	60,9%
Ćmielów	84,36	87,25	70,57	73,35	47,5%	45,0%
Kunów	69,71	60,15	48,30	31,92	66,2%	56,3%
Ostrowiec Świętokrzyski	17,98	18,65	13,72	13,72	56,7%	56,7%
Waśniów	54,75	66,86	45,23	50,77	28,5%	22,2%
p. ostrowiecki	33,97	35,32	27,76	27,43	55,1%	50,5%
Działoszyce	62,07	51,58	34,27	23,29	34,5%	49,7%
Kije	81,18	76,21	75,34	70,15	60,1%	59,9%
Michałów	57,84	61,91	33,09	41,57	59,1%	54,5%
Pińczów	30,32	29,48	20,85	19,76	59,0%	53,8%
Złota	26,27	55,92	8,68	30,91	82,5%	60,5%
p. pińczowski	42,98	44,60	28,88	29,96	56,3%	54,9%
Dwikozy	39,55	38,47	28,31	27,23	83,2%	84,2%
Klimontów	101,79	86,51	40,69	43,86	59,0%	53,3%
Koprzywnica	60,11	77,34	37,05	29,40	71,6%	81,0%
Łoniów	97,31	97,29	83,19	85,15	89,8%	93,6%

Gmina	Wskaźnik deprywacji lokalnej		Wskaźnik pogłębionej deprywacji materialnej		Długotrwanie korzystający z pomocy społecznej	
	2022 r.	2023 r.	2022 r.	2023 r.	2022 r.	2023 r.
Obrazów	66,90	61,09	36,68	29,73	48,7%	82,4%
Samborzec	97,85	94,62	47,21	52,92	53,5%	48,0%
Sandomierz	26,28	25,54	19,71	18,68	61,5%	68,7%
Wilczyce	68,74	73,67	39,40	67,00	63,7%	60,4%
Zawichost	72,55	73,94	65,22	66,77	88,4%	85,9%
p. sandomierski	61,60	60,70	38,63	39,56	67,7%	71,6%
Bliżyn	79,35	67,70	53,38	50,44	71,8%	58,4%
Łączna	69,16	52,85	53,50	42,32	43,7%	51,8%
Skarżysko Kościelne	79,45	73,03	66,89	55,50	62,0%	56,0%
Skarżysko-Kamienna	35,61	34,65	25,04	24,65	65,8%	60,9%
Suchedniów	36,96	34,06	28,52	20,33	56,5%	59,7%
p. skarżyski	46,45	42,55	33,97	30,61	63,2%	59,1%
Brody	43,66	46,15	26,64	27,63	89,3%	38,4%
Mirzec	48,17	43,53	37,53	31,20	35,0%	43,1%
Pawłów	34,55	28,11	23,19	22,53	28,9%	34,6%
Starachowice	45,48	75,53	33,01	49,64	58,4%	34,8%
Wąchock	66,19	68,72	44,70	46,71	50,9%	47,0%
p. starachowicki	45,16	60,04	31,83	40,21	55,0%	36,6%
Bogoria	120,44	118,08	104,10	100,92	71,6%	69,5%
Łubnice	86,53	85,32	45,91	46,08	41,1%	40,3%
Oleśnica	73,75	61,89	64,50	50,46	43,0%	52,8%
Osiek	93,10	99,61	64,04	60,68	61,7%	58,8%
Połaniec	62,47	55,53	54,13	47,64	55,9%	56,4%
Rytwiany	32,28	29,96	29,90	27,88	50,0%	45,8%
Staszów	41,63	37,39	27,86	23,75	63,7%	64,6%
Szydłów	57,91	59,55	25,08	25,78	41,3%	47,8%
p. staszowski	63,52	60,53	47,24	43,12	59,1%	59,1%
Kluczewsko	49,13	55,81	33,56	26,18	39,6%	34,6%
Krasocin	49,73	49,29	37,39	33,98	50,2%	46,6%
Moskorzew	48,05	50,57	31,64	30,42	51,9%	60,0%
Radków	79,08	77,09	48,83	51,83	70,1%	61,9%
Secemin	53,10	53,59	29,16	26,14	51,7%	43,9%
Włoszczowa	24,09	23,59	13,67	11,74	61,3%	57,7%
p. włoszczowski	40,38	40,92	26,09	23,37	54,4%	50,5%
Świętokrzyskie	46,91	47,14	33,32	32,06	58,6%	55,6%

Źródło danych: Sprawozdania OZPS, MRIPS-03-R w CAS.

Spis

Grafika 1.	Liczba i odsetek kobiet i mężczyzn zamieszkujących woj. świętokrzyskie w 2023 r.	6
Grafika 2.	Piramida płci i wieku dla woj. świętokrzyskiego stan na 30 VI 2023 r.	6
Grafika 3.	Dzieci objęte opieką żłobkową w woj. świętokrzyskim wg miejsca zamieszkania.	16
Grafika 4.	Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w woj. świętokrzyskim wg miejsca zamieszkania.	17
Grafika 5.	Typy rodzin pobierających świadczenie z pomocy społecznej w 2023 r.	28
Grafika 6.	Tabela monitorująca „Cel strategiczny 1” – Strategii Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego.....	128
Grafika 7.	Tabela monitorująca „Cel strategiczny 2” – Strategii Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego.....	129
Grafika 8.	Tabela monitorująca „Cel strategiczny 3” – Strategii Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego.....	130
Grafika 9.	Tabela monitorująca „Cel strategiczny 4” – Strategii Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego.....	131
Grafika 10.	Tabela monitorująca „Cel strategiczny 5” – Strategii Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego.....	132
Mapa 1.	Liczba mieszkańców woj. świętokrzyskiego (stan na 30 VI) w ujęciu powiatowym 2023 r.....	8
Mapa 2.	Procentowy udział mieszkańców w wieku 60+ w populacji woj. świętokrzyskiego wg powiatów.....	10
Mapa 3.	Procentowy rozkład mieszkańców w wieku 60+ w woj. świętokrzyskim wg powiatów.	11
Mapa 4.	Zróznicowanie stopy bezrobocia w woj. świętokrzyskim wg powiatów w 2023 r.	15
Mapa 5.	Żłobki, oddziały żłobkowe i kluby dziecięce w woj. świętokrzyskim w 2022 r.....	16
Mapa 6.	Placówki wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2021/2022.....	17
Mapa 7.	Osoby zgłoszone do ubezpieczenia w ZUS przez płatników składek, które okazały orzeczenie o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności lub stopniu niezdolności do pracy na 10 tys. ludności według województw w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia).....	18
Mapa 8.	Przepływ cudzoziemców w kraju i woj. świętokrzyskim w 2023 r.	24
Mapa 9.	Wewnątrzregionalne zróznicowanie wskaźnika deprywacji lokalnej w 2023 r.	30
Mapa 10.	Przestrzenne zobrazowanie wartości wskaźnika pogłębionej deprywacji materialnej tj. liczby osób w rodzinach otrzymujących świadczenie pieniężne w 2023 r.....	32
Mapa 11.	Procentowy udział osób długotrwale korzystających ze świadczeń w 2023 r.....	33
Mapa 12.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie na podstawie ustawy o pomocy społecznej w woj. świętokrzyskim w ujęciu powiatowym w 2023 r.	35
Mapa 13.	Liczba rodzin, które zostały objęte świadczeniem pieniężnym w 2023 r.	37
Mapa 14.	Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie niepieniężne w 2023 r.....	41
Mapa 15.	Liczba rodzin objętych pracą socjalną w 2023 r.....	43
Mapa 16.	Gminy, które realizowały usługi opiekuńcze na podstawie wydanej decyzji administracyjnej w 2023 r.....	45
Mapa 17.	Gminy, które realizowały specjalistyczne usługi opiekuńcze w 2023 r.	46
Mapa 18.	Gminy, które realizują usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania w woj. świętokrzyskim w 2023 r.....	48
Mapa 19.	Liczba rodzin, które skorzystały z poradnictwa specjalistycznego w 2023 r.....	50

Mapa 20.	Liczba rodzin objętych interwencją kryzysową w 2023 r.	52
Mapa 21.	Liczba zawartych kontraktów w zakresie rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej w 2023 r.	53
Mapa 22.	Liczba kontraktów dotyczących osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w 2023 r.	54
Mapa 23.	Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka w 2023 r.	60
Mapa 24.	Zasiłek pielęgnacyjny – liczba świadczeń w 2023 r.	62
Mapa 25.	Świadczenia pielęgnacyjne – liczba świadczeń w 2023 r.	64
Mapa 26.	Zatrudnienie asystentów rodziny w regionie w 2023 r.	65
Mapa 27.	Liczba rodzinnych domów dziecka wg powiatów (stan na 31.XII) w 2023 r.	72
Mapa 28.	Wypełnione przez Policję formularze „Niebieska Karta – A” na 100 tys. mieszkańców w 2023 r.	74
Mapa 29.	Ośrodki wsparcia w województwie świętokrzyskim w 2023 r.	78
Mapa 30.	Środowiskowe domy samopomocy w woj. świętokrzyskim w 2023 r.	79
Mapa 31.	Dzienne domy pomocy w woj. świętokrzyskim w 2023 r.	80
Mapa 32.	Noclegownie/schroniska dla osób bezdomnych/ogrzewalnie w woj. świętokrzyskim w 2023 r.	81
Mapa 33.	Domy pomocy społecznej w woj. świętokrzyskim w 2023 r.	82
Mapa 34.	Mieszkania treningowe i wspomagane w woj. świętokrzyskim w 2023 r.	83
Mapa 35.	Jednostki specjalistycznego poradnictwa w woj. świętokrzyskim w 2023 r.	84
Mapa 36.	Ośrodki interwencji kryzysowej i punkty interwencji kryzysowej w woj. świętokrzyskim w 2023 r.	85
Mapa 37.	Placówki opiekuńczo-wychowawcze w woj. świętokrzyskim w 2023 r.	86
Mapa 38.	Centra integracji społecznej w woj. świętokrzyskim w 2023 r.	87
Mapa 39.	Kluby integracji społecznej w woj. świętokrzyskim w 2023 r.	88
Mapa 40.	Warsztaty Terapii Zajęciowej w woj. świętokrzyskim w 2023 r.	89
Mapa 41.	Zakłady aktywności zawodowej w woj. świętokrzyskim w 2023 r.	90
Mapa 42.	Kluby i inne miejsca spotkań dla seniorów ogółem w woj. świętokrzyskim w 2023 r.	93
Mapa 43.	Hospicja w woj. świętokrzyskim ujęciu powiatowym w 2023 r.	94
Mapa 44.	Placówki zapewniające całodobową opiekę w woj. świętokrzyskim ujęciu powiatowym w 2023 r.	95
Mapa 45.	Ustawowy warunek 1 pracownik socjalny na 2000 osób lub 1 pracownik socjalny na 50 rodzin korzystających z pracy socjalnej i czy zatrudnia co najmniej 3 pracowników socjalnych w 2023 r.	100
Mapa 46.	Aktywność konkursowo-projektowa z zakresu pomocy społecznej realizowana przez samorządy gminne w woj. świętokrzyskim w 2023 r.	101
Mapa 47.	Aktywność konkursowo-projektowa z zakresu pomocy społecznej realizowana przez samorządy powiatowe w woj. świętokrzyskim w 2023 r.	102
Mapa 48.	Zlecanie zadań z pomocy społecznej organizacjom pozarządowym przez samorządy gminne w woj. świętokrzyskim w 2023 r.	103
Mapa 49.	Wysokość środków finansowych przeznaczonych na zadania realizowane w ramach pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej ogółem w ujęciu powiatowym w 2023 r.	105
Mapa 50.	Wysokość środków finansowych przeznaczonych na zadania realizowane w ramach pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej przypadająca na 1 mieszkańca w 2023 r.	105

Mapa 51. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na zadania realizowane w ramach pomocy społecznej w dziale 852 – Pomoc społeczna przypadająca na 1 mieszkańca w 2023 r.....	108
Tabela 1. Charakterystyka demograficzna województwa świętokrzyskiego w latach 2020-2023 (stan na 30.VI).....	5
Tabela 2. Liczba mieszkańców woj. świętokrzyskiego w latach 2020-2023 (stan na 30 VI). ..	8
Tabela 3. Liczba mieszkańców województwa świętokrzyskiego w wieku 60+ w latach 2020-2023.....	9
Tabela 4. Zapewnienie opieki żłobkowej w woj. świętokrzyskim w latach 2019-2022.	15
Tabela 5. Infrastruktura wychowania przedszkolnego w woj. świętokrzyskim wg roczników szkolnych.	17
Tabela 6. Zasiłek celowy ogółem w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.....	40
Tabela 7. Specjalistyczne usługi opiekuńcze w woj. świętokrzyskim na przestrzeni lat 2020-2023.....	45
Tabela 8. Liczba zawartych kontraktów (w części A i B) oraz liczba osób objęta kontraktem socjalnym.....	52
Tabela 9. Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami w latach 2020-2023.....	55
Tabela 10. Pomoc na likwidację barier architektonicznych i w komunikowaniu się w latach 2020-2023.....	55
Tabela 11. Turnusy rehabilitacyjne w latach 2020-2023.....	56
Tabela 12. Zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny w latach 2020-2022.....	57
Tabela 13. Program „AKTYWNY SAMORZĄD” w latach 2020-2023.....	57
Tabela 14. Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki w latach 2020-2023.....	58
Tabela 15. Kwoty przyznanych zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka w latach 2020-2023.	60
Tabela 16. Wspieranie rodziny i piecza zastępcza w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.....	66
Tabela 17. Liczba dzieci w pieczy zastępczej (instytucjonalnej i rodzinnej) w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.	67
Tabela 18. Liczba rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem wg powiatów (stan na 31.XII).	68
Tabela 19. Liczba rodzin zastępczych niezawodowych wg powiatów (stan na 31.XII).	69
Tabela 20. Liczba rodzin zastępczych zawodowych wg powiatów (stan na 31.XII).	70
Tabela 21. Liczba adopcji w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.	72
Tabela 22. Adopcje w województwie świętokrzyskim w 2023 r.....	72
Tabela 23. Stosowanie procedury „Niebieskie Karty” w woj. świętokrzyskim przez uprawnione podmioty.	75
Tabela 24. Liczba zakończonych procedur „Niebieska Karta” w woj. świętokrzyskim wg przypadków.....	76
Tabela 25. Wykaz badań społecznych, raportów z monitoringu wojewódzkich programów przeprowadzonych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w 2023 r....	112
Tabela 26. Szkolenia zawodowe dla kadr pomocy i integracji społecznej zrealizowane w 2023 r.....	114
Tabela 27. Warsztaty zrealizowane w 2023 r.....	115
Tabela 28. Dofinansowanie przez Samorząd Województwa ze środków PFRON kosztów utworzenia i działania ZAZ w województwie świętokrzyskim w latach 2019-2023..	122

Tabela 29. Dofinansowanie robót budowlanych w obiektach służących rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami przez Samorząd Województwa Świętokrzyskiego w 2023 r.	123
Tabela 30. Rozdysponowanie środków (kwoty przyznane) na organizacje pożytku publicznego w 2023 r.	124
Wykres 1. Struktura populacji kobiet wg ekonomicznych grup wieku w woj. świętokrzyskim w 2023 r.	7
Wykres 2. Struktura populacji mężczyzn wg ekonomicznych grup wieku w woj. świętokrzyskim w 2023 r.	7
Wykres 3. Procentowy udział seniorów 60+ w ogóle mieszkańców w latach 2017-2023....	9
Wykres 4. Liczba mieszkańców 60+ w podziale wg grupy wiekowej w 2023 r.	10
Wykres 5. Prognozowany procentowy udział osób w wieku 60 lat i więcej do 2050 r.	12
Wykres 6. Stopa bezrobocia rejestrowanego w woj. świętokrzyskim w odniesieniu do kraju w latach 2020-2023.	12
Wykres 7. Bezrobotni mieszkający na wsi i długotrwale bezrobotni w regionie w odniesieniu do kraju w 2023 r.	13
Wykres 8. Udział osób długotrwale bezrobotnych w woj. świętokrzyskim i kraju w latach 2020-2023.	13
Wykres 9. Liczba osób bezrobotnych w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.	14
Wykres 10. Przyczyny niepełnosprawności osób dorosłych w woj. świętokrzyskim w 2023 r.	19
Wykres 11. Liczba wydanych orzeczeń przez powiatowe zespoły dla osób powyżej 16 roku życia.	19
Wykres 12. Struktura osób z niepełnosprawnościami z prawomocnym orzeczeniem lub wyrokiem sądu w woj. świętokrzyskim wg wieku w 2023 r.	20
Wykres 13. Liczba i cel przyjętych wniosków o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności osób po 16 roku życia w 2023 r.	20
Wykres 14. Liczba osób w rodzinach korzystająca z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności.	21
Wykres 15. Osoby z niepełnosprawnościami na rynku pracy w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.	21
Wykres 16. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto wg sektora przedsiębiorstw w woj. świętokrzyskim w relacji do średniej krajowej w latach 2020-2023.	22
Wykres 17. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto wg sektora przedsiębiorstw w 2023 r.	22
Wykres 18. Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto (z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych) w woj. świętokrzyskim w relacji do średniej krajowej w latach 2020-2023.	23
Wykres 19. Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto (z pozarolniczego systemu ubezpieczeń) w 2023 r.	23
Wykres 20. Liczba wydanych pozytywnych decyzji na pobyt czasowy, stały, rezydenta długoterminowego UE w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.	24
Wykres 21. Liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.	26
Wykres 22. Liczba osób w rodzinach, które otrzymały świadczenie z pomocy społecznej wg powodu udzielenia pomocy i wsparcia w woj. świętokrzyskim w latach 2022-2023.	27

Wykres 23. Struktura pobierających świadczenia z pomocy społecznej wg grup wieku w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2023.	29
Wykres 24. Wartość wskaźnika deprywacji lokalnej w woj. świętokrzyskim na przestrzeni lat 2020-2023.....	30
Wykres 25. Wartość wskaźnika pogłębionej deprywacji materialnej w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.	31
Wykres 26. Udział osób długotrwale korzystających ze świadczeń w ogólnej liczbie świadczeniobiorców w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2023.	33
Wykres 27. Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenia na przestrzeni lat 2020-2023.	34
Wykres 28. Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie pieniężne na przestrzeni lat 2020-2023.....	36
Wykres 29. Liczba osób objęta zasiłkiem stałym w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.	37
Wykres 30. Liczba osób objęta zasiłkiem okresowym w woj. świętokrzyskim 2020-2023. ..	38
Wykres 31. Zasiłek okresowy przyznawany wg tytułu przyznania świadczenia w 2023 r.	39
Wykres 32. Liczba osób objęta zasiłkiem celowym w woj. świętokrzyskim 2020-2023.....	39
Wykres 33. Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie niepieniężne na przestrzeni lat 2020-2023.....	41
Wykres 34. Wybrane świadczenia niepieniężne z zakresu pomocy społecznej w 2023 r.	42
Wykres 35. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pracą socjalną na przestrzeni lat 2020-2023.....	43
Wykres 36. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w woj. świętokrzyskim na przestrzeni lat 2020-2023.....	44
Wykres 37. Usługi opiekuńcze ogółem w woj. świętokrzyskim na przestrzeni lat 2020-2023.	44
Wykres 38. Liczba osób korzystających z specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi w woj. świętokrzyskim na przestrzeni lat 2020-2023.....	47
Wykres 39. Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi w woj. świętokrzyskim na przestrzeni lat 2020-2023.....	47
Wykres 40. Szacowana liczba osób na wybrane usługi społeczne „Luka potrzeb” w regionie.	49
Wykres 41. Poradnictwo specjalistyczne w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.	50
Wykres 42. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych interwencją kryzysową w latach 2020-2023.....	51
Wykres 43. Liczba zawartych kontraktów (ogółem) oraz liczba osób objęta kontraktem socjalnym w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.....	53
Wykres 44. Liczba zawartych kontraktów (ogółem) oraz liczba osób objęta kontraktem w latach 2020-2023.	54
Wykres 45. Liczba świadczeń pielęgnacyjnych w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023. .	61
Wykres 46. Wysokość środków finansowych przyznanych na świadczenia pielęgnacyjne w latach 2020-2023.	61
Wykres 47. Wysokość środków finansowych wydatkowanych na zasiłki pielęgnacyjne w latach 2020-2023.	63
Wykres 48. Liczba rodzin objętych asystenturą rodzinną w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.....	66

Wykres 49. Liczba rodzin zastępczych (w tym rodzinne domy dziecka) w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.....	67
Wykres 50. Liczba rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.....	68
Wykres 51. Liczba rodzin zastępczych niezawodowych w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.....	69
Wykres 52. Liczba rodzin zastępczych zawodowych w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.....	70
Wykres 53. Liczba rodzinnych domów dziecka w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023... ..	71
Wykres 54. Udział poszczególnych rodzajów przemocy domowej odnotowanych przez Policję w 2023 r.	74
Wykres 55. „Niebieska Karta” w Świętokrzyskiej Policji w latach 2020-2023.....	75
Wykres 56. Liczba osób osądzonych i skazanych z art. 207 §1 k.k. w latach 2020-2023 w woj. świętokrzyskim.	76
Wykres 57. Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy, a liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.	91
Wykres 58. Liczba mieszkań socjalnych (lokali) oraz liczba wniosków złożonych na mieszkanie socjalne w województwie świętokrzyskim na przestrzeni lat 2020-2023.....	92
Wykres 59. Liczba klubów i innych miejsc dla seniorów w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2023.....	93
Wykres 60. Liczba pracowników – ogółem zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej w województwie świętokrzyskim na przestrzeni lat 2020-2023.....	96
Wykres 61. Liczba pracowników socjalnych – zatrudnionych w OPS i PCPR w latach 2020-2023.....	96
Wykres 62. Liczba aspirantów pracy socjalnej, pracowników świadczących usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze – ogółem zatrudnionych w OPS/CUS w latach 2020-2023.....	97
Wykres 63. Liczba aspirantów pracy socjalnej, pracowników świadczących usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze – ogółem zatrudnionych w OPS/CUS w latach 2020-2023.....	98
Wykres 64. Pracownicy socjalni w PCPR według poszczególnych stopni – stan na 2023 r.	98
Wykres 65. Zatrudnienie w ośrodkach wsparcia wg. poszczególnych typów placówek – stan na 2023 r.	99
Wykres 66. Środki finansowe przeznaczone na zadania własne i zadania zlecone w woj. świętokrzyskim.....	104
Wykres 67. Struktura wydatków w obszarze polityki społecznej w 2023 r.	106
Wykres 68. Struktura wydatków w dziale „851 - Ochrona zdrowia” w 2023 r.	106
Wykres 69. Wydatki w ramach działu „852- Pomoc społeczna” w 2023 r.....	107
Wykres 70. Wydatki w dziale „853 - Pozostała działalność w zakresie pomocy społecznej” w 2023 r.	109
Wykres 71. Wydatki w ramach działu „854 – Edukacyjna opieka” w 2023 r.	109
Wykres 72. Wydatki w ramach działu „855- Rodzina” w 2023 r.....	110

UZASADNIENIE

w sprawie przyjęcia „Oceny Zasobów Pomocy Społecznej Województwa Świętokrzyskiego za rok 2023”.

Zgodnie z art. 16a ust. 1 – ust. 4 w związku z art. 21 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 901) oraz art. 14 ust. 1 pkt 4 i art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 566) do zadań samorządu województwa należy sporządzenie oceny zasobów pomocy społecznej na podstawie ocen sporządzonych przez gminy i powiaty z terenu województwa. Samorząd województwa przygotowuje ocenę w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej. Zasoby obejmują w szczególności informację o infrastrukturze, kadrze, nakładach finansowych na zadania pomocy społecznej bez względu na podmiot je finansujący i realizujący. Ocena obejmuje osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej, rodzaje ich problemów oraz ich rozkład ilościowy. Ocena wraz z rekomendacjami jest podstawą do planowania budżetu na rok następny. Zarząd województwa jest zobowiązany przedstawić co roku do dnia 30 czerwca sejmikowi województwa. Dokument winien być przedłożony właściwemu wojewodzie do dnia 31 lipca każdego roku.

DOKUMENT PODPISANY ELEKTRONICZNIE

Dane podpisywanego dokumentu

Typ dokumentu	Uchwała
Numer dokumentu	IV/67/24
Data dokumentu	2024-06-24
Organ wydający	Sejmik Województwa Świętokrzyskiego
Przedmiot regulacji	w sprawie przyjęcia „Oceny Zasobów Pomocy Społecznej Województwa Świętokrzyskiego za rok 2023”.
Identyfikator dokumentu	726A6B11-DA2A-4199-8327-811A26F046CE

Informacje o złożonych podpisach elektronicznych

Podpis:	
Sygnatura	Signature-896076841
Numer seryjny	7513B2DAD933D0EDE0091018E3CC70AE6CB573E7
Osoba podpisująca	Andrzej Krzysztof Bętkowski
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	28.06.2024 10:12:34
Zakres podpisu	Cały dokument
Wystawca certyfikatu	VATPL-5260300517 COPE SZAFIR - Kwalifikowany Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A. PL